

የተስፋው ነፃብራቅ

ከ የሃንስ ታደሰ አካ

ሚያዝያ 2013 ጀርመን

All rights Reserved to Yohannes Tadesse Aka

Yetesfaw Netsebirak.

ISBN: 978-3-8442-5890-5

Edited by:

Beljig Ali (kelebeten situwat)

Samrawit Tadesse Tegene

Dian Teka Teshome

Cover design: Yohannes Tadesse

Printed in Wurzburg Germany

Contact: yetesfawn@gmail.com

©2013 Yohannes Tadesse Aka

የተስፋው ነፃነት

መታሰቢያ

ይህ መጽሐፍ መታሰቢያነቱ ለኢትዮጵያ ህዝብ ይበጃል ያሉትን ቀና አስተሳሰብ ማራመድ ዋጋ ላስከፈላቸው ኢትዮጵያውያን እና ትውልደ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ይሁንልኝ።

ምስጋና

ከሁሉ ቀድሞ ሁሌ ቀን የሚሰጥ፣ ከክፉ ሁሉ የሚያድን እና ጥበቃው የማይላላ የአያቴ፣ የአባቴ አምላክ ችሩ መድሃኒዓለም ምስጋና ይግባው።

ይህ መጽሐፍ ተጀምሮ እስኪያልቅ ድረስ አብሯችሁኝ የነበራችሁ እና እገዛችሁ ጉልበት የሆነኝ ልዑል አስፋወሰን አስራተ(ዶ/ር)፣ አቶ ጌዲዮን ተስፋዬ፣ ውድ ሳምራዊት ታደሰ፣ አቶ አማን ዴታሞ አበጋዝ እና የስማችሁን መገለጽ ያልፈለጋችሁ አብሮነታችሁ ያበረታኝ በሀገር ውስጥና በውጭ አገር ያላችሁ ወዳጆቼ ከልብ አመሰግናችኋለሁ።

በስደት ሀገር በባይተዋርነት ዘመኔ ዘመድ የሆናችሁኝ፣ ከውጭው አለም ጋር ያለመዳችሁኝ፣ ማፅናናታችሁ ያፀናኝ ወዳጆቼ ወ/ት ህይወት ታደሰ፣ አቶ ወሰን በላይ፣ አቶ ጌዲዮን ተስፋዬ፣ ወ/ት ሚሚ ሰለሞን እና ወ/ት እስከዳር እግዚአብሔር ውለታችሁን ይክፈል እላለሁ።

Special thanks to

CARITAS BAYEREUTH (Mrs Ulrike Pandjeli, Mrs Ulrike Korkmaz, Mrs Beate Drost and Mrs Kerstin Tischer) and Mrs Depca (Bayreuth Université).

ማውጫ

መግቢያ	7
1.የተስፋው ነፀብራቅ	9
1.1 የተስፋው ነፀብራቅ በአዲስ አበባ	12
ማዘጋጃው	22
አዲሱ ስራ አስኪያጅ	29
የሲቪል ሰርቪሱ ጉባኤ	40
የማዘጋጃው ሞሪነሆ	43
የሀምሌ 19ኙ ጉባኤ	48
ፀረ ሙስናው	52
ምርጫ ዘጠና ሰባትና ትምህርቱ	54
የለውጥ እርምጃው በአስተዳደራዊ መዋቅር	60
ዘመቻ BPR በሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ	63
የከፍተኛ አመራር ስልጠናው	111
ቢኤስ ሲው (B.S.C.)	122
የሪል እስቴቱ “ልማቱ”	146
እስር ቤቱ	175
የለውጥ እርምጃ በድርጅት ስራ	189
የኢህአዴግ አቅሙ?	197

1.2 የተስፋው ነፀብራቅ በአሮሚያ	207
1.3 የተስፋው ነፀብራቅ በአማራ.....	214
1.4 የተስፋው ነፀብራቅ በደቡብ ኢትዮጵያ.....	219
2. የተስፋው ነፀብራቅ በአውሮፓ	224
2.1 ሀበሻው በጀርመን	225
ቅዝቀዛው	225
እምነት	234
ፓልቶክ እና ፌስቡክ.....	234
የፆታ እኩልነት.....	236
ሰላማዊ ሰልፍ.....	239
የኑረንበርጉ ጉባኤ	245
መነቃቃቱ.....	246
የፍራንክፈርቱ ጉባኤ.....	246
የአስሎው ጉባኤ	250
3. መሰናበቺያ!.....	255

መግቢያ

በኢትዮጵያ በ ምርጫ ዘጠና ሰባት ማግስት ለተቀዛቀዘው የተቃውሞ መንፈስ ምክንያት የተለያዩ አካላት የራሳቸውን ግምት ይሰጣሉ።

ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. በበኩሉ « ማዕበሉ የረጋበት ዋነኛ ምክንያት እንደ ድርጅት ውስጤን፣ እንደመንግስት ቢሮክራሲውን በመፈተሽ መታረሜ እና የማስተካከያ እርምጃዎችን በቆራጥነት በመውሰዴ ነው። በዚህም ምክንያት ከህዝብ ተቀባይነትን አግኝቻለሁ። ለዚህም ማስረጃው በ 2000 ዓ/ም በተደረገው የክልል አስራ አራት(አዲስ አበባ መስተዳድር) እና የሚሟያ ምርጫ እንዲሁም በ2002 ዓ/ምህረት በተደረገው አጠቃላይ ብሄራዊ ምርጫ ህዝቡ ድምፁን ለኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. መስጠቱ ነው። » ይላል።

ታዛቢዎች በበኩላቸው « የቅዝቃዜው ምክንያት የተቃዋሚ ድርጅቶች መፍረክረክ ነው። በተለይም የቅንጅት መበተን ህዝቡን ተስፋ አስቆርጦታል። የህዝቡን ተስፋ መቁረጥ እንደ ምቹ ሁኔታ ወስዶ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. የፈለገውን አለ እንጂ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. የመታረም ተፈጥሮም የለውም። ቢታጠብ ቢታጠብ የማይነፃ ሽንፍላ ነው። የህዝቡም በእርምጃ መቆየት ሰሜቱ ቀዝቅዞለት ሳይሆን ተዳፍኖለት ነው። በማንኛውም ሰዓት ሊፈነዳ ይችላል። » ይላሉ።

ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ያለውን ይበል እንጂ ከእንክርዳድ መሀል ስንዴ እንደ ማግኘት አይነት ሁኖ የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. አባል የሆኑ አንዳንድ ወጣት ምሁራን ግን

« ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ጭራሽ ብሰብታል። የሚያደርገው ትግል ሁሉ ስልጣን ላይ ለመቆየት እንጂ ለሀገርና ለትውልድ የሚበጅ አይደለም። እንዲያውም ስልጣን ላይ ለመቆየት የሚያደርገው ትግል ሀገሪቱን መልካም ዜጋ እያሳጣት ስለሆነ ሁኔታው እንደዚህ ከቀጠለ እጅጉን ያወዳደስነው የህዳሴ ዘመን ለኢትዮጵያ ጥቁር ዘመን ሁኖ ማለፉ አይቀሬ ነው።» ይላሉ።

እነዚህ ወጣቶች ሀሳብ በመስጠት አልቆሙም። ተደራጅተው ትግል ጀመሩ እንጂ ። የዜግነታቸውን፣ የህዝባዊነታቸውን፣ የወጣትነቸውን እና የአቅማቸውን ያህል ታግለው ተዳፍኖ በኖረው የኢትዮጵያ ወጣቶች የአብዮተኝነት መንፈስ ላይ የመነቃቃት ተስፋን ፈነጠቁ።

በእውነቱ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. በተለይም ከምርጫ ዘጠና ሰባት በኋላ የድርጅት ጓዳው ምን ይመስላል? የመንግስት ቢሮክራሲውስ? ‘ከስህተቴ ተምሪያለሁ’ ያለውስ ትምህርት ምን መልክ አለው? የድርጅቱ አባል የነበሩትስ ወጣቶች ‘በቃ!’ ያሉበት ምክንያት ምንድን ነው ? እንዴትና እስኬትስ ተጓዙ ?

መልካም ንባብ !

1.የተስፋው ነፀብራቅ

‘ህልም አየሁ’ ይላሉ ሰውዬው ። በተረት ሰፈር የቀድሞ ቀበሌ 15 መዝናኛ ክብብ በረንዳ ላይ ቁጭ ብለው ዘወትር ጥዋት ጥዋት ቡናቸውን እየጠጡ። “ምን ህልም አየ?” ብሎ ለጠየቃቸው ሁሉ ሳይሰለቹ ይነግራሉ። በተለይ ከድር ደላላው የሸረፋ ጫት እስኪገባለት ድረስ መቆያው እዚሁ ክብብ ስለሆነ አይኑን ለመግለጥ ቡና እየደጋገመ ዘወትር ያናዝዛቸው ነበር።

“ኢትዮጵያ ሀገሬ እንደ ሴት ልጅ የወር አበባ አይታ ያደፈ ገላዋን እና የቆሽሽ ጨርቋን ስታጥብ አየሁ።” ይላሉ። “አዲስ ዘመን መምጣቱ ነው። ፍቺው እንደዚያ ነው።” ይላሉ አከታትለው። “ኢትዮጵያ ያው ኢትዮጵያ ናት። የወር አበባም ቆሻሻ ነው፤ ጥቅም ላይ ያልዋለ፤ የሻገተ ድፍድፍ!”

“ሀገራችን እንደምታየው መሪዎችዋ ሰው በላ፤ የሃይማኖት አባቶችዋ ፈሪሃ እግዚአብሄር ፈጽሞ የራቃቸው ባንዶች፤ ሽማግሌዎችዋ ከግሰጻ ይልቅ ሽንገላ የሚያስተምሩ አድርባዮች፤ ጎልማሶችዋ ቀማኞች፤ ጎረምሶችዋ በካቲካላ እና በእጽ የደነዘዙ ልብ ሙቶች፤ ኮረዶችዋ በንዋይ ፍቅር ገላቸውን የሚያረክሱ አመንዝራዎች፤ ታዳጊዎችዋ ከጥበብ ይልቅ ጠብ የሚቀናቸው አእምሮዎቸው ከትምህርት ይልቅ ለሱስ የፈጠነ ሁኗል! ከዚህ በላይ የሀገር ማደፍ እንዴት ይገለጻል? ይህው ነው የወር አበባው ትርጉሙ።

ኢትዮጵያ ድርም የቃልኪዳን ሀገር ናት። ሀገራችንን ከዚህ ሁሉ እድፈ ሊያገኝት ነዋ ጌታይ። ከጥፋትና መጠፋፋት ሊያድነን ነዋ መድሃኒአለም። በቃ ሊለን ነዋ!” ይላሉ አዛውንቱ ያዘዙትን ቡና እየጠበቁ።

ሲጋራውን ለማጨስ ትንሽ ፈንጠር ብሎ የነበረው ሰፈር ወለድ ጋዜጠኛ የተረፈውን ሲጋራ ለከድር ደላላው አቀብሎ ወደ ሰውዬው ጠጋ በማለት “ፋዘር አሁን እርሱን ምን ነካዎ? በስተርጅናዎ የልጅ ልጆችዎን እያጫወቱ ነው፤ ጥሩ ቤት አልዎ፤ ልጆችዎ ኮንዶሚኒየም አግኝተዋል፤ ስራም አላቸው። ምን ተነኩ?” እያለ ምስጋና ቢስነታቸውን እያጎላ ጠየቃቸው።

“ጋዜጠኛ! ‘አቡ ቢሊጮ’ ነበር ስምህ አይደል? ነብሱን ይማርና አባትህ እንዴት አይነት ሊቅ ነበር። ነገር አዋቂ! ተረትና ምሳሌ ትወዳለህ?” ብለው ጠየቁት። “አልጠላም” ብሎ መለሰ ጋዜጠኛው። “ቆንጆ ካልጠላህ እንግዲህ ተረት ልንገርህ። ሁለት ጓደኛዎች አብረው አውድማ ጥበቃ ሊያድሩ ከጭዱ ላይ አንጥፈው ተኝተዋል፤ ታዲያ ሌሊት ላይ አንዱ ኮሽታ ይሰማ እና ቀስ ብሎ ጓደኛውን ‘ምንድነው የሚንኮሻኮሸው?’ ብሎ በሹክሹክታ ይጠይቀዋል፤ ጓደኛውም ‘ዝምበል ዝምበል ጅብ ነው። ጣቱን እየበላ ነው።’ አለው አሉ። እና አንተ ማለት እንደዚህ ነህ። እኔንም እንደዚሁ ጣቱ እየተበላ ዝም ብሎ ዝምበል እንደሚል ድንዘዝ ሁን ነው የምትል።

ጅብ እኮ ነው ነገርዬው! እግር እስኪያልቅ ዝምበል ይባላል? አይ ጋዜጠኛ! ስሙን እራሱ ማስታወሳችሁ ያስመሰግናቸዋል። ‘ኻኝ’ ለማለት የማያፍር ትውልድ!” ሲሉት ጋዜጠኛው አቡ ቢሊጮ “አይ ፋዘር” እያለ በሹፈት ፈገግታ

ከንፈሩን አላቆ ከመቀመጫው ሲነሳ በእጃቸው ወደ እሳቸው ጠሩትና ወደ ጀሮው አንጋጠው “ጋዜጠኛ አድርገውህ ነው? ተምረህ ነው?” ብለው ጠየቁት። “ምርቃቴ ላይ ተገኝተው አልነበር እንዴ ፋዘር? ረሱ እንዴ የጠጡትን ጠጅ?” ብሎ በኩራት መለሰ ጋዜጠኛው። ሰውዬውም መልሰው “እህ! አምናማ ስንመርቅህ ከወንድገነት በደን ሳይንስ የመጀመሪያ ዲግሪ መያዝህን ነበር የነገርከን። ጋዜጠኝነቱ ተመርቆልህ ነው?” አሉት። ዳግም ባሉበት ላይደርስ በወሰነ አይነት ችኮላ ተሰናብቷቸው ሄደ።

በርግጥም ‘ታማኝ ጋዜጠኞቻችን’ አብዛኞቹ ጀርባቸው ሲጠና ወይ ከጋዜጠኝነት ጋር የማይገናኝ ትምህርት የተማሩ ናቸው፤ አሊያም ስምንተኛ ክፍል ሚኒስትሪ የወሰዱ ናቸው። የጋዜጠኝነት ትምህርት ቤት ገብተው ከሆነም ትምህርቱ ሳይገባቸው ቀርቶ ተባረው በር ላይ ሲደርሱ “አብዮታዊ ዲሞክራሲ ገብቷቸዋል፤ አመለካከታቸውም ጥሩ ነውና ይመረቁ!” በሚል በመመሪያ ከበር ተመልሰው የተመረቁ ናቸው። ስም እንጥራ እንዴ? ስንቱን ጠርተን እንዘልቀዋለን?

1.1 የተስፋው ነፀብራቅ በአዲስ አበባ

በምርጫ 2000 የአዲስ አበባ እና የምክር ቤት ማሟያ ምርጫ ላይ በሙሉ ድምጽ የተመረጠው ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ በምርጫ 2002 ታሪክ ለመድገም መሯሯጥ በጀመረበት ወቅት በኢ.ህ.አ.ዴ.ግ አባላት ዘንድ እንግዳ የሆኑ ክስተቶች መስተዋል ጀመሩ።

ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ በሚያደርጋቸው የድርጅት ስብሰባዎች ላይ ከስብሰባው አጀንዳ ውጪ አነጋጋሪ ሃሳቦችን፣ አስተያየቶችንና ጥያቄዎችን በማቅረብ የጉባኤውን መንፈስ ቀይረው የሚሰወሩ አባላት መታየት ጀመሩ።

„ማን እንደሆኑና የት እንዳሉ አይታወቅ እንጂ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ መፍረስ አለበት! መፍረስ ባይችል እንኳ መታደሱ የግድ ነው! ኢህአዴግ መሰረታዊ ለውጥ ያስፈልገዋል! በሚል እምነት ግብ አስቀምጠው፣ ትግል ቀይሰው፣ አቅጣጫ ቀርጸውና ዋጋ ተምነው ወደ ትግል የገቡ የ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ አባል በሆኑ ወጣቶች እና ጉልምስናቸውን በጀመሩ አባላት የተሃድሶ ስብስብ ተፈጥሯል“ የሚሉ ጭምጭምታዎች መስማት ጀምረው ስለነበር ክስተቱ የበለጠ ትኩረት ስቦ ነበር።

የአዲስ አበባ የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ወጣቶች ሊግ ስብሰባ የዚህ ክስተት የመጀመሪያው ምልክት የታየበት ጉባኤ ነበር።

ጉባኤውን የአዲስ አበባ ወጣቶች ሊግ ተ/ፕሬዘደንት በሚከተለው የመግቢያ ንግግር ከፈተው።

“እንደሚታወቀው የዚህ ጉባኤ አላማ የወጣት ሊጉ የመስመሩን(የአብዮታዊ ዴሞክራሲን) ቀጣይነት ለማረጋገጥ ከፍተኛ ሃላፊነት ያለበት በመሆኑ ተተኪ እየመለመልን ያለንበት ሁኔታ ምን እንደሚመስል ለመነጋገርና የክልሎችንም ተመክሮ ለመካፈል ነው። እዚህ በጉባኤያችን የኦሮሚያ፣ የአማራ፣ የትግራይ እና የደቡብ የኢህአዴግ ወጣቶች ሊግ መሪዎች ተገኝተዋል። በክልሎች በተለይም በምርጫ የተረጋገጠው ድርጅታዊ ስራ መሰረቱ የምልመላ ውጤት ስለሆነ እዚህ በመሃከላችን ተገኝተው ተሞክሯቸውን ሊያካፍሉን ፍቃዳቸው ስለሆነ በራሴ እና በአዲስ አበባ የኢህአዴግ ወጣቶች ሊግ ስም ምስጋናዬን አቀርባለሁ!”

የተለመደው ጭብጨባ ተከተለው።

“በፕሮግራሞችን መሰረት የክፍለ ከተሞች የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ወጣቶች ሊግ መሪዎች እራሳቸውን ይቃኛሉ፤ ያሉበትን ደረጃ ለቤቱ ግልጽ ያደርጉና የተወሰኑ ሃሳቦች ካንሸራሸርን በኋላ በከሰዓቱ ፕሮግራሞችን በቀጥታ ወደ ክልል ተመክሮ እናልፋለን ማለት ነው። አካሄዱ ላይ አስተያየት ካለ እድል እሰጣለሁ።” በማለት አይኑን ወደ ተሳታፊው ላከ።

ከወጡት ውስን እጆች መሃል ጸጉሩን አፍሮ ያበጠረ፣ ሸሚዙን እጅጌ የጠቀለለ ወጣት እድሉን አገኘ።

“አመሰግናለሁ። ይህን አጀንዳ ቀደም ብለን ተገንዝበን ቢሆን ኖሮ መልካም ነበር። ተመክሮ ሁሉ የሚማማሩት አይደለም። ልምድ ሁሉ የሚካፈሉት አይደለም። መጀመሪያ ‘ያለን ተመክሮ ልናካፍለው የምንችለው ተሞክሮ ነው ወይ?’ ተብሎ መዳሰስ አለበት። ለምሳሌ በአዲስ አበባ ላይ ሁላችንም እንደምናውቀው በከተማው ያለው ማንኛውም የመንግስት መዋቅራት ያሉትን የስራ እድሎች ለኢህአዴግ አባላት ብቻ እንዲያውሉ በማድረጋችን፤ ከየኒቨርስቲዎችና ከተለያዩ የትምህርት ተቋማት ተመርቆ ስራ ለመያዝ ምሩቃኖቹ ያስመዘገቡት ውጤት ሳይሆን የኢህአዴግ. አባልነት ቋሚ መስፈርት እንዲሆን በማድረግ፤ የጥቃቅንና አነስተኛ ኤጀንሲ እና የብድር ተቋሙ ለአባልነት ማባበያ እንዲውል በማድረግ፤ የመንግስትን መዋቅራትና በጀቶችን ለድርጅት ስራ እንዲውሉ ከማድረጋችን የተነሳ ህዝቡ ያለ አባልነት ጉዞ - የጨለማ ጉዞ መሆኑን በማመን በአዲስ አበባ የኢህአዴግ አባል መሆን የምርጫ ጉዳይ ሳይሆን ግዴታ ሆኖበት ነው በአጭር ጊዜ ውስጥ ብዙ አባል ከማፍራት አልፈን ሰዎች በየድርጅት ጽህፈት ቤቶቻችን “አባል አድርጉኝ” የሚል ማመልከቻ አስኪያስገቡ የደረሰነው።”

“በክልሎችም ምን እንደሚሰራ እናውቃለን በየገጠሩ ‘ይሄን ካልመረጥክ ከቀሄህ መፈናቀልህ ነው! ትታሰራለህ። ማዳበሪያ የለም፤ ምንትስ የለም’ እየተባለ ህዝቡን በማስፈራራት፤ የመኖርና ያለመኖር ዋስትናውን ጥያቄ ውስጥ በማስገባት ገበሬው ነገውን እንዲፈራ በማድረግ የተባለውን እንደሚመርጥ እናውቃለን!”

“ይህን ተመክሮ ነው የምንለዋወጠው? እኛስ ሀገራችን ላይ ዜጎች በነጻነት እንዲኖሩ መልካም አስተዳደርን ለማስፈን ነው? ወይስ ተመሳሳይ ቀንበር ለመጫን ነው የምንተካካው?” እኛ እንደ ወጣቶች መነጋገር ያለብን ይሄን ይመስለኛል። መነጋገር ያለብንም ቀን ዛሬ ነው! እንደ ድርጅት ኢ.ህ.አ.ዴ.ግአዊ ፍልስፍናችን ህዝቡን ማርኮ፤ እንደ መንግስት ያመጣነው ለውጥ ህዝቡን አሳምኖ ነው ተከታይ አፍርተን ትግሉን በመተካካት ማሸጋገር ያለብን እንጂ እንዲሁ ስልጣን ላይ ለመኖር ሲባል ባወጣው ያውጣው ብለን የምንሄደው አካሄድ ሀገራችንን ይበትናል የሚል ስጋት አለኝ አመሰግናለሁ።”

ግማሽ ጭብጨባ! በፍርሃት የመደገፍ ጭብጨባ አጀበው።

ጭብጨባው እንዳባራ ሰብሳቢው “አካሄድ ላይ አስተያየት ይሰጥ ተባለ እንጂ ደስ ያለንን አጀንዳ እንወያይ አልተባለም፤ ስርዓት ያስፈልጋል። ይህ በሌላ መድረክ መነጋገር ያለብን ጉዳይ ነው። ያላቋረጥኩት ዲሞክራሲያዊ አካሄድን ለመጠበቅ ብዬ ነው። ጭብጨባውስ ምንድን ነው? ይህ እኮ አንድ አላማ የምናራምድ አብዮታዊ ዲሞክራሲ ጥላ ስር የተሰበሰብን አባላት የውይይት ጉባኤ ነው። ሀሳብ መደገፍ ይቻላል፤ መቃወም ይቻላል። ማጨብጨብና መጮህ ወይም ማጉረምረም ከእኛ የሚጠበቅ አይደለም። እስታዲየም አይደለም ያለነው፤ የድርጅት ጉባኤ ላይ ነው ያለነው! አሁንም እባካችሁ አካሄድ ላይ ብቻ አስተያየት ስጡ?” አለ።

ከአንደበቱ የሚወጡት ቃላቶች የቁጣ ቃላት ይምሰሉ እንጂ ከውስጥ ፈንቅሎ የወጣ የንዴት ስሜት እንዳልነበረበት ያስታውቅ ነበር።

ነጭ ኮፊያ ያደረገ አንድ ወጣት አጠገቡ ለነበረው የተሰጠውን እድል ማይክራፎን እንዲያሸጋግር ባቀበሉት ጊዜ ማሸጋገሩን ትቶ እድሉን ለአራሱ አድርጎ ንግግሩን ቀጠለ።

“አመሰግናለሁ። እርግጥ ነው ለአካሄድ ነው እድሉ የተሰጠው፤ የተሰጠውም አስተያየትም ቢሆን የአካሄድ ነው። መሰረታዊ ነው። አጀንዳው ‘ልምድ ለመለዋወጥ’ የሚል ሲሆን የተሰጠው አስተያየት ‘መተው ያለብን እንጂ መማማር ያለብን ልምድ የለንም’ የሚል ነው። ትክክል ነው ጎበዝ! እያደረግን ያለውን እኛ እናውቃለን፤ የህዝቡን እህል ውሃ ይዘን ነው አባልነትን የምንሰብከው። እህል ውሃው የተያዘ ሰው አማራጭ ስለሌለው አባል ይሆናል። ከዚያ በኋላ ደግሞ ተገማገም፤ ተማማ፤ ተጣጣልና ስታሸንፍ ነው እህል ውሃህን የምታገኘው ብሎም የምታድገው፤ የምትመነደገው እያልን ትውልዱን ለጥቅም ብሎ የሚከዳዳ፤ የሚገዳደልና የማይተማመን እያደረግነው ነው። ይህ ጉዳይ በህዝቡ መሃል አለመተማመንን፤ መፈራራትን ፈጥሯል፤ እርግጥ ይህ አካሄድ ህዝቡ አንድነት ፈጥሮ አምጾ ህገ መንግስቱን በሃይል ለመናድ እንዳይሞክር ይጠቅም ይሆናል። ሀገሪቷን ግን መልካም ዜጋ እያሳጣት ነው። መተዛዘንና መተሳሰብ፤ ተካፍሎ መብላትና መቻቻል ኢትዮጵያዊ እንዳልነበረ ሁሉ ይህ ባህሉ እየጠፋ ጭካኔ፤ ራስወዳድነትና ግለኝነት እየወረሰን ነው። ስሙኒ ለማትረፍ ብለው መርዝ የሚነግዱ ነጋዴዎች በዘመናችን እያየን ነው። በመጋዘን እህል አገረው ይሄን ድሃ ህዝብ የሚያስርቡ ኢትዮጵያዊ ነጋዴዎች እያየን ነው። በመንግስት ሆስፒታሎች በነፍስ የሚያጣጥሩ በሽተኞችን ጥለው ወደ ግል ክሊኒኮች የሚሮጡ ነፍስ ለማትረፍ ጊዜ የሌላቸው ኢትዮጵያዊ የተሰፋው ነፀብራቅ

ሐኪሞች እያየን ነው። ለፍትሃትና ለቀብር ከአስከሬን ገንዘብ የሚጠይቁ፤ ፈጣሪን ተማምነው ቤተክርስቲያን የተሸሸጉ ተማሪዎችን አሳልፈው የሚሰጡ ካህናትና የቤተክርስቲያን አስተዳዳሪዎችን እየተመለከትን ነው። ከተማሪዎቻቸው ጋር የሚዳሩ እና የሚማግጡ ኢትዮጵያዊ መምህራኖችን እያየን ነው። ይሄ ምልክቱ ነው። መልካም ዜጋ ያጣች ሀገር ደግሞ መጨረሻዋ በጎጥ ተከፋፍሎ መቀማማት፤ መበላላት እና መጠፋፋት ነው። ይህ ከመሆኑ በፊት ዋጋ የምንከፍልለት ትግላችን ለኢትዮጵያ እና ለህዝቧ ጥቅምና ክብር ነው? ወይስ ስልጣን ላይ ለመቆየት ነው? ብለን ማሰብ አለብን። ትክክለኛ አቅጣጫ የመያዝ ቀን ደግሞ ሁል ጊዜም ዛሬ ነው!

የጭብጨባው ድምቀት ለየት ያለ ነበር።

እንደዚህ አይነት ክስተቶች በተለያዩ ጉባኤዎች የተደጋገሙ ሲሆን ጉባኤዎቹ ድንገት ከገቡበት ስሜቶች እንደ ምንም ተላቀው ወደ ታቀደላቸው አጀንዳ ተመልሰውም ሆነ እንደ ተረበሹ ከተጠናቀቁ በኋላ ግምገማ ቢደረግም እነዚህን ወጣቶች መለየት አልተቻለም። ወጣቶቹን አይተን እናውቃለን የሚል ጠፋ። ድርጅቱም “የተባለው እውነት ነው እንዴ ? እውነት እንዳልሆነ እናንተ ታውቁታላችሁ!” ብሎ አለባብሶ ለማለፍ ሞከረ።

ድርጅቱ አለባብሶ ለማለፍ ይሞክር እንጂ ከቀበሌ ስብሰባ አንስቶ እስከ ትልልቅ ጉባኤዎች ድረስ የጉባኤ አጀንዳ ማስቀየርና ወጣቱን ከተኛበት የመቀስቀስ ስራ ይበልጡኑ ተቀጣጠለ። ተልእኮውን ይዞ የገባው ወጣት አንዴ እሳቱን ከለኮሰ በኋላ ሌሎች ለዚሁ አላማ የተዘጋጁት በሚፈጥሩት ግርግር

መሃል ሹልክ ብሎ ይጠፋል። እነዚህ ወጣቶች አካሄዳቸው ጥንቃቄ የተመለከተ ነው። በአንድ ጉባኤ ላይ ተልእኮዎቻቸውን የፈጸሙ ወጣቶች ድጋሚ አይታዩም። ግዳጅ ይዘው በአንድ ጉባኤ ከገቡ ኮከቦች መሃል ተወርዋሪ ኮከቡ እንደ ተወነጨፈ ሌሎች ኮከቦች ጨረቃዋ ዙሪያ አንጧጋሮ ፈጥረው ተወርዋሪዋን ከኮብ ደመና እስኪጋርዳት አጀብ ይፈጥራሉ። “አካሄድ፣ ስነስርዓት፣ የስነስርዓት ጥያቄ፣ የአካሄድ ጥያቄ፣ እድል ይሰጠን፣ . . .” እያሉ።

በተለያዩ የመንግስት መዋቅሮች እና በተለያዩ አደረጃጀቶች የሃላፊነት ቦታዎች ላይ ያሉት ወጣቶች የመጀመሪያው የኮከብ ጥሪ ኢላማዎች ነበሩ። እነዚህ ወጣቶች የተቀመጡበት መቀመጫ ሳይሞቃቸው ድንዛዜው ሳይወርሳቸው ቀስ በቀስ ከተኙበት እየነቁ ጥሪውን መከተል ጀመሩ።

በተለያዩ አደረጃጀቶችና መዋቅራት የሃላፊነት ቦታዎች ላይ ያሉ ወጣት የኢህአዴግ አባላት ኢህአዴግ ለምን መሰረታዊ ለውጥ ማድረግ ወይም መፍረስ እንዳለበት ከሌሎች አባላት በተሻለ መልኩ ግንዛቤው ያላቸው በመሆኑ ትግሉን ለመቀላቀል ብዙም አላመነቱም።

በእውነቱ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ.ነትን ተቀብለው አብረው የነበሩ፤ በአብሮነታቸውም ለድርጅቱ ደክመኝ ሰላቸኝ ሳይሉ ቀን ከሌት የደከሙ፤ በምርጫ ዘጠና ሰባት ወቅት ከዩኒቨርሲቲ ትምህርታቸውን አቋርጠው የምርጫ ዘመቻውን ለማሳካት ቆርጠው ተነስተው የነበሩ፤ ድርጅቱም ለልፋታቸው ወሮታ የተሻለ ሹመት፣ ደመወዝና የተለያዩ እድሎች ሲለግሳቸው የነበሩ እነዚህ ወጣቶች ምን

ነክቷቸው ነው ኢ.ህ.አ.ዴ.ግን ለማፍረስ የማይሞከር የመሰለውን ትግል ደፍረው ያቀጣጠሉት?

እነዚህ ወጣቶች አብዛኞቹ የተመለመሉት ከከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ነበር። ከ1993ቱ የተማሪዎች አመፅ ማግስት ጀምሮ። እነዚህ ወጣቶች በተመለመሉበት ወቅት የነበረው የድርጅቱ አላማ “እንደ አብዮት መጠንሰሻ ማእከላት የሚቆጠሩትን ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት በመቆጣጠር ከዩኒቨርሲቲዎች ተነስቶ የሚቀጣጠለውን የአብዮት ሰደድ ለአንዴ እና ለመጨረሻ ጊዜ በማጥፋት የዩኒቨርሲቲዎችን ታሪክ መቀየር” የሚል ነበር።

ይሁን እና ወደ ተማሪዎቹ የተመጣበት አካሄድ ግን በጥንቃቄ የተመላ ነበር። ከሁሉ ስሜት ይነካ የነበረው ግሳዬ አዘል የግብዣ ሀተታ ይህን ይመስል ነበር።

... . የኢትዮጵያ ተማሪዎች ሌላ ሀገር ያላችሁ ይመስል በእውቀታችሁ ሀገራችሁን ለመርዳት፣ መንግስትን ለማረምና አቅጣጫ ለማስያዝ ሲጨንቃችሁ አትታዩም። የልማት አካል መሆን አትፈልጉም። አንድ አሸባሪ መጥቶ የሆነች ነገር የለኮሰ እንደሆነ ግን የጥፋት አካል ለመሆን የፈጠናችሁ ናችሁ። ድንጋይ ከመወርወር በፊት ተቀራርቦን እንድንነጋገር በእውቀታችሁ ሀገራችሁን እንድትረዱ መንግስታችሁን እንድታስተካከሉና እንድታርሙ ለምን እድል አትሰጡንም? ድንጋይ ለመወራወር ከደፈራችሁ ለምን ጠረቤዛ ዙሪያ ቁጭ ብለን ተነጋግረን አንተራረምም? ከዚህ ውጭ ግን የምታደርጉት ነገር ትርጉም የለሽ ነው። በራችንን ከፍት አድርገን እየጠበቅናችሁ ድንጋይ ከምትወረውሩበን

ኑና ተነጋግረን፤ ተራርመን አብረን ተባብረን ኢትዮጵያን ወደ ልማት ጎዳና እናምራት።“ የሚል ነበር ከብዙው በጥቂቱ።

ይህ ጥሪ ቀደም ሲል የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ፖለቲካና አካሄድ የገባቸውን ተማሪዎች አልማረከም። ለኔ ቢጤ የዋህ ግን ድንጋይ ከመወርወር፤ መነጋገር‘ የሚለው ትንታኔ ስሜት ሰጥቶት ስለነበር „ለሀገሬ የምችለውን የማበርከት ግዴታ አለብኝ“ በሚል ስሜት ጥሪውን ተከተለ።

በእንደዚህ አይነት መልኩ ድርጅቱን ከተቀላቀሉ ወጣት ምሁራን መካከል አብዛኛዎቹ በተለያዩ የሀገሪቱ ክፍሎች በሀላፊነት ለመመደብ ጊዜ አልፈጀባቸውም ነበር። ይህ ሁኔታ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ከፕሮፖጋንዳው ባሻገር በተጨማሪም እንደሚመስል ለመፈተሽ እድል ሰጣቸው።

ወጣቶቹ በየዋህነት እና በእምነት ተከትለው የነበረውን ድርጅት ውስጣዊ መንፈሴንና ሀገር የማስተዳደር አቅሙን በተመለከቱ ጊዜ ቆም ለማለት ተገደዋል።

ወጣት አባላቱን ቆም ብለው አቅጣጫቸውን እንዲያስተውሉ ያስገደዳቸውን የኢ.ህ.አ.ዴ.ግን ሀገር የማስተዳደር አቅምና ድርጅታዊ መንፈሴን የአዲስ አበባን ክልል እንደ ምሳሌነት አድርገን እንመለከታለን። ማዘጋጃውን፣ አሻሽሎትን፣ ትምህርት አወሳሰዱን፣ ቢፒአሩን፣ ፀረ ሙስናውን፣ ሪል ስቴቱን፣ አባል አፈራሩን ወዘተ።

ከአዲስ አበባ የተሻለ የመንግስትን የማስተዳደር አቅም ማን ሊያሳየን ይችላል? አዲስ አበባ ከተማ ከተቆረቆረችበት ከ1878 ዓመተ ምህረት (የዳግማዊ ምኒልክ ዘመነ መንግስት) ጀምሮ በአራት ኪሎ ታላቁ ቤተመንግስት ዋናው የፖሊቲካ ማዕከል ፣ በቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተክርስቲያን ሃይማኖታዊ ማዕከል እና በሁለቱ ቦታዎች መካከል ባረፈው አራዳ የንግድና የባህል ማዕከል ሆኖ ማዕከላዊነቷን ከተከለችበት ጊዜ አንስቶ ዛሬ እስካለንበት ጊዜ ድረስ የማዕከላዊ መንግስት መቀመጫ፣ የፖሊቲካ፣ የኢኮኖሚ፣ የባህል፣ የትምህርት፣ የጤና ፣ የትራንስፖርትና የተለያዩ አገልግሎቶች ማዕከል እንዲሁም የበርካታ አለም አቀፋዊ እና አህጉራዊ ድርጅቶች፣ ኤምባሲዎችና የውጭ ልዑካኖች መቀመጫ በመሆኗ መንግስት የማስተዳደር አቅሙን አሟጦ የሚጠቀምበት፣ የሚችለውን ሁሉ የሚሞክርበት የሰርቶ ማሳያ ከተማ ነች አዲስ አበባ!

ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ከምርጫ ዘጠና ሰባት ትምህርት ወስጄያለሁ ካለ በኋላ የነበረውን የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በዝርዝር እነሆኝ፤

ማዘጋጃው

የአዲስ ዘመን ጋዜጣ የክፍት የስራ ቦታ ማስታወቂያ መርቶን፤ በእነ አቶ ታዬ ዋቅ ጋሪ፤ በአቶ መሳይ ተፈራ፤ በወይዘሮ ሙሉሜ ረሺድ እና በአቶ ነቢዩ ሊቁ የስራ መግቢያ ፈተና ተፈትነን በአዲስ አበባ መዘጋጃ ቤት የመሬት አስተዳደር ባለስልጣን ውስጥ፤ አቶ ለማ የሊዝ መምሪያ ሃላፊ፤ አቶ ጊዮን መኮንን የመሬት ልማት ቀያሽ (ስርቤየር)፤ ወይዘሮ አክሊለ የሊዝ መምሪያ ፀሃፊ እና እኔ የመሬት ልማት መሀንዲስ ሆነን ከተቀጠርን ብዙ ጊዜ አልሆነም። የ2000 ዓመተ ምህረቱ የፀደይ ወራት።

ወቅቱ የመስሪያ ቤቱ ባልደረቦች የባለስልጣኑን ዋና ስራ አስኪያጅ አቶ ካሳዬን ጨምሮ የተለያዩ ሀላፊዎችና ኤክስፐርቶች በሙስና ወንጀል ተጠርጥረው ወደ ማረሚያ ቤት የተወሰዱበት ወቅት ነበር።

በመስሪያ ቤቱ በርካታ የታሸጉ ክፍሎች፤ እዚህም እዚያም በተጠንቀቅ የቆሙ ፖሊሶች፤ በገፅታቸው ፍርሃትና ጥርጣሬ የሚነብባቸው ከፀረ ሙስና አደና የተረፉ ባልደረቦች ስለሚታዩበት መስሪያ ቤቱ የአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት ሳይሆን ወታደራዊ መስሪያ ቤት ይመስል ነበር። በተለይ ለኛ ለጀማሪዎቹ አጅጉን አስፈሪ ነበር።

በወቅቱ የባለስልጣኑ ምክትል ስራ አስኪያጅ የነበረው አቶ ይችላል ፈንታ አግደው እኛን (አዲሶቹን ሰራተኞች) ጠርተው ከቃለ መጠይቅ ያልተናነሰ

ትውውቅ አደረጉልን። በወቅቱ አቶ ይቸላል አቶ ለማን “ለምንድነው ከኢንቨስትመንት ቢሮ ወጥተህ እዚህ መስሪያ ቤት መቀጠር የፈለግከው” ብሎ ሲጠይቀው አቶ ለማ ጥያቄው ‘በሙስና ያልፍልኛል ብለህ አስበህ ነው?’ የሚል አንድምታ እንደነበረው አልገባው ኑሮ “ኑሮዬን ለማሻሻል ነው።” ብሎ የሰጠው መልስ ሁሌ ያስቀኝ ነበር።

ከአቶ ለማ የማልረሳው ስራ አመልክተን ስንመለስ ስንት ቀን አስተዳደር ቢሮ በር ላይ ቁጭ ብለን ቀጣሪዎቻችንን አብረን እንዳላማን ከተቀጠርን በኋላ ለሰላምታ እንኳን ዘግቶን ነበር። አቶ ለማ የማይጠረጥረው ሰው፣ የማይጠረጥረው ወረቀት፣ የማይጠረጥረው ባለጉዳይ እና የማይጠረጥረው ስልክ አልነበረውም። ይህንኑ ጭንቁን ቆጥሮለት ቸሩ ቢ.ፒ.አር(አዲሱ አወቃቀር) ከዛ ቦታ አንስቶ ገላገለው። ቢ.ፒ.አር ወደ ኋላ የምንመለስበት ይሆናል።

በዚህ የአዲስ አበባ ክልል ግዙፉ መስሪያ ቤት ስራ እንደ ጀመርን እንደማንኛውም አዲስ ሰራተኛ ብቻ ሳይሆን በተለየ ሁኔታ ግራ ተጋብተን ነበር። ትልቁ ችግር የተመደብንበትን የስራ ክፍል እንጂ የተመደብንለትን የስራ ድርሻ ማወቅ አለመቻላችን ነበር። ከእኛ የሚጠበቀውን የስራ ዝርዝር፣ የተቀጠርንለትን እና ደመወዝ የምንበላበትን የስራ ድርሻ ወይም ልንወጣው የሚገባንን ግዴታ ወይም እዚያ የተገኘንበትን ምክንያት ሊነግረን የቻለ ሀላፊ አልነበረም። መፋጠጥ ብቻ! “ኧረ የስራ ዝርዝር ስጡን?” “ይሰጣቸሃል ! እስከ እዚያ ያገኛችሁትን አንበቡ!”

ከቅርብ አለቃችን እስከ ሩቅ አለቃችን ድረስ ብንጠይቅም የስራ ዝርዝር የሚሰጠን ጠፋ። ታዲያ እኛም ስራ ላለመፍታት ስንል በባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ብዙ ሃላፊዎች መኖራቸውን እንደ ምቹ ሁኔታ አድርገን በመውሰድ ‘የስራ ዝርዝር የመጠየቅ’ እቅድ አውጥተን አንድ ቀን አንዱን ሃላፊ በሌላ ቀን ሌላውን ባለስልጣን ስለ ስራ ዝርዝራችን መጠየቁን ስራ አድርገን ተያይዘነው ነበር። የዚህ እንቅስቃሴያችን ውጤት ነበር በተለየ መልኩ አስደንግጦን የነበረው።

ለካስ እንኳንስ የእያንዳንዱ ሰራተኛ የስራ ድርሻ ተለይቶ ሊታወቅ የመስሪያ ቤቱም ስራ አይታወቅም! መስሪያ ቤቱም ስራውን አያውቅም። የመስሪያ ቤቱም ሃላፊዎች መስሪያ ቤቱን አያውቁትም። ጉድ በል አዲስ አበባ! የምናወራው ስለ ዝናኛው አዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር ነው።

በወቅቱ የመስሪያ ቤቱ አወቃቀር የሚከተለውን ይመስል ነበር፤ አንድ ዋና ስራ አስኪያጅ፣ ሦስት ምክትል ስራ አስኪያጆች፣ ሦስት መምሪያ ሃላፊ፣ ሁለት ደስክወዘተ.

እንግዲህ በዚያን ወቅት አዲስ ከተመደብነው ሰራተኞች መሃል አቶ ለማ እና ወይዘሮ አክሊለ በሊዝ መምሪያ ውስጥ ስራቸውን እንደገባቸው መጠን ወይም እንደ ታዘዙት ሲጀምሩ እኔ እና አቶ ጊዮን ያደረግነው ‘የስራ ዝርዝር መጠይቅ ዘመቻ’ አልሳካ ብሎን በየግላችን ጊዜ የምናሳልፍበትን ነገር መርጠን መስሪያ ቤት ውሎ መግባቱን ተያያዝነው።

እኔ በጥያቄ ሊመለስልኝ ያልቻለውን የመስሪያ ቤቱን ስራ እና አሰራር በምልከታ ለመረዳት ጥረት ማድረግ ጀመርኩ። መስሪያ ቤቱ ስራውን የሚጀምረው ወደ መስሪያ ቤቱ ከሚገቡ ፋይሎች፣ አቤቱታዎች እና የተለያዩ ጥያቄዎች የያዙ ማመልከቻዎች ነው። ታዲያ የሚገቡት ፋይሎች ብዛት ጊዜ አሳጥቶት ይሁን ሌላ ችግር እንጂ መስሪያ ቤቱ ገቢ ፋይሎችን ከማዟዘር በስተቀር ሌላ ስራ ሲሰራ ስለማይታይ እንደ መስሪያ ቤት አላማም፣ ተልዕኮም፣ ራዕይም ያለው አይመስልም ነበር። የሚዟዟሩትም ፋይሎች ቢሆኑ እንዲሁ ሲነካኩ፣ ሲተሻሹ ከመሰንበት በቀር መፍትሄ ሲሰጥባቸው አይታይም። በአጠቃላይ መስሪያ ቤቱ ስራ ላለመስራት ቃል የገባ ወይም ግዳጅ የወሰደ ነው የሚመስለው። ከምልከታዬ ያጤንኩት የመስሪያ ቤቱ አሰራር የሚከተለውን ይመስል ነበር።

በወቅቱ ማንኛውም ፋይል ምክትል ስራ አስኪያጅ ቢሮ ይገባል፣ ምክትል ስራ አስኪያጅ ወደየመምሪያው ይመራል፤ “በመምሪያችሁ በኩል ይታይ” እያለ፤ የምክትል ስራ አስኪያጁ ፀሃፊ ወይዘሮ ትዕግስት እያስፈረመች ለመምሪያ ሀላፊዎች ታስረክባለች፤ መምሪያ ሀላፊው ሳምንትም ወርም ወራትም ወስዶ ‘አስበበት’ ሁለት ቁጥር ፅፎ ያከብባትና ለቡድን መሪው “በቡድኖችሁ በኩል ይታይ” በማለት ይመራዋል፤ ቡድን መሪው በበኩሉ የሚበቃውን ጊዜ ወስዶ ሶስት ቁጥር ጽፎ ያከብባትና ለአቶ ኤክስፐርት “በተራ ቁጥር ሁለት መሰረት ተመርቶሎታል” በማለት ይመራዋል፤ ኤክስፐርቱም ባለጉዳዩን ለመቅረብ የሚያስችለውን እድል ለመፍጠር በቂ ጊዜ ይወስድና አራት ቁጥር ጽፎ ለቡድን መሪው “ከፍለ ከተማው ባለው መመሪያ መሰረት ቢያስተናግደው የሚል አስተያየት አለኝ።” በማለት ይመራዋል፤ ቡድን መሪውም አምስት ቁጥር ጽፎ

ያከብባትና ለመምሪያ ሃላፊው ይመራዋል፤ “ጉዳዩ ባለው አሰራርና ደንብ መሰረት በክፍለከተማ መታየት የሚችል መሆኑን እገልጻለሁ” መምሪያ ሃላፊውም ስድስት ቁጥርን ጽፎ ያከብባትና መልሶ ለቡድን መሪው ይመራዋል፤ “በተሰጠው አስተያየት መሰረት ለክፍለ ከተማው ደብዳቤ ተዘጋጅቶ ይቅረብ” ቡድን መሪውም ሰባት ቁጥር ጽፎ ያከብባትና ለኤክስፐርቱ ይመራዋል፤ “በተራ ቁጥር ስድስት መሰረት ደብዳቤ ተዘጋጅቶ ይቅረብ” ደብዳቤ ተጽፎ አንድ ሁለቴ ለእርምት ይመላለሳል። ደንብ ነው። አለቃ ደብዳቤ ካላረመ ከታችኛው አለቃ በምን ተሻለ? . . . እያለ እያለ ደብዳቤው ይጻፍና ለመምሪያ ሀላፊ ይቀርባል፤ መምሪያ ሀላፊውም መቼም አለቃ ነውና እርምት ሰጥቶ ለቡድን መሪው ይመልስዋል፤ እንደምንም ደብዳቤው ተጽፎ ያልቅና (ምክትል ስራ አስኪያጅ ዘንድ መድረስ ከሌለበት) መዝገብ ቤት ገብቶ እዚያም እነ ወ/ሮ አልማዝ የመሰላቸውን ያህል ያቆዩትና ለአቶ ወንደሰን (ሞተረኛ) ተሰጥቶ ክፍለ ከተማ ይደርሳል። አቶ ወንደሰን በበኩሉ ወይ ‘ነዳጅ አጥቼ’ ወይ ‘ክፍለ ከተማ የሚቀበለኝ አጥቼ’ ብሎ ካላቆየው ማለት ነው።

የክፍለ ከተማው መምሪያ ሃላፊም በተለመደው አሰራር መሰረት ለሚመለከተው ቡድን መሪ ይመራዋል፤ “በቡድናችሁ በኩል ታይቶ ይቅረብ” ቡድን መሪውም ሁለት ቁጥር ጽፎ ያከብባትና ለኤክስፐርቱ ይመራዋል፤ “በተራ ቁጥር አንድ መሰረት ተመርቶሎታል” ኤክስፐርቱ የተመቸውን ያህል ጊዜ ወስዶ አንድ ሁለት ሶስት ሳምንት አስቦ “ይህን ጉዳይ ማስተናገድ የሚያስችለን መመሪያ እኛ ዘንድ ስለሌለ የመመሪያው ህጋዊ ኮፒ ከማዕከል ቢላክ የሚል አስተያየት አለኝ።” በማለት ሶስት ቁጥርን ጽፎ ካከበበ በኋላ ለቡድን መሪው ይመራዋል፤ ቡድን መሪውም አራት ቁጥር ጽፎ ካከበበ በኋላ

ለመምሪያ ሀላፊው ይመራዋል፤ “ማዕከል ይህን ጉዳይ ማስተናገድ የሚያስችለንን መመሪያ ህጋዊ ኮፒ ካልላከልን በስተቀር ማስተናገድ የማይቻል መሆኑን እገልጻለሁ” መመሪያ ሃላፊውም አምስት ቁጥር ጽፎ ካከበበ በኋላ ለቡድን መሪው “ለማዕከል ደብዳቤ ተጽፎ ይቅረብ” ብሎ ይመራል፤ ቡድን መሪውም ስድስት ቁጥርን ጥፎ ካከበበ በኋላ ለኤክስፐርቱ “በአምስት ቁጥር መሰረት ደብዳቤ ተዘጋጅቶ ይቅረብ” ብሎ ይመራል፤ እንደ ተለመደው ደብዳቤው አንድ ሁለቴ በቡድን መሪው ፣ ሁለት ሶስቴ በመምሪያ ሀላፊው ታርሞ ከተዘጋጀ በኋላ ወደ ማዕከል ይላካል፡፡

እዚህ ላይ ይህ ላይ ታች ሲንከራተት የሰነበተው አቤቱታ/ማመልከቻ/ወዘተ በሁለት ምክንያቶች ከአዙሪቱ ያርፋል፡፡

፲ኛ. ጉዳዩን ማስተናገድ የሚያስችል መመሪያ ከሌለ ወይም መኖሩ የማይታወቅ ከሆነ፡-

ከምክትል ስራ አስኪያጁ “በናንተ በኩል ይታይ” ከሚለው መመሪያ ጀምሮ እስከ “ጉዳዩን ማስተናገድ የሚያስችለን መመሪያ የሌለ መሆኑን እገልጻለሁ” ድረስ የሚኖረው የመመራራት ሁኔታ በተለመደው ደንብና ስርዓት ከተጠናቀቀ በኋላ “መመሪያ ከሚጠብቁት ጉዳዮች ጋር ይካተት።” በሚል ውሳኔ አቤቱታው ከዙረት ሲያርፍ፣ “መመሪያ ሲወጣ ትስተናገዳለህና እየተመላለስክ ጠይቅ” በሚል ማሳሰቢያ ባለ ጉዳዩ ተስፋ ከማድረግ ያርፋል። ከዕንግልትማ እንዴት ያርፋል? “ተመላልሰህ ጠይቅ” የሚባል ጊዜ ገደብ የሌለው ቀጠሮ እየተሰጠ?

2ኛ. ጉዳዩን ማስተናገድ የሚያስችል መመሪያ ከተገኘ፡-

ጉዳዩን ማስተናገድ የሚያስችል መመሪያ የተገኘ እንደሆነ መመራራቱ መልኩን ይቀይርና በመምሪያ ሃላፊው እና በምክትል ስራ አስኪያጁ መሃል ይሆናል። ሃላፊነት የመውሰድ ጉዳይ! ‘መመሪያውን ማን አረጋግጦ “በዚህ ማስተናገድ ትችላላችሁ ብሎ ይላክ?” ይሆናል ጥያቄው። “በናንተ በኩል ይላክ”፤ “በክፍላችሁ ይላክ” ሲባባሉ ይቆዩና በአንድ ነገር ይስማማሉ።

“የአንድን መመሪያ ህጋዊነት አረጋግጦ ክፍለ ከተሞች እንዲጠቀሙበት መላክ የመምሪያ ሃላፊ ወይም የምክትል ስራ አስኪያጅ ወይም የሌላ አካል ሀላፊነት እንደ ሆነ የሚገልጽ መመሪያ ስለሌለ ይህም መመሪያ ከሚጠብቁት ጉዳዮች ጋር ይካተት።” ተብሎ ይወሰናል።

መቸም ይህ አዙሪት አራት ኪሎ አካባቢ የጡት አባት ያላቸውን ባለጉዳዮች እንደማይመለከት አንባቢ ልብ ይሏል። መመሪያ ቢኖራቸውም ባይኖራቸውም በአጭር ጊዜ ውስጥ ተስተናግደው መፍትሄ አግኝተው የሚወጡ አስፈላጊ ሲሆን ቅዳሜ እና እሁድም ጭምር ተሰርተው ማለቅ ግድ የሚላቸው ሲያስፈልግ የሚያንገራግር ሰራተኛን ሆነ ሃላፊን የሚያስባርሩ ሰንሰለታማ መድፈኛ ጉዳዮች አያሌ ነበሩ።

አዲሱ ስራ አስኪያጅ

በፀረ ሙስና መሪነት ከመስሪያ ቤት ወደ እስር ቤት የተወሰዱት የስራ አስኪያጁ የእነ አቶ ካሳዬ ፣ የሌሎች የስራ ሃላፊዎች እና ኤክስፐርቶች ጉዳይ ምንም አይነት ውሳኔ ሳያገኝ አዲስ ስራ አስኪያጅ መጣ። ቀብራራው ሙላቱ አዱኛ!

በወቅቱ ለመስሪያ ቤቱ ስራ አስኪያጅ ሳይሆን የሆነ መንፈስ ነገር የመጣ ነበር የሚመስለው። ስራ አስኪያጁ እንደገቡ በክፍሉ የነበረችውን ፀሃፊ አግልለው አዲስ ፀሃፊ ይዘው ገቡ።

ይህ ክስተት ሰውየውን በተለየ መልኩ እንድናየው አድርጎን ነበር። ሰራተኛው በጭምጭምታ የሰማውንም፣ ፍርሃቱ የፈጠረውንም ‘አሉ’ እያለ ስለ አዲሱ ስራ አስኪያጅ መወያየቱን ተያይዞታል።

“ይሄ ሰውየኩ ከደህንነት ቢሮ ነው የመጣው አሉ!” ይላል አንዱ፤

“የለም ጠቅላይ ሚኒስትሩ ናቸው መሬት አስተዳደርን አፅዳ ብለው የላኩት” ይላል ሌላው፤

“ሀላፊዎች የታሰሩ ጊዜ የኮምፒውተርቻቸውን የመረጃ ቋት እየለቀመ ሲመረምር የነበረው እኮ ይሄ ሰው ነው አሉ ለነገር ነው የመጣው!” የሚሉ እና ተመሳሳይ አስተያየቶች የወቅቱ የሻይ በጉና ርዕስ ሆነው ቆዩ።

ቀደም ሲል እንደተገለጸው ገና ከጅምሩ በቦታው የነበረችውን ጸሐፊ አላግባብ ከበታዋ በማንሳት መስሪያ ቤቱን በመቀላቀሉ “ሰራተኛ ያባርራል” የሚል ስጋትም እኛን ጀማሪዎቹን ጨምሮ የሁሉም ስጋት ነበር። የአንዳንዱ ስጋት በንግግሩ ያስታውቅ ነበር። “እኔ ሃያ አመት አገልግያለሁ! የትም ሰርቼ መኖር እችላለሁ፤ ምንም የሚቀርብኝ የለም፤ በዛች ሊዝ ዕጣ ትንሽም ብትሆን ቤት ሰርቻለሁ ይበቃኛል...” ወዘተ እያሉ ያልተጠየቁትን የሚናዘዙ ብዙ ነበሩ። ስጋት መጥፎ ነው ያስቀባጥራል።

አንድ ቀን “ሰራ አስኪያጁ ቢሮ ስብሰባ አሁኑኑ! ተጠርታችኋል ” የሚል ማሳሰቢያ አዘል ጥሪ ተደርጎልን ሰራ አስኪያጁ ቢሮ ተሰበሰብን። ቀብራራው ሙላቱ አዱኛ ግዳይ የጣለ አንበሳ መስሎ ወንበሩ ላይ ቀጥ ብሎ ተቀምጧል። ቀጥ ያለው አቀማመጡ ጉርድ ፎቶ ለመነሳት የተዘጋጀ እንጂ ስብሰባ ለመምራት የተቀመጠ አይመስልም ነበር። ያም ሁኖ ግን ግርማ ሞገሱ ምሉዕ ነበር! አይ ግርማ ሞገስ! ሁላችንም ሽቁጥቁጥ ብለን ገብተን ቦታ ያገኘነው ተቀምጠን፤ ቦታ ያጣንም ቆምን። ቀብራራው ሙላቱ ‘እንኳን በሰላም መጣችሁ’ ወዘተ ሳይል በቀጥታ “እስቲ እራሳችሁን አስተዋውቁኝ” በማለት ፀጥታውን ሰበረ።

ሁላችንም በተራ በተራ እራሳችንን አስተዋወቅን። ሀላፊነቱን ፣ የትምህርት ዝግጅቱንና የሰራ ልምዱን መናገር የፈለገ ተናግሮ፣ ያልፈለገ ደብቆ እራሱን አስተዋወቀ። አቶ ሙላቱ ንግግር ጀመረ። በጀርባው የተወራውን እና የሰራተኛውን ስጋት የተረዳ ነው የሚመስለው። “እኔ ለለውጥ ነው የመጣሁት! እኔ ሰራተኛ ለማባረር አልመጣሁም።” አለ። “አትንበቅበቁ” በሚል መንፈስ።

እንዴት አንንቦቅቦቅ? ስራ መፍታት ለእኛ ለድሆች እኮ ብዙ ነገር ማለት ነው። ስራ መፍታት ከኑሮ፣ ከትዳር፣ ከእድር፣ ከእቁብ እና ከብዙ ነገሮች ሊያፋታ ይችላል። የቀድሞ ከንቲባ የነበረው አቶ አርከበ ዕቅባይ ሪፎርም ብሎ ሰራተኛ የበተነ ጊዜ ስንቱ ሰማይ ተደፍቶበታል? ስንቱ ምድር ከድቶታል? ስንቱ ቤተሰቡን በትኗል? . . . ለምን አንንቦቅቦቅ?

መቸም የአቶ አርከበ እቅባይን ‘ሪፎርም’ የሚረሳ ኢዲስ አበቤ የለም። ‘አብዛኞቹ ሰራተኞች የስራ ልምድ እንጂ በቂ ትምህርት የላቸውም’ በማለት ስንት ነባር ሰራተኛ አባሮ እና ከደረጃ ዝቅ አስደርጎ ትምህርትም የስራ ልምድም የሌላቸውን ዘመዶቹን እንደተካ ያልተነካ ቢረሳ የተነካው አይረሳ!

“የዚህን መስሪያ ቤት ስም መቀየር አለብን!” አለ አቶ ሙላቱ ኮምጨጭ ብሎ። “በኮራፕሽን የተጨማለቀ ነው። ይሄን መቀየር አለብን! አብረን ተባብረን እንቀይረዋለን! እኔ የመጣሁት ለለውጥ ነው።” አለ። ‘ከበሮ ሲያዩት ያምር ሲይዙት ያደናግር’ የምትሰኝ ተረት የሰማ አልመሰለኝም።

ሰራተኛው በሙሉ “ሰራተኛ ለማባረር አልመጣሁም፤ ማንም አይባረርም” ያለውን ከሰማ በኋላ ሌላውን ፉከራ እና ቀረርቶ ከቁብ የቆጠረው አይመስልም። አንድም ሰው አስተያየት ሳይሰጥ ቆየ። “አብረንህ ነን ግፋበት” ያለም የለም፤ “ጸረ ሙስና ሲያካብድብን ነው እንጂ እኛ ከአርከበ እቅባይ በላይ በአዲስ አበባ መሬት ሙድ ይዘንበት(ቀልደንበት) አይደለም” ያለም የለም።

ሌሎች ሃላፊዎችን ጨምሮ ዝም-ጭጭ! ለውጥ የሚባል ቃል ለካስ ስራ ላይ ለቆዩ ሰራተኞችና ሃላፊዎች ጎምዘዝ ትላለች? ስራ አስኪያጁ ዝምታው ያበሸቀው ይመስላል። በተለይ የሌሎቹ ሃላፊዎች ምንም አይነት አስተያየት አለመስጠት ሳይደብረው እንዳልቀረ ያስታውቅ ነበር። “እሺ ምን ችግር አለ?” ብሎ ወደ ሀላፊዎቹ ዘረ። ለዚህ ጥያቄ የተለመደ እና የማይጠፋ መልስ አለ። ‘የማቴሪያል ችግር፣ የሰው ሃይል፣ የበጀት፣ የመመሪያ ወዘተ። በጣም የሚገርም እኮ ነው! ማቴሪያል፣ የሰው ሃይል፣ በጀትና መመሪያ የሌለው መስሪያ ቤት!

ቀብራራው ሙላቱ አዱኛ “አብሺር!” ያለ ነው የሚመስለው። ንግግሩን በመቀጠል “የመረጃ ስርዓት ይዘረጋል፤ ከሌሎች ትምህርቶች በተጨማሪ GIS (Geografic Information System) በስርተፊኬት ወሰጂያለሁ” አለ። “የበጀት ችግር አያሳስባችሁ። ስማችንን መቀየር እንቻል እንጂ ማቴሪያል አያሳስባችሁ። የትምህርት ዕድል ሁሉ ይፈጠራል።” ስብሰባው በሞቅታም በእጄይታም ተጠናቀቀ።

ወይዘሮ ሙለሜ ረሺድ ከስብሰባው ከወጣን በኋላ ሻይ እየጠጣን ስለ ስብሰባው ስንወያይ (በአራዳ ቋንቋ ኢንፎርማሊ ስንገመግም) “በስርተፊኬት ደረጃ ተምሮ የሚመደቅበትን GIS እኔ እኮ በማስተርስ ነው የወሰድኩት ለዚያውም ውጭ ሀገር!” አለች በቁጭት ስሜት። ምንድን ነው ያስቆጫት? የተማረችውን ጥቅም ላይ አለማዋሏ ነው? ወይስ ማስተርስ ይገዢ በስርተፊኬት ተበልጥኩ የሚል ስሜት ነው? ብዬ እራሴን ስጠይቅ ነበር። መቼም ይህን አይነቱን ጥያቄ እራሱን እንጂ ባለቤቱን የሚጠይቁት አይደለም።

ወይዘሮ ሙሉሜ ረጅድ የይዘታ አስተዳደር መምሪያ ሃላፊ ነበረች። ከትንሽ ጊዜ ቆይታ በኋላ ሞገደኛው ጸረ ሙስና ወስዶ ቃሊቲ ዶላት እንጂ! አንድ አንድ ሰዎች ቀደም ሲል የመስሪያ ቤቱ ሃላፊዎች በጸረ ሙስና ሲወሰዱ አብዛኛው ሰው ሀዘኑን ሲገልጽ በተለይ አቶ ዜና አሰፋ ሲያለቅስ ወይዘሮ ሙሉሜ ግን “ማንም ያለ ስራው አልታሰረም” በማለት ሰው በጸረ ሙስና እንዳይፈርድ ትጥር ነበር ይባላል። የጸረ ሙስና ነገር ! ውሉታ አያውቅ፤ አከባሪውን አይወድ፤ ቀላቀላት።

አንዳንድ ውስጠ አዋቂ ነን የሚሉ ሰዎች ደግሞ በአንድ ወቅት ከጸረ ሙስና መርማሪዎችና አቃቤ ህጎች ጋር ተሳፍጣ ስለነበር የተከሰሰችበት ከስ አሷን እንዲያጠቃልል ሆነ ብለው አመቻችተው ነው የተበቀሏት ይላሉ። እንግዲህ ማን ያውቃል? ፀረ ሙስና እንዳሻው ቢያደርግ ማን ያግደዋል?

ፀረ ሙስናን ወደ ኋላ እንመለስበታለን። ወደ ክልል አስተዳደራችን እንመለስ። ከመጀመሪያ የአቶ ሙላቱ ስብሰባ በኋላ ‘አሰራር ማሻሻልና ሰራተኛ አመዳደብን ለማስተካከል’ በሚል አንድ ቡድን ተመሰረተ። ቡድኑ በምክትል ስራ አስኪያጁ በአቶ ዳንኤል አሰፋ የሚመራ ሆኖ ከመሬት ልማትና ከሊዝ መምሪያ አቶ ነቢዩ ሊቁ፣ ወ/ሮ ትዕግስት እና እኔ መመደባችን ከመገለፁ በስተቀር አላማው፡ ከቡድኑ የሚጠበቅ ውጤትና የጥናቱ ጥልቀት ወዘተ ሳይገለፅን በቀጥታ የማናውቀውን ነገር ለመስራት በአቶ ነቢዩ ጠረቤዛ ዙሪያ ተሰብስበን።

“እንደኔ እንደ እኔ” አለ አቶ ነቢዩ ሊቁ “በአይኑ መሆን ያለበትን ነገር ነው የምነግራችሁ!” በሚል አስተያየት እኛን በተራ በተራ መልከት እያደረገ። “አንድ ባለጉዳይ ፕሮጀክቱን ወይም ጥያቄውን ይዞ እኔ ዘንድ ይመጣል!” ብሎ ጀመረ። ሳቁ ቢመጣም አልሳቅኩም። በኋላ ላይ እያሙ መሳቅ እያለ ፊት ለፊት መጋፈጥን ምን አመጣው? ቀጠለና “እኔ ዘንድ ሲመጣ እኔ የጠየቀውን የቦታ ስፋት በማየት ለባንክ በዝግ ሂሳብ ማስያዝ ያለበትን የገንዘብ መጠን ጽፌ እሰጠዋለሁ! የዝግ ሂሳብ ማሳወቂያ ደብዳቤውን ከባንክ ይዞ ሲመጣ ፕሮጀክቱ ገቢ ሆኖ መስተንግዶው ይጀምራል! አቶ ጃጣ ጥላን ፎርማት ይሰራና ለመሬት ልማት ይልካል! መሬት ልማት ኮምፒዩተር ላይ ብቻ የቦታውን አገልግሎት አረጋግጦ ይመልሳል! ከዚያ በኋላ የቦርድ አጀንዳ ተዘጋጅቶ ለቦርድ ይቀርባል! ባለጉዳዩ የቦርድ ውሳኔ እንዲጠብቅ እኔ እነግረዋለሁ አበቃ! ማንም ሰው ከባለ ጉዳይ ጋር መሞዳሞድ የለበትም!” አለ ቅዱሱ ሊቁ ! አ ! ተሳስቼ ነው ነቢዩ ሊቁ! የቀረው ነገር እኮ ቦታውን ሲረከብ የደስደስ እጋብዘዋለሁ፤ ቤተሰብ ለቤተሰብም ትውውቅ እናደርጋለን ማለት ብቻ ነው!

እኔ እና ትዕግስት በአቶ ነቢዩ ንግግር በተወሰነ መልኩ እፎይታ ተሰምቶን ነበር። ምክኒያቱም ምን እንደሚሰራ ተጨንቆ ከማሰብ ገላግሎን ነበር።

አቶ ነቢዩ ሊቁ በወቅቱ በሊዝ መምሪያ ቡድን መሪ የነበረ ኋላ ላይ በ BPR ምደባ እንደዛ ከተኮፈሰበት ሊዝ ቢሮ የተመኘውን ፊት አውራሪነት ሳያየው ተነስቶ ወደ እናት መስሪያ ቤቱ ወደ ጤና ቢሮ በጤና የተመለሰ ሰው ነው።

አቶ ጃጣ ዋቅሰን የፌዴራል ጸረ ሙስና ኮሚሽን ፈልጎት ያጣው ሰው ነው። አቶ ጃጣ በአንድ ኮት፣ በአንድ ሱሪና በአንድ ጫማ ለአመታት የሰራ ‘ምስኪን’ ሰራተኛ ነበር። ለወትሮው ኮሚሽኑ በሙስና የተከሰሰን ሰው ከገባበት ገብቶ ያወጣ ነበር። አቶ ጃጣን እንዴት ፈልጎት እንዳጣው እንጂ እንጂ? ግራ የሚገባ ነገር ነው። ከተማው ውስጥ ይታይ ነበር። አልፎ አልፎም መስሪያ ቤት ይከሰት ነበር። በወቅቱ የጠቅላይ ሚኒስትር ጽህፈት ቤት ሃላፊ የነበሩት አቶ ብርሃኑ አዴሎ ከስልጣን ከወረዱ በኋላ ግን እልም ብሎ ድራሹ ጠፍቷል። አብሮ አደግ ናቸው ይባላል! ብቻ አቶ ጃጣ ዋቅሰን በአንድ ወቅት ምክትል ስራ አስኪያጅ ከነበሩት ከአቶ ይችላል ፈንታ ጋር ተጋጭተው ነበር። በአያት ሪል ስቴት ምክንያት። አቶ ይችላል ፈንታ ደግሞ ለአዲስ አበባ ከተማ ምክር ቤት ዝነኛውን የቦሌ ክፍለ ከተማን ወክለው ለመወዳደር የታጩ እና ፎቶዋቸውም አንደ አራዳ እና አዲስ ከተማ ተወዳዳሪ በወዳደቀ እና በተሻፈፈ አጥሮችና በሮች ላይ ሳይሆን በቦሌ ምርጥ ግድግዳዎች፣ የስልክ እንጨቶችና የኤሌክትሪክ ምሶሶዎች የተለጠፈ ሰው ነበሩ። ምን ዋጋ አለው? ከጃጣ ጋር ተጣሉ። የሰው ጀርባን ሳያዩ ምንድነው ዝም ብሎ መጣላት? ከምርጫ ታገዷታ! በሰበቡ ተቃዋሚ ፓርቲ /የግልተወዳዳሪ/ አንድ ወንበር አገኘ። ኢህአዴግ አንድ ወንበር የሰዋለት አቶ ጃጣ ዋቅሰን የት ሀገር ይሆን ያለው?

አቶ ነቢዩ ማብራሪያውን ቀጥሏል። ወ/ሮ ትዕግስት መመሪያ የምትቀበል እንጂ እንደ ቡድኑ አባል ሀሳብ የመስጠት፣ የመቃወም ፣ የመደገፍ ሙብት ያላት አትመስልም ነበር። “አዎ፣ እሺ ፣አ፣ አሀ፣ ” እያለች አብሮነቷን ከማሳየት በስተቀር ሀሳብ አላዋጣ አላች።

“ጥያቄ አለኝ” አልኩ። “ማንም ሰው ከባለ ጉዳይ ጋር መመዝገብ የለበትም የተባለው ላይ ተቃውሞ የለኝም” ብዬ መግቢያዬን አሳመርኩ። አንድ ቦታ ለተወሰነ ፕሮጀክት ሲጠየቅ በመጀመሪያ ቦታው ለተባለው አገልግሎት መዋል አለመዋሉ በመሬት ልማት መረጋገጥ እንዳለበት የሚጠቁሙ እና ያልተሻሩ የአፈጻጸም መመሪያዎች አሉ! አሰራሮቹ በበቂ ምክኒያቶች ሳይሻሩ የመሬት ልማትን ሃላፊነት እንዳለ መናድና እና እንዲሁ ለይምሰል ብቻ ጉዳዩን ይንካው መባሉ ተገቢ አይደለም! ደግሞም ቦታው ለተባለው ፕሮጀክት ሊውል ስለ መቻሉ ሳይረጋገጥ ባለጉዳዩ ባንክ የሚመላለስበት ምክንያት ምንድነው? መስሪያ ቤቱስ በኋላ ለባንክ ሂሳቡን ልቀቅ የሚል ደብዳቤ ወደ መጻፍ ከሚሄድ የተጣራ ጉዳይ ብቻ ቢስተናገዱ አይሻልም ወይ? እንዲሁም ሊዝ መመሪያ የሚመለከተው ከግብይት ጋር የተያያዘ ስራ ስለሆነ መሬት ልማት ከማስተር ፕላንና ተያያዥ ዝርዝር ፕላኖች አንጻር ፕሮጀክቱን ገምግሞ ካሳለፈ በኋላ ቀሪው ሂደት ቢቀጥል አይሻልም ወይ?” አልኩት ለስለስ ብዬ። “ይህ የመሬት ልማትን የመመዝገብ ፍላጎት ነው የሚያሳየው!” አለ ፊቱ የባሰውን ጠቁሮ።

“አቶ ነቢዩ የመመዝገብ ፍላጎት ምን ላይ እንደተገለጸ አልገባኝም፤ እኔ አግባብ ይሆናል ያልኩትን ነው ያወራሁት። አንተ “ስራው ከኔ ይጀምራል፤ ባለጉዳዩ እንደመጣ ከእኔ ጋር ይገናኛል፤ በኋላም ላይ ቀጠሮ እኔ እሰጠዋለሁ” ወዘተ ብለህ ስትናገር እኮ ለስራው ብለህ የመሰለህን እንደተናገርክ ቆጠርን እንጂ “መመዝገብ ፊልጎ ነው እራሱን ፎካል ፐርሶን ያደረገው ብለን አላስብንም” ብዬ ጠቅ አደረግኩት። ሰውየው እኮ ነቢዩ ሊቁ ነው! እኔ ወገኛው ቅኔ ተቀኝቼ ሞቼ! ነቢዩ ሳይገባው ሲቀር? መቼም ያን ቀን በቡጢ ወይ በቴስታ ቢለኝ ደስ የሚለው ይመስለኛል። ችግሩ አይችልማ፤ የመንግስት ስራ ነው

ያገናኘን በዚያ ላይ እኔ የአብዮታዊ ዲሞክራሲ ከለላ አለኝ! ፊቱ ከመቼውም በላይ ጠቁሯል። ምላሱ ቃላቶችን እየደራረበ ነው "እኔ ለስራው ብዬ እንጂ ምንም የመሞዳሞድ ፍላጎት ኖሮኝ አይደለም። ማንም ነው የሚያውቀኝ! (ትዕግስትን ለድጋፍ እየተመለከታት እሷም በአንገቷ አጸፋውን እየመለሰችለት) ምን ጎድሎኝ ነው ? እኔ . . . እኔ . . . እኔ"

ትዕግስት ቸሩ መድሀኒአለም ብድሯን ይከፈላትና ልዩ በሆነ ችሎታዋ የማንንም ሀሳብ ሳትደግፍ፣ የማንንም ሀሳብ ሳትቃወም ብዙ ደቂቃዎች በማውራት ነቢዩንም ንዴቱን እኔንም ክርክሬን አስረስታ ጥዋት ለመገናኘት ተቀጣጥረን ተለያየን።

በነጋታው ጓድ ነቢዩ ክሸን ያለች ቃለ ጉባኤ አዘጋጅቶ ያቺን ያቀረባትን ሀሳብ ቀባብቶ በሃሳቡ ላይ የነበረኝን ተቃውሞ እንደ ልዩነት እና እንደ ውሱንነት እንኳ ሳይገልጸው "እንፈራረም !" ብሎ ከች! በወቅቱ በምን ምክንያት ጉዳዩ የትም እንደማይደርስ እንዳሰብኩና ዝቅ ያለ ግምት እንዴት እንደተሰማኝ አላውቅም ይሁንልህ በሚል ስሜት ፈረምኩለት። ፊርማዬን አስቀምጬ ቀና ብዬ ሳየው የፊቱ ጸዳል ሲያበራ አየሁ።

የእኛ ቃለ ጉባዔ በአቶ ዳንኤል በኩል አቶ ሙላቱ ዘንድ ደርሶ ሞገስ አጥቶ ወደ ቅርጫት መወርወሩን በሰማን በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ አቶ ዳንኤል ብቻውን ይስራው፣ ከሠይጣን ጋር ይስራው፣ የማይታወቅ አንድ የስራ መደብ እና የስራ ሂደትን የሚያመለክት ውጥንቅጡ የወጣ የአሰራር ፍሰት አይሉት የአሰራር ጥሰት ተለጠፈ። "የስራ መደብ ተለጠፈ ! አዲስ የስራ መደብ

ተለጠፈ!” የሚል ድምፅ የማይሰማበት የስራ ክፍል እና የኮሪድር ጥግ አልነበረም። ሁሉም የየራሱን የስራ ድርሻ ካነበበ በኋላ የሚወደውን ወይም የሚመቀኘውን ጓደኛ ብሎም የሃላፊዎቹን ያነብ ፣ ያማ፣ ያወጣ ፣ ያወርድ ጀመር። መቸም ሰው ከምንም ነገር በላይ በቅርብ ጓደኛው መበለጥ አይፈልግም። የሚገርም ተፈጥሮ እኮ ነው ያለን! በአለምም ሆነ በሀገራችን ብዙ የሚበልጡ ሰዎች ስናውቅ ምንም ሳይመስለን ኑረናል! እየኖርንም ነው! እንዲሁም በምንሰራበት አካባቢ ስንት የሚበልጡ ሰዎች ጋር ሰላም ሆነን እየኖርን የቅርብ ጓደኞችን ሲበልጠን ለምንድን ነው የምንታመመው? ምንአለበት ለምንወደው ጓደኞችን መሳካት ቢሆን? “ደስ ከተሰኘው ጋር ደስ ይበልህ” አይደል የሚለው ቃሉስ?

በወቅቱ በጣም አስደንቆን በኋላ ላይ አስቆን የነበረው አቶ ዳንኤል ለራሱ የሰጠው በመስሪያ ቤቱ ታይቶና ተሰምቶ የማይታወቅ ስልጣን ነበር። “አፕሬሽናል ዳይሬክተር” ! ሌላ ሌላውን ሰው ግን አውርዶ አውርዶ አዋርዶ ጣለው! ለምሳሌ እኔን “ማህደር አጣሪ” አድርጎኝ ነበር። ዘራፍ! መሀንዲሱን ማህደር አጣሪ ! በማለት ቀጥ ብዬ ቀብራራው ሙላቱ አዱኛ ቢሮ ገባሁኝ። “የአሁኑ አመዳደብ የትምህርት ዝግጅትን ያለገናዘበ ነውና ትክክል አይደለም” ብዬ ንግግሬን ገታሁ። “አንተ የትምህርት ዝግጅትህ ምንድን ነው?” አለኝ አገጩን በእጁ ደግፎ። ከጊዜያት በኋላ ቀጥ ብሎ የሚቀመጣትን ነገር ትቷታል! “ የትምህርት ዝግጅቴ ምህንድስና ነው” አልኩት እንደ ቆምኩ። “አሁን ምን ላይ ተመድብክ ታዲያ?” አለኝ።

ሳቄን መቆጣጠር አቃተኝ። ቀና ብዬ ሳየው ቀብራራው ሙላቱ እንደ መሸከርመም ሲቃጣው አይቼ ሳቄን ለቀቅኩት!

መቼም ሙላቱ አዱኛ ፊት በዚያ ቢሮ ውስጥ የተሳቀ ከፍተኛ ሳቅ ይመስለኛል። የሙላቱ ፊት ያሳቅቅ እንደ ሆነ እንጂ አያስቅም። ሳቱን እንደ ጨረሰኩ ያለምንም መንደርደሪያ “ እኔ ጀማሪ ባለሙያ ስለሆንኩ ሙያዬን ማዳበር ስለምፈልግ ከትምህርት ዝግጅቴ ውጪ ሌላ ስራ መስራት አልፈልግም” ብዬ አስረግጬ ነገርኩት።

“የትምህርት ዝግጅታችሁማ መታየት አለበት፤ መስተካከል አለበት። ምን ላርግ? ሰው አጥቼ እኮ ነው! ብቻዬን ሆንኩ” አለኝ። በጣም በሚያሳዝን ሁኔታ! አፈር ልብላልህ አሳዘነኝ። እኛ እንደ ቡድን ከእነ አቶ ነቢዩ ጋር የሰራውን ትርጉም የሌለው ስራ እና አቶ ዳንኤል የሰራውን ስራ ሳይ እውነትም ሰው አጥቷል ብዬ አዘንኩለት። በወቅቱ የሆነ ለውጥ ለማምጣት ይጥር ነበር። በመጠኑም ቢሆን ስለ መሰረታዊ የስራ ሂደት ለውጥ ቀደም ብሎ ሳያነብ እንዳልቀረ እገምታለሁ። ብቻ ሰው የማጣትም ይሁን የሌላ ችግር አላውቅም እንደ መጣ የፈጠረብንን መነቃቃት በተግባር ሊያረጋግጥ አልቻለም።

የሲቪል ሰርቪስ ጉባኤ

የተሰፋው ኮከቦች እንቅስቃሴ ከአለት አለት መልኩን እየቀየረ፤ ስልቱን እየለዋወጠ ከእንቅልፉ የነቃውን እያሰለፈ የተኛውን ወጣት አነቃቅቶ ህዳሴውን ለማረጋገጥ ጉዞውን ተያይዞታል። እነዚህ ክስተቶች በድርጅቱ ከፍተኛ ውዥንብር እየፈጠሩ መጡ። ድርጅቱ አለባብሶ ማለፉ እንደማያዋጣ በማመን የበኩሉን እንቅስቃሴ ማድረግ ጀመረ። ኮከቦቹን ነቅሶ ማውጣት አልተቻለም። ኮከቦቹን ነቅሶ ማውጣት ሃላፊነት ከተሰጣቸው መሃል የኮከቦቹ አባላት ይገኙበታል።

በሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ አዲሱ አዳራሽ በተደረገ የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ወጣት ሊግ፤ የወጣቶች ፎረም እና የሴቶች ፎረም የጋራ ጉባኤ ላይ አንድ ኮከብ “እኛ እንግዲህ እንደ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ዲሞክራሲያዊ ግንባር ነን ማለት ነው። ዲሞክራሲ ማለት ደግሞ ብዙው ይመራል ብዙው ያስተዳድራል፤ ብዙው ይገዛል ማለት ነው። ኢህአዴግ የአራት መሰረታዊ ድርጅቶች ግንባር ሆኖ አራቱም የሚወክሉላቸውን ብሄረሰቦች ስናይ በጣም ትንሹን ብሄር የሚወክለው ህውሃት ሆኖ እያለ ለሃያ አመታት የኢህአዴግ ሊቀመንበር ህውሃት፤ የፌደራል ጠቅላይ ሚኒስትር ህውሃት፤ የኢታማዢ ሹም ህውሃት በአጠቃላይ የኢኮኖሚው ራስ ህውሃት፤ የፖሊቲካው ራስ ህውሃት፤ የጦሩ ራስ ህውሃት፤ ሆኖ እየቀጠለ ድርጅቱ ዲሞክራት ነው ማለት እንችላለን ወይ? በእርግጠኝነት የምናገረው ነገር እያንዳንዳችን የወከልነው ህዝብ ይህ እንዲሆን አይፈልግም። ለምሳሌ የኔን ብሄር ባነሳ ማንም ኦሮሞ ‘አህዴድ ነው የሚያስተዳድረኝ’ ብሎ

አያምንም! “ትግሬ ነው የሚገዛን ነው የሚለው።” ይህ ደግሞ እውነት ነው። ስለዚህ የገነባነው ለየት ያለ ብዙሃንን መሰረት ያላደረገ ‘ዲሞክራሲ’ም ከሆነ ይነገረን። አብዮታዊ ዲሞክራሲ መገለጫው ይህ ከሆነ። እውነቱን ማወቂያ ቀኑ ዛሬ ነው መልስ ሳላገኝ ይህ ጉባኤ ማብቃት የለበትም።” ብሎ ቁጭ እንዳለ በጣም ብዙ ሰዎች እጃቸውን እያነሱ ከወንበራቸው ተነስተው እየተንጠራሩ “እድል፣ እድል፣...አካሄድ፣ የስነስርዓት ጥያቄ፣ እድል ይሰጠን፣ አካሄድ. . .” በማለት ጉባኤውን ለጥቂት ደቂቃዎች ገበያ አስመስሉት።

በአንድ እጁ ማይክራፎን ይዞ አንድ እጁን ዘርግቶ ከሰብሳቢዎች መሀል ቁጭ እንዳለ ‘እባካችሁ ስርዓት?’ ሲል የነበረው አቶ ሀለፎም ሲብስበት ጠረጴዛውን በቡጢ ነርቶ ወከባውን ጸጥ አደረገው!

አቶ ሀለፎም አርአያ እንደ ምንም ስሜቱን ከተቆጣጠረ በኋላ “ለምንድነው ጉባኤው እንደዚህ የሚሆነው ጎበዝ? ለእናንተ መድረክ አዲስ ነው እንዴ? በጣም ነው የሚያሳፍረው። በብጥበጣችሁ ምክንያት ቀደም ተብሎ የተጠየቀውን የግልጽኝነት ጥያቄ አስረስታችሁኛል። እስቲ ጥያቄውን ያቀረበው ጓድ እንደገና ጥያቄውን ለቤቱ ይድገመውና ለሁሉም ግልጽ ይደረጋል። ለጠየቀው ጓድ ብቻ ሳይሆን ለሌሎችም እንደዚህ ግር የመሰኘት ነገር ሊከሰት ይችላል። እንደዚህ በጉባኤ የግልጽኝነት ጥያቄ ሲነሳ ጥሩነቱ ሁሉንም አስተምሮ ያልፋልና ይሄን ጥያቄ ያነሳው ጓድ መበረታታት አለበት። እስቲ ከይቅርታ ጋር ዋና ዋና ሃሳቡን ብቻ ድገምልን ወንድሜ?” ብሎ ጥያቄው ተነስቶ ወደነበረበት አካባቢ ቢመለከት፤ ጉባኤውን ከዳር እስከዳር ቢያማትር ማንም የተነሳ የለም። ወንበሩም ከፍት ነው። ኮከቡ ተወንጭፏል!

አቶ ሀለፎም ተቆጣጥሮት የነበረውን ንዴቱን መደበቅ አቃተው። ጠረቤዛውን እየደበደበ “ጉባኤ መከበር አለበት! ከአሁን በኋላ ጭብጨባ እና ድምፅ አልፈልግም! እጅ ማውጣት ብቻ! አዲስ ነው እንዴት ጉባኤ ለእናንተ? . .” እያለ ለደቂቃዎች ደነፋ።

ከዚህ ጉባኤ በኋላ በተለይም የኢህአዴግ ጽህፈት ቤቶች አካባቢ ከህውሃት አባላት በስተቀር ሌሎች አባላት በከፍተኛ ጥርጣሬ መታየት ጀመሩ። የኮከበቹ እንቅስቃሴ ግን ወጣቶችን ብቻ ሳይሆን አእምሮአቸው ያላረጀ ጎልማሶችንም እየዋጠ መጥቷል።

ከዋክብቱን ለማጥመድ ሲባል ‘ታማኞች’ ተመልምለን መከርን። በምክክሩ ወቅት አብዛኛው ከልቡ፣ ጥቂቶቻችን ደግሞ እራሳችንን ከጥርጣሬ ለማዳን ስንል እንደ አቶ ሀለፎም ጠረቤዛ እየደበደብን እነዚህን ‘ሰር’ ገብ’ ነቅሶ ለማውጣት ይበጃል ያልነውን ሀሳብ ሰጠን። የምክክሩ ቃለ ጉባኤ አዲስ አበባ ኢህአዴግ ፅህፈት ቤት ደርሶ በጥልቀት ከታየ በኋላ “በደፈናው አባላትን በሙሉ የሚያሳትፉ ጉባኤዎች ስለሚኖሩ የሚነሱት ጭብጦች ላይ መልስ እየተሰጠ ብዥታውን ለማጥራት ይሞከራል እንጂ ሌላ አጥፊ ለሚያስፈልገው አይደለም” የሚል ውሳኔ መወሰኑ ተነገረን።

ይህች ውሳኔ እኛም መጠርጠራችንን ወይም አለመታመናችንን የሚጠቁም መልእክት እንደሆነ የገባን ሰዎች ገብቶናል። በተከታታይ ይኖራሉ የተባሉት ጉባኤዎች የማጥመጃው ስልት እንደሆኑ ጠረጠርን።

የማዘጋጃው ሞሪኒሆ

አዲስ አበባ ምርጫ 2000 ተጠናቆ የአዲስ አበባ ሹመኞች እንደ ተለመደው ቅድመ ትውውቅ ሲደረግላቸው ሰንብቶ ባለስልጣናቱ ብቅ ብቅ ማለት ጀመሩ። ቅድመ ትውውቅ ማለት እንግዲህ አንድ አዲስ ተሸዋሚ ባለስልጣን ወደ ቢሮው ከመግባቱ በፊት አካባቢው በአክብሮት እና በ ጥሩ መንፈስ ይቀበለው ዘንድ ልብወለድ ወይም ህውሃት ወለድ ገፀ-ባህሪ እንዲላበስ ማድረግ ነው። ጥንካሬውን ፣ ጉብዝናውን አጠቃላይ ኢንተለጄንሲውን የሚያትቱ ወሬዎች ማናፈስ ማለት ነው። ግድ ነው። ‘አብዛኞቹ የሚታወቁበት ዝነኛ ታሪክ ፣ ብቃት ወይም ልምምድ ስለሌለ ‘Indoctrination’ በአራድኛ ማስመጥ ወይም መሙላት ወይም ሆድ መንፋት’ ብቸኛ አማራጭ ነው። የድሮዎቹ እንኳን ቢያንስ ‘ያልተዋጋበት ወይም ያላዋጋበት የጦር ሜዳ የለም፤ ከመስራቾቹ አንዱ ነበር’ ወዘተ ይባልና ለትልቅ ሃላፊነት ይበቃ ነበር።

በነገራችን ላይ ይህ „ኢንዶክትሪኔሽን” ወደ ስልጣን ለሚመጣው ብቻ አይደለም። ከስልጣን ለሚፈጠፈጠውም ይሰራል። ትላንት ምን ደግ ንግርት ተነግሮለት ቢሆን አላስፈላጊ ሁኖ ከተገኘ ችግር የለም። በአንዲት ጀንበር ከቅዱስነት ወደ እርኩስነት እንዲቀየር ይደረጋል። ህውሃት የሰጠህን ማንነት ህውሃት ይነጥቀሃል። የሌለ ማንነት አላብሶ ይሾምሃል፤ የሌለ ማንነት አላብሶ ያወርድሃል። እንዲህ አይነት አደጋ የደረሰበት ሰው በአጭሩ አይለማም አይሰማም ማለት ይቻላል። ምክኒያቱም በኢህአዴግ ስራ ልምድ የትም መቀጠር አይችልምና። ያለው አማራጭ አንገቱን ደፍቶ እግር ስሞ ካልሲ አጥቦ

ሳምሶናይት ተሸክሞ የባለ ጊዜውን ቁጥ እየተከተለ ‘ምንም-ነኝነቱን’ ለወራት ወይ ለዓመታት ማሳየት ነው። እንዲህ ማድረግ ከቻለ ስራ ባይሰራ እንኳን ደመወዙ አይቋረጥም። የጨዋ ደመወዝ ሲበላ ይቆያል። ማን ያውቃል ወደፊት ደግሞ ሌላ ገፅ ባህሪ ተላብሶ ይከሰት ይሆናል።

ይሄኛውን ሁኔታ ለየት የሚያደርገው ብዙ ምክንያቶች ቢኖሩም የአዲስ አበባ ከባለአደራ ካቢኔ ወደ ኢህአዴግ ካቢኔ መመለስ ለአካባቢው የተለየ ሰው ስራሽ ሙቀት ፈጥሮለት ነበር።

ቀደም ሲል በምርጫ ዘመቻው ወቅት ቅስቀሳ ስናደርግ ጨብጠነው የነበረው መሪ መልዕክት “ የባለ አደራው አስተዳደር ምንም ሊሰራ ያልቻለ ሙሰኛ በመሆኑ መውረድ አለበት” የሚል ነበር። ምክንያቱም የአዲስ አበባ ህዝብ በምርጫ ተስፋ ቆርጦ ነበር እና ወደ ምርጫ ጣቢያ ላይወጣ ይችላል ተብሎ በመሰጋቱ ነው። ‘እንዴት ነው ነገሩ ባለ አደራው አደራውን መወጣቱ አያስመስግነውም እንዴት?’ ብሎ የጠየቀ አልነበረም። ጭራሽ ተደጋግሞ ሲነገር እውነት መስሎት ከምርጫው በኋላም ያችኑ መልእክት በንግግሩ ጣልቃ የሚከት ድንዝዝ ካድሬ አልጠፋም። ይሄ የተሳካ ዘመቻ በፈጠረው ሁኔታ ውስጥ ነበር አንግዲህ የአዲስ አበባ አዳዲስ ካቢኔዎች መከሰት የጀመሩት።

በዚሁ መሰረት በአሁኑ ወቅት የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚኒስትር የሆኑት የተከበሩ አቶ መኮሪያ ሃይሌ የአዲስ አበባ ከተማ ዋና ስራ አስኪያጅ ሆነው መጡ። እንደ ተለመደው ሰራተኛው እርስ በርሱ ይንሾካሾክ ነበር። "አዋሳን አዋሳ ያደረጋት ሰው ነው አሉ፤ የኢህአዴግ ስራ አስፈጻሚ ኮሚቴ

አባል ነው አሉ፤ ቅን ነው አሉ፤ ቁጠኛ ነው አሉ፤ ሰው ጤፉ ነው አሉ፤ የተማረ ነው አሉ፤ ጉራጌ ነው። የለም ሀደሬ ነው አሉ፤ትግሬ ሳይሆን አይቀርም፤ ክቡር ጠቅላይ ሚኒስትሩ በጣም ነው አሉ የሚወዱት፤ እንደ ታናሽ ወንድማቸው ነው አሉ የሚያዩት ፤ እንደውም ሲሞሉ ‘መኩሪያዬን ይንሳኝ!’ ብለው ነው አሉ የሚሞሉት. . .” ወዘተ መቼም ሰው ሲያንሸካሸክ ‘አሉ’ የምትለውን መገላገያ ቃል ተጠቅሞ ስለሆነ የፈለገውን እንዳሰኘው መቅደድ ነው። ስጥ እንግዲህ ነው። ሰሚውም ‘ማን ነው ያለው?’ ብሎ ወሬ አያቆረፍድም። ስለ አንድ ሹመኛ ‘አሉ’ም ብሎ ቢሆን የሆነ ነገር ማውራት ወደ ባለስልጣኑ የመቅረብ ስሜትን ይፈጥራል መሰለኝ ሁሉም ሰው የሆነ ነገር ማለት ይፈልጋል።

አቶ መኩሪያ ሃይሌ ስራ በጀመረበት ወቅት ማዘጋጃ ቤታዊ መሰሪያ ቤቶችን እየዞረ እየጎበኘና ትውውቅ እያደረገ ነበር። በዚሁ መሰረት በአጃቢዎች ተሞሸሮ ወደ መሰሪያ ቤታችን ብቅ አለ።

ወትሮ የሚያርበተብቱን አለቆች ታጅቦ የመጣውን አለቃ አይተው ሲርበተብቱ አይቼ መርበትበት በአይኔ ገብቶ ሊያንዘፈዝፈኝ ምንም አልቀረኝም ነበር። የአጃቢዎቹ ሁኔታማ አዲሱ ስራአስኪያጅ መርገጥ ያሰበውን መንገድ ለመጥረግ የሚጥሩም ይመስላል፤ አንዳንዱ ደግሞ አብዛኞቻችን የጫማችንን ሶል የደገፍንበት ኩርንቺት ምስማር እርምጃችንን ተከትሎ የሚፈጥረውን ዳና የሚቆጣጠር ይመስል በእያንዳንዱ እርምጃ ወደኋላ ዞር እያለ ገልመጥ ገልመጥመጥ እያደረገን ይመለስ ነበር።

ታዲያ ስራ አስኪያጁ ጉብኝቱን ሲጨርስ የነበሩትን ቱባ አለቆች ሰብስበው ማናገር ጀመሩ። ቦታው የሙላቱ ቢሮ ውስጥ ነው። ሰውየው እንደ ማንኛውም አዲስ ተሹዋሚ ሁሉ መስሪያ ቤቱ ከሩቁ እንደከረፋው እና ቀርቦ ሲያየው ደሞ እንደ ባሰበት የሚያስታውቅ ስሜት ለማሳየት ይጥር ነበር።

በአቶ ሙላቱ አዲኛ ወንበር ላይ ዘና ብሎ በመቀመጥ የባለስልጣኑን መስሪያ ቤት ባለስልጣናት በአይኑ ቂጥ ለማየት እየሞከረ “ምንድን ነው ችግሩ?” ብሎ ጠየቀ። የተለመደውን ቀላል መልስ ሁሉም ሃላፊዎች “የማቴሪያል ችግር፣ የሰው ሃይል ችግር፣ የመመሪያ ችግር፣ የበጀት ችግር፣ ወዘተ” ብለው ሳይጨርሱ አዲሱ ስራ-አስኪያጁ አቶ መኩሪያ “ችግሩ እናንተ ናችሁ!” በማለት ሲያቋርጣቸው እኒያ ባለስልጣናት መብረቅ የወደቀ ያህል ድርቅ አሉ። አፈር ልብላላችሁ! በተለይ ቀብራራው ሙላቱ እዚሁ ቦታ ላይ ተቀምጦ ይህንኑ ጥያቄ ቀሪዎቹን ጠይቆ ነበር። እንደዚህ በአንበሳዊ ግርማ ሞገስ ንግግር ባደረገላቸው ምክትሎች ፊት ኩምሽሽ ማለት መቸም አያድርስ ነው!

‘የጊዜ እንጂ የሰው ጀግና የለም’ ወይስ ‘የወንበር እንጂ የሰው ጀግና የለም?’ ነው የሚባለው? ሁለቱም ያስኬዳል ! ጀግና ጊዜ እና ወንበር ነው! ሰውማ ሰው ነው። እላይ ሲወጣ ከወንበሩ ጉብ ሲል የሚፎክር እታች ሲወርድ የሚያቀረቅር! በተለይ በኢህአዴግ ዘመን ጊዜ እና ወንበር የስንቱን አነጋገር፣ አረማመድ፣ ውሎ፣ አለባበስና ከብደት ሲቀያይር አየን። መኖር ደጉ!

አቶ መኩሪያ የባለስልጣናቱን ድንጋጤ መጠቀም የፈለገ ይመስላል። ሀሞት የሚያፈስ ንግግሩን ቀጠለበት። “ምንድን ነው የምትሰሩት? የእናንተን የሰው

ሃይል ፣ የሎጂስቲክ ችግር እና የመመሪያ ችግር ማን እንዲያሟላላችሁ ነው የምትጠብቁት? ማናጀሮች እኮ ናችሁ! እንዴት የሰው ሀይል እና የ ሎጂስቲክ ችግር እጅ እግራችንን ያዘ የሚል ተረት ተረት ከመስሪያቤት ስራ አስኪያጆች ይደመጣል?” ‘ሰው እንዳይስቅባችሁ’ <<Shame on you guys! >> ያለ ይመስላል ከዚህች የቀን ጎደሎ በኋላ ቀብራራው ሙላቱ የመኩሪያ ነገር አልዋጥልህ አለው።

ሀምሌ 19ኛ ጉባኤ

ከዋክብቱን ለማጥመጃ በታለሙ ሰባት ተከታታይ የተለያዩ ጉባኤዎች ላይ የከዋክብቱ መንፈስ እንጂ ድምፅ ባለመስማቱ ከፍተኛ ጥርጣሬ አላድሮ የነበረው የከዋክብቱ ጉዳይ “መስሎን ነው እንጂ ስር የላቸውም። ጭብጨባ ናፋቂ ጎረምሶች ናቸው፤ ያም ቢሆን ግን ጉባኤዎቻችን መረበሽ ስለሌባቸው በንቃት መከታተሉ መስመር ያለበት ጉዳይ ነው።” በሚል ቀጭን መደምደሚያ ተዘግቶ ጥቂት ወራት እንዳለፈ በምርጫ ጉዳይ ላይ ለመወያየት በተለምዶ ሀምሌ 29 በሚባለው በ‘አዲስ አበባ ስብሰባ ማዕከል’ ውስጥ በተደረገው ጉባኤ ላይ አንዲት አለባበፊ የአዛውንት የሚመስል ነጠላ እና ሻሽ ያሰረች ድምጽዋ እና እልኳ ግን የወጣት የሆነ ሴት ማይክራፎኑን እንደጨበጠች “እኔ ስጋት አለኝ!” በማለት ንግግሯን ጀመረች።

“እንደሚታወቀው ከዚህ በፊት በተለያዩ ጉባኤዎች የተለያዩ ሰዎች በአባላት መሃል ብዥታ ፈጥረዋል። ያንን ብዥታ ለማጥራት ምንም የተደረገ ነገር የለም። ነገር ግን በዚያ ብዥታ ብቻ ምሁር አባሎቻችን ሃላፊነት ላይ ያሉ ሳይቀሩ የተሻለ ደመወዝ ትተው ሸሽተዋል። በየቦታው ምሁር ወጣቶች እየሸሹ ነው ያሉት። እኔ እራሴ ብዥታ ውስጥ ነኝ። በእርግጠኝነት የምናገረው ነገር ቢኖር እኔም ሆንኩ እንደ እኔ ብዥታ ውስጥ የገቡ አባላት በሙሉ በቀጣዩ ምርጫ በንቃት አንሳተፍም። ብዥታ የማጥራት ቀኑ ዛሬ ነው። መልስ ይሰጥበትና ተማምነን እጅና ጓንት ሁነን ምርጫውን እናሳካ።” በማለት ቁጭ አለች።

ሰብሳቢዎች በሹክሹክታ እርስበርስ እንደመነጋገር እንደመመካከር ብለው “እስቲ ብዥታ ያለባችሁ ሰዎች ካላችሁ እጃችሁን አውጡ እና እንወያይበት” ብለው እድሉን ለቤቱ ሰጡት።

በማይታመን መልኩ ብዙ ሰዎች እጅ አወጡ። የመጀመሪያ እድሉን አንድ ኮፊያና የዕይታ መነጽር ያደረገ እጅ ቆራጣ ወጣት ወሰደ። “ቅድም እናቴ እንደተናገሩት በተለያዩ ጊዜያት በታላላቅ ጉባኤዎቻችን የተለያዩ ጥያቄዎች ተነስተዋል። እነዚያን ሃሳቦች በየጽህፈት ቤቶቻችን እንወያይ ስንል “የፖለቲካ ታማኝነት የነደለው ሰው ጥያቄ ነው” ተብለን ተገምግመንበታል። እኔ ከሁሉ ቀድሞ ግልጽ እንዲሆንልኝ የምፈልገው ጥያቄ ይሄ ‘የፖለቲካ ታማኝነት’ የሚባለው ነገር ምንድን ነው? ለህዝባችን መታመን ነው ወይስ ለህውሃት መታመን ነው የፖለቲካ ታማኝነት? አንድም የህውሃት አባል የፖለቲካ ታማኝነት ጎድሎታል ተብሎ ተገምግሞ አያውቅም። አንድ ብአዴን ተነስቶ ህዝቤ ይህን አቅጣጫ አልወደደውም እና ማስፈጸም ይከብደኛል ቢል የፖለቲካ ታማኝነት ይጎድለዋል ተብሎ ይገመገማል። ከሃላፊነት ይነሳል። ሌላም ሌላም ነገር ሊደርስበት ይችላል። ምን ማለት ነው ይህ? አንድ አህዴድ ህዝቡ የሚመርጠው መብቱን አስከብርልኝ ብሎ ነው እንጂ የሚላኩበኝን ቀንበር ፈጥነህ አድርስልኝና የራስህንም ቀንበር ጫንብኝ ብሎ አይደለም። ህዝቡ አልቀበልም ያለውን ነገር ሪፖርት ካደረገበት ቀን ጀምሮ ግን ‘አህዴድ ሲፋቅ ምንትስ’ እየተባለ እየተተረተበት አልጭን ያለውን ቀንበር እንዲሸከም ይገደዳል። የተሰጠውን ተልእኮ ከመፈፀሙ በፊት ለህዝቡ ወግኖ ጥያቄ ያነሳ ብ.አ.ዴ.ን ትምክህቱ እስኪተነፍስ ተብሎ ከሃላፊነት ይወገዳል። ‘ወደ ህዝቡ የተላከን መዓት ማስፈጸም ከብደኛል ያለ ደኢህዴን የአመራር ጉድለት አለበት፤

ምርቱን ትቶ እንክርዳዱን የሚያሳድድ እውር ነው ተብሎ ያሳስፈጸመውን መዓት ሁሉ ራሱ እንዲቀበል ይደረጋል። ምንድን ነው የፖለቲካ ታማኝነት? ግልፅ የመሆን ቀኑ ዛሬ ነው ግልጽ ይደረግልኝ። በማለት ከመቀመጡ ሌሎች እጆች “እዚህ፣ እዚህ. . .” ማለት ጀመሩ።

አንድ ጢሙ ከመርዘሙና ከመብዛቱ የተነሳ መናኝ የሚመስል በጉልምስና እድሜ ውስጥ የሚገኝ ሰው ቀጣዩን እድል ወሰደ። “እመሰግናለሁ! ይህ ሁሉ አባል የሆዱን በሆዱ አድርጎት ወደ ምርጫው ገብተን ቢሆን ኑሮ የዘጠና ሰባቱ እጣ ሊደርስብን ይችላልና ተነጋግረን ተማምነን ወደፊት እንሂድ ማለቱ በጣም መከበር ያለበት ሀሳብ ነው።” ብሎ በሚማርክ ድምጽ እና እርጋታ ንግግሩን ጀመረ። “በእርግጥ ውዥንብሩ ከውዥንብርነት አልፏል። ውዥንብር ሁኖ የነበረው ቀደም ሲል በተለያዩ ጉባኤዎች እንደጥያቄ ሲነሱ እና መልስ ሳይሰጥባቸው በቀረበት ወቅት ነበር። አሁን ሁሉም እርስ በእርሱ እየተመራመረ በየግሉ እየተወያየ የራሱን እምነት ይዟል። የተነሱት ጥያቄዎች ትክክል ናቸው። የህውሃት የበላይነት የሌሎቻችንን መሰረታዊ ድርጅቶች ህልውና ጥርጣሬ ውስጥ ከትቶታል። የኢህአዴግ ሊቀመንበር ለመሆን የህውሃት ሊቀመንበር መሆን አለበት፣ የሚል ያልተጻፈ ህግ አለ። ይሄ ግንባሩን ዲሞክራሲያዊ ግንባር አያስኘውም። እውነት ነው። ቅድም ወንድሜ እንዳነሳው ችግሩ የፖለቲካ ታማኝነት ላይ ብቻ አይደለም።

ለምሳሌ ጸረ ሙስና ኮሚሽንን በሚመለከት ‘ሃላፊነታቸውን መከታ አድርገው የማይገባ ጥቅም ሰብስቦዋል’ በማለት ኮሚሽኑ ከከሰሳቸው ሰዎች መሃል ከነ አቶ ሰዬ አብርኃ በስተቀር ሌላ የህውሃት አባል ከተገኘ አንገቴን እሰጣለሁ።

ለእያንዳንዱ ክልል ርዕሰ መስተዳድር ከነ ሙሉ ካቢኔው አጭቶ የሚወሰነው ህውሃት መሆኑ የአደባባይ ሀቅ ነው። ይህ ሁሉ አሁን ቀስ በቀስ እየተደረሰበት ነው። እኛ የሚያስጋን ነገር ቀስ በቀስ እየተገለጠ የሚመጣው ነገር አስደንጋጭ ከመሆኑ የተነሳ የህውሃት የመጨረሻ ግቡ ምን ይሆን? ነገ ሊያጸጽተን የሚችል ነገር ይሆን እያስፈጸምን ያለነው? የሚል ስጋት ነው እያስጨነቀን ነው ያለው። ይሄን ነገር ለማጥራት **ቀኑ ዛሬ ነው።** ይጥራ! ዲሞክራት ዲሞክራት መሸተት አለብን።“ ሲል ንግግሩን ገታ።

ከየአቅጣጫው የተለያዩ ሰዎች እየተነሱ የተለያዩ ሃሳቦች ከሰጡ በኋላ በመርሃ ግብሩ መሰረት የሻይ ሰዓት ደረሰ እና ለሻይ ወጣን። ከሻይ እረፍት መልስ በኋላ ግን ንግግር አድርገው ከነበሩት መሃል ጢማሙ፣ ሻሻሟ እና ቆራጣው አልነበሩም። ተቀምጠው የነበሩበት ቦታ ግን ከፍት አልነበረም። ከዋክብቶቹ ስራቸውን ሰርተው ማሊያቸውን አውልቀው ቦታ ቀይረው ቀሪውን የጉባኤውን መንፈስ መገምገም ቀጠሉ።

ከእረፍት መልስ አንዳንዶች “እያንዳንዳችን ሂስ ግለሂስ አድርገን ሳንገማገም ወደ ምርጫ መግባት የለብንም ከሚለው አንስቶ እንደዚህ አይነት አስተያየት የሰጡት ሰዎች ከእኛ ወገን ስለመሆናቸው ስለሚያጠራጥር ይፈተሽልን የሚሉ አስተያየቶች ከተደመጡ በኋላ ከሰብሳቢዎች መሃል አንዱ (ብአዴን አባል) “እንግዲህ ብዙ አስተያየቶች ተነስተዋል፤ አብዛኞቹ የግልጽኝነት ጥያቄዎች ናቸው እንደ ተባለውም **ቀኑ ዛሬ ነው!** መጥራት ያለበት ሁሉም ይጠራል። የተነሱት ሃሳቦች ላይ ወንድሜ ማብራሪያ ይሰጣል” ብሎ ተንታኙን ጋበዘው።

ፀረ ሙስናው

ፀረ ሙስና ኮሚሽን የአደጋ መከላከያ በትር እንደመሆኑ ከአፈጣጠሩ ጀምሮ ህገመንግስቱንም ሆነ ማንኛውንም ደንብና ስርዓት ሳይፈራ የተፈለገውን ውጤት የማምጣት አቅም እንዲኖረው ተደርጎ የተቀረፀ ሀያል ኮሚሽን ነው። ‘ባለ ራዕዩ መሪ’ ሀሳቡን ወደሚፈልገው አቅጣጫ ቀይሮት ራሱን መከላከያ፣ ጥጋብ ጥጋብ ያለውን ማስተንፈሻ መሳሪያ አድርጎት ከመጠቀሙ በፊት ይሄን የፀረ ሙስና ፅንሰ ሀሳብ በመጀመሪያ ያመጡት አቶ ብርሃነ ዴሬሳ ነበሩ ይባላል።

“ስልጣናቸውን ያለአግባብ የሚጠቀሙትን ባለስልጣናት ስርዓት ለማስያዝ ከትትል የሚያደርግና ለሙስና የሚያጋልጡ የአሰራር ክፍተቶችን እየፈተሸ የሚያርም ኤጀንሲ መፈጠር አለበት፤ ይህ ስርዓት ከተዘረጋ የመንግስትን ለመልካም አስተዳደር መቆም ስለሚያመለክት የውጭ መንግስታት የእርዳታ እጃቸውን እንዲዘረጉ ይረዳል” በማለት በኢትዮጵያዊነታቸው በቀጥታ ለጠቅላይ ሚኒስትሩ ንድፉን የሰጡት እኚህ ሰው ነበሩ። የአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር የባለ አደራ ከንቲባ ከመሆናቸው በፊት።

በወቅቱ ታዲያ ይህንን ንድፍ ተግባራዊ ማድረግ እራስ ላይ ዘብ እንደ ማቆም ተቆጥሮ አስፈላጊነቱም ሳይታመንበት ለብዙ ጊዜያት ቆይቶ ነበር። የተናቀችው ሀሳብ ሞገስ ያገኘችው እላይኛው ግቢ አቶ ስዬ አብርሃን ማሰር የሚችል ጠንካራ ገመድ ተፈልጎ በጠፋበት ወቅት ነው። መቸም አቶ ስዬ አብርሃን ባይሳፈጥ ኑሮ ፀረ ሙስና ኮሚሽን ላይፈጠርም ይችል ነበር። ቢፈጠር ቢፈጠር እንኳን በአባ

ሸማኔ ፍጥነት ባልተፈጠረ ነበር። እንግዲህ በእንደዚህ መልኩ ከተቋቋመ በኋላ ብዙ ሰዎች በግፍ መታሰራቸውን በተለይም የአቶ አርከበ እቁባይን ስህተት ለመሸፈን ሲባል የታሰሩትን ምስኪን የመሬት አስተዳደር ሰራተኞች በተመለከቱ ግዜ እኚያ ኢትዮጵያዊ “ እኛ ‘ለስርዓት ማስያዣ’ ያሰብነውን ‘ሙድ መያዣ’ አደረጉት” ብለው አለቀሱ ይባላል።

ስለዚህ የፀረ ሙስና ጉዳይ አራት ኪሎ በሚገኘው አዲስ አበባ ኢህአዴግ ፅህፈት ቤት ውስጥ ያገኘሁት አንድ ወጣት የህውሃት አባል ያለኝን አልረሳውም። “ ጆኔ ምን ይደረግ ትላለህ? ወደዚህች እናት ድርጅት ሲመጡ ባዶ እጃቸውን ባዶ እግራቸውን ባዶ ሆዳቸውንና ባዶ ጭንቅላታቸውን ይዘው ነው። ይህች እናት ድርጅት ባዶዋችሁን መጣችሁ ብላ በሯን ዘግታ አላሳፈረቻቸውም። ቁምጣ እና በረባሰዋቸውን ጥለው ላንድክሩዘር ይዘዋል። በትምህርት በኩልስ 12ኛን ሳይጨርሱ የመጡትን የአባራዊ ሽፍታዎች እንኳን ሲቪል ሰርቪስ ገብተው ዲፕሎማ ዲግሪ እና ማስተርስ እንዲታደላቸው አድርጋለች ይህች እናት ድርጅት። ታዲያ ምንም ሳታሳፍራቸው የምትችለውን ሁሉ ሰጥታ ሰጥታ አለባቸው፤ አረማመዳቸውና አመጋገባቸው ሲቀየር ወፈፍ ያደርጋቸው ይጀምራል። ጥጋብ ጥጋብ ይላቸዋል። እርግጥ ብዙዎቹ አይደሉም። ግን የዚችን በአጥንትና በደም የቆመች የሰማዕታት ድርጅት ውለታ ረስተው ከዬት እንደመጡ ዘንግተው ‘እኔ አውቃለሁ’ ማለት ሲጀምሩ የዲሞክራሲ ሐዋሪያ መሆን ሲቃጣቸው ለዚህች ምስኪን ድርጅት ፍትህ የሚሰጣት ማነው? ከፀረ ሙስና በቀር!” አለኝ ግርማይ ወንድሜ።

ምርጫ ዘጠና ሰባትና ትምህርቱ

እንደሚታወቀው በምርጫ 97 ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. አዲስ አበባ ላይ አለኝ በሚለው አባል እንኳን አልተመረጠም። በወቅቱ የነበረው የአዲስ አበባ ህዝብ ጥያቄ እና ምሬት በዋናነት “. . . ከተማችንን እና እኛን እያስተዳደሩ ያሉት የክልል አንድ ሰዎች ናቸው። ከቀበሌ ጀምሮ እስከ ከንቲባ ድረስ ‘ሀብዚ ሀብዚ’ ካልተባለ መስተናገድ አልተቻለም። ስርዓቱ በአዲስ አበባ የአጼዎቹን ስርዓት የመለስ ይመስላል! ከተማዋን ለማስተዳደር ሀገር አቅኚዎች፣ እንደራሴዎች፣ ደጅአዝማች፣ ፌተውራሪ እና ባሻዎች ከክልል አንድ የተመለመሉ ናቸው። በአፄዎቹ ዘመን እንኳን ከሁሉ አውራጃዎች ነበር የሚመጡት። ይህም ሳያንስ ሹማምንቱን ተከትሎ ገበሬው፣ ነጋዴው፣ አንጥረኛው፣ አስተናጋጅ፣ መወልወያ አዟሪው፣ ለማጥናት ቀማኛው ሳይቀር ተነቅሎ አዲስ አበባ በመግባቱ ምክንያት የአዲስ አበባ ህዝብ ቁጥር ከስምንት መቶ ሺህ አካባቢ ተነስቶ ሶስት ሚሊዮን ገባ። ከፍልሰቱም በላይ ምርጥ ዘር ተብለው “መልካሙን ሁሉ ለእነሱ” ሆነ። የኪቤኢድ ቤቶች እና የአዲስ አበባ መሬት በእነዚህ ‘ምርጦች’ ተወሮ አለቀ። የልጆቻችንን ኳስ መጫወቻ እና ቦዝኖ መግቢያ እንኳን አላስተረፉም። መንግስቱ ኋይለማሪያም “አንዱ ሰፍቶት እየኖረ ሌላው መንገድ ላይ አይወድቅም” ብሎ ከተረፈው ቀምቶ የሰጠንን የቀበሌ ቤታችንን አፍርሰው ወደ መጠለያ እየከተቱን ነው። አዲስ አበባ ጠበበችን። እኛ ተወላጆችንና ቀደምት ነዋሪዎችን ባይተዋር አደረገችን።. . .” የሚል ነበር ከብዙው በአጭሩ ሲጠቀስ።

በእርግጥም ‘የህዝብና የመንግስት’ የተባለው መሬት ተወሯል። የቀበሌ ቤቶች እና የኪቤኢድ ቤቶች ተወርሰዋል። ከመወረሳቸው ባሻገር የቀበሌ እና የኪቤኢድ የተሰፋው ነፀብራቅ

የነበሩ የህዝብ ቤቶች ያለአንዳች መሰረት ወደ ምርጦቹ የግል ባለቤትነት ተቀይረው የባለቤትነት ስም ዞሮ ከባንክ ብዙ ሚሊዮኖች እንዲበደሩ ተደርገዋል! ባዶ መሬት ዋስትና ,collateral’ ተይዞ ከ ሁለት መቶ ሚሊዮን ብር በላይ ብድር ያገኙ ምርጦች ብዙ ናቸው።

በኢትዮጵያ ላይ የተከሰተው የዋጋ ግሽበት መንስኤው ሌላ አይደለም። በግዴለሽነት ወደ ገበያ የገባው የገንዘብ መጠን መብዛቱ ነው። ለምርጦቹ ,የማይሸጥ የማይለወጥ የህዝብና የመንግስት’ መሬት በዋስትናነት እየተያዘ ከሃምሳ ሚሊዮን እስከ ሁለት መቶ ሚሊዮን ብር በላይ ብድር ተሰጥቷል። የቀበሌ እና የኪቤአድ ቤቶችን ማለትም የመንግስት ቤቶችን በመውረስ ስም አዙሮ መልሶ ዋስትና በማስያዝ ከተያዘው ዋስትና ጋር የማይመጣጠን ብድር እንዲያገኙ ሁኔታዎች ተመቻችተዋል። አብዛኛዎቹ በዚህ መልኩ ገንዘብ ያገኙት ምርጦች በተጨማሪም ገንዘቡ ወደ ኢኮኖሚው ተመልሶ ሊገባ በሚችልበት አይነት ስራ ላይ አላዋሉትም። ይህ በገፍ የወጣው ገንዘብ በዋነኝነት የለወጠው ነገር ቢኖር የሴቶቻቸውን ህይወት ነው። የውሸማ ስጦታ ከሸቶ አልፎ ሺላ እና መርሰዲስ ወረድ ሲልም አቶዝ (በ እ . .) የሆነው በዚህ መሰረት ነው።

በርግጥ ጥቂቶች ምርጥ ነጋዴዎች፣ አስመጪና ላኪዎች፣ በከተማው ውስጥ የሚታዩት ምርጥ ህንጻዎችና ሆቴሎች ባለቤቶች እንዲሁም የንግዱ አለም ላይ ተፅዕኖ ፈጣሪዎች ለመሆን ቢበቁም አብዛኞቹ ግን ከመሬት ተነስተው ያገኙትን መዓት ገንዘብ ውሰኪ ቤቶችን እያዘጉ የአዝማሪ እና የአስተናጋጅ አይኖችን በአስር ሺህ ብር እያጠፉ ‘ከሊስትሮ ተነስቼ፣ ከሱቅ በደረቴ ተነስቼ፣ ከኮንትሮባንድ ተነስቼ እዚህ ደረስኩ’ እያሉ ከብድሩ ጋር በተሰጣቸው በጅብድ

በተሞላ ልብወለድ የህይወት ታሪክ ጉራቸውን ከመቸርቸር ያለፈ መሰረታዊ ኢንቨስትመንት ላይ ባለማዋላቸው ከባንክ በገፍ የወጣው ገንዘብ ከቁጥጥር ውጭ ሆኖ ገበያ ላይ ስንብቷል። በቀላሉም የመሰብሰብ እድል አላገኘም። ይህ በሀገሪቱ ላይ ለተከሰተው የዋጋ ግሽበት መሰረታዊ ምክንያቱ ነው። ሀቁ ይወራ ከተባለ።

ይህ ደግሞ ምርጦቹን የኢኮኖሚው ራስ ለማድረግ ሲባል በባለ ራዕዩ መሪ በአቶ መለስ ዜናዊ የተነደፈ ስትራቴጂ እንደሆነ ይታወቃል። ስትራቴጂው ሙሉ በሙሉ ሲሳካ የሚጠበቀው ተደራሽ ግብ ምርጦቹ የአጠቃላይ ኢኮኖሚው ራስ በመሆን የሀገሪቱን ኢኮኖሚ ሲመሩ ቀሪው ህዝብ በስራቸው በጉልበቱና በሙያው ተቀጥሮ በወዙ የሚኖር፤ የማይጠይቅ ፣ ጥጋብ ጥጋብ የማይለው፤ ፖሊቲካ ባለፈበት የማይልፍ ሰላማዊ ህዝብ ይሆናል። ምክንያቱም የኢኮኖሚው መሰረት ከተያዘ በልቶ ማደርም የሚወሰነው በባለሀብቶቹ ፈቃድ ብቻ ይሆናልና። ዘመናዊ ቅኝ ግዛት! (Internal colonization) ለዚሁ ስትራቴጂ መሳካት የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ፣ የፕራይቪታይዜሽን ባለስልጣን፣ የመሬት አስተዳደር ባለስልጣን፣ ጅ.ን.ኢ.ድ.ና ጉምሩክ ከፍተኛ ሚና ተጫውተዋል።

በምርጫ ዘጠና ሰባት ማግስት በነበሩት አሰልቺ ግምገማዎች ላይ ‘ባለ ራዕዩ መሪ’ ሳት ብሏቸው አቶ አርከበን ‘በትግራይ ተወላጆች ተይዟል’ ተብለው በታሙት የአዲስ አበባ መሬትና የመንግስት የስራ ቦታዎች ተጠያቂው አንተ ነህና ሂስህን አውርድ ሲሉት ቀብራራው አርከበ ዕቁባይ “የተሰጠኝን ተልዕኮ ነው የተወጣሁት አድርግ የተባልኩትን አድርጌያለሁ። ነገሩ ዛሬ ላይ ስህተት

ነው ከተባለ ስህተቱ የአፈጻጸሙ ሳይሆን የተልዕኮው ነው። ተልዕኮውን የነደፍነው ሁሉ በጋራ መዋጥ ካለብን እንወጣለን እንጂ የተሰጠኝን ተልዕኮ በመፈጸሜ ብቻ የምወስደው ሂስ የለም።” በማለት አይረቴውን መሪ አፍ አስይዞ ነበር። ከዚያች ጊዜ በኋላ አቶ አርከበ ኑሮ የከበደበት በዚሁ ምክንያት መሆኑ ነው። ሰውዬው በጣም ቂመኛ ነው። “የተበደለውን የሚረሳ ማስተዋል የጎደለው ከስህተቱ መማር የማይችል ደደብ ነው” የሚል ፍልስፍና ነበረው ይላሉ አብሮ ታገሎቹ።

የሆነ ሆኖ ኢህአዴግ የገመገመው በሽታውን አልነበረም። ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ዲሞክራት መሆን እንደማይችል የደመደመ ነው የሚመስለው። ድርጅቱ በዋናነት የገመገመው በአዲስ አበባ ላይ በአባሎቹም ጭምር አለመመረጡን በመጥቀስ አዲስ አበባ ላይ የፖሊቲካ ታማኝነት ከዜሮ በታች መሆኑን ነው። በአንጻሩ በክልሎች ላይ የፖሊቲካ ታማኝነቱ በተሻለ ሁኔታ መረጋገጡን ‘አረጋግጫለሁ’ አለ። በመሰረታዊነት የተገመገመው እና ስራ እንዲሰራበት አቅጣጫ የተያዘው ይህ የፖሊቲካ ታማኝነት ጥያቄ ጉዳይ ሆነ።

የህዝቡ ጥያቄ እና እርሮ ትክክል ይሁን አይሁን ጉዳዩ አልነበረም። ሁሉም ነገር የፖሊቲካ ታማኝነት ችግር ላይ አተኮረ። በዚህም የተነሳ በክልሎች ላይ የተረጋገጠው ታማኝነት በአዲስ አበባም መረጋገጥ አለበት የሚል አቋም አስያዘ። የክልሉን ታማኝ አባል ከማይታመነው የአዲስ አበባ አባል ጋር በማዳቀል አዲስ አበባ ላይ ህልውናን ማረጋገጥ። ቀይ ስህተት አንድ!

ሁለተኛው ቀይ ስህተት “በፖለቲካው ታማኝ የሆነ አባል አስተዳደራዊ ስራውን ከማንም በተሻለ ሁኔታ ይሰራል” የሚል እምነት እንዲወስድ ድምዳሜ ላይ መደረሱ ነው። ይህ ማለት የትምህርት ዝግጅት ከሙያው ጋር ቢዛመድም ባይዛመድም ‘አመለካከቱ’ ጥሩ ከሆነ ‘ቢቃ ብቁ ነው’ ብሎ ማመን። ስራ ‘በአመለካከት’ ነው የሚሰራው። ጉድ በል ሀበሻ!

መቼም ይህችን ‘አመለካከት’ የምትለውን ጉዳይ ‘ለድርጅቱ ቀና የሆነ፤ ለህውሃት መልካም አስተሳሰብ፤ መልካም አመለካከት ያለው፤ ጥርጣሬ የሌለበት ወይም ጥርጣሬ የመፍጠር እድል የሌለው፤ የማይመራመር ጨዋ . . . ከማለት ያለፈ ሌላ ፍልስፍና እንዳልተወሰደ አንባቢው ልብ ይልዋል። ቃሉ ሌላ ትርጉም የለውም ማለት ሳይሆን በህ.ወ.ሃ.ት.አዊ መዝገበ ቃላት መሰረት ያለውን ትርጓሜ ለማስቀመጥ ነው።

ሶስተኛው ቀይ ስህተት “አስተዳደራዊ ስራን ፖለቲካዊ ትርጉም እየሰጡ መስራት” የምትባል የተዛባች አቅጣጫ(መመሪያ) ነች። ግልፅ የሆነ የፖለቲካ ዘውግ የተከተለ፤ አባሉን ሚዛናዊ በሆነ መስፈርት የሚመለምል፤ እንዲሁም አስተዳደራዊ ስራውን በመርህ የሚመራ ድርጅት ቢሆን ኑሮ ‘ፖለቲካዊ ትርጉም ሰጥቶ መስራት’ የምትባል ቋንቋ እንደ አቅጣጫም አልነበረም መውረድ የነበረባት። እንደ ኖርም ወይም እንደ እሴት የምትዋሃድ ትሆን ነበር።

እንዳለመታደል ሆኖ እንዳይመስላችሁ። አባሎቻችን አብዛኞቻቸው የሚመለመሉት ሆነ ተብሎ የትምህርት ዝግጅት ከማይጠይቀው የቀበሌ ኢቃጣሪነት፤ ከፊደል አስተማሪነት፤ ከመዝገብ ቤት፤ ወዘተ ነው። በዚህ ሁኔታ

ድርጅቱን ተቀላቅለው፤ ባካበቱት የጥሎ ማለፍ ብቃት የሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅን የትምህርት ወይም የመመረቅ እድል አግኝተው ፤ ኮሌጁ በተመሳሳይ ዲሲፕሊን ባለ ዲግሪ እና ባለማስተርስ አድርጎ የሸኛቸው ናቸው። እነዚህ ሰዎች ስብሰባ እና ግምገማ ላይ ቋሚ ፎካሪ ፣ አንዱ ሲል የሰሙትን ወይም ‘በሉ’ የተባሉትን ደጋሚ ደጋጋሚ ናቸው። “እንደ አካሄድ ፣ እንደ አረማመድ፣ እንደ ድርጅት . . . ፡ ፖለቲካዊ ትርጉም መስጠት ፣ በአብዮታዊ ዲሞክራሲ ጥላ ስር ሆነን . . . አደረጃጀታችን . . . ” ወዘተ ማለት ከጀመሩ የሚያቆማቸው የለም። ምክንያታዊነት፣ ሳይንስ፣ ወዘተ አይነካካቸውም እንጂ። አቤት አጀንዳ እና መጽሃፍ ብብት ሰር አሸንጎጣቸው! አቤት ሲያምርባቸው! አያነቡት አይጽፉበት እንጂ። አይ ፕሮቶኮል! “በየትኛው ክህሎት ከተማ ያስተዳድሩ?” ነው ጥያቄው።

ታዲያ ድርጅቱም ያለውን አባል ሁለንተናዊ ቁመና እያወቀ፤ ‘ፖለቲካዊ ትርጉም’ ማለት ምን ማለት እንደሆነ ያልገባውን አባል ‘ፖለቲካዊ ትርጉም እየሰጠህ ስራ ሲለው በአጠቃላይ የአስተዳደር እንቅርት ላይ ጀሮ ደግፍ ማለት መሆኑን አጥቶት እንዳይመስላችሁ። ፖለቲካዊ ትርጉም መስጠት ማለት “ባትሰራ እንኳን የሰራህ መስለህ ተንትን። አንድ ከሰራህ መቶ ሺህ ሰራሁ ብለህ መግለጫ ስጥ።” ማለት እንጂ ምንም ማለት ስላልሆነ ነው። በኢ.ህ.አ.ዴ.ግኛ!

የለውጥ እርምጃው በአስተዳደራዊ መዋቅር

ከምርጫ 2000 በኋላ አዲስ አበባን ለማስተዳደር ዳግም እድል ያገኘው ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ከምርጫ ዘጠና ሰባት ተምሪያለው ያለው ትምህርት አዲስ አበባን እንዲፈትሽ አስገድዶታል። በምርጫ ቅስቀሳው ወቅት የተዘፈነችው ‘የባለአደራው የአስተዳደር ችግር’ የምትባል ነጠላ ዜማ ቀርታ የምር አዲስ አበባ ከከንቲባ ሙሉዓለም ጀምሮ እነ ከንቲባ ተፈራ ዋልዋ፣ ከንቲባ አሊ አብዶ፣ ከንቲባ አርከበ ዕቁባይ ያከማቹላትን ውዝፍ ዝፍዝፍ ችግሮች ይዞ የአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድርን እንደ መስተዳድር ማስቀጠል ስለማይቻል የመስተዳድሩ መፈተሽ የግድ የሚያስኝ ሁኔታ ነበር።

የባለአደራውን ከንቲባ ብርሃነ ዴሬሳን ያላነሳሁበት ምክንያት መቸም አንባቢ ይረዳዋል ብዬ ነው ። እንደሚታወቀው የባለአደራው አስተዳደር የመወሰን አቅሙ ውስን ከመሆኑም ባሻገር ማንኛውም የመስተዳድሩ ስራዎች የፖለቲካ ውሳኔ የሚጠብቁ መሆናቸው ከንቲባው የአዲስ አበባ ችግሮች መከማቸት ላይ እጃቸው አለበት ማለት አይቻልም። እንዲያውም ቅጥ አንባሩ በጠፋበት መስተዳድር ውስጥ መቆየታቸው ተፅዕኖ ሳይፈጥርባቸው አይቀርም የሚል ስጋት አለኝ።

እንደ ቆሼው ቆሻሻ ተወዝፎ ተዘፍዝፎ መጨስ የጀመረው የአዲስ አበባ የአስተዳደር ችግር ትኩረት ተሰጥቶት በሳይንሳዊ ስርዓት አደረጃጀቱ ሊቀረፅ መወሰኑ ቢዘገይም የሚደነቅ ነበር።

ኢህአዴግ ክልሉን እንደ አዲስ እፈጥረዋለሁ፤ መሰረታዊ የአሰራር ሂደት ለውጥ እንገባለሁ፤ የሚጨበጥ ለውጥም አስመዘግባለሁ። ለዚህም ሳይንሳዊ መሳሪያዬ B.P.R. (Business Process Re-engineering) ነው። በማለት ከተማውና ህዝቡ ላይ ከፍተኛ ሙቀት ፈጠረ።

ቢፒአር በአጭሩ ቀልጣፋ የሆነ፤ በጊዜ የሚለካ፤ ተጠቃሚውን በእጅጉ የሚያረካ፤ ከጅምር እስከ ፍፃሜ ወጥ ፍላጎት ያለው የአሰራር ሂደት እና አወቃቀርን መፍጠር የሚያስችል መሪ ሳይንስ ነው።

ቢፒአር በአዲስ አበባ ከተማ መስሪያ ቤቶች ሁሉ አዲስ ነጠላ ዜማ ሆኖ የገባውም፤ ያልገባውም፤ ራዲዮውም፤ ቴሌቪዢኑም፤ ሰራተኛውም፤ የሰራተኛው ቤተሰብም ከዳር እስከ ዳር የራሱን ስንኝ እየቋጠረ ይዘፍነው ጀመር።

“ይሄ ቢፒአር ሰራተኛ ለማባረር የመጣ ነው” ከሚለው ጀምሮ “መስሪያቤት የሚያፈርስ ነው። እንዲያውም ‘BTR’ ከሚባለው ታንክ ነው ስሙ የተወሰደው” የሚለውን ጨምሮ “ደሞዝ የሚጨምር ነው” ወዘተ የሚሉ መላምቶች የየራሳቸውን ሙቀት እየጨመሩ የአዲስ አበባን ሙቀት ከፍ አድርገውት ነበር።

በዚሁ በተፈጠረው ሙቀት ሙቀን ሙቀን የምንሆነውን ባጣንበት ወቅት አቶ ዜና አሰፋ፤ አቶ መሳይ ተፈራ፤ ኢንጂነር ገዛሆኝ ልበለ። አቶ ጊዮን መኮንን እና

የተሰፋው ነፀብራቅ 61

እኔ ወደ አቶ ሙላቱ አዱኛ ቢሮ ተጠርተን መስሪያቤቱ ለቢፒአር ጥናት እንደሚፈልገን ተነገረን። በዚህ መሰረት „ጨርቁን ማቁን ሳትሉ ዛሬ ከሰዓት ሲቪል ሰርቪስ ገብታችሁ ሪፖርት አድርጉ“ የምትል ቀጭን ትዕዛዝ ተጨመረች።

የተደበላለቀ ስሜት ፈጥሮብን ነበር። ተዘጋጁም የለም እንዴ? ወታደራዊ ግዳጅ ነው እንዴ? ነው የአስራ ስድስት አመቱ ቆሻሻ በአንድ ህዳር . . ? ወዘተ ብለን እያገረመረምን ትጥቃችንን ለማዘጋጀት ወደ የቤታችን ሄድን።

ዘመቻ BPR በሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ

በ አቅም ግንባታ ቢሮ መሪነት ፣ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ተቋማት ተሰላፊነት፣ በአዲስ አበባ ከተማ ካቢኔዎች የበላይ ጠባቂነት፣ በአቶ አይሸሹም አሰልጣኝነት፣ ከክልል በመጡ ስለ ቢፒአር ቀድመው በሰሙ ወይም ቢፒአር ቀድሞ ‘በገባቸው’ ከክልል የመጡ ሰዎች አማካሪነት፣ በሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ አስተናጋጅነት በክቡር ከንቲባ ኩመ ደመቅሳ አብሳሪነት ዘመቻ ቢፒአር ተጀመረ።

በአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር ስር ካሉ ሁሉም ተቋማት የተውጣጡ ሰልጣኞች የሲቪል ሰርቪስ አዳራሽን ሞልተውታል። ሁሉም በየጎራው ይንሸኮሸካል። ሰው ሁሉ „ነገርየው ሰራተኛ ከማባረር” ጋር የተያያዘ ነው የሚል እምነት ይዟል። አንዳንዱ “ቀደም ሲል በፌዴራል መስሪያቤቶች ተሞክሮ የከሸፈ ስለሆነ ዝም ብለው ነው እንጂ የትም አይደርስም!” ይላል። እርስ በርሱ ያወራል። አንዳንዱ ከርዕሱ ውጪ ስለ ሹማምንቱ ያወራል። ክቡር ከንቲባ ኩማ ደመቅሳ እና አቶ ዳባ ደበሌ (የአቅም ግንባታ ቢሮ ሃላፊ) የመግቢያ ንግግር እና የ ‘አደራ አታሳፍሩን’ መልዕክታቸውን ካስተላለፉ በኋላ ቦታውን ለአቶ አይሸሹም ለቀቁ።

አቶ አይሸሹም የፌዴራል ስራ አመራር ኢንስቲትዩት ባልደረባ የነበሩ ናቸው። እጅግ በጣም ጥሩ የሚባል የመድረክ አያያዝና ጥሩ የሚባል የማስልጠን ችሎታ

አሏቸው። ሳይንሱን ተረት በተረት አደረጉት እንጂ። ለእያንዳንዱ ምእራፍ እራሱን የቻለ የተቀመመ እና የተቀሸረ ተረት እና ምሳሌ ነበሩት። በዚህ ሁኔታ ስልጠናው ቀጥሎ በጣም ትንሽ ቁጥር ያለው ሰልጣኝ ሳይንሱን ፣ አብዛኛው ግን ተረትና ምሳሌውን ተምሮና ተረድቶ ስልጠናው አበቃ።

መቼም ፈተና ቢኖረው ኖሮ ‘አማካሪ’ ተብለው የመጡትን ጨምሮ ስንቱ ከሩብ በላይ ሊመልስ እንደሚችል ፈጣሪ ይወቀው። ከአሮሚያ ከመጡት አቶ አለማየሁ ነሚ፣ ከአማራ ከመጡት አቶ አደራጀው ጸጋዬ፣ ከትግራይ ከመጡት አቶ ዘርዑ ሱሙር እና ከደቡብ ከመጡት አቶ ፎኬኖ ፎላ ላይ አንጻራዊ መሻል ይታይባቸው ነበር እንጂ ሌላው እንኳንስ ለማማከር ለመመከር በቂ ዝግጅት የሌላቸው ነበሩ። በመሰለህ ወይም ደስ እንዳለህ ውቃው ነው። ሂድ እንግዲህ!

ቢፒአሩ ሲጀምር ከአንድ መሰረታዊ ስህተት ጀመረ። ቢፒአሩ እንደ አንድ የአስተዳደር ሳይንስ እራሱን ችሎ ቢያንስ ቢያንስ ሴሚስተር የሚያስፈልገው ኮርስ ነው። የአዲስ አበባ ከተማ የአስተዳደር መዋቅሩን እንደገና አፍርሶ ለመስራት በአንድ ሳምንት ስልጠና ወደ ስራ መገባቱ፤ አንድ ሳምንቱም ቢሆን የነበረው ሁኔታ በብዙ ተረትና ምሳሌ የታጀበ ለለውጥ የማነሳሳት ሰበካ እንጂ የሳይንሱን ንድፈ ሃሳብ ጠልቆ ያልነካ መሆኑ ነው። ሲቀጥል ከየመስሪያ ቤቱ የተውጣጡት ሰልጣኞች እና የተሻለ ልምድ አላቸው እና ያማክሩ’ የተባሉት ሰዎች ሳይንሱን መረዳትና አለመረዳታቸው ሳይፈተን „በገባችሁ መጠን እግዜር እንዳሳያችሁ” በሚል ስሜት የከተማውን መዋቅር አፍርሶ የመስራት አፕሬሽን እንዲጀመር መወሰን አልነበረበትም።

አንዳንድ “የለውጡ ሃይል” (የጥናት ቡድኑ አባላት ሰሞነኛ መጠሪያ) አባላት እና ‘አማካሪዎች’ እስከ ዛሬ እንኳን ሳይንሱን የተረዱት አይመስለኝም። ይህም የአፕሬሽኑ አጀማመር ላይ በግልፅ ተንፀባረቀ።

ሳይንሱ „የደንበኛው ወይም የተገልጋዩ ወይም የነዋሪው ፍላጎት ላይ ተመስርተህ ተግባርና እና አፈጻፀም ቅረፅ፤ የአፈጻፀሙ ቅርፅ አደረጃጀትህን ይወስናል። ነባር አደረጃጀቶችን እርሳ። የተገልጋይህን ፍልጎት ብቻ አትዘንጋ! የደንበኞችህን ፍላጎት ይዘህ ከንጹህ ወረቀት (from scratch) ተነስ!“ ነው የሚለው።

ይህም ማለት የአዲስ አበባ ህዝብ ከመንግስት የሚፈልገውን ፍላጎቶች ተንትኑህ ፍላጎቶቹን በቀለጠፈ ሁኔታ ማድረስ የሚያስችል የአሰራር ሂደት ቅረፅ፤ ለአሰራር ሂደቶቹ ስም ስጥ፤ ተያያዥና ተመጋጋቢ የሆኑ የስራሂደቶችን ሳታለያይ አወቃቀር ፍጠር። ከዚያ በኋላ ምንትስ መስሪያ ቤት ምንትስ ቢሮ ምንትስ ፅህፈት ቤት ብለህ ልትጠራው ትችላለህ . . . ማለት ነው።

ታዲያ ወደ ስራ የተገባበት አቅጣጫ የሳይንሱን መሰረታዊ መርህ የናደ ነበር። ይህም በአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር ስር ያሉ ቢሮዎች በቀድሞ አደረጃጀት መሰረት ትምህርት ቢሮ፣ባህልና ቱሪዝም ቢሮ፣ ወጣትና ስፖርት ቢሮ፣ ጤና ቢሮ፣ ስራአስኪያጅ ፅህፈት ቤት፣ ወዘተ ተብሎ ተከፋፍሎ የተለያየ ክፍል ይዞ እንዲሰራ መደረጉ ሳያንስ ቢሮዎቹም እንደገና ቀድሞ በነበራቸው ዲፓርትመንት፣ መምሪያ፣ ዴስክ ወዘተ በሚል ተከፋፍለው ስራ መጀመራቸው ነው።

ይህ ውሳኔ የአቅም ግንባታ ቢሮ ይሁን የእስቲሪንግ ኮሚቴው ውሳኔ ይሁን አይታወቅም። የሳይንሱን መርህ ግን እንክት አርጎ የናደ ነበር።

እስቲሪንግ ኮሚቴ ማለት ጥናቱን በበላይነት የሚከታተሉ፣ ውሳኔ የሚሰጡ፣ የበላይ ሃላፊዎች ኮሚቴ ወይም በወቅቱ በከንቲባው የሚመራ የካቢኔዎቹ ስብስብ ማለት ነው።

በዚሁ መሰረት ሁሉም የመጡበትን የየተቋማቸውን የስራ ሂደት ሊያጠኑ ወደ ተዘጋጅላቸው ክፍሎች ከተቱ። እኛም እንደ ማዘጋጃ ቤት ወይም እንደ ስራ አስኪያጅ ፅህፈት ቤት የጥናት ቡድን በ አቶ ፈለቀ ይመር እና በአቶ ገብሬ ሁለት ቁሳሮች ስር „እንደ ገባን መጠን እግዜር እንዳሳየን“ ማዘጋጃ ቤቱን እንደ አዲስ ልንፈጥረው በተሰጠን ክፍል ውስጥ ተሰበሰብን።

ቁሳር ማለት በሳይንሱ ትርጉም መሰረት የቢፒአር ጥናት ቡድኑን በቅርበት እየተከታተለ አስፈላጊውን ድጋፍ የሚያደርግ እና እንዲደረግ ጥረት የሚያደርግ እንደ ሃላፊም እንደ ጠባቂም እንደ ኢጋዥም የሚተውን ሰው ማለት ነው።

አቶ ገብሬ በስራ አስኪያጅ ጽህፈት ቤት የፕላኒንግ እና ፕሮግራም መምሪያ ሃላፊ የነበሩ ናቸው። በባለ አደራው አስተዳደር ዘመን። በቢፒአር የቁሳርነት ቆይታቸው ግን አቶ መኩሪያ ሀይሌ ሲመጡ የሻይ ሲኒያቸውን፣ ሳምሶናይታቸውን እና ተመሳሳይ ነገሮቻቸውን በመያዝ ከኋላ ከኋላቸው በመከተል ቆሎ ከማዘገንና ቡና ከማቀበል ያለፈ ተሳትፎ ስላልነበራቸው

የቡድኑ አባላት „ጃንጥላ ያዥ“ የሚል ስያሜ ችርሰቸው ነበር። መቼም ጆሮ ለባለቤቱ ባዳ ነው እና ይህን ቅጽል ስማቸውን ሳይሰሙ ይሆናል ማዘጋጃ ቤቱን የለቀቁት።

ስራችንን ለመጀመር ወደ ተዘጋጅልን የጥናት ክፍል እንደ ሄድን የተቋሙ ስራ አስኪያጅ አቶ መኩሪያ ሀይሌ(ሞሪኒያ) ሊጎበኙን መጡ። የትውውቅ ፕሮግራም ተጀመረ። ሁሉም ይነሳና „አቶ እከሌ እከሌ 20 አመት በ ምንትስ መስሪያቤት 13 አመት በምንትስ መስሪያቤት በአጠቃላይ 33 አመት የስራ ልምድ. . .“ እያለ በተራ በተራ እራሱን ያስተዋውቅ ጀመር። ተራው እኔጋ አስኪደርስ ድረስ ሲጠራ ከነበረው የስራ ልምድ ትንሹ የስራ ልምድ ከእኔ እድሜ ጋር እኩል ነበርና «እከሌ እባላለሁ 26 አመቴ ነው» ብዬ የቁጥሩን ቦታ ተገላገልኩት። ይሞታል እንዴ? በዚሁ ሁኔታ በብዙ ጎልማሳዎች፣ በትንሽ ሽማግሌዎችና በጥቂት ወጣቶች ቡድኖችን ተመስርቶ ወደ ስራ ገባን።

ማዘጋጃ ቤቱ ከ 10 ያላነሱ መስሪያ ቤቶች በስሩ ይዞ ስለነበረ በየመስሪያ ቤቱ ከፋፍሎ መስራት የሚለው ጉንፋን ተዛምቶ ሀሳቡ በቁሳሮች በኩል ሲቀርብ ተቃወመኩ። ሌላ ተቃዋሚ እንደሌለ ሲያዩ ከመጤፍ ሳይቆጥሩኝ የክፍፍሉን ሀሳብ አጠናክረው „እያንዳንዱ ቡድን አንድ አንድ የስራ ሂደት መሪ ይኖረዋል“ በማለት ከፍሉን አነቃቁት።

ይህም ሀሳብ የስራ ሂደት መሪ መምረጥን ይጨምር ስለነበረ እና ሁሉም የመመረጥ ጥማት የተጠናወተው ስለነበረ ተበታትኖ የመስራቱ ጥቅም እና

ጉዳት ላይ የደቂቃ ውይይት ሳይደረግ ከፍፍሉ እና ምርጫው በተሳካ ሁኔታ ተጠናቆ ማዘጋጃ ቤቱ በቀድሞው ከፍፍል ተበታተነ።

ይህ እንደ ሳይንሱ ፍልስፍና መሰረታዊ ስህተት ነው። ለምን? ቢባል፤ ማዘጋጃ ቤቱ አንድ ተቋም እንደ መሆኑ መጠን የማዘጋጃ ቤቱን ደንበኞችን ፍላጎት መሰረት በማድረግ ከነጭ ወረቀት "from scratch" የስራ ሂደቶች ይቀረጻሉ እንጂ ሳይንሱ የስራ ክፍልን ሳይሆን የስራ ሂደትን መሰረት አድርጎ "process based! not department" እያለ ማዘጋጃ ቤቱን ቀድሞ በነበረው የስራ ክፍሎች ከፋፍሎ እንዲሰራ መወሰኑ ስህተት ነበር። ማንም ሀይ ባይ አልነበረውም። ከዚህ የቡድኑ አባልም ሆነ አማካሪ የተባሉት ሳይንሱን ምን ያህል እንደ ተረዱት መረዳት ይቻላል።

በዚሁ መሰረት እኔ ከመሬት አስተዳደር ባለስልጣን ተወካዬ እንዳልመጣሁ ሁሉ ከፍፍሏን በመቃወሜ ምክንያት የእሳት አደጋ የጥናት ቡድን ውስጥ ተመደብኩ።

ቄሳፋን አቶ ፈለቀ ይመርን ለምን ያለ መስሪያ ቤቱ እንደመደበኝ ሰጠይቀው “እሳት አደጋ ላይ መሆንዲስ ስለፈለግን ነው።” ብሎ አሳቀኝ። ወከዬ የመጣሁበትን መስሪያ ቤት ቡድን ካልተቀላቀልኩ ወደ መስሪያቤት መመለስ እንደምፈልግ እና ከእሳት አደጋ ቡድን ጋር እንደማልቀላቀል ነገርኩት። በኋላ ላይ ሙላቱ አዱኛ በወቅቱ የባለስልጣኑ ስራ አስኪያጅ ስለነበረ ለእሱም ስለ አመዳደቡ ነግሬው ስለ ነበር አቶ ሙላቱም “እኔ ስራ አስፈትቼ የላከኩት አቅም አላቸው ብዬ የማምንባቸውን ሰዎች ሌላ ቦታ መመደቡ ትክክል አይደለምና

እንድትመልሱአቸው እጠይቃለሁ” ብሎ በስልክ ቁሳሮቻችንን ሲያናግር እንዲሁም አቶ ሙላቱ ገብሩም ጠንካራ ልጆችን ለምን አሸገሻችኑብን የሚል ጥያቄ በማንሳቱ ወደ እናት ቡድኔ ተመለስኩ።

በከፍፍሉ መሰረት አቶ ዜና አስፋው የመሬት አስተዳደር ባለስልጣን የስራ ሂደት መሪ ሆኖ እኛን የቡድን አባላቱን ይዞ በአንድ ክፍል ተሰየምን።

ኬት እንጀምር? ተባለ፤ ሁሉም የየራሱን አስተያየት ይሰጣል፤ ይከራከራል፤ ይጨቃጨቃል ፤ እኔም ብድግ ብዬ እንደ አስተማሪ ችክ ይዜ ብላክ ቦርድ ላይ እየጻፍኩ “መሬት አስተዳደር ባለስልጣን ሁለት የስራ ሂደት ሊኖረው እንደሚገባ፤ አንዱ የስራ ሂደት ቀጥታ ቦታን ለልማት ለሚጠይቁና ሌሎች አገልግሎቶችን ለሚጠይቁ ደንበኞች ከጥያቄያቸው ጀምሮ ግንባታው እስኪጠናቀቅ ድረስ „end to end“ የሚሄድ ፤ ሁለተኛው ለልማት ቦታቸውን የሚለቁት ወገኖች መልሶ እስከ ማቆም የሚደርስ ይህም ኮንዶሚኒየም ግንባታን ይጨምራል” ብዬ አቀረብኩ። እንደ ተለመደው አጨቃጨቀን፤ ጭቅጭቁም ቀጠለ። ጭቅጭቁ ሲቀጥል ያልገባን ነገር እየገባን የገባን ነገር በደራሽ አቅጣጫዎች እየተናዱ ሄዱ።

አንድ ቀን ‘ኮንዶሚኒየም መስራት የማዘጋጃ ቤቱ ስልጣንና ተግባር ስላልሆነ እርሱት’ የሚለው ነገር እያየለ በመምጣቱ ኮንዶሚኒየም እስካልሰራን ድረስ ሁለተኛው የስራ ሂደት ከጫፍ እስከ ጫፍ ወይም ከጅማሬ እስከ ፍጻሜ „end to end“ ሊሄድ እንደማይችል ገባኝ። በሌላ በኩል ደሞ ሁለት የስራ ሂደት ያልኩት ነገር ደጋፊ እያፈራ የመጣበት ሁኔታ ነበር።

ሳይንሱ “ አንድ ስራ ከጅምሩ እስከ መጨረሻው ግብ እስኪደርስ ድረስ በሚኖሩ እና በግብዓትና ውጤት(input and output) በሚቆራኙ የግድ አስፈላጊ በሆኑ ተግባሮች ቅጥልጥሎሽ አንድ ወጥ የሆነ የስራ ሂደት ፍጠር” ነው የሚለው። ይህም በሳይንሱ „core process“ ሲባል በአዲስ አበቢኛ "ወሳኝ የስራ ሂደት፣ አቢይ የስራ ሂደት፣ ዋና ስራ ሂደት" ወዘተ በሚሉ ቀበሊኛ ስሞች ተሰይሟል። “አንድ ስራ የሚፈለገውን ውጤት እስኪያስገኝ ድረስ በአንድ ስራ ሂደት በሚደራጅበት ወቅት ነባር መስሪያቤቶችን ሊቀላቅል፣ ሊያፈርስ እና አዲስ መስሪያቤትንም ሊፈጥር ይችላል።” ይል ነበር ሳይንሱ ።

ሳይንሱ የሚለው ቀርቶ የእኩል መስሪያ ቤት ተግባር እና ሃላፊነት ምንትስ ምንትስ የሚለው ዱላ እየበረታ በመምጣቱ በተለመደው እጅ አወጣጥ እጄን አውጥቼ “ይሄ ሁለት የስራ ሂደት የሚባለው ነገር አያስኬድም” አልኩ። አንዳንዱ መሳቅ ጀመረ። ቀደም ሲል በነበረው ሀሳቤ ደግፈውኝ የነበሩ ሰዎች አንደኛ ተከራካሪ ሆኑ። እኔ የራሴን ሀሳብ የተውኩ እነሱ የሰው ሃሳብ ቢተዉ ምን አለበት? ክርክሩ ጦፈ። ተጧጧፈ! አቶ ዮሀንስ ባይሳ “አንተ እንዴት U turn ታረጋለህ? ትክክል አደለህም! ሸርታታ ነህ” ብሎ ተናደደብኝ።

ይህቺም ሙቀት ፈጥራ ስታሟሙቀን ቆይታ የስራ ሂደት ለመለየት የተሰጠው ጊዜ በማለቁና ክርክሩ መፍትሄ በማጣቱ የበላይ ውሳኔ አስፈለገው። እንግዲህ የማዘጋጃ ቤቱ እንቅስቃሴ የመሬት አስተዳደር ብቻ እስኪ መስል ድረስ ከፍተኛ ትኩረት ስቦ ነበር።

አጠቃላይ የማዘጋጃ ቤቱ የስራ ሂደቶች ላይ አስተያየት ለመስጠትና የመሬት አስተዳደርን የስራ ሂደት መለየት ላይ ውሳኔ ለመስጠት አቶ መኩሪያ ሀይሌ የማዘጋጃ ቤቱ ዋና ስራ አስኪያጅ እየተጠበቁ ነው። አቶ መኩሪያ እኛን ከመምጣታቸው በፊት በትልቁ አዳራሽ ሌላ ስብሰባ ስለነበራቸው ብንጠብቅ ብንጠብቅ ቆይቶ ምሳ ሰዓት ስለደረሰ ወጣን። ከምሳ በኋላ በሰዓቱ ስንመለስ አቶ መኩሪያ ያገኙቸውን የቡድን አባላት ለካስ ‘ምሳችሁን በቁማችሁ’ ብለው መመሪያ አስተላልፈው ኖሮ ቶሎ በልተው የተመለሱትን ስብስበው ሁለት ስራ ሂደት እንዲሆን ወስነዋል።

ከአቶ ሙላቱ ገብሩ እና አንድ ሌላ ሰሙን የረሳሁት ከአሮሚያ ከመጣ ሰው ጋር ነበርኩ፤ “እንዴት እንዲህ ይሆናል?” አልኩ በሽቄ፤ ሙላቱና ሰውየው “አንተ ምን አገባህ? አለቆች እንደፈለጉት ነው የሚያደርጉት። እንደ ሳይንሱ ቢሆን አንተ ነህ ልከ” አሉኝ። እንደዚህ ሲሉኝ ሙቀት ቢጤ ተሰማችኝና ለምን አንከራከርም ታዲያ ? በማለት አቶ መኩሪያ ሀይሌ ከአቶ ዳባ ደበሌ እና ከአቶ አይሸሹም ጋር ሲወጡ አቶ መኩሪያን ለብቻው ወደ ኋላ አስቀራጭው “ስላከረፈድን ይቅርታ ይደረግልን፤ የስራ ሂደቱ ጉዳይ ግን ሳንነጋገር መወሰኑ ቅር አሰኝቶናል” አልኩት።

“ተማምናችሁ አይደለም እንዴ ?” አሉና አቶ መኩሪያ ቀኝ ኋላ ዞረው ወደ ክፍላችን ገቡ “ስራ ሂደቱ ላይ አልተግባባንም፤ ሳንግባባ መወሰኑ ቅር አሰኝቶናል፤ ብለው እስከ መንገድ የሚከተሉ ሰዎች ስላሉ ተነጋግሮ መወሰኑ አግባብ ስለሚሆን ሀሳባችሁን በግልጽ አቅርቡና ቢጋራ እንወስናለን” አሉ።

ብስጭታቸውን ማንበብ ችዬ ነበር ውሳኔው ግን የግድ ነበር። ምክንያቱም ከዛ ቀጥሎ ለሀይል መድረክ ይቀርብ ስለነበር የአንድ ቡድን አባላት በሃይል መድረክ ላይ የተለያየ ሀሳብ አራምዶ መከራከሩ አግባብ አይሆንም ነበርና። ለባለስልጣናቱ ክብር ሲባል!

ክርክሩ ተጀመረ። ብዙዎች አንድ ጊዜ አቶ ፍፁም በሀይል መድረክ ዝቅተኛ ኑሮ ስለሚኖሩት የአዲስ አበባ ነዋሪዎች እና በልማት ስም ተፈናቅለው መጠለያ አጥተው ጎዳና ላይ ተበትነው ስለተቸገሩ ነዋሪዎች በሚመስጥ አገላለጽ የአቀረቡትን ትንተና እና ትንተናውን ተከትሎ አቶ መኩሪያ “አልሚ ቦታ ሲፈልግ ነዋሪ ለማፈናቀል አይደለም የስራ ሂደት መቅረጽ ያለብን።” በማለት ያሳስቡበትን ቃላት እየኮረጁ “..የአዲስ አበባ ህዝብ ፣ ተፈናቃይ ፣ የገበሬ ልጆች...ነግ በእኔ...” እያሉ ማብራራት ያዙ፤ የአዲስ አበባ ነዋሪ ስለሚያሳዝን ስራ ሂደቱ ሁለት ይሁን ?

አቶ ፍፁም በወቅቱ ንግድና ኢንዱስትሪ ቢሮ ሃላፊ የነበረ፤ ከነበሩት ካቢኔዎች የተሻለ እና የተለየ አተያይ የነበረው ቢሮ ሃላፊ ነበር። ሆኖም ብዙም ሳይቆይ በግምገማ ዝቅ ተደርጎ እዚያው ቢሮ እያገለገለ ያለ ሰው ነው። እንግዲህ ከኩማ ደመቅሳ ተሞክሮ ወስዶ አንገቱን ደፍቶ ከቆዩ አንድ ቀን ወደስልጣን መመለሱ አይቀርም።

ክርክሩ ቀጠለ። በተለይ አቶ ዜና ስለ ተፈናቃይ እና ስለ አዲስአበባ ገበሬ ልጆች መናገር ከጀመረ አያባራም ፤ ቀጠለ ቀጠለ እና ጭራሽ በሞቅታ ኤርትራ ገባ። “1

was there! I have seen what happened!” (አዚያ ነበርኩ። የነበረውን ነገር በአይኔ በብረቱ ተመልከቼዋለሁ።) እያለ እምባ እየቃጣው ተናዘዘ።

እጄን አወጣሁ። “እኛ ሁለተኛው የስራ ሂደት እራሱን ችሎ ከጅማሬ እስከ ፍፃሜ ስለማይሄድና የመጀመሪያውም የስራ ሂደት ለነዋሪው ምትክ ቦታ፣ ቤት እና ካሳ እስከመስጠት ካልሄደ ከጫፍ እስከ ጫፍ ሄዷል ማለት ስለማይቻል ሁለቱ በአንድነት ነው ወጥ ስራ ሂደት የሚወጣቸው። እንዲያውም ስልጣንና ተግባር የሚባል ነገር አግዶን ነው እንጂ እስከ ኮንዶሚኒየም ግንባታ ማድረስ ብንችል ነው በትክክል ከጫፍ ጫፍ ደርሷል ማለት የሚቻለው። በተጨማሪም እኛ እያልን ያለነው የስራ ሂደት በማብዛት አይደለም ችግር የሚፈታው ነው። ተከራካሪዎቻችንም እያሉ ያሉትን ነገር እንዴት ከሳይንሱ ጋር እንደሚጣጣም ሊያሳዩን ይገባል እንጂ የአዲስ አበባ ችግር፣ የአዲስ አበባ ችግር እያሉ የሚያትቱት ነገር “ሁለት ስራ ሂደት አርጉልኝ” ልመና መሰለ” አልኩ።

አቶ መኩሪያ ገና ሃሳቤን ጨርሼ ምራቄን ሳልውጥ “ምን ስለሆንክ ነው የምትለመነው? ንጉስ ነህ? ማንነው የሚለምንህ?” ብሎ በቁጣ ሲያፋጥጠኝ ለጎሮሮዬ ማርጠቢያ የቋጠርኩትን ምራቄን ወዴት እንደምውጠው ግራ እስኪገባኝ ድረስ ደገጥኩ። እንዴት? የግል ጉዳይ ነው እንዴት ነገሩ? እንደምንም ምራቄን ከዋጥኩ በኋላ “ሁለት የስራ ሂደት ይሁን ብለው የሚከራከሩትን ነው!” አልኩና በሆዴ “ nothing personal ma friend ?” ብዬ ጨረስኩት።

ወዲያው አቶ ሙላቱ ገብሩ “እንደዚህ አይነት አነጋገር እዚህ የሚያስፈልግ አይደለም። የሰው ሞራል መንካት አያስፈልግም። በሳይንሱ ነው እኛም እያልን

ያለነው፤ የተለየ ትምህርት አልተማርክም። ወዘተ” እያለ መዓቱን አወረደብኝ። ሌላኛውም ስሙን የረሳሁት ከአሮሚያ የመጣው ሰውዬም እንዲሁ ተቀባበሉኝ።

በጣም የሚገርመው ቀደም ሲል ምን ሲሉኝ ቆይተው ነው አሁን በሳይንሱ ነው፤ ምንትስ ነው የሚሉኝ? የኔን ሀሳብ አልነበረም እንዴ ሲደግፉ የነበሩት?

መልሼ እጄን አወጣሁ። “እኔ የሰው ሞራል ለመንካት ፈልጌ አይደለም፤ እንደዛ ስለመሰለ ይቅርታ እጠይቃለሁ” አልኩ። አቶ መኩሪያ አልለቀቀኝም “ምንድን ነው ያጠፋህው” ብሎ ጠየቀኝ። “ስናገር አነጋገሬ የሰው ስሜት ይነካል ? አይነካም? እያልኩ ማሰብ ነበረብኝ።” አልኩ። ምን ላርግ? “ምንድናት የተጠቀምካት መጥፎ ቃል?” አለኝ እንደገና፤ “ልመና የምትለዋ” አልኩ። ምን ልበል ሰውዬው አልፋታ ሲለኝ?

በመቀጠል አቶ መኩሪያ “ከእናንተ ሰነድ ብቻ አይደለም የምንፈልገው። ልናበቃችሁ ነው የምንፈልገው። ለራሳችሁ የምትሰጡትን ክሬዲት ከፍ አድርጉት። ከተማውን ለመረከብ የተመረጣችሁ ናችሁ!” አለን። ኡጪይ! ያን ቀን አቶ መኩሪያ ሁለት ስራ ሂደት እንዲሆን መፈለጉን እኔ ተረድቻለሁ። ለዚህ ነው ወደ ማስፈራራት ያዘነበለው። የመኩሪያን ፍላጎት ቀደም ብለው ከተረዱት መሃል አቶ ዜና፤ አቶ እስራኤል እና አቶ ሙላቱ ገብሩ በስራ አስኪያጁ ፊት ሞገስ አግኝተው ዝምድናቸውን ሲያጠናክሩ አቶ ፈለቀ ይመር ልዩነታቸውን ይዘው ወደ ቢሮዋቸው እንዲመለሱ እና ቄሳርነታቸውን ለአቶ አሰግድ ጌታቸው

እንዲያስረከቡ ተገደዱ። እኔ ይቅርታ አጠያየቄ ልብ ነክታ ከፍርድ አስመለጠችኝ።

ይህቺ “ልናበቃችሁ ነው የምንፈልገው” የምትለው አባባል “ተጠንቀቁ!” ማለት ናት። “እንዳበቃችሁ ብቁ! ካልበቃችሁ እናንተን አባረን የበቁትን እናበቃለን!” የምትል ማስፈራርያ ያዘለች መሆኗን ከአቶ ፈለቀ ይመር ከቆሳርነት መሰናበት በኋላ ሰው ሁሉ የተረዳት ይመስለኛል።

መጨረሻ ላይ የስራ ሂደቱ ሁለት ይሁን የሚለው ተወሰነ። በጉልበት። ይህ ክርክር እዚህ ይብቃ እንጂ በሀይል መድረክ ቀጠለ። እኛ እንደ ቡድን ልዩነቶቻችንን አፍንን የተወሰነውን አንድ ሀሳብ ማራመድ ስለነበረብን ውሳኔው ላይ ተቃውሞ የነበረን ጥቂት ሰዎች በሀይሉ መድረክ ዝም ለማለት ተገደን ነበር።

ክርክሩ በአንድ በኩል በስራና ከተማ ልማት ቢሮ በኩል የሚመጣው የ“ስራዬን ወሰዳችሁብኝ” አታካሮ እና “ስራ ሂደቱ በየትኛውም በኩል ሁለት አይሆንም ዝም ብላችሁ ቆራርጣችሁት ነው” የሚል ክርክር ነበር። አቶ መኩሪያ በጣም የተፈተነበት መድረክ ነበር።

አቶ ዳባ ደበሌ የአቅም ግንባታ ቢሮ ሃላፊ፣ አቶ ከፍያለው አዘዘው በወቅቱ ምክትል ከንቲባ፣ በተገኘበት መድረክ ሳይናገር ቀርቶ የማያውቀው አቶ አባተ ስጦታው በወቅቱ የወጣቶችና ስፖርት ቢሮ ሃላፊ አሁን ምክትል ከንቲባ፣ አቶ ጌታቸው የስራና ከተማ ልማት ቢሮ ሃላፊ፣ አቶ ሙላቱ አዲኛ በወቅቱ የመሬት

አስተዳደር ስራ አስኪያጅ ከአመራራት መካከል የመሬት አስተዳደርን ስራ ሂደት ሁለትነት የተቃወሙ ነበሩ።

አቶ አባተ ስጦታው ቀደም ሲል የአራዳ እና የጉሰሌ ክፍለከተማ የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ጽህፈት ቤት እያለ ብዙ ጊዜ በድርጅት ስብሰባ እንገናኝ ነበር። በተለይ ከምርጫ 97 በኋላ በነበሩት አባል የማፍራትና አዲስ አበባ ላይ መልሶ የመፈጠር ስራ ላይ ብዙ ጊዜ እንገናኝ ነበር። ከሁሉ ትዝ የሚለኝ ንግግር ሲያደርግ “mind you!” እና “so...”ን የሚያበዛት ፋሺኑ ነበር። አሁን እንኳን ተጨማሪ የእንግሊዝኛ ቃላትን ሳይለማመድ እንዳልቀረ ተስፋ አደርጋለሁ።

የስራና ከተማ ልማት ቢሮ አታካሮ እንኳ አሳፋሪ ነበር። ግንባታ ፍቃድ ከእጃችን እንዴት ይወጣል የሚል ግላዊ ፍላጎት ብቻ እንጂ ሳይንሳዊ ትንታኔ አልነበራቸውም። ከአመራር እስከ ተራው ሰራተኛ።

በዛን ቀን ለስራና ከተማ ልማት ተከራካሪዎች በቂ ምላሽ የተሰጣቸው ቢሆንም የስራ ሂደቱን ሁለትነት በመድረኩ ማሳመን ከብዶ ነበር። ‘ግንባታ ፈቃድ ከመሰረተ ልማት ከወጣ ስራ እንለቃለን’ ሁሉ ያሉ ነበሩ። ቃላቸውንም አክብረው የለቀቁም ነበሩ።

ከዚያ በኋላ አቶ መኩሪያ “ከበላይ አካላት ጋር እነጋገርበታለሁ” በማለት ቡድኑ እንደገና ለሁለት ተከፍሎ ሁለቱም የስራ ሂደት እንዲጠና አዘዘ። አንደኛው ቡድን እኔን በማውገዝ ሞገስ ባገኘው አቶ ሙላቱ ገብሩ እና ሁለተኛው ቡድን ስራ ሂደቱ ሁለት እንዲሆን የኤርትራን ታሪክ አስከማንሳት እና እምባ

አስኪተናነቀው በተከራከረው በአቶ ዜና አሰፋ እንዲመራ ተደረገ። እግረ መንገዱን ከሰራ ሂደቱ ቀድሞ የሰራ ሂደት መሪዎች ተሾሙ ማለት ነው። አብዛኛዎቹ ከክልል ያማከራሉ ተብለው ተመርጠው የመጡት ሰዎች ‘ልትሾሙ ነው’ የሚል ሹክሹክታ ሰምተው ስለነበር አመራራት ፊት የሚያደርጉት ማሽቃበጥ ያስቅም ያሳቅቅም ነበር።

እንደ ጥናቱ መርሐ ግብር ሁሉም የጥናት ቡድን በእያንዳንዱ ምዕራፍ የሰራውን ለሀይል መድረክ አቅርቦ ያስተቻል፤ አስተያየት ይወስዳል። የአቶ ዜናው ስራ ሂደት ግን ይሁንታ እስከሚያገኝ ድረስ እስከተወሰነ ጊዜ ለሀይል መድረክ ሳይቀርብ ቆዩ።

የሀይል መድረክ የሚባለው የበላይ ሀላፊዎችና ሁሉም ባለድርሻ አካላት ተገኝተው የተሰራውን የሚገመግሙበት፣ የሚጠይቁበት፣ የሚተቹበትና አስተያየት የሚሰጠበት መድረክ ማለት ነው።

በዚህ ሀይል መድረክ ሁል ጊዜ ይገርመኝ የነበረው ከክልል የመጡት የ‘አማካሪዎች’ እንቅስቃሴ ነበር። ከተመደቡበት ቡድን ጋር አብረው አብከተው እና ጋግረው ይቀርቡና ሀይል መድረክ ላይ ቡድኑን ከድተው ከተቺዎች ጋር አብረው ይተቹ ነበር። አብረው እንዳልፈተፈቱ ! አብረው እንዳልነበሩ።

የበላይ አመራራት ሲገኙ ‘አለሁ አለሁ’ ባይነቱ ለጉድ ነበር። ነገሩ እውነታቸውን ነው ካለመናገር ደጅ አዝማችነት ይቀራል። በዚሁ መሰረት አይደል አቶ ፎኤኖ ፎላ ንግድ እና ኢንዱስትሪ ምክትል ቢሮ ሃላፊነት፣ አቶ

አብራሃም ጭሆ እና አቶ ዘርኡ ሱሙር የአቅም ግንባታ ምክትል ቢሮ ሃላፊነት፤ አቶ አባተ ሰራ አስኪያጅ ጽህፈት ቤት ሀላፊነት እና ሌሎችም ለስልጣን የበቁት?

አንድ ቀን ሁለተኛዋ የመሬት አስተዳደር የሥራ ሂደት ቀን ወጥቶላት ለሀይል መድረክ ቀረበች። አቶ ዜና ይዘዋት ቀርቦ እንደ ማንኛውም አቅራቢ ሱፉን ግጥም አርጎ፤ ጸጉሩን ተከርክሞ፤ ፕሮጀክተሩን ወድሮ ስራ ሂደቱን ማቅረብ ጀመረ።

አቶ ዜና ብዙም ሳይቆይ ያቺ ሀተታ የማብዛት አመላካች ተቀሰቀሰችበትና “ተደብቀን... ከመጋረጃ ጀርባ ሆነን... እንደ ሌባ ተሸሽገን...” የሚሉ ቅብጥሪያዎችን ጨምሮ፤ ማስተርሱን ሲሰራ ያጠናቸውን እና ያገኛቸውን ግኝቶች አክሎ በስራ ላይ ባሳለፈባቸው ዘመናት የነበረውን ጀብድ ጨማምሮ ኤርትራን ሳይቀር ዳስሶ ጨረሰ።

ህይወት ታሪኩን እንጂ የሥራ ሂደቱን የሚያቀርብ አይመስልም ነበር። እንደ ተለመደው ትችትና አስተያየት መንሸራሸር ጀመረ፤ እንዳለመታደል ሆኖ ሰነዱ ትችት በትችት ሆነ። አቶ መኩሪያ የአቶ ዜና የቡድን ሚስጢርን በአደባባይ “ከመጋረጃ ጀርባ ምንትስ ምንትስ...” እያለ መዘብዘብና የቀረቡትን ትችቶች በአግባቡ ማስተባበል አለመቻል ከፉኛ አስቆጥተውት ኖሮ ፕሮግራሙ ሲያልቅ የመሬት ቡድን ወደ ኋላ እንዲቀር አሳሰቡና በአጭር ቋንቋ “አቶ ዜና ከዛሬ ጀምሮ ወደ ቤት መሄድ ትችላለህ። አቶ እስራኤል ተክተህ ስራ።” የሚል ቀጭን ውሳኔ አስተላለፉ።

እንግዲህ አቶ ዜና ባደረባቸው ሀተታ የማብዛት፣ አስተያየት አለመቀበል እና ግትርነት ደዌ ከደከሙበት ዘመቻ ቢፒአር በመባረር ሲለዩ አቶ እስራኤል ተስፋዬ ወንድማቸውን አቶ ዜናን አስጠምዶባቸው፣ አስጠልቶባቸው እና አሳምቶባቸው የነበረውን የስራ ሂደት መሪነት በቀላሉ ጨበጡት።

መቼም የስልጣን ጥማት ከፉ ያደርጋል። አቶ እስራኤል አንድም ቀን ስለ አቶ ዜና ደግ ነገር ተናግሮ አያውቅም ነበር። “ሰው መሰለህ እንዴ?” ይላል በተገኘው አጋጣሚ። አቶ ዜና ግን ካደረበት ችግር በስተቀር መጥፎ ሰው አልነበረም። ተቀጥረን ስራ በጀመርንበት ወቅት መመሪያዎችን እንድናነብ ብዙ መመሪያዎችን ሲሰጠን እና የራሱን መመሪያዎችም በምክር መልክ ሲያስጨብጠን የነበረ እሱ ነው። ብዙ ትምህርት አስተምሮናል። እኛም የአብሮነታችንን ሄደን አስተዛዘንነው ፤ “አይዞህ አታልቅስ በቃ! አንተ አኮ ዝም ብለህ ነው እንጂ ፒ.ኤች.ዲ.ህን መቀጠል ትችላለህ! ኮርተህ ምን ሲቀርብህ ነው?!” አልነው።

በዚያን ወቅት የኢንጂነር ሻምበል ገዛሆኝ ልቤሎ ድንጋጤና ሀዘን አይረሳኝም። ኢንጂነር እጅግ በጣም የዋህ እና ቅን ሰው ናቸው። ቢሮ እያለን አቶ ዳኒኤል ፊርማ ይፈራ ስለነበር የሚፈረም ነገር ሁሉ ወደሳቸው ነበር የሚመራው። ይፈርማሉ። ቅን ሰው ናቸው። በቀላሉ መሬት ናቸው ማለት ይቻላል። ከመሬት አስተዳደር ምክትል ስራ አስኪያጅነት ተነስተው ወደ እሳት አደጋ ፣ ከእሳት አደጋ ወደ ተቀናጀ የመሬት መረጃ ፣ ከተቀናጀ የመሬት መረጃ ወደ ውበትና መናፈሻ እንደገና ከውበትና መናፈሻ ወደ ተቀናጀ መሬት መረጃ

እንደፈለጉ ሲያዘዋውሯቸው አንድ ቀን ክፉ ከአፋቸው ሳይወጣ ዝም ብለው ይዘዋወሩ ነበር።

አቶ እስራኤል አቶ ዜናን ከተካ በኋላ ብዙ ሰዎች ስለ ዜና መነሳት ምክንያት የየራሳቸውን መላምት ይሰጡ ጀምረው ነበር። የአቶ ዜና ያንለት የማይገባ ሀተታ ብቻ ሳይሆን፤ የቡድን ሚስጢር በተለይ አቶ መኩሪያን ሊያሳጣ የሚችል አይነት ጉድ ማውጣት ብቻ ሳይሆን “አቶ እስራኤል ለአቶ መኩሪያ ጆሮ ጠቢ በመሆን አቶ ዜናን ገና ከዋዜማው ቃሪያ ቀብቶ ነበር” የሚሉ ሀሜቶች እስራኤል ባገኘው አጋጣሚ ስለዜና የሚያወራቸውን ወሬዎች ወቢ በማድረግ ይተነተኑ ጀመር።

በእርግጥ በዚያን ወቅት አቶ እስራኤል አቶ መኩሪያ ቢሮ ባልተለመደ ሁኔታ ይመላለስ ነበር። ይህም ማለት ከሲ.ኤም.ሲ. ሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ ተነስቶ ጊዮርጊስ ማዘጋጃ ቤት ማለት ነው።

በወቅቱ ተገቢ ተብሎ ተቀርጾ የነበረው የግንኙነት አቅጣጫ “ማንኛውም ሀላፊ ጥናቱ በሚከሄድበት ቦታ ድረስ በመገኘት የጥናት ቡድኑን ይከታተላል፤ የጥናት ቡድኑ አባላት በማንኛውም ሁኔታ ከአካባቢው መራቅ የለበትም” የሚል ስለነበር የአቶ እስራኤል ከቡድኑ እውቅና ውጪ አቶ መኩሪያ ቢሮ መመላለስ በበጎ መልኩ አልታየም ነበር።

አቶ መኩሪያም ቢሆን በጊዜው ለድባቡ አዲስ ከመሆኑ የተነሳ እና የነባር ሰዎች አመለካከት በውል ባልተለየበት በዚያን ወቅት የቅርብ ሰው ማግኘት የተስፋው ነፀብራቅ

ይጠላል ብሎ ማሰብ ይከብዳል። ምክንያቱም ሰውየው ብቻውን ነበር። ከማንም አይሰማም ማለት ይቻላል። በወቅቱ ለከተማው ከቢኔዎችም ሆነ ለነባር የማዘጋጃ ቤቱ ባለስልጣናት በተለይ ለአቶ ሙላቱ አዱኛ ግራ ሆኖባቸው ነበር። አይወዱትም! እሱ ስብሰባ ላይ የሌለ እለት የማዘጋጃ ቡድን የሰራውን ለመድረክ አቅርቦ እንደ ሆነ በካቢኔዎቹ በተለይም አቶ ጸጋዬ (ፍትህ ቢሮ ሀላፊው) የሚሰጠው ትችት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ አቶ መኩሪያን የሚያካትት ነበር። “እንደ አለቃቸው ጌታዋን የተማመነች አይነት ስሜት ያንጸባርቃሉ” ይለናል።

አቶ መኩሪያ ከርከር ሲብስበት ‘ከበላይ አካል እነጋገርበታለሁ’ ብሎ የሚያመልጣትን ነገር አልወደዱለትም። አህያውን ፈርቶ ዳውላውን እንዲሉ ንዴታቸውን እኛ ላይ ይወጡታል። አቶ መኩሪያ የተገኘ እለት የማይሰጡ ትችቶችና ቀጥታ ዝልፍያ ሊባሉ የሚችሉ አይነት የአተቻቸት ዘይቤዎች ይደመጣሉ። አቶ መኩሪያ በስብሰባው ላይ የተገኘ እለት ግን ካቢኔዎቹ እንኳንስ መስመር የሳተ ትችት ይቅርና የተለመደ አስተያየት መስጠት እንኳን አይደፍሩም ነበር። በዚህም ምክንያት ሰውየው ከባድ ፈተና ውስጥ የነበረበት ወቅት ስለነበር በዛን ወቅት አማካሪም ይሁን ጆሮ ጠቢ ብቻ የራስ ሰው ማግኘት ይጠላል ብሎ ማሰብ አይቻልም።

አቶ መኩሪያን በወቅቱ ፈተና ሆኖበት የነበረው የማዘጋጃ ቤቱ ቅርጽ የለሽ ቁመና ብቻ አልነበረም። የካቢኔው መንፈስ እና የአካባቢው አቀባበልም የከፋው ሁኔታ ነበር። ሰውየው ‘ከጠቅላይ ሚኒስትሩ ጋር የተለየ ቅርርብ አለው’ ተብሎ መነገሩ ከፈጠረው የቅናት መንፈስና ሰውየውም ‘ጌታዋን

እንደተማመነች በግ' የሚያሳየው ትምክህት መሳይ ነገር ገለልተኛ አድርጎት ነበር። በአንጻሩ ሌሎች ደግሞ ሲሄዱ በመንጋ፣ የሚያወሩት አንድ ቋንቋ ፣ የሚነፉት አንድ ጡሩምባ ነበር። አብዛኛው አባሎቻችን ይመሳሰላሉ። ዋ ለየት ላለ አባል!

በጋራ በማጨብጨብና በጋራ በመቃወም ለአመታት በተካኑ የግል ሚዛን ከሌላቸው ሰዎች መሃል መገኘት ትልቅ ፈተና ነው። ፖለቲካን ከእህል ውሃ ነጥለው ከማያዩ ሰዎች መሃል መገኘት አይጣል ነው ጎበዝ! የህዝብንና የሀገርን ዕጣ ፈንታ ከወንበር ነጥለው ከማያዩ ፖለቲከኛ ነኝ ባይ አሳሞች ጋር መሰለፍ ትልቅ ፈተና ነው። ነጻ ሀሳብን ከተቃውሞ ለይተው ከማያዩ በማህይምነታቸው ከታቦዩ የኮታ ፖለቲከኞች ጋር መሰለፍ ትልቅ ትልቅ አደጋ ነው። ምክንያቱም ብዙሃን ያሸንፋሉና! ድር ካበረ አንበሳ ማሰሩ አይቀርምና! ኪሳራ 'ብዙሃን ይመውኡ' ብላሽ ዲሞክራሲ!

ይህ አይነት ማንነት አብዛኛዎቻችንን የኢህአዴግ አባላትን የሚገልጽ ነው። ኢህአዴግ በዘመኑ ጥሩ የሚባሉ አባላት አላፈራም ማለት አይደለም። አመለካከታቸው ቅን የሆነ ፣ በእውቀት ለመምራትና ለመመራት ዝግጁ የሆኑ፣ የሚጠይቁ፣ የሚመራመሩ፣ ነጻ ሀሳብና አስተያየትን የሚያበረታቱ፣ ተራማጅ አባላት አፍርቶ አያውቅም ማለትም አይደለም። እንዳለመታደል ሆኖ አይበረከቱለትም እንጂ! 'ብዙሃን ይመውዑ' ነውና ነገሩ ተሸንፈው ቦታውን ለብዙሃን ትተው ድርጅቱን ይሸሹታል፤ ወይ ይታሰራሉ፣ ወይ ይሰደዳሉ፣ ወይ ይብዛቸው ይጠፋል።

ብዙህኑ አቤት ያላቸው አንድነት! አቤት መመሳሰላቸው! አቤት ወጥነታቸው! አንድነት ሲባል እንግዲህ በብዙ መልኩ ሊገለጽ ይችላል። "birds of the same feather fly together" የሚለው ምሳሌ ጥሩ ገላጭ ነው።

አብዛኛው ድርጅቱን የተቀላቀሉበት ሁኔታ ያመሳሰላቸዋል። እህል ውሃ! ግማሹ ስራ ለማግኘት፣ ግማሹ ወደ ስልጣን ለመሸጋገር ወረድ ሲል ደግሞ የቀበሌ ቤት፣ የኮንዶሚኒየም ቤት፣ ጥቃቅንና አነስተኛ ስራ እድል፣ አርከብ ጉሊት፣ የቀበሌ ስራ ወዘተ “ጠጋ ጠጋ ያልኩ እንደሆነ አላጣም” በሚል ድርጅቱን የተቀላቀሉ ተስፈኞች ናቸው። ጠላቱን ለመበቀል ሲልም ወደ ድርጅቱ የሚመጣ አለ።

እነዚህ ሰዎች ድርጅቱን ከመቀላቀላቸው በፊት የነበራቸው አስተሳሰብ በድርጅቱ ውስጥ ለአመታት ቢቆዩም አይቀየርም። ለእነዚህ ሰዎች ፖለቲካ የበላይ የተናገረውን ንግግር ያለ አንዳች ጥያቄ ተቀብሎ ማስተጋባት ነው። ጠቅላይ ሚኒስትሩ በአንድ ወቅት “አህአዴግ እንደ አህአዴግ . . . መንግስት እንደ መንግስት . . . ” የሚሉ ሀረጎችን ተጠቅመው የድርጅትን እና የመንግስትን አቋም ለመግለጽ ንግግር ባደረጉበት ማግስት እስከ ታችኛው የቀበሌ ህዋስ ድረስ አነጋገር ሁሉ “አህአዴግ እንደ አህአዴግ . . . መንግስት እንደ መንግስት . . . ” የሚል ዜማ ፈጥሮ ነበር።

አንድ ቀን የአራዳ ክፍለከተማ ምክር ቤት ጉባኤ ላይ በነበረው የምሳ ግብዣ ላይ አለቃ ታምሬ የሚባሉ አባል በሰሞነኛው አነጋገር ሙድ ሲይዙ ድምጻቸውን ዝቅ አድርገው “እኔ አለቃ ታምሬ እንደ አለቃ ታምሬ፤ ጎረቤቴ

አቶ ጥጋቡ እንደ ጎረቤት” በማለት ትን እስኪለን አስቀውን ነበር። አለቃ ታምሬ ለደህንነታቸው ሲባል ስማቸው ተቀይሯል። ከቀበሌ ካድሬዎች ጋር መሳፈጥ አደጋ አለዋ! በተፈጥሮ ከወንድ አንበሶች ሴት አንበሶች አስቸጋሪዎች ናቸው ይባላል። ይህን ርዕስ ወደ ኋላ እንመለስበትና ወደ ቢፒአሩ ትውስታዎች እንመለስ።

እንግዲህ ከ ሃምሳ በላይ የከተማው አበይት የስራ ሂደቶች ውስጥ ሁለቱ የማዘጋጃ ቤት አብይ የስራ ሂደቶች ዝነኞች ሆነው የሁሉንም ቀልብ ስበው ቀጠሉ።

አቶ እስራኤል ቡድኑን በመሪነት ከያዘ በኋላ የቡድኑ አባላት የተለያዩ ግራ መጋባቶች ውስጥ ገብተው ነበር። አንደኛው አቶ እስራኤል ውይይት ላይ እንዳንዴ እንደ መበሳጨት ስለሚያደርገው ከእሱ ጋር እስከ መጨረሻው ተቆራርጦ መከራከር እራሱን ማስጠቀር ብሎም ከቡድኑ መባረርን ሊያስከትል ይችላል የሚል ፍራቻ በአንድ በኩል ሲፈጠር በሌላው በኩል አቶ እስራኤል ከሰዓት ከሰዓት የግል አሳይንመንት ሰጥቶ የሚበትናቸው ነገር እና በማግስቱ ሲመጣ ሁልጊዜ ተሰርቶ የነበረው እየተሰረዘ አዲስ ነገር ብቻውን እየሰራ “በቃ የትላንትናውን እርሱት” የሚለው ነገር ከፍተኛ ግራ መጋባትን የፈጠረባቸው የቡድኑ አባላት ከክርክር እና ከውይይት እራሳቸውን ቆጥበው ስሩ የሚላቸውን ብቻ ለመስራት ተስማምተው ጥያቄ የሌለበት ስለማዊ ጉዞ ቀጠሉ። ይሞታል እንዴ? አቶ ዜናን ያየ ከእስራኤል ጋር አይሳፈጥም!

እስራኤል ከሰዓት ከሰዓት ቡድኑን እየበተነ የሚጠፋበት ምክንያቶችም እንደ ገማቹ እና እንደ ተንታኙ መላምት የተለያዩ ነበሩ። አንዳንዱ “ጫት ቤት ነው የሚሄደው፤ እሱ ካልቃመ መስራት አይችልም” ይላሉ። መላምታቸውን ሲያጠናክሩም “እንዴ አልሰማችሁም እንዴ? ቦሌ ክፍለከተማ ስራ አስኪያጅ ሳለ እኮ ቢሮ ውስጥ እንደ ሱማሌ መፈረሻ ነበረው አሉ” ይላል አንዱ። መቼም ሰው ሲታማ ማንም ውሸት ነው ብሎ አይቃወምም። ሌላው ይቀጥላል “የቢሮውን እንኳን አልሰማሁም ግን ምሳ ከበላ በኋላ እግሩ ወደ ቢሮ ሳይሆን ወደ ወሎ ሰፈር ነው የሚመራው መባሉን ሰምቻለሁ፤ ልክ ወሎ ሰፈር ሲደርስ ነው አሉ የሚነቃው፤ እግሩ ነው እንጂ ወደ አይደለም። እዛ ከደረሰ በኋላ ግን መመለስ ይደብረውና ለድካሙም ትንሽ አረፍ ይላል አሉ!” ይላል እየቀባባ እያሰዋበ።

ሰውን እንደ ማማት መቼም ቀላል ነገር የለም። ሌላው ደሞ ይቀጥላል። ሁሉም ሀሜተኞች በሀሜት ሰሚዎች ወይም የሀሜት ቡድን አባላት ዘንድ መታመንን ስለሚፈልጉ የተለያየ ስልት ፈጠረው ነው የሚያሙት።አንድ አንዱ “እኔ እንኳን አላውቅም ነበር. . . እንደ አጋጣሚ.....” ወዘተ እያለ ሲቀጥል አንዳንዱ ደግሞ “የለም አቶ መኩሪያ ቢሮ እየሄደ ከእሱ ጋር እየተማከረ እየሰራ ነው። ለዚህም ነው አንድ ቀን የተሰራውን በማግስቱ ሙሉ በሙሉ አፍርሶ አዲስ የተሰራ ነገር ይዞ የሚመጣው” የሚል ግምት ይሰጣል።

እቺኛዎ አስተያየት እኔንም ማርካኛለች። ምክንያቱም በሁለተኛው የስራ ሂደት ከአፈጣጠሩ ጀምሮ አቶ መኩሪያ እልህ ተጋብቶ ነበር። “ይህ ስራ ሂደት ‘ስራ ሂደት ሊሆን አይችልም” ተብሎ በሀይል መድረክ ተቃውሞ ገጥሞት እያለ

‘እናንተ አንድ ቀን ይገባቸዋል’ በሚል ስሜት ‘አንድ ቀን እስኪገባን’ ቡድን ተቀንሶለት ጥናቱ እራሱን ችሎ እንዲቀጥል አድርጓል። ለዚህ ስራ ሂደት በተለየ ትኩረት መቀጠል አቶ ዜናን ሰውተውለታል። ይህ ብዙ የሆነለት ስራ ብቃቱን ሊፈትን ነውና እንዲሁ ለእስራኤል " አደራ አታዋርደኝ " ብሎ ይተወዋል ብሎ ማሰብ ይከብዳል። ለዚህም ነው በመጨረሻ ያ የተናቀው ስራ ሂደት ብቻውን እራሱን ችሎ ፕሮጀክት ጽህፈት ቤት ሆኖ እስኪወጣ ያላንቀላፋው። አናጢዎች የናቂት ድንጋይ የማእዘን ራስ ሆነ! ከዚያ በኋላ አቶ መኩርያ አንድአንድ መድረክ ላይ ነሽጥ ሲያደርገው “ነበዝ ማናጀር መስርያ ቤት መፍጠር ይቻላል” እያለ መመዳደቅ ጀምሮ ነበር።

የሆነ ሆኖ የቡድን አባላቱም በአቋሙ በመፅናቱ ከእስራኤል ጋር ሳይጋጭ ስራው ቀጠለ እና አደረጃጀት (organaising) ደረሰ። ይህ አደረጃጀትን መፍጠር የሚለው ክፍል ብዙሃኑን የሚፈትን እንደ ሆነ ሳይንሱም ይናገራል። የስራ ሂደቱ ተቀርጾ፣ ፍሰቱ ተዘርግቶ፣ የሚከናወኑ ተግባራት ተተንትነው ፣ የሚፈጁት ጊዜ ተሰልቶ ሲያበቃ “ማን ይስራው?” የሚለው ጥያቄ ላይ ሲደረስ ፈተና ሆኖ ቁጭ ይላል።

ሳይንሱ የሚለው “የተደራሹን ደንበኛ ፍላጎት ብቻ በተጨማሪ በመለየት አደራረሱን (process) ተገልጋይ ተወዳዳሪ በሚያጣለት ግልጽነት፣ቅልጥፍና፣ ወዘተ ምርጥ አድርገህ ቅረጽ” ነው። “ሌላውን ተረት ተረት እርሳው! በበቂ ምክንያት ማንኛውንም ህግጋት ማፍረስ፣ ማሻሻል ይቻላል። መስሪያቤት ማፍረስ፣ መስሪያቤት መፍጠር ይቻላል” ነበር የሚለው።

“ሳይንሱን መረዳት” የሚለው ነገር ቀደም ብሎ እንደተገለፀው ሆኖ፤ በተረዳነው መሰረት እየሞከርን እና አማካሪዎች በተረዱት መሰረት እየመከሩን አደረጃጀት ላይ ደረስናል። አሁን ሳይንሱ የሚለው ነገር እንዳለ ሆኖ የእኛ የቡድኑ አባላት የህሊና ዝግጅት ተፈተነ! ለወራት የተደከመበትን፤ ያን ሁሉ ክርክር ያደረግንበትን፤ እንቅልፍ ያጣንለትን ፤ከቤተሰቦቻችን ተለይተን፤ መሸገን የተዋደቅንለትን ቢፒአር ተራው ፍላጎታችን ፈተነው።

ከሁሉ በላይ ቅልጥፍን መሰረት አድርገን ያሰላነው የተግባራት ክንውን ጊዜ በአመት ውስጥ በሚኖሩ ተመሳሳይ ክንውኖች ብዛት ተባዝቶ እና በአመታት በሚኖሩ የስራ ሰዓቶች ተካፍሎ የሚሰጠው አሰፈላጊ የሰው ሀይል ብዛት የማይታመን ሆነ። የቀረጽነው ቀልጣፋ እና ምርጥ ስራ ሂደት የሚፈልገው የሰው ሃይል በጣም ጥቂት ሰው ሆነ።

“አትፍረድ ይፈረድብሃል!” ይላል አንዱ ስሜት! “በሳይንሱ እምነት ካለህ ሳይንሱን ብቻ ተከተል!” ይላል ሌላኛው ስሜት። ከራስ ጋር ጦርነት! በእርግጥ ሰራተኛን ሊቀንስ የሚችል መሆኑን እያየን መቀጠል የሚያስችለን የህሊና ዝግጅት አልነበረንም። ሳይንሱም የአዲስ አበባን ችግር ይፈታል ተብሎ ታምኖበት የተገባበት እንደ መሆኑ ሳይንሱን ማንጋደድ በፍጹም ተገቢ አልነበረም። ተንጋዶ ያለቀ ቢሆንም። ከባድ ክፍል ነበር። የምጽፈው ልብወለድ ቢሆን ኑሮ ይህ ክፍል ጠንካራ ግጭት የሚስተዋልበት ክፍል ይሆን ነበር።

ክርክር እና አለመግባባት ተፈጠረ። አንዳንዱ የነባሩ የስራ ሂደት በአዲስ አበባ ህዝብ ላይ የፈጠረውን ችግር እና እንግልት ፣ የህዝቡን እርሮ እምባ እየቃጣው

ሲያትት እንዳልኖረ፤ “ይህ ሳይንስ በተጨማሪ ይህን ችግር ይቀርፈዋል፤ የህዝቡን እምባ ያብሳል” ብሎ ሲደክም እንዳልሰነበተ፤ ሳይንሱ የፈጠረውን አደረጃጀት ሲመለከት የፈጠረው ተቃውሞ እና የሚያቀርበው መቃወሚያ ምክንያት ያስገርም ነበር “ የፈለገው ቢሆን በዚህ መቀጠል የለበትም ጎበዝ! እንዴት ሰራተኛ የሚያስቀንስ ነገር ይዘን እንቀርባለን? ነገ በእኔ እኮ ነው ጎበዝ፤ የፈለገው ይቅር እንጂ ቢያንስ የነባሩን ሰራተኛ የሚያካትት ቁጥር ላይ ማድረስ አለብን” ይላል። ሌላው ቱግ ብሎ ይነሳ እና “መቃወሚያ ምክንያት ማቅረብ ሌላ መለመን ሌላ! አሁን እስቲ ቀን በቀን እየተመላለሰ እየተንገላታ ያለው የኦዲስ አበባ ህዝብ ወይስ በስራ ላይ ያለው ሰራተኛ በቁጥር የሚበዛው? ለየትኛው ማድላት ነው የተሻለ ውሳኔ የሚሆነው? መቼም ውሳኔ አይቀሬ ነው” ይላል በበኩሉ። ደስ የሚለው ነገር ማንም ሳይግባባ አቅጣጫ ከላይ ይመጣል። ለዚህ ነው በኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. አስተዳደር ሳይንስ የሚባል ነገር እስከየትም የማያስኬደው።

ክርክሩ በጣም በጦፈበት እና አንዳንድ ቡድኖች በራሳቸው ፍቃድ የሰራተኛውን ቁጥር "ይሄን ያህል እናርገው" በሚል ስምምነት መልሶ ማስላት ውስጥ ገብተው መፈትፈት በጀመሩበት ወቅት የከተማው መስተዳድር ሶስተኛውን መሰረታዊ ስህተት ሰራ እና እኛንም ገላገለን።

ቢፒአሩ ሳይጠናቀቅ፤ አስፈላጊው የሰው ሃይል ብዛትና የትምህርት ዝግጅት ተቀርጾ ሳይጠናቀቅ፤ ብዙ ሃላፊዎችን እየፈረሰ ያለው የቀድሞው አስራር በነበረው መደብ ከ ክልሎች ሲመድብ፤ ብዙ ጀማሪ ሰራተኞችን ደግሞ ከምርቃት በኋላ አላጌ ሄደው ምርቃታቸውን የጸደቀላቸውን ዳግም ተመራቂዎች

ያለ አንዳች መሰረት ለሁሉም መስሪያቤት ደለደለ። በግብርና እና በከብት ህክምና፣ በኬሚካላትሪ እና በባዮሎጂ የተመረቀው ሁሉ ማዘጋጃ ገባ።

ለወራት የተደከመለት፣ ስንት ወጪ የፈሰሰበት፣ ስንት ዲስኩር የተደሰኮረለት፣ ስንት ተስፋ የተሰነቀበት፣" ከህገ መንግስት ቢታች ትድኑበት ዘንድ የተሰጣችሁ ቢፒአር "እየተባለ ስንት እና ስንት የተባለለት ቢፒአር. መጨረሻው ሳይታይ በሌላ አቅጣጫ የሰራተኛ እና የሃላፊዎች ድልድል በሞቀ ሁኔታ ተከናወነ። ብላሽ ሳይንስ! ብላሽ ቢፒአር!

ይህ ሁኔታ ከሰው ሀይል አመዳደብ ጋር ፈተና ውስጥ ገብተው እና ቆርጠው ወደ ሳይንሱ አድልተው ለነበሩ ተስፋ አስቆራጭ ሲሆን ሳይንሱን ችላ ብለው የግላቸውን ስሜት ማንጸባረቅ መርጠው ለነበሩት አበረታች ሆኖ ሳይንሱ ስሙን ብቻ ሳይቀማ እንደ ተባለው መሰረታዊ ለውጥነቱ ቀርቶ መሰረታዊ ነውጥ ፈጥሮ ቀጠለ።

ሳይንሱን እንደ ምንም ከራሳቸው ስሜት ጋር ለማዛመድና የነባሩን የሰው ሀይል ቁጥር ሳይንሱ ከቀመረው በላይ ለሟሟላት የተግባራትን የክንውን ጊዜ ሲጨምሩ የነበሩ ቡድኖች ይህን የድልድል ዜና ተከትሎ የተሰጠው አቅጣጫ ይብስ አሟሟቃቸው። “ድሮም ብለን ነበር!” አሰኛቸው። “መስተዳድሩ ትቀልዳላችሁ እንዴ አስተካክሉት እንጂ!” አለ በአጭር ቋንቋ።

እንደ አዲስአበባ መስተዳድር ወፈፍ የሚያደርገው መስተዳድር የሚኖር አይመስለኝም። ነገሩ ሌላውስ ክልል? ሌላውስ መስተዳድር ቢሆን አናቱ አንድ

አይደል? ምን ለውጥ ሊኖረው? ቢብስ እንጂ! ብቻ በዚህ ውፍፍና መሰረት የተግባራት የክንውን ጊዜ የሰው ሀይል ለማካተት ሲባል ሳይንሱ ከቀመረው በላይ ሲጨመር ሲታጠፍ ሲዘረጋ ቀስ በቀስ ወደ ነባሩ አሰራር እየተጎተተ በመጨረሻ ከነባሩም አሰራር ብሶ ተጨማልቆ ቁጭ አለ። አፈር ነበርከና ወደ አፈር ትመለሳለህ ነው ነገሩ።

መስተዳድሩ ተከራክሮ ማሳመን ሲያቅተው አንድ ማምለጭያ መሳሪያው “አቅጣጫ!” ናት። መስተዳድሩ “አቅጣጫ” እያለ ሽል ሲል ማን ቆሞ ይጋፈጣል? “በተሰጠው አቅጣጫ መሰረት. . . ” እያሉ ማጨማለቅ ነው እንጂ! ምናል ሳይንስ ቢያሸንፍ? ምናል ጥበብ ቢመራ?

“እንደ አመራር አቅጣጫ ካልተሰጠህ ማንም እንዳሻው እንዲያጨማልቅ መተው የለበትም!” ይላሉ አመራራት። ማን ነው ‘ማንም’? ሳይንስ እኮ ነው ነገሩ ለምን ‘ያገባኛል’ የሚለው ሁሉ እንዲከራከር እና እንዲወያይ መድረክ ፈጥረው መድረኩን አይዳኙትም? ወኔ ካላቸው አይከራከሩም? እነሱ ያወቁትን እና ያላወቁትን እንማርበት ነበር እግረ መንገዱን። ከዛም በላይ ተከራክረን ገብቶን ከሆነ ለአፈጻጸሙ ሚች እንሆን ነበር። ዝምብሎ በስሜት አቅጣጫ መስጠት ነው እንዴ አመራርነት?

እንግዲህ አንባቢያን ከአሁን በኋላ የምናወራው ስም ብቻ የቀረውን ቢፒአርን ይዘን ነው። የመጨረሻው የማጠቃለያ ወቅት ደረሰና ወደየቢሮዎችን ተመልሰን እንድንጨርስ ታዘን ወደ ቢሮ ተመለስን። ወደ ቢሮ ስንመለስ ያ ቢሮ በነባሩ አደረጃጀት መሰረት አንድ ስራ አስኪያጅ ፣ሶስት ምክትል ስራ አስኪያጆች፤

ለሰት መምሪያ ሃላፊዎች ሁለት ደስክ እና ብዙ ጀማሪ ሰራተኞች ተመድበውበት ጠበቀን። በዚሁ መሰረት

- አቶ ሙላቱ አዲኛ በነበረበት ዋና ስራ አስኪያጅ
- አቶ አበበ ከበደ የይዞታ አስተዳደር ምክትል ስራ አስኪያጅ ከአሮሚያ
- አቶ ሚካኤል ጦቢያስ የሊዝ ምክትል ስራ አስኪያጅ ከደቡብ
- አቶ አበባው ስንቱ የመሬት ልማት ምክትል ስራ አስኪያጅ ከአማራ
- አቶ ቃሲም ፌጤ የይዞታ መምሪያ ሃላፊ ከአሮሚያ
- አቶ መኮንን ካቻራ የሊዝ መምሪያ ሃላፊ ከደቡብ
- አቶ አወቀ ኃይለማሪያም የመሬት ልማት መምሪያ ሃላፊ ከአማራ
- አቶ በየነ ላምቢሶ ሪል ስቴት ደስክ ሃላፊ ከደቡብ
- አቶ አደም የአባቱን ስም ረሳሁ የ ጂ አይ ኤስ ደስክ ሃላፊ ከደቡብ

ቀጥሎ የጠበቀን ትልቁ ችግር የሃላፊዎችና የሰራተኞች መመደብ ብቻ አልነበረም። ትልቁ ችግር የሰው ሀይል መብዛትም አልነበረም፤ ትልቁ ችግር የመስተዳድሩ ወፊነት ነበር። መስተዳድሩ በአንድ በኩል ለተሸዋሚዎች ማለትም ከክልል ለመጡት አዳዲስ ባለስልጣናት “ተስፋችን እናንተ ናችሁ። በክልል ያለውን ተመኩሮ እዚህ ታረጋግጣለችሁ ብለን ተስፋ እናደርጋለን። የለውጥ ሰራዊቱን ይዛችሁ የሚያጋጥማችሁን እንቅፋት በሙሉ በጀግንነት እያለፋችሁ መጓዝ ይኖርባቸዋል። ከአደራ ጭምር . . .” እያለ ያሟሙቃል።

ከኮሌጅ ምርቃታቸው በኋላ በአላጌ ዳግም ምርቃት ተደርጎላቸው አብዮታዊ ዲሞክራሲን ታጥቀው ወደ መስሪያቤቱ የተቀላቀሉትንም በሌላ አቅጣጫ “እናንተ የለውጥ ሰራዊት ናችሁ። ይሄን መስሪያ ቤት ትለውጣለችሁ ብለን እንጠብቃለን። ነባር ሰራተኞች እንዳያበለሽዋችሁ፤ እናንተ እነሱን መታገል አለባችሁ።” የሚል ሟሟቂያ ሲሰጥ እኛን የቢፒአር አጥኚውን ቡድን ደግሞ “ከሁሉም በላይ አተገባበሩ ነው የሚፈትነው፤ በነባሩ አሰራር መሰረት ሹመት ላይ ያሉ ሰዎች አተገባበሩን ሊያንቁት እንደሚፈልጉ እርግጠኞች ነን። ማንኛውም ሃላፊ እንቅፋት ቢሆንባችሁ እንዳታስተናግዱት፤ እንቅፋቶቻችሁን እየፈነቀላችሁ ቢፒአሩን በእግሩ ማቆም አለባችሁ። ቢፒአሩ በእግሩ ካልቆመ ለከተማው አይነተኛ ኪሳራ ነው። ጨርቄን ማቄን ሳትሉ፤ እንደ ቀድሞው ‘አሰራርና መመሪያ ስለሌለ፤ ደንብ ስላልወጣ’ ሳትሉ፤ ጎታች ስሜቶችን አስወግዳችሁ የተሰጣችሁን ሀላፊነት እንድትወጡ ከአደራ ጭምር እናሳስባለን። . . .” ከዚህ በላይ እብደት አለ እንዴ? ምንድነው የአንድን ተቋም ባልደረቦች ከፋፍሎ ማጋጨት? ይሄ ከፋፍሎ ማጋጨት ከተጠናወተ አይለቅም እንዴ?

ከላይ በተዘረዘረው መሰረታዊ ስህተቶች መሰረት የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር መዋቅር ዋና ዋና ቢሮዎችና ተቋማት አብዛኛው የሃላፊነት ቦታዎች ከክልል በመጡ ሰዎች እንዲያዙ ተደረገ! እንግዲህ የአዲስ አበባ ህዝብ ጥያቄ የነበረው “ከተማችን እንደሌለው ክልል ሁሉ በራሳችን ሰው ትተዳደር !” የሚል እንጂ ‘ክልል አንድ ብቻውን ከሚገዛን የሌላ ክልል ሰውም መጥቶ አብረው ተባብረው ይገዙን ይፈንጩብን’ የሚል አልነበረም። የአዲስ አበባ ተወላጅ የትኛው ክልል ሄዶ ሹመት አገኘ? ‘መፅደቁ ቀርቶ በቅጡ በኮነነኝ’ አሉ! ሹመቱ

ቀርቶ ሌላ ስራስ ተወዳድሮ የመስራት እድሉ በመርፌ ቀዳዳ እንደማለፍ አይደል እንዴ? ከ'ስህተቱ የተማረው' ኢህአዴግ የአዲስ አበባ ህዝብ ላይ በሌላ መልኩ ሙድ ያዘበት (ቀለደበት) እንጂ ጥያቄውን አልመለሰለትም። የራስህን ተወካይ ምረጥ ብሎ በቀበሌ እና በክፍለ ከተማ ምክር ቤት ሰብስቦ አጎረው እንጂ አዲስ አበቤን ራሱን ክልሉን እራሱ እንዲያስተዳድር እድል አልሰጠውም።

የህዝቡን ጥያቄ መመለሱን እንኳን ቅኖች የሚመኙት ይሁን እሺ እሱ ይቅር፤ እንደሌሎቹ ክልሎች አንገት ይዞ ለመግዛትስ ቢሆን አዲስ አበባን የሚያውቅ ሰው ቢያስተዳድራት አይሻልም ነበር? ለባንዳነትም አልታመነ እንጂ አዲስአበቤው! መቸም አዲስ አበባን ለማወቅ ሌላ አማራጭ የለም። የአዲስ አበባን ተጨባጭ ሁኔታ እንኳን እነሱ፣ እንኳንስ የትላንቱ ሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲስ የት ያውቀዋል? እድሜ ጠገቡ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ እንኳን እንደው መጤ አንብበት የሚረዳው፣ ተመራማሪ አገላብጦ የጥናት መነሻ የሚያደርገው ተቋማዊ ሰነድ መስራት ያቅተው?

በነገራችን ላይ ዩኒቨርስቲዎቻችን ምንድን ነው የሚያመርቱት? ማምረት የሚችል የሰው ሃይል ወይስ አንብቦ ያነበበውን ማነብነብ የሚችል? ዝነኛው አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ከተቋቋመበት ጊዜ አንስቶ የህዝቡን ችግር የሚፈታ አንድ ግኝት አስመዝግቧል? መቸም ከናሳ ጋር እድሜያቸው ተቀራራቢ ነው ብዬ ነው። እንደ ናሳ ጠፈር ባይዳስስም እንደው የአዲስ አበባን ጓዳ ማሰስ ያቅተው?

ታዲያ አዲስ አበባን ለማስተዳደር አዲስ አበባን ማወቅና መረዳት ሳይሆን የሌላ ሀገር ልምድ መቅሰም ሆነና ጠቃሚው፤ እነዚህ ሹማምንቶች ‘ልምድ ለመቅሰም’ በሚል ቶኪዮ (ጃፓን)፤ ሀምቡርግ(ጀርመን) እና ቻርሎቴ(አሜሪካን) ይሄዳሉ። አዲስ አበባን ለማስተዳደር ጃፓን? ቻርሎቴ? ምን ያርጉት? የዩኒቨርሲቲዎቻችንም ምርምር ከሃገር አይጀምርም። መሄዱንስ ይሄዱ ‘ምን ጠቃሚ ነገር ይዘው ይመለሳሉ?’ ነው ጥያቄው! ሽቶ እና ጺም መላጫ ለመስተዳድሩ ይጠቅማል ካልተባለ በቀር። ስለዚህ ነው አዲስ አበባን መረዳት ሌላ አማራጭ የለውም የምለው። ከመወለድ እና ከማደግ በቀር።

አዎ! አዲስአበባን ቢያንስ የተወለዱባት፣ ያደጉባት፣ የተማሩባት፣ የኖሩባት ችግሯን፣ ጉድለቷን ፣ሙላቷን፣ ርሃቧን፣ጥጋቧን ጥማቷን እና እርካቷን ለሚያውቁት ለልጆቿ መተው ይሻል ነበር። መቸም በኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. አስተዳደር ትምህርት ቦታ ባይኖረውም የተማረውስ የሰው ሃይል የሚልቀው በአዲስ አበባ አይደለም እንዴ? ህጉስ ቢሆን ክልሎች እራሳቸውን ያስተዳድራሉ አይደለም እንዴ የሚለው? የትኛው አዲስ አበቤ ነው ትግራይን የሚያስተዳድር? የትኛው አዲስ አበቤ ነው አማራ እና ኦሮሚያ ላይ ባለስልጣን የሚሆነው? ደቡብስ ብትሄዱ? ወላ አፋር፣ ወላ ሶማሌ፣ ወላ ቤንሻንጉል ጉሙዝ! ከፍተኛ እጥረት ካሉባቸው የሙያ ዘርፎች በስተቀር የትኛው ክልል ነው ለአዲስአበቤ ሙያተኛ ቦታ የሚሰጠው?

ከአዲስ አበባ ሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅን ብቻ ለሚያውቁትና ኮሌጁንም ለማያውቁት፤ የአዲስ አበባን ህዝብ እንደ "ቅንጡ"፤ የአዲስ አበባን ወጣት "ሌባና ዱሪዬ" ሲሉ ለኖሩ ለነዚህ ሰዎችም ቢሆን አዲስ አበባን አስተዳድሯት

የሚል ሃላፊነት ቀላል አይደለም። አንዱን የኢትዮጵያ ሚኒስትር ሂድና ኮሎምቢያን አስተዳድር እንደ ማለት ነው የሚሆነው። ነገሩ ቀላል ነው። 'አመለካከቱ ጥሩ ከሆነ' እንኳን ኮሎምቢያን ጠፈር ማስተዳደር ይቻላል!

እንዲህ እንዲያ እያለ መስተዳድሩ ፖለቲካ፣ እልህ እና አስተዳደራዊ ሳይንስ ተቀላቅሎበት አንዱን ሳይጨርስ አንዱን ሲጀምር፣ ጭንቅ ሲመጣ አቅጣጫ ሲሰጥ የሰበሰበውን የሰው ሀይል እየከፋፈለ ሲያሟሟቅ ቆየ።

እንግዲህ በቆረጣ የተሰጠን ማሟሟቂያ በደማችን ገብቶ እንደተሞላነው የነዳጅ አይነትና መጠን ሞቀን ሞቀን ተንተክትከን የምንሆነውን አጥተን ነበር። አዲስ የተሾሙት ባለስልጣናት “ከተማ የምትመራው በአመለካከት ነው!” ሲሉን። እኛ “ከህገ መንግስት በታች ከተማውን የምንመራው በቢፒአር ነው!” ስንል፣ የአላጌው ብርጌድ “አላጌ በተማርነው መሰረት ዋናው ትግል ነው!” ሲል ቁርቁዙ ቀጠለ።

ሁሉም በተደረገለት ሚሚቅያ መሰረት ይፎክራል፣ ይደነፋል እንጂ መደማመጥም ሆነ መስማማት አልነበረም። መከባበር የሚባል ቋንቋማ መችስ ኑሮ ያውቅና?

በዚህ መሃል ቢፒአራችን እንደምንም ተጠናቆ ሁለት ዋና ስራ ሂደት ሆኖ በሁለት ስራ ሂደት መሪ ብቻ እንደሚመራ ሆኖ አለቀ። የተቀረጸው ስራሂደት ሁለት ዋና ዋና መቆራቆዢያ ምክንያቶችን ፈጠረ። እንግዲህ የጦርነቱ የመጀመሪያ ጥይት ተተኮሰ ማለት ነው።

አንደኛው ዘጠኝ የነበረውን የሃላፊዎችን ብዛት (ቡድን መሪዎችን ሳይጨምር) በሁለት ሃላፊዎች ማስቀረቱ፤ ሁለተኛው በኢኮኖሚክስ፣ በምግብ ሳይንስ፣ በእርሻ፣ እና በአካውንቲንግ ምሩቃን የተጨናነቀው የአላጌው ብርጌድ ስራሂደቱ ከሚፈልገው የሙያ ዲስፕሊን ውጭ መሆን።

ሳይንሱን ባልተረዱ እነዚህ ጨዋ ወገኖቻችን ዘንድ የቢፒአር ጥናት ቡድኑ ሆነ ብሎ እንደዚህ እንዳደረገ መታመኑ እኛን በተለይ በተለይ አቶ ሙላቱ ገብሩ በልዩነት እና እኔን የማሪያም ጠላት አደረገን።

አስተዳደሩ መቼም አስተዳዳሪ ነው እና አጠፋሁ አይልም። አቅጣጫ አስቀምጦ ይገላግላል እንጂ! “የጥናት ሰነዳችሁ ላይ የትምህርት ዝግጅት የሚለውን አጥፉ እና የሰው ሀይል ብዛት ብቻ አስቀምጣችሁ አስረክቡ።” የሚል አቅጣጫ ወረደ። ልንከራከር ሞክረን ነበር። “እኛ ሁለገብ ሰራተኛ (ጀነራሊስት) ነው የምንፈልገው” ብለው ሳይንሱን ወደ አቅጣጫቸው አዞሩና አቅጣጫ አቅጣጫ መሆኑን ደግመው ደጋግመው ሲነግሩን ሰረዝንላቸው። ነገሩ ‘አመለካከቱ’ ጥሩ ከሆነ አንድ ኬሚስት ጥላን መስራት ይችላል፤ መቀየስ ይችላል፤ ግንባታ ማጽደቅ ይችላል፤ ቀዶ ጥገና ማድረግ ይችላል፤ ምን የማይችለው ነገር አለ? ዋናው አመለካከት ነው!

በዚሁ መሰረት አቶ ሙላቱ ገብሩ የመሬት እና ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥና አስተዳደር ዋና ስራ ሂደት መሪ ፣ አቶ እስራኤል ተስፋዬ የመሬት ልማትና መልሶ ማደስ ዋና ስራ ሂደት መሪ ሆነው ስራ ተጀመረ።

እኔ በጥናቱ ወቅት የጥናቱ አንድ አካል በሆነው አዲስ ሃሳብ የማመንጨት ክፍል 'whako ideas' ላይ "አዲስ ሃሳብ" ብዬ አቅርቤ፤ የልጅ ሃሳብ ነው አይጨበጥም ብለው እነ አቶ እስራኤል ያጣጣሉብኝን ሃሳብ ተግባራዊ ለማድረግ እንቅልፍ አጥቼ ነበር።

WAHKO” ማለት በህንድኛ እብድ ወይም ቀዌ ወይም ሾጥ ያረገው ማለት ነው ይባላል። WAHKO IDEAS ማለትም የእብድ ሃሳብ ወይም ሾጥ ያረገው ሰው የሚቀጣጥረው ቅብጥሪያ ማለት ሲሆን ሳይንሱ 'እንደነዚህ ያሉ ሃሳቦች፣ የእብድ የሚመስሉት ሃሳቦች፤ ተሰምተው የማያውቁ ሃሳቦች መፍለቅ ካልቻሉ አዲስ የስራ ሂደት መቅረጽ ከቶ አይቻልም።' ይላል።

የእኔ 'ዋኮ' እንግዲህ ከመሬት ጨረታ ጋር በተያያዘ “ለምን ሶፍትዌር ተዘጋጅቶለት በኮምፒውተር አናስተናግድም?” የሚል ነበር። 'የልጅ ሃሳብ ነው' ብለው ስላናናቁብኝ እልህ ተጋብቻለሁ። እንደምንም ጨርሼው፤ በተግባር አሳይቼ፤ ከሙከራ ትግበራው ጋር እንዲካተት እየጣርኩ ነበር። የፕሮገራሚንግ ቋንቋ የሙያተኞቹን ያህል ባልማርም በወሰድኩት ጥቂት ኮርሶች ኖሃው ነበረኝ። በነበረችኝ ከጥቂት ያነሰች እውቀት አልጎሪዝሙን ተንትኜ ህልሜን እውን ለማድረግ መታገል ጀመርኩ። ለማንበብ እየሞከርኩ ስንገታገት ቆየሁና መጨረሻ ላይ እርዳታ እንደሚያስፈልገኝ ባመንኩ ጊዜ ለጓደኞቼ ደወልኩ። እድሜው ይርዘምና አቶ በጽሃ ንጉሴ መጣ እና ሁለት ሆነን፤ ሁለት ላጥቶጥ እና ሁለት በለጩ ይዘን ቁጭ ብለን ጨረስነው። ሶፍትዌሩ እንደተፈለገው ሰራ። አቶ ሙላቱ ገብሩን አስቀምጬ ተነተንኩለት። መቼም ሙላቱ ተራማጅ

ነው፤ እንደዚህ የልጅ ሀሳብ እንዳልተባለ ሁሉ ተቀብሎት ቁጭ አለ። ይህ ትልቅ ስኬት ነበር። ምክንያቱም ሙሉ ባህሪ ካመነ አቶ መኩሪያን ለማስረዳት መንገድ አገኘሁ ማለት ነው።

በዚሁ መሰረት አቶ መኩሪያ ዘንድ ገባን። የመጀመሪያ ቀኔ ነው እዚያ ቢሮ ስገባ። ከሙሉ ይልቅ በድርጅት ቆይታዬና ግንኙነቴ እንኳን መኩሪያ ቢሮ የትም መሄድ እችል ነበር። ሆኖም ግን አዲስ ሹማምንት ቢሮ መመላለስ ሌሎች ላይ እጠላው የነበረ ባህሪ ስለሆነ ይደብረኝ ነበር። እራሱ እስከሚያውቀኝ መታቀብን መርጨ ነበር። ቢሮው እንደገባሁ መጀመሪያ ሃሳብን ከገለጽኩለት በኋላ ላጥቶኑ ከፍቼ አብራራሁ። አቶ መኩሪያ መቼም የዚያን ቀን ተመስጦው ያስደንቅ ነበር። ከሁሉ ደስ ያለኝ ዝም ብሎ እንደ አለቃ አስተያየት ለመስጠት ያህል አስሰ ገሰሱን ሳይሆን ቴክኒካል የሆኑ፣ አንኳር አንኳር የሆኑ፣ የገባው ሰው የሚሰጠው አይነት አስተያየት ሰጠን እና “ይሄን ካስተካከላችሁ ወደፊት! ተመልሳችሁ መምጣት አይጠበቅባችሁም” አሉን። አቦ እድሜዎት ይርዘም ብለን ወጣን።

በተሰጠን አስተያየት መሰረት እንደገና አሳምረን ለትግበራ አበቃነው። አሰራሩ ተጫራቹ ህዝብ እራሱ ታዛቢ ስለሚሆን፣ ተጫራቾች መወዳደሪያ ሰነዳቸውን አስመዝግበው እንደጨረሱ ኮምፒውተር አወዳድሮ አሸናፊውን እዚያው ተጫራች ፊት ከአንድ እስከ መጨረሻ ስለሚያሳውቅ፣ ከጨረታ ኮሚቴ ሴራ ስለሚገላግል፣ ግልጽ ስለሆነ፣ ‘በሰም የታሸገ ኤንቬሎፕ፣ የማይፈታ ኮሮጂ. . .’ ወዘተ የሚባለውን ፉገራ ስለሚያስቀር፣ ውሱን የከተማው ከበርቴ እና የመሬት

ደላሎች ብቻ ሳይሆን ሰፊውን ህዝብ ተጠቃሚ ያደርጋል የሚል እምነት ነበረኝ።

ይህም በመጀመሪያዎቹ ዙር ጥሩ እመርታ አሳይቶ ብዙዎችን በተሻለ ዋጋ የቦታ ተጠቃሚ አድርጓል። ወሳኝ የገበያ ቀጠና ላይ የሚገኙ ቦታዎች ለምሳሌ ዋናው ፖስታ ቤት አካባቢ በካሬሜትር ለመጀመሪያ ጊዜ እስከ 22.000.00 ብር ድረስ በከፍተኛ ዋጋ ሲሸጡ በማስፋፋያ አካባቢ ለመኖሪያ ቤት የተሸነሸኑ ቦታዎች በተመጣጣኝ ዋጋ በካሬ ሜትር እስከ 460.00ብር ተሸጧል። ይህም የጨረታን ነጻ ሂደት ያረጋገጠ እና የመልካም አስተዳደርን ነጸብራቅ የፈጠረ ቢሆንም ቅሉ የባለስልጣኖችን በእቅድ የቆየ የግል ፍላጎት ማረጋገጥ ስላልቻለ ቀስ በቀስ ከኮሚፒተሩ ውጤት በስተጀርባ ኮሚቴ መኖር እንዳለበትና ኮሚቴ ያላጸደቀው ውጤት እንዳይጸና የሚያደርግ አሰራር አወጡ።

ይሄን በሰማሁበት ወቅት ከፋኛ አዘንኩ። አቶ ቃሲም ወደ ስልጣን ከመጣ በኋላ መሆኑ ነው። አቶ ቃሲም ዘንድ ገብቼ “ቀድሞ የነበረው እሳቤ እየተናደ ነው። ከፍለ ከተሞች እንዲህ የሚያደርጉት አሸናፊዎች “በኮምፒዩተሩ አሸናፊዎች ነን እና አጽኑልን፣ አጽድቁልን” የሚል ጥያቄ ይዘው እንዲመለሱና በዚህ ከፍተኛ ለመደራደር እንዲያመቻቸው ነው። ይህ ነገር ከፍለ ከተሞች እንደ ፈለጉ ስርዓት እንዲፈጥሩ እና ህዝቡን እንዲያንገላቱ መንገድ ይከፍታል” ወዘተ ብዬ አስረዳሁት። ነገሩ የከፍለ ከተሞች ሃላፊዎች ፍላጎት ብቻ መስሎኝ።

አቶ ቃሲም “ትክክል ነህ። ሰርኩላር አስተላልፋለሁ” አለኝ። ከሳምንታት በኋላ እንደገና ስጠይቀው “ትክክል ናቸው። ስራዎችን መምራትና መከታተል አለባቸው። ፖሊቲካዊ ትርጉም መሰጠት ስላለበት!” ብሎኝ አረፈው። አይ የፖሊቲካ ትርጉም አሰጣጥ?

ከትንሽ ጊዜ በኋላ አንዳንዱ የይጽደቅልኝ ጥያቄ ከክፈለ ከተማው ሰዎችም በተጨማሪ የቃሲምን ይሁንታ መጠበቅ መጀመሩን አረጋግጥኩ። “የጨረታውን ውጤት የያዙበትን ምክንያት ምክንያታዊነት ማረጋገጥ ስላለብኝ ነው። አንተ እንዳልከው እንደፈለጉ እንዳያደርጉ ለመከታተል ስል ነው” አለኝ አቶ ቃሲም። አይ ቃሲም ሌላ ስራ የለህም ነበር? ‘የአባትህ ቤት ሲዘረፍ አብረህ ዝረፍ አለበለዚያ ትዘረጠጣለህ’ ነው ነገሩ።

በዚሁ መሰረት ለመደራደር ፈቃደኛ ያልሆኑ ሰዎች አሸናፊነታቸውን እየተቀመ፡ በእጅ የሚሄዱቱ ውጤት እያስቀየሩ ከስም እና ጨልም የነበረው የመሬት ደላሎችና የመሬት አስተዳደር ሃላፊዎች ፍቅር በተሻሻለ መልኩ ቀጠለ። መመሪያን ተገን በማድረግ፣ (based on true story) ፊልም መስራት ማለት ነው እንግዲህ። የኮሚቴ ቃለ ጉባኤን ተገን በማድረግ፣ ሁለተኛ እና ሶስተኛ የወጡትን አሸናፊ በማድረግ የመንግስትን ገቢ እየቀነሱ ይከፋፈላሉ። መሬትም ለተፈለገው ሰው ወይም ድርጅት ይውላል። በነገራችን ላይ ከላይ በሚወርድ አቅጣጫ ከጨረታ ዝርዝር ውስጥ እየተሰረዙ ለተፈለገው አካል በቀጥታ የሚተላለፉም ቦታዎች አሉ። በጨረታ እንደተላለፈ መስሎ ሰነድ የሚዘጋጅላቸው። ስለዚህ እነዚህ ሰዎች በግላቸው ምንም ቢያደርጉ እንደማይጠየቁ መመኪያ አላቸው።

ወሰድ ያደርጋል እንግዲህ ጨወታ ጨዋታን እያመጣ! እንግዲህ ሰራተኛውም የትምህርት ዝግጅት ሳያግደው በአቦሰጥ ተመድቦ፤ ቢሮዎችም ቢፒአር ቢፒአር እንዲሸቱ እና በአጭር ጊዜ ውስጥ ትግበራ ለመጀመር ዝግጁ እንዲሆኑ በተሰጠው አቅጣጫ መሰረት ተዘጋጅተው ሁላችንም ‘ኦፊሰር’ የሚል ባጅ ደረጃችን ላይ ለጥፈን ስራ ጀመርን። ያው አፈር የላሰውን ቢፒአር ለማስፈጸም።

በተለይ ነባሩ ሰራተኛ ይህን "ኦፊሰር" የሚለውን የስራ መደብ ስያሜ አልጣመውም ነበር። ምክንያቱም ባለማስተርሱንም ባለሰርተፊኬቱንም ያለ አንዳች ልዩነት እንደ አግዳሚ ወንበር እኩል አርጎት ስለነበር ነው። የመሬት አሰጣጥ አፊሰር፤ የግንባታ ፈቃድ አሰጣጥ አፊሰር፤ የይዞታ አስተዳደር አፊሰር፤ የቅሬታ መስተንግዶ አፊሰር፤ የቢሮ አስተዳደር አፊሰር፤ የጽዳት አፊሰር፤ የጥበቃ አፊሰር ወዘተ

ቢፒአሩ በተጀመረበት በዚያ ወቅት ይህም ስያሜ አነጋጋሪ ሆኖ ነበር። አንድ ቀን አቶ መሳይ ተፈራ “አንደኛውን ‘ኮንስታብል’ ብትሉን አይቻልም ነበር?” ብሎ አስቆኛል። አቶ መሳይ ተፈራ ቀደም ሲል የመሬት ልማት መምሪያ ሀላፊ የነበረ፤ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ድህረ ምረቃ ማስተርሱን የጨረሰ ጥሩ ስነ ምግባር እና ችሎታ ያለው ፕላኒር ነበር። ምን ዋጋ አለው? ከአላጌው ብርጌድ እኩል አፊሰር ሆነ።

አንዴ ወደ ቤቴ ልሄድ ታክሲ ተሯራጩ እና ተጋፍቼ ጋቢና ስገባ ሹፌሩ ተለቅ ያለ ባጅ ደረጃ ላይ አንጠልጥሎ አየሁ። “ታክሲ የማሽከርከር አፊሰር!” በጣም

አስቆኝ ዞር ብዬ ረዳቱን ስፈልግ ተመሳሳይ ቅርጽ ያለው ባጅ ደረቱ ላይ “የተሳፋሪ ጥሪና መስተንግዶ አፈሰር!” ነቄው ህዝባችን ይመቸው! ስንቱ ሰው ሰልጥኖ እና አጥንቶ እንኳን እንደዚህ አልገባውም እኮ። አንድ የማዘጋጃ ጥበቃ ሰራተኛም እንዲሁ አንድ ቀን አግኝቶኝ “አይ እናንተ አፊስ የሌለውን ሰው ሁሉ ‘አፊሰር’ አርጋችሁት ቁጭ አላችሁ አይደል? አሁን እኔ በር እንጂ ምን ቢሮ አለኝና ነው አፊሰር ያላችሁኝ?” ብሎ በጨዋታ መልክ ተችቶናል። ነቄው የኢትዮጵያ ህዝብ!

የአካባቢው ድባብ ያላማረው ሙላቱ አዱኛ ቀስ ብሎ የተቀናጀ የመሬት መረጃ ፕሮጀክትን አስጸድቆ መሰስ ብሎ ውልቅ አለ። በቦታው አቶ አበበ ከበደ ጀለታን ተክቶ። ሌሎች እነ አቶ አበባው ስንቴ፣ እነ አቶ ሚካኤል ጦቢያሰ ባቢሶ፣ እነ አቶ ቃሲም ፊጤ ዳኖ፣ እነ አቶ መኮንን ካቻራ ካሎ ግራ ተጋብተው ዛፍ ያጣ ጉሬዛ መስለው ይንቀጥሉ ነበር። “ከቢሮአችን አንወጣም፤ ካማረው ቢሮዎችን ለቀን ሁሉም በአንድ ላይ ከሚታጎርበት ልቅ ቢሮ ውስጥ አንገባም” ብለው ትንሽ ካንገራገሩ በኋላ ምን ሹክ እንደተባሉ አላውቅም ኩስስ ብለው ወንበራቸውን ይዘው ገቡ። በወቅቱ ሞራል ለመጠበቅ ነው መሰለኝ ምክትል ስራ አስኪያጅ የነበሩትን ምክትል ስራ ሂደት መሪ፣ መምሪያ ሃላፊ የነበሩትን ቡድን መሪ ብለው ሰይመዋቸው ነበር። ከቢፒአሩ አቀራረጽ ውጪ ማለት ነው።

ቀብራራው ሙላቱ አዱኛ ኋላ ኋላ ላይ ከተቀናጀ መሬት መረጃም ተነስቶ ወይም ተባሮ እሳትና አደጋ መከላከያና መቆጣጠሪያ ውስጥ ተራ ሰራተኛ ወይም በአሁኑ አጠራር ‘አፊሰር’ ሆኖ አይቼው ያን ግርማ ሞገስ አጣሁበት።

ያን ሁሉ ግርማ ምን ዋጠው? ለካስ ግርማ ሞገስም የተፈጥሮ አይደለም። እንደ ሁኔታው የሚለዋወጥ ጊዜያዊ ገጽታ እንጂ?

በሌላ በኩል ደግሞ ከምደባው በፊት በተደረገው ግምገማ ተንሳፈው(ያለ ምደባ ቀርተው) የነበሩ በመስሪያ ቤቱ የቆዩ ሰራተኞች አንዳንዶቹ ሃላፊዎች የነበሩ ቅሬታ ማቅረብ እንዲችሉ መብት ተሰጥቶአቸው የቅሬታ ኮሚቴም ተዋቀረ። የቅሬታ ኮሚቴው አባላት ወይዘሮ ትእግስት ፣ አቶ ጊዮን ፣አቶ አደም እና እኔ ለቅሬታ ኮሚቴ ተመርጠን ተሰየምን። ከተንሳፈሩት ነባር ሰዎች መካከል አቶ ነቢዩ ሊቁ ፣ አቶ ለማ (ሊዝ መምሪያ ሃላፊ) አቶ ዜና እና አቶ ተክላይ(ሪልስቴት ደስክ ሃላፊ) ይገኙበታል። ሌሎች ላይ የቀረቡት ከምደባ ውጪ የመሆን ምክንያቶች ሰፊ ነበሩ። አቶ ዜና ላይ ግን የቀረበ ምንም ነገር አልነበረም። “አቶ ዜናስ ምንድነው ለመንሳፈሩ ያበቃው?” የሚል ጥያቄ አነሳሁ። ጭጭ አሉ። እኔ የመዳቢዎችን ስሜት ተረድቼ ነበር።

በቢፒአሩ የጥናት ወቅት ከአቶ መኩሪያ ጋር ተጣልቶ ስለነበር ይህ ሰው ምንም ያህል ጠቃሚ ልምድ ያለው ቢሆንም ይህን ሰው መመደብ ፈርተው እንደሆነ ጠርጥርያለሁ። በዚያ ላይ መዳቢዎች ውስጥ አቶ እስራኤል ይገኝበታል። አቶ አደም እንደምንም ብሎ “በቢፒአሩ ጥናት ወቅት ቢፒአሩን ለማስተጓጎል ከፍተኛ ጥረት ያደርግ እንደነበር እና በዚህም ምክንያት ከጥናት ቡድኑ እንዲገለል እንደተወሰነ ባገኘነው መረጃ ነው ያልመደብነው የሚል መረጃ ከመዳቢዎች ዘንድ አግኝቻለሁ” አለ።

ማን ነው ይሄን መረጃ የሰጠው? እኔ እና አቶ ጊዮን እንግዲህ የጥናት ቡድኑ አባል ነን። “ይሄ ሰውዬ ካደረበት የሀተታ ማብዛት ችግር በስተቀር ባለው እውቀት እና ጉልበት በሙሉ ሀይሉ ይለፋ ነበር። ይህ ሀቅ ነው። እንደዛ በአስም በሽታ እየተንገላታ ልረፍ ብሎ የማያውቅ ሰው ነበር። ማን ነው ይሄ ሰውዬ ‘ሲያደናቅፍ ነበር’ ብሎ ሊገመግመው የሚችለው?” ብዬ ጠየቅኩ።

አቶ ጊዮንም ደገፈኝ። ወሮ ትእግስትም እንዲሁ። አቶ አደም ሁኔታውን ያመነበት ቢሆንም ቅሉ በኋላ ሊያስገመግመን ይችላል የሚለው ፍራቻ ወጥሮ ያዘው። ወደ ኋላ አስቀረኝና “ጆኒ በኋላ እኔ እና አንተ ነን በድርጅት የምንገመገመው እዳው ለእኛ ነው የሚተርፈው። ፖሊቲካዊ ትርጉም መስጠት አለብን” አለኝ። “ይህ ግቢ በሙሉ የአቶ ዜናን ታታሪነትና ንጽህና ነው የሚያወራው፤ በጥናቱ ወቅት አቶ መኩሪያ ወደ ቢሮ ተመለስ ብለው እንዳባረሩት ሁሉም ነው የሚያውቀው። እና የከተማው ዋና ስራ አስኪያጅ፤ የኢህአዴግ ስራ አስፈፃሚ ኮሚቴ አባል በቂም በቀል ወይም በእልህ ለመስሪያ ቤቱ የሚጠቅም ሰው አባረረ መባሉ ለድርጅቱም ጥሩ አይሆንም፤ ከዛም በላይ አቶ መኩሪያ እናንተ የምታስቡትን አያስቡም እኔ እርግጠኛ ነኝ” አልኩት በድፍረት አቶ መኩሪያን በቅርበት እንደሚያውቅ ሰው። በመጨረሻ ለአቶ አሰግድ እንደውልለት የሚል ሃሳብ መጣ እና አቶ አሰግድን ደውለን ጠየቅነው።

አቶ አሰግድ በወቅቱ ምክትል ስራ አስኪያጅ ነበር። የጠንቃቃ ሰው መልስ ሰጠን። ‘ስልክ እንደውልለት’ በሚለው ሃሳብ ስንሰማማ “አቶ አሰግድ የሚለውን ሁላችን መስማት ስላለብን ላውድ እስፒከር ላይ ተደርጎ መስማት

አለብን፤ ላውድ መሆኑን ለአቶ አሰግድ ማሳውቅ አለብን” የሚል የተንኮለኛ ሰው ሃሳብ አቀረብኩ። ምክንያቱም ሌሎች ሰዎች እየሰሙት ‘እንዲመደብ አልተፈለገም’ ብሎ ሊመልስ አይችልም። ስልቴም ሰራች። አቶ አሰግድ ሁላችንም እሱ የሚለንን ለመስማት እየጠበቅን መሆኑን እንደገለፅኩለት ሲያውቅ « የማንም ጣልቃ ገብነት የለም፤ አቶ መኩሪያ ይሄ ጉዳዩ አይደለም፤ በተቀመጠው ሚዛን መሰረት የራሳችሁን ውሳኔ አስቀምጡ” ብሎ ገላገለን። በዚህ መልኩ አቶ ዜናው አሰፋን ከመንሳፈፍ አስመለጥነው።

የሙከራ ትግበራው እንዲህ እንዲያ እያለ ቀጠለ። የጥናት ቡድን አባል የነበርነው ትግበራው በጥናቱ መሰረት እንዲሄድ ስንታገል። የአላጌው ብርጌድ ከክልሎቹ ሹማማንት ጋር ሲደራጁ ልየነቱ እየሰፋ እየሰፋ መዘለለፍ መጪጫህ መካሰስ የአለት እለት ስራ ሆነ።

አቶ አበበ ከበደ አንድ ቀን ወደ ቢሮው ጠራኝና “odeeffannoo maal qabda?” (ምን ኢንፎርሜሽን አለህ?) ብሎ በኦሮሚኛ ጠየቀኝ። እኛን odeeffannoo (ኢንፎርሜሽን) የምትለዋን ቃል በኦሮሚኛ አላውቃትም ነበር። “ማሊ? አልኩት። አካሄዱ ምን የምታቃጥርልኝ ነገር አለህ? እንደ ሆነ ገባኝ እና ምንም እንደሌለኝ ገልጬለት ወጣሁ። ታዲያ ኬት እንደሚቃርም አላውቅም እየቃረመ እየቃረመ አቶ መኩሪያ ቢሮ እየገባ አቶ ሙላቱን መወንጀል ቋሚ ስራው አደረገው። አንድ ወሬ ባገኘ ቁጥር ከብርሃን ፍጥነት ቀድሞ አቶ መኩሪያ ቢሮ ይደርስና “ኢሲፓ የነበረ ሰው ነው አሉ! ባሌ እና ወሊሶ ላይ መሬት ሲቸበችብ ኖሮ ነው የመጣው አሉ! ኦሮሚያ ኢንቨስትሜንት ቢሮ ሲዘርፍ ነው አሉ የኖረው!” ወዘተ። መቼም አቶ መኩሪያ ይህንኑ ፍጥነቱን

አይቶ ነው መሰል ከመሬት አስተዳደር ስራ አስኪያጅነት አንስቶ እሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር ስራአስኪያጅነት አዛወረው።

አቶ ሚካኤል እና አቶ መኮንን የራሳቸውን ደሴት ፈጥረው ነበር። ነባር ጉዳዮችን መሳቢያቸው ውስጥ አድርገው ይሰራሉ። ባለ ጉዳይ አስቀምጠው ያናግራሉ። አዲሱ ስራ ሂደት እንዴት ይለመድ? አንድ ቀንማ አቶ መኮንን ሳት ብሎት “እኔ የቢፒኦርን ሰነድ የማኑብበት ጊዜም የለኝም ስራ በዝቶብኝ” ብሎ አረፈው። አቶ ሙላቱ ብልጭ ብሎበት ቢፒኦርን ሳታነብ ነው ስራ የምትሰራው? ብሎ አንባረቀበት።

ቃሲም አንድ ሁለት ሶስት ሰው ያለው ቡድን ይመራ ነበር። አንድ ሰዋራ ቦታ ላይ ቁጭ ብሎ በየቀኑ ያገረመርም ነበር። “ወደ ክልላችን ቢመልሱን ይሻለን ነበር” እያለ ያጉተመትማል። አብዛኛውን ጊዜ አቶ ዳባ ደበሌ ቢሮ ይመላለሳል። የጡት አባቱ ነው መሰለኝ፤ አንዳንድ ቀን ከአቶ ዳባ ደበሌ ቢሮ ሲመለስ ፊቱ ፈክቶ ይመጣል። መዳፉን አስነብቦ የሚመለስ ተስፈኛ ይመስላል። አቶ ዳባ የአቅም ግንባታ ቢሮ ሃላፊ የነበረ በምርጫ 2002 ማግስት የኦሮሚያ ክልል ምክትል ፕረዜደንት የሆነ እና ብዙም ሳይቆይ የኦሮሚያ ትምህርት ቢሮ ሃላፊ የሆነ አ.ህ.ዴ.ድ. ነው።

ከክልል የመጡ ሃላፊዎች አንድ ወንጌል፤ እኔና ሙላቱ ገብሩ ሌላ ወንጌል ስናነብ፤ ሙላቱ ቀላል እና ከባድ የቃላት ጦርነቶች ሲያስተናግድ፤ እኔ በተቻለ መጠን የሚገቡት ጥያቄዎች እና ከዓመት በላይ ሳይስተናገዱ የቆዩ ጥያቄዎችን በቢፒኦር ስሜት በፍጥነት ተስተናግደው እንዲወጡ በአንድ በኩል አዲስ

ሰራተኞችን ሳስተምር፣ በሌላ በኩል ወደ እኔ የመጡትን ሳስተናግድ በዚያው ሞቅታ የቢፒአር ክለሳ ተጀመረ።

እንደ አሰራሩ አንድን ጥናት ያጠናው ቡድን የሙከራ ትግበራውን ተከታትሎ፣ ከፍተኞችን ለይቶ፣ የተሻለ ልምድ ቀምሮ የጥናት ሰነዱን ያስተካክላል። በወቅቱ የሆነው ግን ከክልል የመጡት ሀላፊዎች ክልል ላይ ባካበቱት የመደራጀት እና አንጃ የመፍጠር ልምድ ቀስ ብለው እኛ ሳይንሱን ሰልጥንና ሰነዱን ያዘጋጅነውን ሰዎች አግልለው በዝግ ሰነዱን ከለስን ብለው ቁጭ አሉ።

መቼም አንባቢ ሰነዱ ወዴት ሊከለስ እንደሚችል መገመት አያቅተውም። እንደሚታወቀው ሳይንሱ ወግ ወጉን እና አቅጣጫዎች መርተውን ያዘጋጅነው የጥናት ሰነድ ሶስት ምክትል ስራአስኪያጅን እና ሶስት መምሪያ ሀላፊን እንዲሁም ሁለት ደስክን ያጠፋ ነበረ። የጥናት ሰነዱ ሲከለስ ምክትል ስራ አስኪያጆች ስማቸውን ቀይረው ምክትል ስራ ሂደት መሪ እንዲሁም መምሪያዎች ንኡስ ስራ ሂደት ተባሉና ቀደም ሲል መምሪያ ሃላፊነት ቦታ ላይ የነበሩ ሰዎች ንኡስ ስራ ሂደት መሪ የሚሆኑበትን አዲስ ቅርጽ አበጅተውለት አረፉት። ይሞታል እንዴት? የሰልጣን ቦታ ከማመቻቸት በቀር የተከለሰ ምንም ነገር አልነበረውም።

እዚህ ላይ ቢፒአሩ ገና ከጅምሩ የተገባበት ስህተት በሚከተሉት ስህተቶች በለፀገ

- የሳይንሱ ነጻነት ማጣት (በአቅጣጫዎች መቅበዝበዝ)

- ጥናቱ ሳይጠናቀቅ እየፈረሰ ባለው ስራ መደብ ሃላፊዎችን እና ጀማሪ ሰራተኞችን መቅጠር
- የአስተዳደሩ በአንድ መስሪያ ቤት ላሉ የተለያዩ ቡድኖች የተለያዩ የሚሟሟቁ አደራ መስጠት
- የሰው ሀይሉ የአባሰጥ አመዳደብ(የትምህርት ዝግጅት አለመለየት)
- በሙከራ ትግበራው ከጥናቱ ውጪ ምክትል ስራሂደት መሪ ወዘተ የሚል የሞራል መጠበቂያ አደረጃጀቶች መፈጠር
- ቢፒአሩ ሳይንሱን ባልተማሩ፤ ከተማዋ ከተማዋን በማያውቁ ሰዎች እንድትመራ መደረጉ
- የጥናት ሰነዱ ሳይንሱን ባላጠኑ ይልቁንም ሳይንሱን እራሱን ጠልተው በነበሩ ሰዎች እንዲከለስ መፈቀዱ
- ከለሳው ያለ ውይይትና ያለትችት መጽደቁ
- የመስተዳድሩ ሪፖርት አምልኮ

እና ወዘተ ወዘተ ቢፒአሩን ሰንካላ፤ ከተማዋን ሸፋፋ አድርገዋታል።
 ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ሳይንስ መምራት አለመቻሉን በትክክል ያረጋገጠ ተጨባጭ ማስረጃ ከመሆኑ ባሻገር ቢፒአሩ ለከተማውና ለነዋሪው የተፈለገውን ለውጥ ሊያመጣ አልቻለም። መስተዳድሩ ጭራሽ ተጨማሪ ቁጭ አለ።

የከተማው መስተዳድር ከምርጫ 97 'ትምህርት ሲወስድ' ያደረበት የወፈራነት ደዌ ከክልል በመጡት ከፍተኛ የማጭበጨብ እና ልብወለድ አጻጻፍ ልምድ ባላቸው ሹማምንት እየባሰ፣እየባሰ ሄደ።

ከተማዋ በሪፖርት ሞቅታ የምትሆነውን አጥታ በስንት ጊዜ አንድ ነገር የተሰራ እንደ ሆነ በመቶ እና በሺህ ተባዝቶ የወር እና ከዚያ በላይ መግለጫ እየተሰጠበት ቆየ።

የሪፖርት ፍቅር የማያበላሸው ነገር አልነበረም! መሬት ዝግጅት ላይ እንኳን መሬት በአመት 10 ጊዜ ጨረታ ለማውጣት ሲባል አቤት የተጨማለቀ ጥላን! አቤት የተጨማለቀ ሽንሻኖ! በተለይ ጉለሌ ይብሳል። “እረ ባካችሁ” ስንል “ገቺ” እንባላለን። ትዝ ይለኛል አንድ ጊዜ እኔና አቶ ጊዮን ለጨረታ መቅረብ አለባቸው ተብለው ከመጡት ሀምሳ ሽንሻኖዎች መሀል ሁለቱን ብቻ ስናጸድቅ የክፍለ ከተማው ይመለከተኛል ባዮች ከዚህም ከዚያም እየተውረገረጉ መጡና ፎከሩ። “ቆይ ምንድን ነው የምትለው ያንተን ሪፖርት ለሚሟላት ከተማዋ መጠጫጨቅ እና መደራረት አለባት ወይ?” አልነው። ዘራፍ! አለና ምክትል ሰራ አስኪያጅዋ ወይዘሮ አጸደ ጋር ሄዶ ከሰሰ።

ወይዘሮ አጸደ ከመዝገብ ቤት ማህደር አጣሪነት ያለፈ ልምድ ስላልነበራት እሷም “ገቺነት፣ እንቅፋትነት ቅብጥርሶ ብላ ጮህች” ወይ ሲቪል ሰርቪስ? እንዴት ብሎ ነው ያስመረቃት? ማባረር የሚባል ነገር የለም እንዴ? ለነገሩስ በኮታ የገባን ሰው ማባረር የጥሩ አመለካከት ባለቤት አያደርግም።

ነገሩ ማን ማንን ያባርራል? አቶ ቃሲምስ የሲቪል ሰርቪስ ወርቅ ተሸላሚ ሲባል አልነበረም እንዴ? መስሪያ ቤቱን ያለ አንዳች ነገር ሲመራ የቆየው? ሜትር የሌለው፣ መሬቱን የማያውቅ መሬት አስተዳደር? የደመ ነፍስ ስራአስኪያጅ!

መስተዳድሩ የሆነ ነገር የመጀመር እንጂ በቅጡ የመጨረስን ነገር አያውቀውም። ወይም ልክ ሲጀምረው በሞቅታ (fanatci) ይጨርሰዋል መሰለኝ አንዱ የሆነ ጥግ ሳይደርስ እንደተዘረከረከ ደግሞ ሌላ ይጀምራል።

የከፍተኛ አመራር ስልጠናው

ከላይ እንደ ተገለጸው ነባር ሃላፊዎች ክረምቱን አላጌ ገብተው ስልጠና እና ግምገማ ከጨረሱ በኋላ በቀጣይነት አባላት፣ መካከለኛ አመራራት፣ ከፈተኛ አመራራት ስልጠና ወዘተ እያለ ጀመሪያቸውም ተመራቂዎች እንደየአቅማቸውና ያለአቅማቸው የመሀከለኛ አመራር ስልጠና ወስደዋል።

„እውነት እውነት እላቸሃለሁ ሰው ዳግመኛ ካልተወለደ በስተቀር መንግስተ ሰማይን አይወርሳትም“ አይነት ሆነና ነገሩ በወቅቱ የቢፒአር ስልጠና ላይ ከነበርን አባላት ጥቂቶቻችንን እና በቢፒአሩ ወቅት ካፈራናቸው አባላት ለሃላፊነት ብቁ ይሆናሉ ተብሎ የተገመቱትን ለማስልጠን ሲባል ከፍተኛ ትኩረት ተሰጥቶት ለ አስራ ሁለት ቀናት በሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ ለከፍተኛ አመራር ስልጠና ከተትን። እግረ መንገዱን ለከፍተኛ ሃላፊነት መታጨታችንን አረጋግጥን ማለት ነው።

በእውነቱ ያ ስልጠና ጥሩ ነበር ማለት ይቻላል። በተለይ በተለይ ኡብዮታዊ ዲሞክራሲ እንጨት ይሁን ብረት፣ ደረቅ ይሁን እርጥብ፣ ለጋ ይሁን ብስል፣ መለስ ይሁን ሌላ ለማናውቀው የሞቅታ እና የእህል ውሃ አባላት መልካም እድል ነበር ማለት ይቻላል።

ስልጠናው የኡብዮታዊ ዲሞክራሲን መሰረቶች፣ የኪራይ ሰብሳቢ እና ልማታዊ ፖለቲካ ልዩነት፣ ጥቅምና ጉዳት፣ የነጻ ገበያን ኢትዮጵያዊ

ፍልስፍና እንዲሁም ከኢቲዮ-ኤርትራ ጦርነት ጋር በተያያዘ በድርጅቱ ተፈጥሮ የነበረን ክፍፍል እና ልዩነት መሰረት ያደረገ ‘የባለ ራዕዩ መሪ’ እና አብረዋቸው የነበሩ ጥቂት ደጋፊዎች ሀሳብ የተሻለ እንደ ነበር የማተት እና የመሳሰሉትን ማስጨበጥ ያካትት ነበረ።

ስልጠናውን በአብዛኛው የሰጠው አቶ ሬድዋን ነው። ትንፋሽ ሳይወስድ ብዙ የመናገር ችሎታ አለው። ሌላው ችሎታው እቺ ስትኮረጅ ስትወርድ ስትዋረድ የመጣቸው እያንዳንዱ ቃላት መሀል የምትኖር የጉሮሮ ማከከ ወይም ማጽዳት እረፈት አለመጠቀሙ ነው። ከፍተው እንደተወጡ እንደ ቴፕ ካሴት አይነት መተርተር ነው።

መቼም ሰው የሁሉ ነገር ችሎታ አይኖረውም። በአንድ ወቅት „መድረክ ላይ ከማውራት ያለፈ እዚህ ግባ የሚባል ብቃት የለህም።“ ብለው ገምግመውታል አሉ። ይህች ግምገማ የሚሏት ቋንቋ እኮ ደስ ትላለች። ምን ዋጋ አለው? ግምገማ መሰረተ ሃሳቧ ብቻ ነው ጥሩ። ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ውስጥ ያለው ግምገማ ተረት ተረት ነው። ብላሾች ተሰባስበው የወደዱትን ለማስሾም የጠሉትን ለማፍረጥ ተደራጅተው የሚተነፍሱበት አሊያም እንዲፈጠፈጥ የተፈረደበት አባል ‘እከሌ ይመታ’ በሚል አቅጣጫ አሩን የሚበላበት መድረክ ነው።

የስልጠናው መርሃ ግብር ግማሽ ቀን ስልጠና፣ ግማሽ ቀን ውይይት ነበር። በስልጠናው መሃልም ሆነ በውይይቱ መሃል ለማንነቃቂያ ቀልድ ወይም

ግጥም ያለው ሰው ለጉባኤው እንዲያቀርብ ይበረታታ ነበር። አንድ ጊዜ አንዱ ግጥም አለኝ ብሎ ወጥቶ ግጥም አነበበ። ርእሱ ‘ጭብጨባ’ ይላል።

ጭብጨባ

ጨብ! ይጀምራል

ጨብ!ጨብ! ይከተላል

ጨብ ጨብ ጨብ! ይደምቃል

አንዴ እያሞቀ አንዴ እያላላ

ቤቱን ያናጋዋል አጨብጭቢ ሁላ!

ብሎ ሲጨርስ እንደገና አጨብጨብን። ግምገማ ነው ካልተባልን ስድብ አይገባንም እንዴ?

ይህ ግጥም ባለቤትነቱ በስብሰባው ወቅት ያነበበው ሰው አይመስለኝም። የግጥሙን ባለቤት ባላውቅም ግጥሙን አድንቂያለሁ። ብቻ ግጥሙ ቆይቶ የገባው እየሳቀ፤ ላልሳቀው እያስረዳ ከቆይታ በኋላ አብዛኛው ሰው መልሶ በራሱ ሳቀ።

ይሄ የ ‘energizing’ ወይም ማነቃቃት ነገር ነጥብ ይሰጠው ስለነበረ ይህን የሰሙ ብዙ ሰዎች ጥረው ተጣጥረው የሆነ ነገር ለማቅረብ ይጥሩ ነበር። ከተሰብሳቢው መሃል የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ዜና አንባቢ አቶ መስለ ገብረህይወት የስብሰባውን ሁኔታ በዜና መልክ አቀናብሮ በማንበብ ለማዝናናት ይጥር ነበር። አንድ ቀን ግን ቀልድ እሞክራለሁ ብሎ “ውሻው

እንደ በላይ ዘለቀ ተንጠልጥሎ ተገኘ” የሚል ሀረግ በመጠቀሙ እኛ ጀግና አከባሪዎች አኩሪፈነው ነበር።

ታዲያ ማታ ላይ ከእራት በኋላ አቶ ሙላቱ ገብሩ፤ አቶ መሳይ ተፈራ፤ አቶ ሙልጌታ፤ አቶ እስራኤል ተስፋዬና አቶ ጊዮን መኮንን ሆነን ድራፍት ቤት አግኝተነው “አንተ ምን ነክቶህ ነው ጀግናው በላይ ዘለቀን ለውሻ ምሳሌ የምታደርገው? እንደው የሆነስ ቢሆን ጀግናው በላይ ዘለቀ ተንጠልጥሎ ተገኘ” ተብሎ የሚገለጽ ሰው ነው ወይ?” ብዬ ከመጠየቄ “እናንተ ራሳችሁ እንደገና እንደ ውሻ አትጨህብኝ” ብሎ መለሰልኝ። በግ-በልጭ ብሎብኝ ያንን የሚያክል ወደል አህያ ልማታ ተነስቼ ነበረ። ደግነቱ ገላገሉኝ። አይ እድሜ ወርቁ! እነሱ ግን በንቀት ብቻ አይተው ዝም አሉት እንጂ ምንም የመነሻ ስሜት አልታየባቸውም ነበር። ኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ሰው ሲቀጥር ስነምግባር ምናምን አይፈትንም እንዴ? ወይስ በአቅጣጫ ነው የሚቀጥረው?

ነገሩ ስለ ህውሃት ሰማእታት እንጂ ስለ ሌሎች ጀግኖች ዝና ማውራት ትምክህተኛ ብሎ ሊያስገመግም ስለሚችል የጨዋታው አካሄድ ገበቶት መሰንበት የመረጠ አባል እንደዚህ ጀግና እያዋረደ ተዋርዶ መኖሩን ለምዶታል። አንዳንድ የብሔራዊ ወጣቶች ሊግ አመራራት ግን እንዳለወቀ በመሆን ከአንድም ሁለት ጊዜ ጠቅላይ ሚኒስትሩ በሰበሰቡ ግዜያት የአፄ ቴዎድሮስን ፎቶ ለጠቅላይ ሚኒስትሩ በመሸለም አብሸቀዋቸዋል።

መቼም መሰንበት ደግ ነው። አንዱ ደግሞ እንዲሁ ወፈፍ አድርጎት እቀልዳለሁ ብሎ መድረክ ላይ ወጥቶ ቀልድ መንገር ጀመረ። “ወደ እኛ ሀገር አካባቢ ነው. . .” ብሎ ጀመረ። ሀገሩ ግንባሩ ላይ የተጻፈ ይመስል። “. . . ሚስት የባሏን ውሽማ መያዝ ሰምታ ኖራ ሴራ ስታሴርለት ቆየች፤ ከእለታት ባንዱ ቀን ውሽሚዬዋ ወደ ገጠር የምትሄድበትን ቀን ጠብቃ ወደ ቤቷ በመሄድ የሴትዮዋን ልብስ ለብሳ፤ ሽቱዋን ተቀብታ፤ እሷን መስላ እሷን ሽትታ መብራት አጥፍታ የገዛ ባሏ ውሽማው ቤት እስኪመጣ ጠበቀችው፤ ሰውዬው የውሽማውን ስም አቆላምጦ እየጠራ ተጠጋት። ውሽማ የመሰለችው ሚስቱ እንደተከናነበች ድምጿን ቀየር አድርጋ “ዛሬ አንድ ስልቻ ገብስ ካላመጣህ አይሆንም” ትለዋለች። ባልም ርጦ አንድ ስልቻ ገብስ ተሸክሞ ይመጣል፤ ከዚያ በኋላ የሚቀጥለው የፍቅር ጨዋታ ሲጠናቀቅ ውሽማ የመሰለችው ሴትዮ መብራት አብርታ፤ ከንብንቧን ፈትታ ማንነቷን ስታሳየው ባል ደነገጠ። ሚስትም “አይዞህ አትደንግጥ ገብሱም እም. . . ም የእኛው ነው’ አለችው” ብሎ ሲጨርስ ግማሹ ሲሳሳቅ ቀሪዎች ተሳቀቅን።

ታዲያ በአረፍት ሰዓት ላይ ቀልዱ ተገምግሞ ኖሮ ከሻይ እረፍት ስንመለስ አቶ ካሚል መድረክ ላይ ቆሞ “የተለያዩ ቀልዶች አሉ።አንዳንዱ ቀልድ ብዙ ሰው በተሰበሰበበት የሚነገር ነው። አንዳንዱ ቀልድ ለጓደኛ ብቻ የሚነገር ነው። አንዳንዱ ለራስ ብቻ የሚስቁት ነው። ዛሬ የተቀለደው ቀልድ ግን ለራስም የሚነግሩት አይደለም። እና የቀልዶቻችንን ይዘት መገምገም አለብን።” በማለት ቀላጁን አሸማቆ በሚያስተምር መልኩ ተፈላሰፈበት።

አቶ ካሚል አብዛኛውን ጊዜ ጉባኤዎች ሲኖሩ ከሰብሳቢዎች አካባቢ ስለማይጠፋ ‘ኦጋፋሪው’ የሚል ቅጽል ስም ተሰጥቶታል። በእርግጥ ኢሃአዴግ ምርጫ 2002ን ዲሞክራሲያዊ ለማሰኘት አዲስ አበባ ላይ አቶ ካሚል የተወዳደረበትን ቦታ ሆነ ተብሎ ተቃዋሚ እንዲያሸንፍ በማድረግ ኦጋፋሪነቱን ተጠቅሞበታል። በዚህም እንደ ትልቅ ባለውለታ ይቆጠራል አቶ ካሚል። ድርጅቱ ውለታውን እስኪረሳው ድረስ።

ከሰዓት ከሰዓት በኋላ በሚኖረው ክፍለ ጊዜ ደግሞ ትዝ የሚለኝ የከሰዓቱን ፕሮግራም በመምራት የሰልጣኙን በቦታው መገኘት (አቴዳንስ) በመከታተልና በስልጠናው የገባንን ለመገምገም እንዲሁም ጥያቄዎች ካሉን ለመቀበል በአጠቃላይ ተሳትፎአችንን እና አጠቃላይ ስሜታችንን ለመሰለል አብረውን ያሉ ሁለት ካድሬዎች ነበሩ። ስማቸውን ረስቼአለሁ።

ከሁለቱ አንደኛው ‘ጥበብ የጠራኝ ገጣሚ ነኝ’ ይላል። ጥበብ ይሁን ጥበቡ ይጥራው እኛ ምን አገባን? ሁል ጊዜ አሳተምኩት ካለው መጽሃፍ ግጥም ያነብልን ነበር። ሞቅ አድርገን እናጨበጭባለን። “ደፋርና ጭስ መውጫ አያጣም” ብለን በሆዳችን። መቼም ማበረታታት ሀጢአት የለውም። “መጽሐፍህን የት ነው የምናገኘው” እያልንም እናሟሙቀው ነበር። እረ አንዳንዱ ፈርምልን ሁሉ ብለውት ነበር! ታዲያ የዚህን ሰውዬ ግጥም ስለማ ግጥም የመድፈር ወኔዬ ተቀሰቀሰችብንና በዚሁ ስልጠና ሰሞን የጻፍኳትን ግጥም ለማንበብ እጅ አወጥቼ ተፈቀደልኝ።

መልክ የለሽ ሀገሬ!

መሊዮን አውጥተው ሀመር የሚነዱ፤

ከምድር ከሰማይ ከጥንብ የከበዱ ፤

ሀምሳ ሺህ አውጥተው አዳር የሚተኙ፤

በምድር በሰማይ በአለም የሚናኙ፤

... አለላ ልጆችሽ በዘመን ሰፊድሽ ደምቀው ይታያሉ።

ሽልንግ ብርቅ ሆና በመድሃኒት እጥረት ወባ የሚያረግፋቸው፤

እንጀራ ፍለጋ በስደት ዘመቻ ባህር የሚውጣቸው፤

እፍኝ ማሽላ አጥተው ርሀብ የሚገላቸው፤

ጥማት የሚያደርቃቸው፤

ተመልካች ያጡ የበይ ተመልካች፤

የጠጪ ተመልካች፤

የለባሽ ተመልካች፤

የምቶት ተመልካች፤

... ስንደዶ ልጆችሽ በዘመን ሰፊድሽ አምደው ይታያሉ።

ምን መልክ አለሽ አገሬ? እንዴት ይቀኙሻል?

ሳይገልጡሽ ሳያዩሽ እንዲሁ ይዘፍኑሻል፤

ሳያውቁሽ ሊገዙሽ ይጫረቱብሻል፤

ይጋደሉብሻል!

ብዬ በማንበብ ለተለገሰኝ ቀስተኛ ጭብጨባ አመስግኜ ወደቦታዬ ተመለስኩ። ታዲያ ሻይ ሰዓት ላይ አንደኛው ካድሬ መጥቶ ስለ ግጥሙ አነጋገረኝ። “ሳያዩ የሚዘፍኑት እነማን ናቸው?” ብሎ ጠየቀኝ። “ተቀዋሚዎቼ ናቸው!” አልኩት። ይሞታል እንዴ?

እንዲህ እንዲያ እያለ ስልጠናው አለቀ እና ግምገማ ተጀመረ። የእኛ ቡድን መሬት አስተዳደር፣ ውልና ክብር መዝገብ፣ ቦሌ ክፍለከተማ እና ሌላ አባላት ነበሩበት። አብዛኛው አራዳ ነበር ማለት ይቻላል ግምገማው ብዙም ሳይቆረፍድ እስራኤል ተስፋዬና ሙላቱ ገብሩ ብቻ ትንሽ ቀልብ ስበው አለቀ። “ሙላቱ ኢሲፓ ነበርክ አሮሚያ ላይ መሬት ስትሸጥ ኖረህ ነው የመጣህው” ተባለ። አይ ቆፍጣናው ሙላቱ “እውነት ነው ኢሲፓ ነበርኩ። በወቅቱ በነበረኝ የህዝብ ፍቅር ተመልምዬ ነው ኢሲፓ አባል የሆንኩት። ስርአቱ ፈርሶ ብዙ ሰዎች ለፍርድ ሲቀርቡ ያው ህዝብ ነው ነጻነቴን መስክሮልኝ እንደገና ህዝብ አስተዳደር ውስጥ የገባሁት። አህዴድንም ተቀላቅዬ የጥላቻ እና የውሸት ግምገማ ሰልችቶኝ ርቄ ነው አሁን እንደገና የተቀላቀልኩት። የመሬቱ ጉዳይ ከባሌ ስለቅ የባሌውን ሽጮ ወሊሶ ላይ ስርቼበታለሁ። ወሊሶን ስለቅ የወሊሶን

ሽጩ አለምገና ሰራሁ። በዚህ እድሜዬ እና የአገልግሎት ዘመኔ አንድ ቤት መሰራቴ የሚያስደንቅ ከሆነ አጨብጭቡልኝ” አለ።

እስራኤል ያው መከረኛ ጫቱ ተነሳበት ፤ የቦሌ ስራ አስኪያጅ እንደ መሆኑ መጠን “ከመሬት ጋር ምንም ንክኪ አልነበረህም ወይ ወዘተ” ተባለ እና እሱም ሙላቱም A አግኝተው በፈገግታ ወደ ማዘጋጃ ተመለሱ። በወቅቱ A ካገኙት ሰዎች መሃል አቶ መሳይ ተፈራ፤ አቶ ታዬ ዋቅ ጋሪ እና እኔ እንገኝበታለን። አቶ መሳይ ተፈራን ለሃላፊነት ብቁ ይሆናል ብዬ አጭቼው የነበረ ቢሆንም ለመሾም የግድ አባል መሆን ስለነበረበት አባል እንዲሆን ተጠይቆ „ፖለቲካ ውስጥ ለመግባት ጊዜዬ ገና አልደረሰም። ግን ተቃውሞ የለኝም” ብሎ ሽል አለ። በዚያ ወቅት ቀደም ሲል በተለያዩ መስሪያ ቤቶች በከፍተኛ ሃላፊነት ቦታ ላይ ሲያገለግሉ የነበሩ ሰዎች አባል ካልሆኑ መቀጠል እንደማይችሉ በተዘዋዋሪ መልኩ ሲነገራቸው አባል ለመሆን ተገደዋል።

ከነዚህም መሃከል የአዲስ አበባ መንገዶች ባለስልጣን ዋና ስራአስኪያጅ ኢንጅነር ፈቃደ እና የውሃና ፍሳሽ ሁሉም ባለስልጣናት ይገኙበታል። “ፖለቲካ አለርጂዬ ነው፤ እኔ የቴክኒክ ሰው ነኝ” ብለው ትንሽ አንገራግረው የነበሩ እነ አቶ ሰኢድ ተወግደው የጨዋታው እስታይል ወዲያው የገባቸው እነ አቶ ወንድሙ እስከ ሚንስትር ዲኤታነት ደርሰዋል።

ከአመራር ስልጠናው በኋላ ብዙም ሳይቆይ የሃላፊዎች ሹም ሽር እና የስልጣን ሽግሽግ ተከናወነ። በዚህም መሰረት የስራ አስኪያጅነት ቦታውን በተጠባባቂነት ይዞት የነበረው አቶ አበበ ከበደ ባሳየው የኢንፎርሜሽን ማግኘትና ማስተላለፍ

ብቃቱ የእሳት አደጋ መከላከልና መቆጣጠር ስራ አስኪያጅ፤ የመሬትና ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥና አስተዳደር አቢይ ስራሂደት መሪ የነበረው አቶ ሙላቱ ገብሩ የጽዳት አስተዳደር ኤጀንሲ ስራ አስኪያጅ ፤ የመሬትና ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥና አስተዳደር አቢይ ስራሂደት ምክትል መሪ የነበረው አቶ ሚካኤል ጦቢያስ የወበትና መናፈሻ ስራ አስኪያጅ(በአሁኑ ሰዓት ሚኒስትር ዲኤታ ሆኗል) ፤ የመሬት ልማትና ከተማ ማደስ ስራሂደት መሪ የነበረው እስራኤል እዚያው ሲቆይ ከላዩ ላይ አንድ ስራአስኪያጅ ተጨምሮለት እና አቶ አበባው ስንቴ ምክትል ስራ ሂደት መሪ ፤ የግንባታ ፈቃድ ንኡስ ስራ ሂደት መሪ የነበረው አወቀ ኃይለማርያም እንጣጥ ብሎ የአዲስ አበባ ከተማ ምክትል ዋና ስራአስኪያጅ ፤ የቦታ አሰጣጥ ቡድን መሪ የነበረው መኮንን ካቻራ እዛው ንኡስ ስራ ሂደት መሪ፤ የይዞታ አስተዳደር ቡድን መሪ የነበረው አቶ ቃሲም ፊጤ የመሬት እና ግንባታ ፈቃድ አሰጣጥ ዋና ስራሂደት መሪ ሆነው ሲመደቡ ፤ ለመሬት አስተዳደርና ግንባታ ፈቃድ ባለስልጣን ስራ አስኪያጅነት አቶ ጃንጥራር የሚባሉ ሰው ከአማራ ክልል ታጭተው የነበሩ ቢሆንም ሰውዬው ሳይፈልጉ ቀርተው ወይም ክልሉ ሊለቃቸው ፈቃደኛ ባለመሆኑ ወይም በሌላ ምክንያት ሳይመጡ ቀሩና ቦታውን በተጠባባቂነት አቶ ቃሲም ፊጤ ደርቦ እንዲይዘው ተደረገ። የኋላ የኋላ ቀን ወጥቶለት «ተ» የምትለው ጠፋችለት እና ስራአስኪያጅ ሆነ። ሌሎች ብዙ ሽግሸጎችም እስከ ክፍለከተማ እና ቀበሌ ድረስ ተደርገዋል።

አቶ ቃሲም ስልጣኑን ከጨበጠ በኋላ ጸባዩ እንደ ቀኑ አየር ጠባይ እየሆነ መጣ። ኋላ ኋላ ሲገባን ለካስ ወዶ አይደለም። ያ መከረኛ ጫት ነው። ያልቃመ እለት ፊቱ የፈረሰ ፊት ያክላል። ነገሩ ቃሲም ሲያወራ እና ፈረሰ

ሲያመነኸክ ይመሳሰላሉ። ውቃቢ እንደራቀው ቃሊቻ ፍዝዝ ይላል። አይኑ ሁሉ አይገለጥለትም። የቃመ እለት አንበሳ ነው። ያልቃመ ለት ስብሰባ ተጠርቶ ከሆነ ጠሪውን ሲረግም ነው የሚደርሰው። በተለይ አቶ መኩሪያ እረፍት አጥቶ እረፍት የሚያሳጣ አለቃ ስለነበር ተፈታትኖታል። አንዳንዴ ማታ ሲቅም ያደረለት ደግሞ አቤት ትንፋሹ! አያስጠጋም። በአጠቃላይ ጫት ከሌለ መንቀሳቀስ አይችልም።

ቢኤስ ሲው (B.S.C.)

በአጅብ የተሞላው ከተማ መስተዳድሩ ደግሞ ሌላ አጅብ አመጣ B.S.C. (The Balanced Score Card) እንደ ተለመደው በግማሽ ቀን አረንፎሽን ከተት ታወጀ። ጉዞ ወደ ደብረ ዘይት የሰራ አመራር ኢንስቲትዩት።

ቅንጣት ስለ ቢኤስ ሲ

BSC.The Balanced Score Card እራሱን የቻለ ፍልስፍና ያለው የፕላኒንግ ሳይንስ ነው። 'አንድ ተቋም የሚዳሰስ እና የሚለካ፣ በጊዜ የተወሰነ፣ ተልእኮውን ያገናዘበ የተዋጣለት ግቦች መቅረጽ የሚችልበት ሳይንስ ነኝ' ይላል ሳይንሱ።

ይህ ሲባል ግቦች አንዳቸው ለአንዳቸው ምክንያት ወይም ግብአትና ውጤት በሚሆኑበት መልኩ በተለያዩ እይታዎች ተተንትነው መቀመጥ አለባቸው። ይህም ሲባል አንድ ተቋም እንደ ተልዕኮው ባህሪ የተለያዩ ዕይታዎች የሚኖሩት ሁኖ አብዛኛውን ጊዜ በአራቱ እይታዎች ግቦቹን ከጥንስስ እስከ ውጤት ያለውን ሂደት በሚያሳይ መልኩ ማስቀመጥ አለበት። በአብዛኛው በመንግስታዊ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት ውስጥ የሚወሰዱት አራቱ እይታዎች የሚከተሉት ናቸው።

1.የተቋም አቅም ግንባታ፡- ተቋሙ ተልዕኮውን ለመፈጸም ከሰው ሀይል ፣ ከአቅርቦት፣ ከመረጃ፣ ከቴክኖሎጂ እና ከተለያዩ የተቋም አቅም ከሚገነቡ ተግባሮች አንጻር መሳካት ያለባቸውን ግቦች የሚያስቀምጥበት እይታ ነው። የግቦች ሁሉ መሰረት መሆኑ ነው።

2.የተልእኮ አፈጻጸም ሂደት፡- ይህ እይታ ተቋሙ የተገነባውን ተቋማዊ አቅም በመጠቀም የሚፈጽመውን ተልዕኮ በግብ መልክ ተንትኖ የሚያስቀምጥበት እይታ ነው።

3.ተገልጋይ፡- ይህ እይታ ተቋሙ ተቋማዊ አቅሙን ተጠቅሞ የሚያሳካቸው ግቦች ከተገልጋዩ ፍላጎት አንጻር የሚፈጥሩትን ተደራሽ ውጤት በግብ መልክ የሚያስቀምጥበት እይታ ነው።

4.ገቢ፡- ይህ እይታ ተቋሙ ተቋማዊ አቅሙን ገንብቶ፣ተልዕኮውን አሳክቶ ተገልጋዩን ሲያረካ ከገቢ አንጻር የሚጠበቀውን ተደራሽ ግብ የሚያስቀምጥበት እይታ ነው።

በደብረዘይት ስራአመራር ኢንስቲትዩት የተሰብሰብነው በዚህ ሳይንስ ደንብ መሰረት የክልሉን የአምስት አመት ስትራቴጂያዊ እቅድ ለማቀድ ነው።

የስራ አመራር ኢንስቲትዩት ግቢ ውብ ነው መቼም! አስተዳደሩም ግሩም ነው። የሰራተኞች ስነ ምግባር የሚደነቅ ነው። ቆሻሻ የሚባል ነገር በግቢው በየትኛውም ጥግ አይታይም። የጽዳት ሰራተኞቹ ሰው የማይደርስባቸው

አካባቢዎች ላይ ሁሉ ያለ ምንም ተቆጣጣሪ ሲያጸዱ ይታያሉ። ሁሉም ነገር ስርዓት አለው። ኢትዮጵያ ውስጥ መሆኑን እስከሚያጠራጥር ድረስ የሚገርም አስተዳደር አለው። ልምድ መቅሰምስ ከስራ አመራር ኢንስቲትዩት ነው። ዝምብሎ «የፖለቲካ ታማኝነት» የክልል ተሞክሮ ብሎ ተረት ተረት ከማውራት፤ ጃፓን እና አሜሪካ እየሄዱ ሽቶ ከመሸመት።

BSC ተጀመረ። መቼም ከስህተቱ የማይማር ፈንጂ አምካኝ ብቻ አይደለም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደርም ጭምር እንጂ! ነገሩ ስህተቱን መቻቻ ለማየት ታደለ? ብዙ እንደ ተጨዋዊነት የቢፒአሩ ስህተት ከስልጠናው ይጀምራል ብለናል። እዚህም ተደገመ። መጀመሪያ ቢፒአርን ቀድመው ስለሰሙ በኮታ የአማካሪነትን ሹመት የተጎናጸፉት አማካሪዎች አሁን ደግሞ በይሻላል ይሻላል ምልመላ ወደ አስልጣኝነት ተሸጋግረው ቁጭ አሉ።

ከማስተማር በፊት መማር አይቀድምም እንዴት ይሄ ነገር እኮ ሳይንስ ነው ጎበዝ! ማወቅ ቢቀድም ምናል? ግዳጅ ወስዶ የከተተውን ይሄን ሁሉ ምስኪን ሰብስበው ሳይንሱን ከኒውኩለር ሳይንስ በላይ አክብረው እና አወሳሰበው ግራ አጋቡት። ነገሩ ከብደኞቻቸውም ነው። በተጨማሪም ሳይንሱን ከባድ ባስመሰሉት መጠን እራሳቸውን ጣሪያ ላይ መስቀል ፈልገው ነው።

ሂድ እንግዲህ! እውር እውርን ይመራ ዘንድ ባይችልም ዋናው ድፍረት ነውና ቀጠልን። ደግነቱ ብዙም ሳንቆይ አንዳንድ መጽሃፎችን በማንበብ ሳይንሱን ከአስተማሪዎቹ በተሻለ ሁኔታ መረዳት ጀመርን። ከስራ አመራር ወደ ሲቪል ሰርቪስ እንደ ተመለስን ከአማካሪነት ወደ አስልጣኝነት በግምገማ ተሸጋግረው

የነበሩቱ “የለም መስሏችሁ ነው እንጂ አልገባችሁም፤ ይሄ ቶሎ የሚገባ ሳይንስ አይደለም።” እያሉ ክርክራችንን ሁሉ ማጣጣል ጀመሩ። አንበሳው የማዘጋጃ ቡድን ግን ወይ ፍንክች የሞሪኒሆ ልጆች!

‘ሞሪኒሆ’ ለማዘጋጀው ዋና ስራ አስኪያጅ የተሰጠ ቅጽል ስም ነው። መቼም ሞሪኒሆን የማያውቅ ኢንጊሊዛዊ፣ ፖርቹጋላዊ፣ ስፔናዊና ኢትዮጵያዊ የለም። ሞሪኒሆ አወዛጋቢ ነው። ሰዎች ባላዩት አቅጣጫ ነገሮችን ያያል። ይናገራል። ስለ ድፍረቱ እንጂ ስለ ስህተቱ ብዙም ሲወራ አይሰማምም፤ ደግሞም ውጤታማ ነው። ደግሞም ይወስናል፤ ቁርጠኛ ነው፤ እናም ሌላም ሌላም ነው ሞሪኒሆ።

እንግዲህ እኛ የሞሪኒሆ ልጆች በገባን መልኩ ሰርተን ለሞሪኒሆ አቅርቦን የሞሪኒሆን ይሁንታ እስካላጣን ድረስ ለአቅም ግንባታ አሰልጣኝና አማካሪ ምንም ግድ አልነበረንም። ሌላ ችግር ኖሮብን ሳይሆን እንዳልገባቸው ስለምናውቅ ነው።

“ከገባችሁ ኑና መድረክ ፈጥረን እንነጋገር” አልናቸው። “እምቢ አሉን።” በስንት መከራ አግባባናቸው እና አመጣናቸው። ገቡ እና ሲጀምሩ ከፍተኛ ስህተት ውስጥ የገባን መሆኑን በማስገንዘብና በማስጠንቀቅ መልክ ጀመሩ። “ስህተቶቻችንን በዝርዝር ንገሩን” አልናቸው። ሳይንሱን ወደ ጎን ትተው ተረት ተረት ማውራት ሲጀምሩ እየመለስናቸው የእኛ ተራ ደረሰና በተራ በተራ አጣደፍናቸው።

የቡድናችን ሻምፒዮን (በቢኤስሲኛ የጥናት ቡድኑ መሪ እንደማለት ነው!) የነበረው አቶ ይርጋለም ፣ ከእሳት እና አደጋ የመጡት አቶ ነሲቡ እና አቶ ሀብተወልድ(ዳትሰን) እና እኔ አብዛኛውን እድል ወስደን ቁጭ ብድግ አደረግናቸው። አቶ አደራጀው መጨረሻ ላይ ሲናገር ክርክሩን መቀጠል ያልቻሉት እነ ወንድም አገኝ ጥል ጀመሩ። “አንተ እንዳትናገር! ካንተ ጋር ንግግር የለንም ወዘተ” እያሉ ቤቱን ጠላ ቤት አስመሰሉት።

አቶ አደራጀው ቀደም ሲል ከእነርሱ ጋር አማካሪ የነበረ፣ የስልጠና ሞጁሉንም ካዘጋጁት አንዱ የነበረ እና እንደ መታደል ሁኖለት ለማዘጋጀው ቡድን አማካሪነት ተመድቦ በማዘጋጀው ቡድን ብቃት ከስህተቱ በጊዜ የታረመ ወጣት ነው። ከእነሱ የሚለየው ነገር ትንሽ ያነባል። ከነሱ የተሻለ ማድመጥም ይችላል። የመረታትም ጸጋ አለው። “ፋራ ካገኘሁ እሱን አያርገኝ - ነቄ ካገኘሁ ፈሴም አይገኝ” አይነት ነው። እነ አቶ ወንድም አገኝ ፣ እነ አቶ ሄኖክ፣ እነ አቶ ተስፋዬ ስህተታቸውን ከሚቀበሉ የሞት ፍርድ ቢቀበሉ ይቀላቸዋል።

እንዲህ እንዲያ እያለ የሰራነውን ሰርተን ሁሉም ለሃይል መድረክ አቅርቦ የሚያስተችበት ቀን ደረሰ እና ወደ ትልቁ አዳራሽ ገባን። አቶ ዳባ ደበሌ የአቅም ግንባታ ቢሮ ሃላፊ እና አቶ ከፍያለው አዘዘው የአዲስ አበባ ከተማ ምክትል ከንቲባ መድረኩን እየመሩት ነበር። በመጀመሪያ እንዲቀርብ የተጠራው በአሰልጣኞች እና ‘በተመረጡ’ የጥናት ቡድን አባላት የተሰራው የከተማው አጠቃላይ የአምስት አመት መሪ እቅድ ነበር።

አቶ ወንድም አገኝ ቻይና ሀገር ሲማር ካጠራቀማቸው ሱፎች አንዱን ለብሰ፤ ጢሙን ቀድሞ ቀማሽ ጢሙ ሳይቀር ተላጭቶ ሌላ ሰውና ሌላ ነገር መስሎ ትንሽ ጅንን እንደ ማለት ብሎ አቀረበ፤ አብራራ ደጋግሞ አብራራ።

ለአስተያየት እድል ሲሰጥ ቆየ እና ለእኔም ደረሰ። እንዳለመታደል ሁኖ የኔን አስተያየት አብዛኛው ሰው አይወደውም። በተለይ ጥናቱን ያዘጋጁት ሰዎች። ቀደም ሲል በቅርብ ጊዜ በ ኤስ.ፒ.ኢ.ም (SPM) በ2000ዓ.ም የተሰራ የከተማውን መሪ እቅድ (Strategic plan) ለንጽጽር እያቀረብኩ ያዘጋጁት ሰነድ ባዶ መሆኑን ተንትኜ አስረዳሁ እና “ይሄ ሰነድ እንደገና ከጅምሩ ካልተሰራ እና እንዲሁ እንዲቀጥል ከተወሰነ ከተማዋ ለሚቀጥሉት አምስት አመታት ስራፈት መሆኗ ነው። ይህ ደግሞ እኛን ስራተኞችን ጭምር ያስጋል” ብዬ ሰብሳቢዎቹ ላይ ትንሽ ፈገግታ ጭሬ አስተያየቴን ደመደምኩ።

የጥናት ቡድኑ አባላት ከዚህም ከዚያም እየተነሱ “ኤስ ፒ ኢም እና ቢ ኤስ ሲ የሰማይ እና የምድር ያህል ልዩነት አለው! ወዘተ ወዘተርፈ” እያሉ የለመዱትን ተረት ተረት ተረኩ።

አቶ ከፍያለው አዘዘው ቁርጥ ባለ አማሪኛ “የተሰጠው አስተያየት ትክክል ነው። ይሄ የሰማይና የምድር ልዩነት ምንትስ ብላችሁ የምታልፉት ነገር አይደለም። የአስተዳደሩን እስኩፕ ካልተረዳችሁ እንደተባለው የተጠቀሰውን የቀድሞ ሰነድ ለንጽጽር እየተጠቀማችሁ እንደገና ስሩት!” ብለው ደመደሙ።

በጣም የሚገርመው ሶስት ሰው ዘጋኝ። ሌሎቹም ከአንገት በላይ ሆኑበኝ። የምንሰራው ለከተማው፣ ያገናኘን ስራ፣ ደግሞም “ሰነዱ ባዶ ነው” አልኩ እንጂ “እናንተ ሰነዱን የሰራችሁት ሰዎች ባዶ ናቸው” አላልኩ፣ አስተያየት መስጠት የምችል እንጂ መወሰን የማልችል ሆኜ ሳለሁ ምን ቆርጠኦቸው ነው እኔን የሚዘጉኝ? ለምን የግል ጉዳይ ያረጉታል?

ይህቺ ቁርሾ ሆነችና ለበቀል አነሳስታቸው ኖራ የእኛን አካሄድ በአይነ ቁራኛ መከታተል ጀመሩ። በመድረክ ተከራክረው እንደማያሸንፉን ስለሚያውቁ በእጅ አዙር ይሄዱ እና እነሱ የፈለጉትን አካሄድ አቅጣጫ አሰኝተው ይመለሱ እና አቶ ዘርሉ ሰሙር አላማሀኝ (የአቅም ግንባታ ምክትል ቢሮ ሃላፊ) “እቺ አቅጣጫ ናት፤ አቅጣጫ ማለት የምትፈጸም እንጂ የማትነካ ማለት ናት. . .” እያለ ስለ አቅጣጫ ሁለት ሰዓት ይሰብክ እና ማሳሰቢያ ቢጤ ጣል ያረጋል።

ወታደራዊው መንፈስ ድርጅታችንን የለቀቀው አይመስለኝም። በወታደራዊ ህጉ ‘አለቃ ሲያዝ ዝምብለህ ፈጽም! ከፈጸምክ በኋላ መጠየቅ ትችላለህ!’ ነው የሚለው። አሁንም “አቅጣጫ ሲሰጥህ ዝም ብለህ ተቀበል! ከተቀበልክ በኋላ ቢገባህም ባይገባህም፣ ቢሰራም ባይሰራም ‘በተሰጠው አቅጣጫ መሰረት’ እያልክ ፈትፍት!” ብቻ አትጠይቅ! መጠየቅ ብቻ ነው ነውሩ።

አቅጣጫ በሚባል ነገር ከመንገሽገሼ የተነሳ በቃ መንገድ ላይ የሚለጠፉ የአቅጣጫ ጠቋሚ ምልክቶችን ሁሉ ማየት አስጠልቶኝ ነበር።

የእነ አቶ ዘርዑ ድርቅና በዚህ አላበቃም። ቢኤስሲውን ገና ከጅምሩ የአሰልጣኞች ስልጠና ሰጥተው በበላይነት እንዲያማክሩ በብዙ ሺህ ዳላር ለተቀጠሩት አሜሪካዊ አማካሪ እንኳን ከባድ ፈተና ሆነውባቸው ነበር። አማካሪው በአንድ ወቅት በከንቲባው አዳራሽ ሰነዳችንን ገምግመው ሲያበቁ የሰነዱ የእንጊሊዝኛ ትርጉም ላይ ስቀው አስቀው “ኃላፊነት የጎደለው ስራ ነው። አግባብ ያለው አተረጓጎም ያስፈልገዋል። የጦርነት እስትራቴጂ አስመሰላችሁት።” ብለው ከተቹ በኋላ “አቅጣጫ፣ መመሪያ፣ ህግ፣ ደንብ አትበሉ። በመጀመሪያ ህዝቡ የሚፈልገውን አጥንታችሁ ስሩና ህግና መመሪያ የህዝቡን ፍላጎት ለማሳካት ነው የሚወጣው። ለህዝብ ነው ለመመሪያ ነው የምትሰሩት? ህግ ደንብ መመሪያ ወዘተ ለህዝብ ጥቅም ይወጣል እንጂ ህዝብ የሚሰዋለት ጉዳይ አይደለም! መመሪያ እና አቅጣጫ የሚል ጣኦት እያመለካችሁ ህዝቡ ምን እንደሚፈልግ በትክክል ማወቅ አለቻላችሁም! ህዝቡ የሚፈልገውን ልትሰጡት አልቻላችሁም!” ሲል እነ አቶ ዘርኡ በጣም ቅር አላቸውና “የሀገራችንን ሁኔታ በደንብ ስለማያውቁ ነው፤ እኛና አማራካ ልዩነት አለን፤ ህዝባችንም የተለየ ነው። ወዘተ” በማለት ብረት ብረት የሚል ማስተባበያ ሀተታ በአማራኛ አተቱ።

ለእኛ ህዝብ ጥራት እና ምሻት አይወድለትም? የእኛ ሀገር የህዝቡን ፍላጎት የሚያረካ ምርጥ ተግባር እና አፈጻጸም አይወድለትም?

የአቶ ዘርኡን ስሜት የተረዳው አቶ ተስፋዬ ፕሮፌሰሩ በከንቲባው አዳራሽ መኃል ላይ በሚገኘው ሰፊ ጠረቤዛ ላይ ተደግፈው እያስረዱ እያሉ አቋረጣቸውና “ከጠረቤዛው ውረድ!” አላቸው። አቶ ዘርኡም ቀጥሎ “ሌላ

ፕሮግራም ስላለን ቶሎ ቶሎ ጨርስ!” በማለት የአማካሪውን ሞራል ለመንካት ሞከሩ። አማካሪው በፈገግታ “አዲስ አቅጣጫ መጣ እንዴ? ሙሉቀን ላስተምር ነበር የተከፈለኝ፤ ካልፈላጋችሁ ችግር የለም። እኔ ጨርሼአለሁ” ብሎ የስልጠና መስጫ መሳሪያዎቹን ሰብስቦ ውልቅ አለ።

ባለጌ አከባሪውን ሞኝ መካሪውን አይወድም የሚለው አባባል በሀገራቸውም ይታወቅ ይመስል በሞቀ ፈገግታ ተለዩን። ያ ከማዘጋጃ ቤቱ ህንጻ ጋር የተሰራ እና የአዳራሾችን ሩብ የያዘው ጠረቤዛ እንኳን ሰው ተቀምጦበት ቀርቶ ዝሆን ቢጣላበት እንደማይሰበር ይታወቃል። የሀገር በጀት ወጪ ተደርጎበት በሰዓት ብዙ ሺህ ዶላሮች እየተከፈለው ሊያማክርና ሊያስተምር የመጣን ፕሮፌሰር እንደዚያ ማዋረድ እና ማንጓጠጥ ለምን እንዳስፈለገ አይገባኝም። ብዙ ነገር ባስተማረን ነበር። ከብዙ ስህተትም በታረምን።

መቼም የደካማ በትር ሀያል ናት። በተለይ በእንደኛ አይነት ፖለቲካ ውስጥ። “የምን አቅጣጫ ነው ሳይንስ አይደለም እንዴ ቢ ኤስ ሲ ? ተነጋግረን እንተማመን እንጂ?” ሲባል፤ “እንደ ፖለቲካ አመራርነታችን፤ እንደ መስተዳድር ስራዎችን የፖለቲካ ትርጉም ሰጥተን አቅጣጫ እየሰጠን መምራት አለብን እንጂ ማንም እንዳሻው እንዲፈተፍት መፈቀድ አለበት ነው የምትሉት?” በማለት ክላሲካል ፋላሲ ፈጥረው ይሄን ጎን የሌለው ምስለኔ ያሸብሩትና ወደ አቅጣጫው ይመሩታል።

አቅጣጫ አልቀበልም ማለት ደሞ “ዘመቻው እንዳይሳካ ሆነ ብሎ ማደናቀፍ፤ ዲሞክራሲያዊ ማዕከላዊነትን አለመቀበል ወዘተ” የሚል ትንታኔ የሌለው

ወንጀል ይጠቀስና ከሃላፊነት ሲሻም ከስራ መባረርን አለፍ ሲልም በጸረ ሙስና ጣልቃ ገብነት አይቀጡ ቅጣት መቀጣትን ያስከትላል። ማን ይሳፈጣል?

ከሁሉ በላይ “በተዘጋጀው እስትራቴጂክ እቅድ ላይ የተቋሙን የተልእኮ አፈጻጸም ሂደት ወይም (Internal Business Process) የሚገልጹ እስትራቴጂክ ግቦች ገላጭ በሆነ መልኩ መቀመጥ አለባቸው” የሚል ክርክር ስናነሳ አቶ ዘርኡ ሱሙር “የለም የሰራተኛውን አመለካከት ማሳደግ፣ የአመራሩን አመለካከት ማሳደግ፣ የሰራተኛውን የቡድን መንፈስ ማሳደግ፣ ወዘተ” ካላረጋችሁ ሞቼ እገኛለሁ ያለው ነገር አይረሳኝም።

በየትኛውም እይታ ያሉት ግቦች የግላቸው መለኪያ ይኖራቸዋል። ይህም ማለት ለምሳሌ ‘ኮንዶሚኒየም ግንባታን ማሳደግ’ ብሎ ግብ ያስቀመጠ ተቋም ‘በተገነባ የኮንዶሚኒየም ብዛት’ ይለካል ማለት ነው። እነ አቶ ዘርኡ ‘የሰራተኛን አመለካከት ማሳደግ’ ብላችሁ ግብ አስቀምጡ ይላሉ። በምን ይለካል? ሲባል ‘አመለካከቱ ባደገ ሰራተኛ ብዛት!’ የአመለካከት ቴርም ሜትር ወይም ‘አመለካከት ሜትር’ ሊያስፈልገን እኮ ነው!

አይ አመለካከት? እንግዲህ መሬት የሚዘጋጀው፣ ሰነድ አልባ ይዞታዎች ሰነድ የሚያገኙት፣ ኮንዶሚኒየም የሚገነባው፣ ከተማ የሚጸዳው፣ የመጠጥ ውሃ የሚመረተው በአመለካከት ሊሆን ነው። ይሁን አሜን!

እዚሁ ሲቪል ሰርቪስ እያለን ምርጫ 2002 ተቃርቦ ነበርና ሁሉም የኢህአዴግ አባላት በያሉበት እንደ ሚያደርጉት በ ሲቪል ሰርቪስ የምንገኘውም

የኢህአዴግ አባላት ምርጫው ዙሪያ ምክክሮች ለማድረግ ተሰበሰቡ። በሚገርም መልኩ ሰብሳቢው አቶ ዘርኡ ሰሙር ነበር። ገና አባል ከሆነ እኮ አልሰነበተም። ነው ለህውሃት ‘ደሙ ውስጥ የኖረ ነው’ ተብሎ ታስቦ ነው? ይሁን ብቻ ሰበሰበና የመግቢያ ንግግር ቢጤ አድርጎ መድረኩን ለ አስተያየት ለቀቀው። አጅንዳው ‘ተቋማዊዎች ስለ እኛ ምን እያሉ ነው?’ የሚል ነበር።

ሁሉም ለጆሮ ደስ የሚሉ ነገሮች እየፈለሰፉም ጭምር ተቋማዊዎችና ህዝባችን እንዲህ እንዲህ ይላሉ ብለው አተቱ። እኔም እድል አግኝቼ ማይኬን ተቀበልኩና “ተቋማዊዎች የማይሉት ነገር የለም። ከሚሉት አያሌ ነገሮቹ ውስጥ “ኢህአዴግ የአዲስ አበባ አባሎቹን እንደ አባል አይተማመንባቸውም። እንዲሁ ለምርጫው ሲል ነው እንጂ አባሌ ብሎ እምነት አይጥልባቸውም። ለዚህም ማሳያው እያንዳንዱን የሃላፊነት ቦታ ከክልል ሰው በማምጣት የሾመው’ እያሉ ይናገራሉ። ይህም አስተሳሰብ በርካታ አባሎቻችንን አነጋግሯል አባሎቻችን ብዥታ ውስጥ እንዳይገቡ በግልጽ መነጋገር አለብን። ግልጽ የመነጋገሪያ ቀኑ ደግሞ ዛሬ ነው!” ብዬ አስተያየት ሰጠሁ።

አንዳንድ አጨብጫቢዎች፣ በተገኘው አጋጣሚ ልወደድ ባዮች “ይሄ የአመለካከት ችግር ነው፣ ይሄን አስተያየት የሰጠው ሰው እራሱን ቢመረምር ይሻላል፣ መገምገም አለበት፣ ውስጣችንን መፈተሽ አለብን ወዘተ” እያሉ ለድርጅቱ አጋርነታቸውን እና የቁርጥ ቀን ልጅነታቸውን አረጋገጡ።

ከእነሱ አስተያየት በላይ ያሳቀኝ የአቶ ዘርኡ ማስተባበያ ነበር። “ይሄ የተባለው ነገር በእውነት ከውሸት የራቀ ነው። ማን ነው ከክልል የመጣው? ለምሳሌ እኛ

ቢሮ አቅም ግንባታን ብትወስዱ አቶ ዳባ ደበሌ ፣ አቶ አብራሃም ጮሃ እና እኔ ብቻ ነን ከክልል የመጣነው” ብሎ አረፈው።

እንግዲህ የጠቀሳቸው ሰዎች የአቅም ግንባታ ቢሮ ሃላፊ እና ሁለት ምክትል ቢሮ ሃላፊዎችን ነው። ምን ቀረ ታዲያ? ጽዳትና ተላላኪም ከክልል ይምጡ እንዴት? መቸም በሹመት ማዕረግ ‘አማካሪ’ ተብለው ከየክልሉ የመጡትን የራሱን ቢሮ ባልደረቦች ረስቷቸው ይሆናል ብለን ብንወስድ ያስኮንናል። እረ ሽምጠጣ!?

ቢ ኤስ ሲ ሳይንሱ መሳጭ ሳይንስ ነበር። በሃላፊነት ስሜት ከልብ መሰራት ከቻሉበት የተዋጣለት እቅድ እንደሚያሰራ አምናለሁ። በወቅቱ የነበረው ችግር የሰራነውን ይዘን ወደ ቢሮ ተመልሰን ከሃላፊዎቻችን ጋር ለውይይት ስንቀርብ ሃላፊዎቹ ሳይንሱን ብቻ ሳይሆን የሚመሩት መስሪያ ቤት ምን ለመስራት እንደ ቆመ እንኳን አለማወቃቸው ነው። አቶ ቃሲም አንድ ነገር ያገኘ እንደ ሆነ ሶስት ሰዓት ሙሉ እሷን ሲተርክ ይውልና እንበተናለን። ማወቅ ያለበት ጉዳይ መሆኑን ይረሳና ተዓምር እንዳገኘ አዳንቆ ሲያወራ ያመሻል። አቶ መኮንን ካቻራ የቀረውን እንቅልፉን የሚጨርሰው የማኔጅመንት ስብሰባ ላይ ነው። መቼ ይሆን ሰነድ ማንበብ የሚደፍረው? በቢፒአሩም ጊዜ ‘እኔ ሰነዱን ለማንበብ ጊዜ አላገኘሁም ሲል ነበር’ አቶ ሞገስ አንድ ስጋት አያጣም። ቀሪውን ሶስት ሰዓት እሷን ስጋት አባዝቶ አራዝሞ ‘ስጋቴ ስጋቴ’ እያለ ሲዘበዝብ ያረፍድና ለወጉ የመስሪያ ቤቱን አመራራት አወያይተናል ብለን እንመለሳለን። አይ አቶ ሞገስ ከስጋት ውጪ መፍትሄ ለማየት ያልታደለ ምስኪን።

አቶ ሞገስ የማይረሳኝ አንድ ጊዜ ሰነድ አልባ መስተንግዶ ዙሪያ ፕሮጀክቱን ይዞ እየመራ ነበር። ቢታይ ቢታይ ሁሌ ወደ ስራ አይገባም። አጀንዳውን ይዞ ስብሰባ መሰብሰብና በተገኙ ስብሰባዎች ሁሉ መዘር ብቻ! አንድ ቀን አቶ መኩሪያ ቢሮ ተሰብስበን። አቶ መኩሪያ በ አቶ ሞገስ ተዘጋጅቶ በአቶ አወቀ በኩል አልፎ የደረሰውን ሪፖርት እያገባበጠ “ምን ለማለት እንደ ፈለጋችሁ፣ ምን እንደ ጻፋችሁ ታውቁታላችሁ?” ብሎ ጠየቃቸው። በአካባቢያቸው እንደ ደረጃቸው አንበሳ የሚሆኑትን እነዛን የጎጥ (local) አንበሶች ኩምሸሽ ሲሉ አይቼ አዘንኩላቸው። ነገሩስ የመኩሪያ እኔ ፊት ማፋጠጥ ሳይሆን ሊያሸማቅቃቸው ይገባ የነበረው ሰርተው ያመጡት ሰነድ ነበር። “የአዲስ አበባ ከተማ GIS መረጃ ሶስት በመቶ ብቻ ነው ትክክል።ቀሪው ዘጠና ሰባት በመቶ የተሳሳተ ነው።” ብለውልኛላ!

“እንደሁ ምን አይነት ምርምር አድርጋችሁ ነው? እዚህ ድምዳሜ ላይ የደረሳችሁት? መረጃውን ቤት ለቤት ሄዳችሁ እንደገና ለቅማችሁ ነው ? የአየር ፎቶ አንስታችሁ ነው? ወይስ እንዲሁ በመንፈስ ተገልጦላችሁ ነው?” ብሎ ጠየቃቸው።

መልስ ሲያጣ ደግሞ መለሰና “እሺ ይሁን አንድ የከተማው ምክትል ዋና ስራ አስኪያጅ እና የይዞታ አስተዳደር ንኡስ ስራ ሂደት መሪ ለተጠቀሰው መስተንግዶ በዋነኛነት መሰረት ይሆናል ተብሎ የታሰበ መረጃ ዘጠና ሰባት በመቶ ስህተት ነው እያለ ስለመስተንግዶው እና ፕሮጀክቱ ቀጣይነት እንዴት ያወራል? ከላይ መረጃው ስህተት ነው ብላችሁ ከታች ስለፕሮጀክቱ መቀጠል

ማውራት ምን ማለት ነው? ዘጠና ሰባት በመቶ የተሳሰተ መረጃም ቢሆን ብቻ እንግባበት ማለት ነው?” አላቸው።

እኔ እራሴ ተሸማቀቅኩላቸው። እንደሁ መውጫ እፈልግላቸው ብዬ እያሰብኩ እያለ አቶ መኩሪያ “የተከበሩ ጆን ምን ይላሉ?” አለኝ። ነገሩን ለማርገብ ይመስላል፤ “ምን አልባት ቀደም ሲል በዚህ መስሪያ ቤት የነበሩ ባልደረቦች የአሁኑ እንቅስቃሴ ውስጥ ስለሌሉበት ብቻ ተስፋ አስቆራጭ ነገር ሊያወሩ ይችላሉ። እኛንም እንዲሁ ያጋጠሙን ነገሮች ነበሩ። ለስራው መሳካት ሲሉ ያነጋገርውአቸው ሰዎች አሳስተዋቸው ይሆናል እንጂ...።” ብዬ አንዳንድ ነገር ስለ GIS መሰረት መደረግ ያለባቸውን ነገሮች ጠቆምኳቸው። ፊታቸው ላይ እጮታ ተነበበ። “አዎ ብዙ ሰው አማክረን ነው” ብለው አመኑ። የኔ እናት?! የት ትምህርት ቤት ነው የተማራችሁት? አቶ አወቀ እንኳን የግል ኮሌጅ ዲፕሎማውንም የጨረሰው የአዲስ አበባ ምክትል ዋና ስራ አስኪያጅ ከሆነ በኋላ ነው! የተከበሩ አቶ ሞገስስ እፍ-እፍ ኮሌጅ ነው ወይስ የት ነው የተማሩት ይሄን አይነት ሰነድ አሰራር?

አቶ መኩሪያ “በቃ ይሄ ጋርቤጅ ነው ለእናንተም አይጠቅማችሁም የተከበሩ ጆን ያሉትን ብትወስዱ ይጠቅማችኋል፤ እሱም ከእናንተ ጋር ሆኖ ያግዛችሁ” ብለው አሰናበቱን፤ አቶ ሞገስ ፊቱ ላይ የኔን መካተት እንዳልወደደው ይነበባል። አቶ አወቀ ግን ምንም አላነበብኩበትም። ወዳጄ ነበር። እኔ የምመራው የግንባታ ፈቃድ ስራ ሂደት ስር ያሉ ባለሙያዎች ናቸው የእሱን የኮሌጅ የቤት ስራ የሚሰሩለት! በሆነ ስራ በበዛበት ወቅት አርክቴክቸሮቹ ባልተለመደ ሁኔታስራ ማጓተታቸውን በመገንዘቤ ሰብስቤ ስገመግም ምክንያቱን ነገሩኝ። አቶ አወቀ ከኮሌጅ በተሰጠው የቤትስራ ቢዚ አድርጓቸው

ኑሯል። በቀጥታ የአቶ አወቀን የግል አሳይመንት አቁመው የባለ ጉዳይ ስራ እንዲሰሩ በጊዜ የታጠረ ትዕዛዝ ሰጠሁ። ከዚያን ጊዜ በኋላ ነው እንግዲህ የእኔና የአቶ አወቀ ግንኙነት እየተለወጠ የመጣው ፤ አንድ ቀን ከግቢ እየወጣ አገኘኝና “አንተ ልጅ ተው እኔ ነኝ የማዋጣህ።” አለኝ ጠበቅ አርጎ፤ አልገባኝም ነበር።

ቢ ኤስ ሲ ተገባዶ የሙከራ ትግበራው ቀጥሎ በነበረበት ወቅት አቶ አደራጀው ጸጋዬ “ አዲስ ላፕቶፕ ተገዛልን” አለኝ። የአቅም ግንባታ ለአማካሪዎች ላፕቶፕ ገዝቶ መሆኑ ነው። እስቲ ብዬ ተቀብዬ አየሁት። የ 2000(2002) ሞዴል የሆነ HP ነው። አየሁት የራሙን እና የሀርድ ዲስኩን ካፓሲቲ የፕሮሰሰሩን ፍጥነት ፣ የእስክሪኩን ስፋት፣ሲስተሙንና ኮምፓተብሊቲውን ምናምን ገመገሞኩና ከራሴ ላፕቶፕ ጋር አነጻጸርኩት። ከሞዴሉ ጀምሮ የኔው የ2009 ሞዴል፣የሆነ ቶሺባ ነው። ብቻ በሁሉም መስፈርት ይበልጠዋል። ይሄን ካነጻጸርኩ በኋላ “በስንት ነው የተገዛው?” ብዬ ጠየቅኩት። “አስራ አምስት ሺህ ስድስት መቶ አለኝ። “የኔን የገዛሁት አስራ ሁለት ሺህ ነው ፤ እንዴት ከሰባት አመት በፊት የተሰራ ፣ በዛ ላይ በሁሉም መስፈርቶች ከኔ ያነሰ ላፕቶፕ ዋጋው ከኔ በላይ ይሆናል ? ብዬ አራሴን ጠየቅኩ። ወዲያው አንድ ነጋዴ ጓደኛዬ ጋር ደውቼ የአቅም ግንባታን ላፕቶፕ መለያ (Specification) ነግሬ የምገዛ ሰው ሆኜ ዋጋ ጠየቅኩ። ከጥቂት ሰዓታት በኋላ ደወለልኝና “ከነ ቫቱ 8400 ብር ነው። ደረሰኝ ካልፈለግክ 7305 ብር” አለኝ።

ልዩነቱን አሰብኩትና አዘንኩኝ። ቢያንስ ቢያንስ ደህና እቃ እንኳን ቢገዛ ምን አለበት? ደሞም እኩል በኩል ነው እንዴ የሚበላው? እግዜር አይፈራም?

ፕሮፎረማን ተገን ተደርጎ የሚሰራ ስራ የትየለሌ ነው። በቢፒአሩ ወቅት PRAB የሚባል ምእራፍ ነበር። ነበር መመሪያዎችን የፈጠሩ እሳቤዎችን መርምሮ እሳቤዎቹ ውድቅ ከሆኑ ወይም የማይሰሩ መሆናቸው ከተረጋገጠ እነዚያን እሳቤዎች መሰረት በማድረግ የተፈጠረው መመሪያ ውድቅ ይደረጋል የሚል ነበር። በዚህ መሰረት በጥናቱ ወቅት በከተማ ደረጃ የማሪያም ጠላት ሁኖ የነበረው እና እንደ ምሳሌም ሲያገለግል የነበረው ይህም ፕሮፎረማ ነበር።

የፕሮፎረማ ህግ እሳቤው ፕሮፎረማ ከተበተነ ብዙዎችን አሳታፊ ያደርጋል፤ የተሻለ እቃ ለማግኘት ይረዳል፤ አነስተኛ ዋጋ ለማግኘት ይረዳል! የሚል ነበር! በቢፒአር ጥናት ወቅት ውድቅ የተደረገባቸው ምክንያቶች፡

አንደኛ፡ ጥሩ እቃ ለመግዛት የሚፈልጉትን እቃ ጥራት መግለጽ ስለሚበቃ፤ ማለትም እስፔስፊኬሽን ማስቀመጥ በቂ ስለሆነ፤

ሁለተኛ፡ በኢትዮጵያ ሁኔታ ከአንድ አቅራቢ የተለያዩ ፕሮፎረማዎች የሚቀርቡ መሆናቸው ስለሚታወቅ ብዙዎቹን ስለማሳተፉ ምንም ማረጋገጫ ስለሌለ ፤

አሰራሩ ግልፅም አስተማማኝም አይደለም ተብሎ በብዙ መስሪያቤቶች የተፈጸሙትን አስቂኝ እና አሳዛኝ የመንግስት እቃ ግዢ ታሪኮችን በመጥቀስ የፕሮፎረማ ህግ መሰበር አለበት ተብሎ ተደምድሞ ነበር። ይህም የፈረሰው አሰራር (ፕሮፎረማ) ነው እንግዲህ ዛሬ ቢፒአሩን በባለቤትነት በመራው የአቅም ግንባታ ቢሮ ተመልሶ በህዝብ ገንዘብ ላይ ሙድ መያዣ መሳሪያ ሁኖ እያገለገለ ያለው።

ለዚህም ነው በጥናቱ ወቅት ውድቅ ይባል እንጂ የፕሮፎረማ ስርዓቱ በተግባር ስላልቆመ የመንግስትን ካዝና ማድማቱን የቀጠለበት። ምክንያቱን ሳስብ መልስ አገኘሁለት። የፕሮፎረማን ደንብ የሚተካ ሌላ አሰራር አለመፈጠሩ ነው። እርግጥ ስርዓቱ በራሱ አይፈጠርም። ፊታቸውን ኮምጨጭ አድርገው ተመሳሳይ ኮት በመልበስ የማይጽፉበትንና የማያነቡትን አጀንዳ ብብታቸው ስር ይዘው ከመዞርና ስብሰባ ላይ "እንደ ኢህአዴግ፣ እንደ አሰራራር ፣ እንደ አካሄድ እንደ አረማመድ፣ በአብዮታዊ ዲሞክራሲ ጥላ ስር ሆነን " ምናምን እያሉ ቱሪናፋ ከመንፋት አንድ የጀመሩትን ነገር ከልብ ተከታትሎ ከዳር ማድረስ እና ለውጡን በተጨማሪ ማየት የሚመርጡም የሚችሉም አመራራት ስላልነበሩ ነው በጥናቱ ወቅት ተሰብረው የነበሩ መመሪያዎችን የሚተኩ መመሪያዎችና አሰራሮችን ለመፍጠር ምንም ያህል ርቀት ያልተኬደው።

‘የመንግስት መስሪያ ቤቶች የሚገዙትን እቃ በመጀመሪያ ለይተውና ዝርዝር መለያ አስቀምጠውለት አቅራቢ ቢያጫርቱ ምን አለበት?’ ብዬ አሰብኩና አሰራሩን ወረቀት ላይ መተንተን ጀመርኩ። ልክ እንደ መሬት ጨረታው በኮምፒውተር ብናጫርት፤ ሰፍትዌሩ መጀመሪያ የመስሪያቤቱን ፍላጎት (Demand) ዝርዝር መለያ(Discription and spesification) እንደ ግብዓት ቢወስድ፤ ቀጥሎ ተጫራች የሚያቀርበውን አቅርቦት (Supply) ከመስሪያቤቱ ፍላጎት ጋር መስማማቱን አገናዝቦ ተጫራቹ በተገኘበት ቢያጫርት እና ሀገራዊ ፍላጎቶችን መሰረት ያደረገ መመዘኛ (validity) ቢኖረው፤ ለምሳሌ ተጫራች ወይም አቅራቢ ድርጅት የ (TIN) የታክስ ከፋይ መለያ ከሌለው ፣ ከአንድ ዓመት በላይ ውዝፍ የታክስ እዳ ካለበት፣ እንዲሁም ያቀረበው እቃ መስሪያ

ቤቱ ከዘረዘረው መለያዎች አንዱን መለያ ቢስት በቀጥታ ከውድድር ውጪ ቢያደርገው ቢያንስ የሚከተሉትን ፋይዳዎች ያስገኛል ብዬ አሰብኩ

- መስሪያቤቱ የፈለገውን እቃ በተፈለገው ጥራት አግባብ ባለው ዋጋ ማግኘቱን ያረጋግጣል፤
- በወቅቱ ታከሳቸውን የሚከፍሉትን ነጋዴዎች ያበረታታል፤
- የመንገስት ካዝና ያለአግባብ ከመዘረፍ ይድናል፤ አራተኛ ፐርቸመንታችንን(የእቃ ግዥ ሰራተኞችን) የአሰራር ክፍተቱ አደፋፍሯቸው በሚሰሩት ነገር አምራች እድሜያቸውን እስር ቤት ከማቃጠል ይታደጋል፤
- ከሁሉም በላይ ሀገራዊ ራዕይን ለማሳካት መሳሪያ ይሆናል። ለነጋዴዎች ህግ ማክበር የምርጫ ሳይሆን የግዴታ ጉዳይ ይሆናል። ወዘተ።

ይህንን ሃሳብ ያሳካል በማለት በወረቀት የዘረዘርኩትን የአሰራር ንድፈ ሃሳብ በማብሰል አልጎሪዝሙን ሰርጽ እንደ ጨረስኩ ወደ የዘወትር ተባባሪዬ ወደ ሆነው አቶ በጽኑ ንጉሴ ስልክ ደወልኩና እገዛውን ጠየቅኩት። አቶ በጽሃም እረፍት ወስዶ መጣና ቁጭ ብለን ሰራነው። በሚገርም መልኩ ድንቅ ነበር። ይሄን ስራ ወሰድኩና ለአቶ ቃሊም አቀረብኩ። አቶ ቃሊም “በጣም ጥሩ ነው። እጅግ በጣም ጥሩ” በማለት ካበረታታኝ በኋላ “ግን ከምርጫው በኋላ የሚያደርሰን ነው!” አለኝ ። ለምን?

በነገራችን ላይ አቶ በጽሃ ንጉሴን የምመርጥበት ምክንያት በጉዳዩ ላይ በቂ እውቀት ያለቸው ሌሎች ጓደኞች አጥቼ አይደለም። አቶ በጽሃ ለህዝብ አገልግሎት ለሚውል ስራ ገንዘብ የማይጠይቅ ሰው ስለሆነ ነው። ስራ ላይ ለዋለው ለመሬት ጨረታ የቀረጽኩት ሶፍትዌር ላይም እገዛው ከፍተኛ እንደነበር ገልጫለሁ። ምንም ገንዘብ አልተቀበልንም። አልጠየቅንምም።

የአቶ ቃሲም ቀጠሮ ስላልተመቸኝ አቶ መኩሪያ ቢሮ ቀጠሮ አስያዝኩና በቀጠሮው እለት ለአቶ መኩሪያ አቀረብኩለት። ምን እንዳነሳሳኝም ጭምር ነገርኩት። “በጣም ጥሩ ነው ካለው መመሪያ ጋር እንዴት ሊጣጣም እንደሚችል ማኔጅመንቱ መወያየት ስላለበት በስራ አስኪያጅ ጽህፈት ቤት በኩል ይህው እንዲመቻች አቶ አባተን በድብዳቤ ጠይቀው” አለኝ።

አቶ መኩሪያ ከዚህ በፊት የመሬት ጨረታውን አሰራር ባቀረብኩለት ጊዜ መስተካከል ያለባቸውን አስተያየት ሰጥቶ ‘ወደፊት!’ ነበር ያለኝ! ዛሬ ምነው ቢሮክራሲ አበዛ? ‘ይሁን ጥሩ’ አልኩና ወረቀት ወስጄ ማመልከቻዬን ጽፌ “እንደሚታወቀው በመሰረታዊ የስራ ሂደት ለውጥ ጥናት ላይ የፕሮፎረማ አሰራር ተገቢ አለመሆኑ ታምኖ አሰራሩ እንዳይቀጥል ተወስኗል። ይሁን እንጂ አሰራሩን የሚተካ አሰራር እስካሁን ባለመፈጠሩ የፕሮፎረማ አሰራር እስከነ ስህተቱ ቀጥሏል። የመንግስት እቃ ግዢ ከሙስና ጾዶቶ ግልጽነትን በተላበሰ ሁኔታ መስራት የሚያስችል ኮምፒውተራይዝድ የሆነ አሰራር የነደፍኩ በመሆኑ ይህንኑ ማናጅመንቱን ማዋያየት እና አስተያየት መውሰድ ስለፈለግኩ ይህ በጽህፈት ቤቱ በኩል እንዲመቻች እጠይቃለሁ” የሚል ጭብጥ ያለው እና ከታች ስሜና ፊርማዬ የተቀመጠበትን ማመልከቻ አስገባሁ።

ከሳምንት በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ ሄጄ ስጦይቅ ወደ ፋይናንስ መርቶት ጠበቀኝ አቶ አባተ። ይሄ የመምራት አባዜ እኮ ችግር ነው፤ ቢያንስ አንብበው ቢመሩት ምን አለበት? ሄድኩና ከዛ አስመልጼው ነገሩን አስረዳሁት። “ጡብቅ ቢቃ እነግረሃለሁ” ብሎ አሰናበተኝ። ከዚያ በኋላ ብጡብቅ ብጡብቅ ብመላለስ ብጠይቅ ብጠይቅ አቶ አባተ “ጊዜ ጠፍቶ ፣ ከምርጫ በኋላ ያደርሰናል! አሁን ትኩረት ሁሉ ወደ ምርጫ ስራ ነው! አለኝ። እንዴ ምርጫ በአስተዳደር ሰራተኞች ነው እንዴ መሰራት ያለበት? በድርጅቱ መዋቅር አይሰራም እንዴ? በነገራችን ላይ የኢህአዴግ ድርጅታዊ በጀትና የሰው ሃይል ወዘተ እኩል ይሆናል ከመንግስት በጀት እና የሰው ሃይል። የምርጫ ሰሞን ስራ ሁሉ የሚቆምበት ሁኔታ አለ። ሁሉም ነገር ወደ ምርጫ ግንባር! ይህ ነው እንግዲህ አብዮታዊ ዴሞክራሲ።

ተስፋ ከመቁረጫ በፊት ለምን ክቡር ከንቲባ ዘንድ አልገባም ብዬ አሰብኩና በወቅቱ ከምክትል ዋና ስራ አስኪያጅነት ተነስተው የከንቲባው ልዩ አማካሪ ተብለው ‘ተሹመው’ ወደነበሩት አቶ ፈለቀ ይመር ቢሮ ገብቼ ሀሳቤን ነግሬ የሶፍትዌሩንም አሰራር አሳየሁአቸው። “በጣም ግሩም ነው የሚቀበሉት ይመስለኛል፤ አንተ ራስህ ብትገባ ጥሩ ይሆናል” አለኝ። እሺ ብዬ የክቡር ከንቲባ ቢሮ ሄድኩና ለመግባት ፍቃድ ስጠይቅ “ቀጠሮ ከሌለህ አይቻልም” ተባልኩ! “እሺ ያገርልኝ ቀጠሮ” አልኩዋት ሴክሬተሪዋን። “ከንቲባ ጽህፈት ቤት ሄደህ ነው ቀጠሮ መያዝ ያለብህ” አለኝኝ “እረ ባክሽ እኔ እኮ ባልደረባ ነኝ ስሜን ብትነግሪያቸው ያስገቡኛል አልኳት።” አልቻልኩም።

እስቲ ይሁን ብዬ ከንቲባ ጽህፈት ቤት ሃላፊ አቶ ሞቱማ ሙቃሳ ዘንድ ገባሁ እና ሀሳቤን ግልጽ አደረግኩለት። “ሁሉም ነገር ደንብ አለው። መጀመሪያ በመስሪያ ቤታችሁ ታምኖ ሲያበቃ የመስሪያ ቤቱ ሃላፊ ለካቢኔ ሲያቀርብ ክቡር ከንቲባው እዚያው ይሰሙትና የራሳቸውን ሀሳብ ይሰጡብታል፤ ዝም ብሎ ዘሎ ከንቲባ ጋር ካልገባሁ ማለት የሚጠቁም አደለም።” አለኝ በኦሮአማሪኛ። ኦሮሚኛ እንደምናገር ያውቃል በኦሮሚኛ አያናግረኝም ነበር? ብዙ ጊዜ ተጨዋውተናል! ይገፍያት የቀረብኳት ነገር እሾህ ሁናበት ካልሆነ በቀር ከዚህ በፊት የተደባበርንበት አጋጣሚ ትዝ አይለኝም። ተሳስቀናል ተቃልደናል። ተስፋ ቆረጥኩና የአቶ አባተን ጥሪ ለመጠበቅ ወሰንኩ።

በነገራችን ላይ የከንቲባ ልዩ አማካሪ የምትባለዋ ሹመት ማቆያ ናት። ከዚህ በፊት ወይዘሮ ሙለሜ ረሺድንም ከይዞታ አስተዳደር መምሪያ ሃላፊነቷ እንዳነሷት ያ ሞገደኛው ጸረ ሙስና እስኪወስዳት ድረስ እካ ነው ያቆይዋት። አቶ ፈለቀም መቸም ጸረሙስና ይወስዳቸዋል ተብሎ ባይጠረጠርም እዛች ማቆያ መወሰዳቸው ከስልጣን እያራቋቸው መሆኑን ይጠቁም ነበር። አቶ ፈለቀ ይመር የከተማው ምክትል ስራ እስኪያጅ ሁነው እያሉ ከነበሩት ሀላፊዎች የተሻለ የስራ ልምድ የነበራቸው ሰው ነበሩ። በትምህርት ዝግጅታቸውም ሁለተኛ ዲግሪ ነበራቸው። ሁሌ የሚገርመኝ ቦታቸውን የተረከበው አቶ አወቀ ሃይለማሪያም በወቅቱ ዲፕሎማውን እንኳን ያልያዘ መሆኑ ነው።

ይህ የመንግስት እቃ ግዢ ጉዳይ መልስ ሳያገኝ ደግሞ ሌላ አሰራር የሚጠይቅ ነገር የማይበት አንድ አጋጣሚ ተፈጠረ። አንድ ባለሀብት በወሰደው ሪል ስቴት

ላይ ሊሰራው ባሰበው የቤቶች እቅድ ላይ ለውጥ ማድረግ ፈልጎ እየተመላለሰ መሆኑን እና ምልልሱ በጣም እንዳማረረው ነገረኝ። “አቶ ታምራት ታከለ አንድ ጊዜ አንድ ነጥብ ሁለት ሚሊዮን ትከፍላለህ ሌላ ጊዜ ሁለት ሚሊዮን ትከፍላለህ” ይለኛል፤ ባንክ አስገብቼ ስመጣ ደግሞ “ የለም ገና የሚሰላ አለ” ይለኛል፤ አቶ ቃሊም ጋር ብገባ “ከባለሙያው ጋር ጨርስ” ብሎ አሰናበተኝ።” አለኝ።

አቶ ታምራት ታከለ ከነርስነት ወደ ኢኮኖሚስትነት በሲቪል ሰርቪስ አማካኝነት የተሸጋገረ፤ በመሬት አስተዳደር ለረጅም አመታት መስሪያቤቱን፤ የመስሪያቤቱን ኮከብ ደንበኞች፤ የመስሪያቤቱን ሃላፊዎችና እራሱን በሚገባ እያገለገለ የኖረና ያለ ትጉህ ሰራተኛ ነው። ይህን የፕሮግራም ለውጥ የሚባለውን መስተንግዶ ያለ እርሱ የሚሰራው የለም።

አቶ ቃሊም ዘንድ ገብቼ “ይህ የፕሮግራም ለውጥ የሚባለውን አሰራር አንድ ሰው ብቻ እንዲሰራው ማድረግ ተገቢ ስላልሆነ በሚመለከተው የስራ ክፍል ያሉ ሰራተኞች በሙሉ እንዲሰሩት መደረግ አለበት። ለዚሁም ደግሞ ሶፍትዌር ማዘጋጀት ቀላል ስለሆነ ‘ዝርዝር አሰራሩ ይህ ነው’ የሚል ሰነድ ለማነጻጸሪያ ይሰጠኝና በ አስር ቀናት ውስጥ ላድርሰው፤ ከዚያ በኋላ የያንዳንዱ ሰራተኛ ኮምፒውተር ላይ ይሆንና ሁሉም ሰራተኞች ወጥ በሆነ መልኩ መስተንግዶ መስጠት ይጀምራሉ፤ ሶፍትዌሩ የራሱ ዳታ ቤዝም እንዲኖረው ማድረግ ስለሚቻል ለአዲትም አመቺ ይሆናል።” አልኩት።

አንዳንድ ጊዜ ቃሊም አለቃዬ መሁኑን እረሳ እና እኔ እራሴ አለቃው የሆንኩ ይመስል አስተያየት ሳይሆን መሆን አለበት የምለውን አቅጣጫ ነው

የማስቀምጥለት። ለነገሩ እልቅና ከውስጥ የሚመነጭ ተፈጥሯዊ መንፈስ እንጂ በሹመት ደብዳቤ የሚዋሃዱት አይደለም። ትልቅ ወንበር ላይ ተቀምጦ እንደ አለቃ ሳይወስን ኑሮ የወረደ ወይም የሞተ ብዙ ነው። አሁንም ያለ ይመስለኛል። አለቅነት ሱፍ ለብሶ ከራሻት አስሮ አጀንዳ ይዞ ቀደም ብሎ ቢሮ መግባትና አርፍዶ መውጣት አይደለም። ባለጉዳይ ሲያጫውቱ መዋልም አይደለም። ተራምዶ ማራመድ እንጂ!

ሀሳቡ በጣም እንደ መረረው ያስታውቃል። “አሁን ይህ አሳሳቢ ሁኖ ነው ወይ?” ብሎ ጠየቀኝ አቶ ቃሲም “ አዎን አንደኛው ምክንያት ይህ ከፍተኛ ገንዘብን የሚመለከት ጉዳይ ነው። በመስሪያ ቤቱ አንድ ሰራተኛ ብቻ የሚሰራውና አሰራሩን የሚያውቀው መሆኑ አደገኛ ነው። ይህ በጣም አሳሳቢ ነው። ይህ ሰራተኛ ከባለሀብቱ ጋር ተመሳጥሮ ‘ትርፍ የጋራ’ ቢሰራ ማን ይደርስበታል? እየመራህ ያለው መስሪያቤት እኮ አዲት የሚባል ጨዋታ አያውቅም። እስከ ዛሬ የተሰሩት የፕሮግራም ለውጦች ተመርምረው አዲት ተደርገው ያውቃሉ? ይህን መስሪያ ቤት እያስተዳደርን ነው ማለት እኮ አይቻልም። እስቲ እስከ ዛሬ የተሰሩትን የፕሮግራም ለውጦች ሰብስብና አዲት ይደረግ! ያኔ አሳሳቢ መሆን እና አለመሆኑን ትረዳለህ።” አልኩት በቁጣ። ምን ያስቆጣኛል? ምን እንቡር እንቡር ያስብለኛል ? አለቃው ሳይቆረቁረው ምን ያንጨረጭረኛል? አለመብሰሌ ይሆናል።

“ ችግር የለም ከግምገማው በኋላ ያደርሰናል።” ብሎኝ ብድግ አለ። ስሜቱ ስላጠራጠረኝ “ደግሞ ሰው ሸክላ ነው። ተሰባሪ ነው። ምን ይታወቃል የሚሆነው? ይህ ልጅ(ሰውዬ) ህይወቱ እያለ እንኳን መስሪያቤቱን አይለቅም፤

ግን አንድ ነገር ቢሆን መስሪያ ቤቱ የፕሮግራም ለውጥ መስራት እንዳያቆምም
ያስፈራል” አልኩት ፈገግታ ቢጤ እየሰጠሁት።

የሪል እስቴት “ልማት”

በላይኛው ቤት የሃይል ሚዛኑ በወንዱ ከሚመራው የሀሃት ቡድን ወደ ሴቷ ቡድን ማጋደሉን ተከትሎ እየተሸነፈ ያለውን ቡድን ከነ ጡት ልጆቹ መቀመጫ ለማውረድ ሲባል በቀረጥ ማጭበርበር፣ በአራጣ ማበደርና በሌሎች እንደተደረጉት ዘመቻዎች በአዲስ አበባ መሬትም አንዳንዱን ለመምታት በመፈለጉ “የአዲስ አበባ ከተማ የሪል ስቴት ልማትን የሚመለከት ዝርዝር ጥናት በአስቸኳይ ተዘጋጅቶ ይቅረብ” የሚል ቀጭን ትዕዛዝ ከጠቅላይ ሚኒስትር ፅህፈት ቤት ሲወርድ ሲዋረድ መጥቶ እኔ ዘንድ ደረሰ። አቶ መኩርያ በቀጥታ እኔ ቡድን አዋቅሬ በአስቸኳይ እንዳቀርብ አዘዘኝ።

በጥናቱ ወቅት ከታዘዝኩት ይልቅ ያልታዘዝኩት ቀልቤን ዝኝ። የሪል እስቴቶች ባለቤቶች! በአዲስ አበባ ከ 130 በላይ ሪል እስቴቶች ይገኛሉ። ከ 5.000.000.000 ካሬሜትር በላይ ቦታ በሪል እስቴት ልማት ለመኖሪያ ቤት ግንባታ ብቻ የተላለፉ ናቸው።

ከዚህ ቦታ ውስጥ አንድ ሶስተኛው በተራው ትግሬ የተያዘ ሲሆን ሌላኛው አንድ ሶስተኛ በአያት ሪል ስቴት የተያዘ ነው። አያት ሪል እስቴት እንደ ዛሬው ጌዜ ሳይከዳው በፊት ጀርባው በምርጥ የጡት አባቶች የተደገፈ ነበርና በግልፅ ይህን ያህል ተብሎ መግለፅ ቢያቅትም በተዘዋዋሪ ምርጦቹን ባለ መሬት እንዳደረገ ይገመታል። ምክንያቱም አያት ሪል ስቴት ለመጀመሪያ ጊዜ ከአዲስ አበባ አስተዳደር ቦታ ሲረከብ የተዋዋለው ውል ላይ ሪል ስቴት ቦታ እየሸነሸነ

መሸጥ ሁሉ እንደሚችል ተመልክቷል። ህገ መንግስቱን በተባረረ መልኩ! ይህ ማለት ደግሞ በኢትዮጵያ ከመንግስት እኩል መሬት እየሸነሸነ መሸጥ የሚችል ብቸኛ ተቋም ያደርገዋል። ስለዚህ ሌላ ጫና እና ሌላ አላማ ባይኖርበት ከንቲባ አሊ ኡብዶ ህገመንግስቱን የሚባረር ውል ይፈርማል ብሎ ማሰብ ይከብዳል። የመሬት እተዳደር ባለስልጣን እንኳን ቦታ እየሸነሸነ ለፈለገው ሰው የመሸጥ ስልጣን አልነበረውም። ከንቲባ አሊ ኡብዶ የአምባሰደርነት ሹመት የተሸለመውም በዚህ ትብቅ ይሆናል እንጂ አዲስ አበባ ላይ እዚህ ግባ የሚባል ለውጥ እንዳላመጣ የሚታወቅ ነው።

ቀሪው አንድ ሶስተኛ በዳያስፖራ ማህበራት እና ሌሎች ባለ ሀብቶች የተያዙ ናቸው። ከነዚህ የዲያስፖራ ማህበራት አብዛኛው የትግራይ ተወላጆች ዳያስፖራዎች ናቸው። በእርግጥ አንዳንድ ነቁ ዳያስፖራዎች ከትግራይዎቹ ማህበር በመጣጋት መሬት የደረሳቸው አሉ። በአጠቃላይ እስታቲስቲክስን ስናየው በትንሹ ሰባ በመቶ የአዲስ አበባ ሪል እስቴት የተያዘው በትግራይ ተወላጆች እና በአያት አክሲዮን ማህበር ነው።

እጅግ የሚያሳዝነው ነገር በቦታው ላይ ቀደም ሲል ይኖሩ የነበሩ አሮሞ ገበሬዎች ከአባት ከአያት ሲወርስ ሲዋረስ የመጣ አርሰው አርብተውና ዛፎች በመትከል ከሚተዳደሩበት መሬት ተፈናቅለው የት ገቡ? የሚለው ሲታይ ነው። መልሱም አጭር ነው። ቅኝ ግዛት ግልፅ ነው። ጉልበትና አቅም ያለው በቦታው ላይ ለሚገነባ ግንባታ ድንጋይ እየተሸከመ በቀን ስራ ሲተዳደር አቅም የሌላቸው ደካሞች እና ህጻናት በ አዲስ አበባ ጎዳኖች እና በየቤተክርስቲያናቱ በየመስጊዱ ምፅዋት ጠባቂ ሆነዋል።

ልመና የተፈጥሮ አደለም። የቸገረው፣ አማራጭ ያጣ፣ አንገቱን ደፍቶ፣ ፊቱን አሸሾም ቢሆን እጅ ይዘረጋል። ‘ባለ ራዕዩ መሪ’ “ለዚህ ትውልድ ልማትን እንጂ ልመናን አናወርስም” አሉ። በተጨማሪም ልመና ከአንዱ አካባቢ ወደ ሌላኛው አካባቢ መዛመቱን፤ ከዳር ወደ መሃል መጓዙን አይተናል። ይሄ ከሆነ የባለ ራዕዩ ህልም ተሳክቷል ማለት ይቻላል።

የጥናቱን ሪፖርት ከዚህ ስሜት ውጭ ማቅረብ ከአይምሮዬ በላይ ሆነ። አብዛኛው ሪል እስቴት አጥር ከማጠር ያለፈ ምንም ጥረት ያልታየበት እና አጥር ብቻ በታጠረባቸው መሬቶች ዋስትና በአማካይ ከአንድ መቶ ሃምሳ ሚሊዮን ብር በላይ የባንክ ብድር የተሰጠባቸው ሁኔታ ስለነበረ የህዝብና የመንግስት የሆነውን መሬት ለልማት የተላለፈበት ሁኔታ መሰረታዊ ስህተት እንደነበረው እና ይህም የግድ የእርምት እርምጃ ሊወሰድበት እንደሚገባ የሚከተሉትን ፍሬ ጉዳዮች በመተንተን አቀረብኩ።

አንደኛ ለልማት ከታሰበው ቦታ የተፈናቀሉት የከተማ ገበሬዎች ለልመና መዳረጋቸው የልማት ተነሿዎችን መልሶ ለማቋቋም የተደረገ ጥረት አለመኖሩ፣ መሬቱን እንዲያለሙ የተላለፈላቸው ግለሰቦች የማልማት አቅማቸው ያልተረጋገጠ መሆኑ፣ መሬቱን እንዲያለሙ የተላለፈላቸው ግለሰቦች የማይሸጥ የማይለወጥ የህዝብና የመንግስትን መሬት በዋስትና አስይዘው የህዝብና የመንግስት ሀብት ከሆነው የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ በአማካይ ከመቶ ሃምሳ ሚሊዮን ብር በላይ መበደራቸው፣ በተበደሩትም ገንዘብ አጥር ከማጠር ያለፈ ምንም አይነት ልማት አለማካሄዳቸው፣ ይልቁንም ቦታውን እየሸነሸኑ

ለግለሰቦች እየሸጡ መሆናቸው፤ ቦታውን በአብዛኛው የያዙት የአንድ ብሄር ተወላጆች መሆኑ አስራሩ ፍትሃዊ እንዳልነበረ የሚያረጋግጥ መሆኑን በመጠቆም ሪፖርቱን አቀረብኩ። ሪፖርቱ ላይ ተጨማሪ ማብራሪያ እንደሰጥ ሳልጠየቅ መቆየቱ እገረመኝ ባለበት ሁኔታ ለዚሁ ተመሳሳይ ስራ ሌላ ቡድን መመደቡን ሰማሁ።

ጥናቱ የአያት ሪል ስቴትን ህገወጥነት እንዲያካትት ተፈልጎ ነበር። አያት ሪል ስቴት ግን በገባው ውል መሰረት ቦታ ሳያባክን ገንብቶ የጨረሰ በመሆኑ በምንም አይነት ሁኔታ በሪፖርቱ ላይ በአሉታዊ መልኩ ልጠቅሰው አልቻልኩም። ይህ ሪፖርቱን 'የትም ግባ የማይባል' ሳያሰኘው እዳልቀረ እገምታለሁ።

በዚህ መሃል አጠቃላይ መስሪያ ቤት ግምገማ ተጠራ። አቶ ቃሲም ፊጤ፣ አቶ አወቀ ሀይለማሪያም እና አቶ አባተ ከግምገማው እንዳልቀረ አራት አምስት ጊዜ አሳሰቡኝ። በተለይ የአቶ አባተ(ስራ አስኪያጅ ጽህፈት ቤት ሃላፊ) ያልተለመደ ነበር። የማዘጋጀው ግዙፍ ተቋማት የመሬት አስተዳደርና ግንባታ ፍቃድ ባለስልጣን፣ የመሬት ልማትና ከተማ ማደስ ፐሮጀክት ጽህፈት ቤት እና የከተማ ፕላንና መረጃ በአንድነት ተሰበሰቡ። ከግምገማው እንዳልቀረ ሲያሳስቡኝ የነበሩት እነ አቶ አወቀ ፣ አቶ ቃሲም እና አቶ አባተ አስገምጋሚ ሁነው ተሰይመዋል።

አቶ አወቀ ሃይለማሪያም ግምገማውን “እንኳን ደስ ያላችሁ! መንግስቱ ኃይለማሪያም ሞተ!” በማለት ያልተረጋገጠ ዜና በማብሰር ከፈተው። ያ ሁሉ

ሀፍረተ ቢስ ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ያለማቋረጥ አጨበጨበ። ጭራሽ እየተቃቀፈ መሳሳም ጀመረ። እንደ እስክስታም እንደ ጭፈራም የዳዳው አለ።

ለሞት ዜና የደመቀው ጭብጨባ እንደ ምንም ካባራ በኋላ አቶ አወቀ እንደ ተለመደው “ተቋማችን መጓዝ የነበረበትን እርቀት አልተጓዘም። የዳዴ ያህል እንኳን እየሄደ ነው ማለት አልተቻለም። እያንዳንዳችን ወደ መስሪያቤታችን እየተመለከትን ጠለቅ ያለ ግምገማ ማካሄድ አለብን። የመጀመሪያው ቀን የአካል ግምገማ ነው የምናደርገው። እንደ መስሪያ ቤት ምን እንመስላለን የሚለውን እናያለን...” ወዘተ በማለት ግምገማውን ከፈተው።

የአካል ግምገማ ለማድረግ ተብሎ በተከፈተው ግምገማ የመጀመሪያ እድሉን የወሰደው አቶ መኮንን ካቻራ ነው። “መተጋገል አለብን! ይህ ግምገማ ለውጥ ካላመጣ እኔ በበኩሌ ድርጅቱን ለቅቄ ከሌላ ድርጅት ጋር ይህን ድርጅት መልሼ እታገላለሁ።” ብሎ በማስፈራራት ቀልብ ለመሳብ ሞከረ። “አቶ ዮሃንስ ኪራይ ሰብሳቢ ነው። የድርጅት ጭምብል ለብሶ የግል ጥቅሙን ያሳድዳል። የኔን ሰራተኞች ያስጨንቃል፤ መሰረታቸው ወጥቶ ላልተጠናቀቁ ግንባታዎች ባንክ ገንዘባቸውን እንዲለቅላቸው ‘ግንባታዎቹ ተጠናቀዋል’ ብሎ ጽፏል። የመስሪያቤቱን ተሽከርካሪ ለግል ስራው ይጠቀምበታል። አቶ ዮሃንስ በጣም እስማርት ነው። ነገር ግን እስማርትነቱ ሰይጣናዊ ነው ለመልካም ነገር አይጠቀምበትም። አቶ ዮሃንስ ዛሬ ላይ ሁኖ ከሶስት ዓመት በኋላ ምን እንደሚፈጠር ዲዛይን የሚያደርግ አደገኛ ሰው ነው። ይህንንም በቢፒአሩ ጥናት ማረጋገጥ ይቻላል። እንዴት እንዴት አድርጎ ዲዛይን እንዳደረገው ብትመረምሩ እሱ ዛሬ የደረሰበት ቦታ የራሱ እቅድ ነበር። አቶ ዮሃንስን

ካልታገልነው ትግሉ የእውነት ስላልሆነ ድርጅቱን ለቅቄ ከሌላ ድርጅት ጋር ለመሰለፍ እገደዳለሁ። . . . ”

እንግዲህ ነገርዬው የአካል ግምገማ ነው። የአካል ግምገማ ማለት እንደ መስሪያ ቤት የሚገለፁ ድክመትና ጥንካሬን መገምገም ማለት ነው። ከሂስ-ግለ ሂስ ይለያል። ለዚያውም የማዘጋጃ ቤቱ ሶስት ግዙፍ ተቋማት! አቶ መኮንን ተነስቶ አቶ ዮሃንስ አቶ ዮሃንስ ሲል ማንም የአካሄድ ጥያቄ አላነሳም። ቀጠለና አቶ ሞገስ እድል አገኘ። “መታገል አለብን፤ ከልብ መታገል አለብን ምንትስ ብሎ መግቢያ ካሰማመረ በኋላ እንደ ተባለው አቶ ዮሃንስ የግሉን ስራ በመስሪያቤቱ ኮመፒዩተር ነው የሚጠቀመው። ጥዋት በሌሊት ነው የሚገባው። ነገር ግን በመንግስት ንብረት የግሉን ስራ ይሰራል፤ የመንግስትን ተሸከርካሪም በግሉ ወደ ሚቆጣጠራቸው ግንባታዎች ይዞ ይሄዳል። አቶ ዮሃንስ በጣም ኪራይ ሰብሳቢ ነው፤ አቶ ዮሃንስን ካልታገልን ተተጋግለናል ማለት ይከብደኛል እኔ በበኩሌ!” ብሎ ጨረሰ።

የመሃል ሰብሳቢው አቶ አወቀ “ለአካሄድ አመቺ እንዲሆን በማስረጃ ይደገፍ” በማለት እነ አቶ መኮንን የረሱትን በዘዴ (በሙድ ወይም በስታይል) ጠቆም አደረገ እና እድሉን በድጋሚ ለአቶ መኮንን ካቻራ ሰጠ። አቶ መኮንን ከአጀንዳው መሃል አውጥቶ “አንደኛ አሳካ ብረታ ብረት ፋብሪካ እና ሁልዓለም ህንጻ የመሰረት ግንባታቸው ሳይጠናቀቅ ለአቅም ማሳያ ያስያዙት ገንዘብ እንዲለቀቅላቸው ደብዳቤ ጽፏል፤ ሁለተኛ ፍቃዱና ጓደኞቹ ሪል ስቴት ለፐሮግራም ለውጥ መክፈል የነበረበትን ክፍያ ሳይከፍል የሽንሻኖ ለውጥ አጽድቋል” በማለት መረጃ ተነተነ።

ነገረ ስራቸው በጣም ገረመኝ። እንግዲህ ሁልአለም ህንጻ የተባለው እንኳንስ የመሰረት ግንባታው ህንጻው እራሱ ካለቀ ዘመን የለውም ብቻ ሳይሆን ሳይንስና ቴክኖሎጂ ሚንስቴር ተከራይቶታል፤ አሳካ ብረታብረት ፋብሪካ ፋብሪካው ተገንብቶ ማሸኖች እየተተከሉ ነበር። ፍቃዱና ጓደኞቹ ሪል ስቴት ያቀረበው የፕሮግራም ለውጥ ሳይሆን ከቦታው ጂኦግራፊያዊ አቀማመጥና ከዝርዝር ዲዛይን የተነሳ ሊሰሯቸው ያሰቡት ቤቶች ስፋት ሳፊ 250 ካሬ መሆን ስላቃታቸው ከአንዳንዱ 10 ካሬ ሜትር ከአንዳንዱ አምስት ካሬ ሜትር እየቀነሱ ዲዛይናቸውን ማስተካከላቸው ይታወቅልን የሚል ጥያቄ ነው ያቀረቡት። የቀነሷቸውም ቦታዎች ለመንገድ ዋሉ። እነዚህ ሰዎች ህግ አከባሪነታቸው እና ከስህተት የመጥራት ጥንቃቄያቸው (Perfection) ነው እንጂ ዝም ብለው ቢሰሩት ማንም ዝርዝር ውስጥ ገብቶ እዚህ አምስት ጎድሏል ፣ እዚህ አስር ጎድሏል ብሎ የሚጠይቃቸውም አልነበረም። አስፈላጊም አልነበረም። ምክንያቱም በካሬ ሜትር አምስት፣ አስር ሜትር ማለት በቁመትና እና በወርድ ሲታይ እዚህ ግባ የማይባል እና ከ ልኬት የሚጠበቅ ልዩነት (measurment tolerance) የሚልቅ አይደለም። ለምኑ ነው የሚቀጡት? እኔን ጥፋተኛ ለማስባል ግን ቀጧቸው። ወደማን አቤት ይባላል?

የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. መንግስት ገቢ ይግባለት እንጂ በምንም አይነት መልኩ ቢገባለት ችግር የለበትም። ገቢ ካየ ለህዝብ የሚጨነቅበት፣ ለመልካም አስተዳደር የሚቆምበት አንጀት የለውም። ስለዚህም አንድ አንድ ሃላፊነት የጎደላቸው የመንግስት ሰራተኞች ተገልጋዩ ህብረተሰብ ላይ ከፍተኛ በመቆለል የግል

ቂማቸውን ይወጣሉ። እግዚአብሔር ዋጋቸውን ካልከፈላቸው በቀር መንግስት ለዚህ አይነቱ በደል ጆሮ የለውም።

በቆይታዬ በጣም የተረዳሁት ነገር በኢትዮጵያ ህጋዊ ለመሆን መሞከር ነው ትግር። በጣም የሚያሳዝነው ተመሳሳይ ሪል ስቴት ባለቤቶች ህጋዊ ለመሆን ሲሉ ሲጉላሉ እጅግ ብዙ ሪል ስቴቶች ግን ምንም ህግ ሳይጠብቁ ስንትና ስንት ነገር ሰርተዋል። ይህን የምለው እንዲሁ በግምት አይደለም። በአዲስ አበባ ከተማ ያሉ ሪል ስቴት ልማቶች ያሉበት ደረጃ አጥንቶ ለውሳኔ ለማቅረብ በተኬደው ዘመቻ የቡድኑ መሪ ሆኜ እያንዳንዱን ነገር እንደተመለከትኩ ቀደም ሲል ጠቅሻለሁ። ከቦሌ፣ከየካ እና ከንፋስ ስልክ ላፍቶ ክፍለከተሞች ብቻ ወደ 23 ሪል ስቴቶች ያለምንም ቅድመ ሁኔታ እርምጃ ሊያስወስድባቸው የሚያስችለውን ግልፅ ምክንያቶች ዘርዝሪያ ቀረብኩት እኔ ነኝ። በቡድን አባላቴ እነ አቶ ጊዮን መኮንን፣ አቶ ተካልኝ፣ አቶ ሚካኤል(ቦሌ ክ/ከ)፣ ሾፌሩ ወንዶስን፣ ሺዲዮ ቀራጩ እና በክፍለ ከተሞች ማህደር አጣሪዎች እገዛ።

በዚያ በጥናቱ ወቅት ትዝ የሚለኝ ነገር ጉዳዩ በሚስጥር እንዲያዝ የሚል ነገር ከአቶ ቃሲም ጋር ተነጋግረን ነበር። በሁለተኛው ቀን ግን ብዙ ሪል ስቴት ባለቤቶች ስልኬ ላይ ይደውሉ ነበር። ወዲያው ለአቶ ቃሲም “ሚስጢሩ ወጥቷል። ሰዎች ስልኬ ላይ እየደወሉ ነው። ስለዚህ ስልኬን ዘግቼ ሌላ ስልክ ይዣለሁና ስትፈልገኝ በዚህ ስልክ ደውልልኝ” ብዬ ነገርኩት። በንጋታው አዲስ በያዝኩት ስልክ አንድ ባለሀብት ደወለልኝ።

በዚያ ዘመቻ ብዙ ነገር አይቻለሁ። ቦታውን አጥረው የዋጋ ንረትን ከሚጠብቁት አንስተው ከመንግስት መስተንግዶ በማጣታቸው እጅ እግራቸውን ተይዘው አይናቸው እያየ የሲሚንቶ እና የቆርቆሮ ዋጋ ጣሪያ የወጣባቸው ልማታዊ ባለሀብቶች፤ እንዲሁም እያንዲንዱን እርከን በእጅ በእግር እየሄዱ ያልተሰጣቸው ቦታ ላይ ሁሉ የሰሩ። እረ ስንቱ!

መልካም አስተዳደር ከሌለ ህግ አከባሪው የመጀመሪያው ተጎጂ ነው። ለምን ቢባል ‘ህግ አስከባሪ ነን’ የሚሉቱ ህግ ከጣሱትና ለመጣስ ፈቃደኛ ከሆኑት ጋር በመተባበር ጥቅማቸውን ሲያካልቡ ጥቅም አልሰጥም ብሎ ህጋዊነትን አጥብቆ የሚንገታገተውን ቆምጮ ለሪፖርት ሚሚያ ያውሉታል። በዚህም ምክንያት መቀጣት እያለባቸው ያልተቀጡ እና መቀጣት ሳይገባቸው የተቀጡ ብዙሃን ናቸው።

ለአንባቢ በእጅጉ ሊገርም ይችላል ይህ ጉዳይ። ይህ የፕሮግራም ለውጥ ከፍተኛ ሲባል ቀላል አይደለም በሚሊዮኖች ስለሚቆጠር ክፍያ ነው እያወራን ያለነው። ይህ ክፍያ የሚወሰነው አቶ ታምራት ታከለ ዘንድ ብቻ በምትገኝ "የቦርድ ቃለ ጉባኤ ናት" ተብላ የምትታወቅ አንድ ፎቶ ኮፒ እና በአቶ ታምራት ታከለ የግል ዳኝነት ነው። ቢቃ ይህ ነው የአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር!

አቶ ቃሲም ስለዚህ ጉዳይ ሲጠየቅ በአቶ ታምራት ከተላለፈለት ኮፒ እና ከአቶ ታምራት ዳኝነት ውጪ የሚናገረው ነገር የለውም። አይ የሲቪል ሰርቪስ ወርቅ ተሸላሚ! አይ ዋና ስራአስኪያጅ! አቶ አወቀም ቢሆን የአቶ ቃሲምን ሀተታ ተቀብሎ የራሱን ተረት ተረት ጨምሮ በካድሬያዊ አነጋገር ከማነብነብ ውጪ

‘እንዴት? ለምን?’ ብሎ አይጠየቅም። የከተማው ምክትል ሰራ አስኪያጅ! ከዚያ በላይ ያሉትም ባለስልጣናት በዚህ መልኩ የተላለፈላቸውን ሪፖርት ይተርካሉ እንጂ መመራመር አይሞክሩም።

በእርግጥ ለምን ክፍተት ይደፈናል? የአሰራር ክፍተት ከተደፈነ እኮ ሙስና ጠፋ ማለት ነው። የራስ ክፍተት በምን ይደፈናል? የራስን ክፍተት ለመሙላት የአሰራርን ክፍተት ሲያባብሉ መኖር በጀ!

ታዲያ የግምገማው ዕለት ከአቶ መኮንና ከአቶ ሞገስ ቀጥሎ አቶ ሀረጎት፣ እና አቶ አበባው ስንቴ አቶ መኮንንና አቶ ሞገስ የተናገሩትን መነሻ እያደረጉ ወረዱብኝ። አቶ ሀረጎት ከአፉ አምልጦት ነው መሰል “እኔ አንድ ህውሃት አባል የሆነ ወጣት ጠቁሜ እምቢ ብላችሁ ነው ድሮም አቶ ዮሃንስን የሾማችሁት በምን አቅሙ ነው?” ብሎ አስተያየት ሲሰጥ ንቁ የተውኩት ነገር ትንሽ ብልጭ አለችብኝና “ይሄ ብቃት አጀንዳ ብብት ስር ሸጉጦ መመላለስ ነው እንዴ? ስብሰባ ላይ እንደ አካሄድ እንደ አረማመድ እያሉ ተረት ተረት ማውራት ነው እንዴ ብቃት? አንደ መስሪያ ቤት ያልተፈጠሩ አሰራሮችን የፈጠርኩ ምርጥ ነኝ ንገረኝ ካልከ! መስሪያቤቱን አንድ እርምጃ አራምጃለሁ። እያንዳንድሽ ምን ሰራሁ ብለሽ እራስሽን ጠይቂ። አቶ ሀረጎት አማርኛህ ‘የህውሃት አባል እያለ ለአህዴድ አባል ይህን የመሰለ ስልጣን ስለምን ተሰጠው ነው።’ ላልገባቸው ላስረዳልህ ብዬ ነው። ሹመታቸሁን አልፈለግም። ፈልጌውም አላውቅም። ሌላ ሌላውን ድርጅቱ ሌላ ችግር ከሌለበት እንዲያጣራው አሳስባለሁ። እኔ ለግል ጥቅሜ የመንግስትን ጥቅም አስቀርቼ ከሆነ በህግ መጠየቅ እፈልጋለሁ።” ብዬ ደነፋሁ።

አቶ አበባው ወዲያው እጅ አወጣና “በቃኝ ጠግቢያለሁ ማለትህ ነው?” ወዘተ እያለ መለፋደድ ሲጀምር ሲጨርስ ይጨርስ ብዬ ከስብሰባው ወጣሁ።

ከግምገማው በኋላ አቶ መኩሪያን(የከተማው ዋና ስራአስኪያጅ የነበረ) ስለተጠቀሱት ነገሮች በቂ እውቀት ያላቸው መሬት አስተዳደር ላይ ሲሰሩ የነበሩ ባለሙያዎችና ሃላፊዎች እንዲሁም የማዘጋጃው አመራራት ባሉበት ሰስህት ነው የሰራው የተባልኩበት ጉዳዮች እንዲገመገሙ እፈልጋለሁ ብዬ ጠየቅኩት። አቶ መኩሪያ “ሁኔታውን እንዲያመቻች ለአወቀ እነግረዋለሁ እስከዛ ስራህን ዝምብለህ ስራ” አለኝ።

በዚሁ መሃል ነበር ሲቪል የለበሰ ፖሊስ ቢሮዬ መጥቶ የወሰደኝ። አይ አዲስ አበባ መስተዳደር? ለሌሎቹ ታዛቢዎች በሙስና የታሰርኩ ለማስመሰል ነበር የግምገማውን ድራማ ያዘጋጁት። የጠላት ወገን ተብዬ በመፈረጄ ነው እንግዲህ ፖሊስ ተመድቦልኝ ሲከታተለኝ ሰንብቶ የታሰርኩት። ለካስ አንድ ጉባኤ ላይ የተጠቀምኳት “የለውጥ ቀን ዛሬ ነው!” የምትል ሀረግ ሴራ ስታስጠነስሰብኝ ኑራለች። የቀረበልኝ የመጀመሪያ ጥያቄም “ስለ ቀኑ ዛሬ ካንተ መስማት እንፈልጋለን።” የሚል ነበር።

የአዲስ አበባ ከተማ መሬት በሪል ስቴት ልማት ስም የተላለፈላቸው ግለሰቦችና
ድርጅቶች ዝርዝር (በ2002 የተደረገ ጥናት)

ቀይ ቀለም በትግራይን የተያዘ

ቢጫ ቀለም በአያት የተያዘ

ስም	የውል ቀን	የቦታው ስፋት በካ.ሜ	የካርታ ቁጥር	ክ/ከተማ	ቀበሌ
በርታ ኮንስትራክሽን	15/8/91	46,054	ሊዝ - 3072/96	የካ	21
ፊባ ኢንጂነሪንግ ኃ/የተ/የግ/ማ	28/12/01	24,000	ጩ - 2035/96	የካ	28/01
ሜይ ሪል እስቴት	15/9/95	5,000	ድ- 3056/96	ቂርቆስ	17/18
ቫርኔሮ	20/4/96	67,500	0088/97	ን/ስ/ላ	1

ሰንሻይን ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግ/ማ	30/4/96	124,368	ድ- 208/98	የካ	20/21
ሰንሻይን ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግ/ማ	30/4/96	138,500	ድ- 2080/96	ቦሌ	15
ሾላ አክሲዮን ማህበር	23/5/96	24,587	ድ-3173/98	ቦሌ	14
መልካም ራዕይ ሪል ኢስቴት	26/8/96	1,466	ስለ ጨ-364/98	ቦሌ	15
አበራ ቶላ	-	1,319	ጨ- 1040/95	ቦሌ	
ሲቲ ዋይድ ኢንጂነሪንግ	6/1/1987	10,000	79745	ን/ስ/ላ	2
ተፈሪ ይርጋ	6/1/1997	30,000	ድ- 245/98	ቦሌ	17

ራጉኤል የቤቶች ግንባታ አ/ማ	24/1/97	12,000	0009/98	ጌ/ስ/ላ	2
ጋን ችግራ ሪል እስቴት	4/4/1997	30,297	28900	ጌ/ስ/ላ	2
አያት PLC	10/5/1997	1,754	660014/97	ቂርቆስ	17/18
አያት PLC	10/5/1997	1,656	66003/97	ቂርቆስ	17/18
አያት PLC	10/5/1997	`	66005/97	ቂርቆስ	17/18
አያት PLC	26/07/97	2,424	660017/97	ቂርቆስ	17/18
አያት PLC	26/07/97	1,330	660016/97	ቂርቆስ	17/18
አያት PLC	26/07/97	1,360	660015/97	ቂርቆስ	17/18
ፋሪይም ኃይተ/የግ/ማ	24/06/97	2,840	660010/97	ቂርቆስ	17/18
ኢምፓየር ሪል እስቴት	26/7/97	3,073	660023/97	ቂርቆስ	17/18

ኤልያስ መሃመድ እና ኢብራሂም መሃመድ	4/8/1997	6,541	ድ- 051/2000	ን/ስ/ላ	3.4.5
አዱኛ እጅጉ	4/8/1997	3,906	ድ- 066/97	የካ	1/16/- 19
አበው ኃ/የተ/የግ/ማ	11/8/1997	10,000	00/14461	የካ	-
እስክንድር ካሳ	11/9/1997	6,000	ድ- 071/97	ቦሌ	-
ሳሙኤል አለማየሁ	14/8/97	3,900	ድ- 061/97	የካ	17
አቶ ሰለሞን ወርቁ	14/8/97	3,700	ድ- 062/97	የካ	4
ወ/ሮ ይርጋለም አሰፋው	3/10/1997	13,346	ድ-099/97	የካ	20/21
ኢኬር ትሬዲንግ ኃ/የተ/የግ/ማ	3/10/1997	32,700	ድ-102/97	ን/ስ/ላ	1

ጉላጉል ትሬዲንግ ኃ/የት/የግ/ማ	3/10/1997	15,000	ድ- 093/97	ቦሌ	16
ሚካኤል ቤቶች አካባቢ ሚ.	3/10/1997	23,000	ድ-107/97	ቦሌ	16
ደግነት ኃ/የተ/የግ/ማ	6/1/1998	50,000	ድ-268/98	ኮልፌ	4
ካራ ቆሬ ኃ/የተ/የግ/ማ	14/3/97	255,046	ድ-014/97	ኮልፌ	4
ሁሴን ሲራጅ ሪለ አስቴት	14/10/97	19,800	ድ-086/97	ቦሌ	16
አዜብ ሃይሉ	14/10/97	12500	092/97	ቦሌ	
ዮሴፍ ተገኝ	14/10/97	65,251	ድ-089/97	የካ	19
ዮሴፍ ተገኝ	14/10/99	6,745	ድ-250/98	የካ	19
ደ.አምሴ	8/11/1997	32,695	ድ-100/97	ን/ስ/ላ	1

ቶፕ ላንድ ሪል አስቴት	8/11/1997	16,033	00/12/97	የካ	20/21
ቶፕ ላንድ ሪል አስቴት	8/12/1997	2,569	26/1295	የካ	20/21
ብርሃን ጐህ/ኃ/የተ/የግ/ማ	26/11/97	39,218	ድ-087/97	የካ	40/405
ኤስ ኤን ቢ ቢዝነስ ኃ/የተ/የግ/ማ	27/11/97	39,500	ድ-105/97	ቦሌ	16
ኤስ ኤን ቢ ቢዝነስ ኃ/የተ/የግ/ማ	27/11/97	10,500	ድ-104/97	ቦሌ	16
ጋራድ ኃ/የተ/የግ/ማ	27/11/97	49,610	135/98	ቦሌ	
ሆም ስዊት ሆም	29/11/97	25,000	111/97	ቦሌ	14/16
ጌት አስ ኢንተርናሽናል	10/12/1997	41,930	ድ-225/98	ቦሌ	14/16

ኒው ሆፕ ሪል እስቴት	13/12/97	25,000	79614	ን/ስ/ላ	2
ረዘነ ተፈራ	13/12/97	1,600	108/97	ቦሌ	14/15
አምሳሌ ጌታቸው	13/12/97	5,440	124/98/01	ቦሌ	
ቶፊቅ ሻሽ	17/12/97	10440	79622	ን/ስ/ላ	2
ሰንሴት ሆምስ ሪል እስቴት	17/12/97	11,700	ሊዝ - 25/13	የካ	20/21
ፓን አፍሪካ ሪል እስቴት	24/12/97	30,000	ድድ-175/98	ቦሌ	17
መሃመድ አሊ ሪል እስቴት	6/1/1998	10,000	79746	ን/ስ/ላ	2
አሴ ትሬዲንግ	6/1/1998	30,000	ድ-185/98	ቦሌ	17
አምድይሁን ጠቅላላ ንግድ	6/1/1998	34,000	ድ-336/98	ን/ስ/ላ	1

ፔትራም ኃ/የተ/የግ/ማ	6/1/1998	50,000	0155/98	ን/ስ/ላ	1
ስርደንጂ ሃውሲንግ	6/1/1998	30,000	0352/98	ን/ስ/ላ	2
የቴክ ኮንስትራክሽን	6/1/1998	50,000	0207/98	ን/ስ/ላ	2
ሮማናት ሪል እስቴት	6/1/1998	30,000	ሊዝ - 3802	የካ	20/21
ናሰው ሪል እስቴት	6/1/1998	24,000	099-31	ን/ስ/ላ	2
ከአጃ ኢንተርናሽናል	6/1/1998	50,000	ድ-419/98	ቦሌ	14/15
ኖብል ሪል እስቴት	6/10/1998	50,000	ድ-147/98	ቦሌ	18
ሲሳይ ደስታ	6/1/1998	18,000	ድ-242/98	ቦሌ	

ደርጋ ሀይሌና ቤተሰብ ኃ/የተ/የግ/ማ	6/1/1998	30,000	ድ-187/98	ቦሌ	17
ስብሃቱና ልጆቹ	6/1/1998	13,260	ድ-153/98	ቦሌ	16
ካስትል ሪል እስቴት	6/1/1998	30,000	ድ-229/98	ቦሌ	14/15
ካንጋሮ ኘላስት ሪል እስቴት	6/1/1998	30,000	ድ-165/98	ቦሌ	17
ሙሉነሽ ፍጥረት	6/1/1998	50,000	ድ-241/98	ቦሌ	15
ሙሉነሽ ፍጥረት	-	16,763	ቦሌ.15/47989/67	ቦሌ	14/15
አደይ አበባ ሪል እስቴት	6/1/1998	50,000	ድ-179/98	ቦሌ	16
ጌታቸው ወልዴ ሪል እስቴት	6/1/1998	47,999	ድ-005/01	ቦሌ	14/15

ገ/ሚካኤል ማርቆስ	6/1/1998	50,000	ድ-154/98	ቦሌ	14/15
አል አድ አሳ ሪል አስቴት	6/1/1998	18,000	ድ-151/98	ቦሌ	4
ፍሬው ብርሃኔ ሪል አስቴት	6/1/1998	10,000	ድ-374/98	ቦሌ	18
ጋድ ኮንስትራክሽን	6/1/1998	50,000	ድ-244/98	ቦሌ	14/15
ጂ.ኤች ሲሚክስ	6/1/1998	50,000	ድ-248/98	ቦሌ	16
አሴ ትሬዲንግ	6/1/1998	30,000	ድ-185/98	ቦሌ	17
ፍቃዱና ዳደኞቹ ሪል አስቴት ኃ/የተ/የግ/ማ	6/1/1998	12,250	422/98	ቦሌ	
ሆስኢ ትሬዲንግ	6/1/1998	23,000	145/98	ቦሌ	
ጀኖራል አስቴት	6/1/1998	5,200	ድ-252/98	አ/ቃ	9

ትራኮን ኮንስትራክሽን	7/1/1998	50,000	ድ-37/98	ን/ስ/ላ	1
ላትኮን ኮንስትራክሽን	7/1/1998	17,300	0261/98	ቦሌ	15
አካካስ ሪል እስቴት	7/1/1998	50,000	160/98	ቦሌ	
ኮሜቶ ትሬዲንግ	7/1/1998	30,000	ድ-152/98	ቦሌ	
ኃይሌና አለም ሪል እስቴት	7/1/1998	40,000	ድ-138/98	ቦሌ	18
ቢኒያም ጥላሁን /ማርብስ/	7/1/1998	50,000	ድ-204	ቦሌ	16
ክንድያ ሀገስ ሪል እስቴት	7/1/1998	20,000	ድ-170/98	ቦሌ	
አድሮም ጀኔራል ትሬዲንግ	9/1/1998	50,000	224/98	ቦሌ	

ካንትሪ ክለብ ደብሎኝመንት ኃ/የተ/የግ/ማ	9/1/1998	50,000	ድ-257/98	ቦሌ	18
ያንኮማንድ ኃ/የተ/የግ/ማ	9/1/1998	50,000	ድ-259/98	ቦሌ	18/16
ስታር ቢዝነስ ግሩፕ ኃ/የተ/የግ/ማ	9/1/1998	50,000	ድ-256/98	ቦሌ	16/18
አቤንኮ ሪል አስቴት	9/1/1998	16,500	ድ-128/00	ቦሌ	
ማረፊያ ሪል አስቴት	9/1/1998	22,000	ድ-247/98	ቦሌ	16
አቶ አስራት መኮንን አለም	13/1/98	2,000	00/14465	የካ	20/21

ፌሪስት ሪል አስቴት	25/5/98	50,000	ድ-469/98	ን/ስ/ላ	1
አንይ ደነሪል ቢዝነስ	26/1/98	50,000	ድ-223/98	ቦሌ	17
ላዋራ ንግድና ኢንዱስትሪ	9/2/1998	3,637	ድ-409/98	ቦሌ	03/05-
ላዋራ ንግድና ኢንዱስትሪ	7/10/1998	10,337	ድ-417/98	ቦሌ	16
ተ/ብርሃን አምባዩ ሪል አስቴት	18/2/98	50,000	ድ-346/98	ቦሌ	18
ኤን ኤም ቢ	21/02/98	35,000	ድ-262/98	አ/ቃ	9
ሴንቸሪ 21 ኮንስትራክሽን	3/3/1998	28,387	ድ-251/98	ቦሌ	15/14
ሴንቸሪ 21 ኮንስትራክሽን	3/3/1998	21,613	ድ-251/1/98	ቦሌ	15/14

ፌሊክስ ኃ/የተ/የግ/ማ	3/3/1998	16,000	ድ-283/98	ቦሌ	14/15
ሳትኮን ኮንስትራክሽን	3/3/1998	24,274	ድ-291/1/98	ቦሌ	15
ሳትኮን ኮንስትራክሽን	3/3/1998	50,082	ድ-241/2/98	ቦሌ	16
ሳትኮን ኮንስትራክሽን	3/3/1998	12,444	ድ-291/98	ቦሌ	15
ብስራት ፀጋ ሪል እስቴት	3/3/1998	30,000	ድ-188/98	ቦሌ	14/15
መሐመድ ሰብደን	3/3/1998	30,000	ድ-330/98	ቦሌ	14/15
ሊና ኃ/የተ/የግ/ማ	3/3/1998	50,000	ድ-373/97	የካ	20/21
አምባሳደር ኃ/የተ/የግ/ማ	7/3/1998	40,000	ድ-347/98	የካ	-

ሰሙ ተክሌ	7/3/1998	25,000	ድ-354/98	የካ	20/21
ዜደ.ኤም	7/3/1998	20,000	ድ-350/98	የካ	-
ማይተባይ ኃ/የተ/የግ/ማ	7/3/1998	16,000	ድ-345/98	ቦሌ	14/15
ዮሐንስ ኃ/የተ/የግ/ማ	7/3/1998	16,000	ድ-344/98	ቦሌ	14/15
ሀውስ ዊዝደም ሪ ኃ/የተ/የግ/ማ	7/3/1998	17,000	ድ-342/98	ቦሌ	14/15
ካስማ ኢንጂነሪንግ	8/3/1998	22,878	ድ-01/97/200	ን/ስ/ላ	1
ማጅኮን ጠ/ስ/ተቋራጭ	30/3/98	50,000	-	ን/ስ/ላ	15
ኤልያስ አባሚልኪ	12/4/1998	6940	ድ-100/98	ቦሌ	-

ጌፍት ትሬዲንግ ሪ/ኃ/የተ/የግ/ማ	20/04/98	162,997	ድ-040/97	የካ	20/21
መሠረት በትዛዙ ሪል እስቴት	25/4/99	10,000	-	የካ	-
ማቲያስ ኃ/የተ/የግ/ማ	26/4/98	2,088	ድ-375/98	የካ	20/21
ማቲያስ ኃ/የተ/የግ/ማ	26/4/98	1,663	ድ-375/98	የካ	20/21
አሴር ሪል እስቴት	5/8/1998	30,000	96/01/8891	የካ	20/21
አንቶኒዩ ካርናቪያክ	5/8/1998	3,440	97895	ን/ስ/ላ	2
ሮማናት ሪል እስቴት	5/8/1998	20,000	418/98	ቦሌ	15

ጌታቸው ወልዴ ግደይ	12/8/1998	9,680	ድ-469/98	ጌ/ስ/ላ	3.4.5
ፖስታል አገልግሎት ኢትዮጵያ ኃ/የተ/የግ/ማ	1/9/1998	50,000	5-Jan	የካ	20/21
ዶ/ር ቻርልስ	1/9/1998	40,000	007/01	ቦሌ	-
ማደክ ካርጌት ኃ/የተ/የግ/ማ	9/10/1998	5,000	ድ-168/98	ቦሌ	-
ማይክሮ ጠ/ሥራ ተቋራጭ	8/11/1998	5,100	ድ-134/98	ቦሌ	15
አያት ኃ/የተ/የግ/ማ	-8/11/89	293,329	ድ-0400	ቦሌ	
አያት ኃ/የተ/የግ/ማ	8/11/1989	50,000	ድ-254	ቦሌ	16/18

አያት ኃ/የተ/የግ/ማ	10/12/1989	984,443	ድ-198	ቦሌ	14/15
ሉሲ ሪል አስቴት ኃ/የተ/የግ/ማ	11/12/1998	10,000	ድ-260/98	ቦሌ	16
Getty / ኖርዝ ጌት /LTD/	5-Jul	68,700	ድ-019/99	ቦሌ	16
ወ/ሮ አልጋነሽ ሃይሉ ሪል አስቴት	9/1/1999	10,000	12740	የካ	20/21
መክሊት ሪል አስቴት	15/2/00	1,072	344/02	ቦሌ	

❖ ይህ ሰንጠረዥ ለመኖሪያ ቤት ግንባታዎች ብቻ የተላለፉ መሬቶችን ብቻ የሚመለከት ነው። ለሆቴል እና ለቅይጥ አገልግሎት የዋሉትን አይመለከትም። እነሱን ማየት ከፈለጉ ለናሙና ያህል ወደ ቦሌ መዲሃኒአለም አካባቢ የእግር ወክ ያድርጉ! አካባቢው ለምን መቀሌ ተብሎ እንደሚጠራ ማስረጃ ያገኛሉ! ካዛንቺስስ ቢሄዱ? ሃያሁለትስ ቢዝናኑ? እኔ ከማወራው በቀር ምን አዲስ ታሪክ ያያሉ?

እስር ቤቱ

እስር ቤት በቆየሁባቸው ጊዜያት ነው አይኔ ይበልጡት የተከፈተው። አባል ያልሆኑት፤ የማይደግፉን ሰዎች የሚናገሩት እውነት ፍንትው ብሎ ይታያል። “የታል መልካም አስተዳደር?” ያሰኛል። ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ያሉት መርማሪዎች ያላቸው የምርመራ ታክቲክ ዱላ ብቻ ነው! ሲሹ ምሽት ላይ ይጠሩና ለአራት ለአምስት ሆነው መደብደብ ነው።

ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ያሉ እስረኞች እንደ ተጠረጠሩበት የወንጀል አይነት መለያ አላቸው። ነብስ፣ ትራፊክ፣ ኢኮኖሚ ወዘተ። በነብስና በኢኮኖሚ የተጠረጠረው ያደረገውንም ያላደረገውንም እስኪያምን ድረስ ምሽት ምሽት እየተጠራ መደብደቡ የተለመደ ስለሆነ ሲመሽ ሲመሽ የእስረኞቹ ስጋት ያይላል። እስረኛው “ዛሬን እንኳ ባሳረፉኝ እያለ ይጸልያል” የአንዳንዱ አመጣጥ በጣም ያስደንቃል። ሰው ኢትዮጵያ ውስጥ ምን አይነት አኗኗር ቢከተል ደህንነቱ እንደሚረጋገጥ አይታወቅም! አለማጥፋት ከጥፋተኝነት የማያድንበት ሀገር ነው ኢትዮጵያ። በጥርጣሬ አሊያም አህያውን ፈርቶ ዳውላውን እንደሚባል ያጠፋውን ለመሸፈን ሲባል ንጹሃን የሚቀጡበት ሀገር የዛሬይቱ ኢትዮጵያ ናት ማለት ይቻላል።

ሽማግሌዎቹ እስረኞች

እነዚህ በእድሜ ገፋ ያሉ አዛውንቶች በወጣትነታቸው በብሄራዊ ውትድርና ሀገራዊ ግዴታቸውን የተወጡ ጀግኖች ነበሩ። እንደአብዛኛው ለሀገር መስዋዕትነት ሲከፍሉ ኑረው ኋላ ላይ የሀገር መከላከያ ሰራዊት መባላቸው ቀርቶ ሀገር ብለው እንዳልተሰለፉ ሁሉ የደርግ ሰራዊት በመባል መንገድ ላይ ለመውደቅ እንደተገደዱ የሰራዊት አባላት ሁሉ ሲቸገሩ ኑረው በስንት ውጣ ውረድ የዘበኝነት ስራ አግኝተው ቀሪውን የጡረታ ዘመናቸውን በዘበኝነት ለማሳለፍ አየር መንገድ ተቀጥረው የሚኖሩ ምስኪኖች ናቸው። ለእስር ቤት የዳረጋቸው ጉዳይ እየሰሩ ባሉበት የአየር መንገድ መስሪያ ቤት የተፈጠረ የመኪና ዘረፋ ነው።

የነገሩ መሰረት እንዲህ ነው። እንደ ወትሮው የተለመደ ስራቸውን እየሰሩ ባሉበት ወቅት አንድ መመሪያ ይነገራቸዋል። በቃል! “የሃላፊዎችን መኪና አትፈትሹ” የሚል ቀጭን ትዕዛዝ! የቃል መመሪያውን እንዳልሰማ ሰው ሁነው ወደ ጎን በመተው ሁሉንም በመፈተሽ የተለመደ አሰራራቸውን ቀጠሉ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ መመሪያ አቀባበል ላይ ችግር እንዳለባቸው ከማስጠንቀቂያ ጋር ተነግሯቸው ‘ከዚህ በታች የተዘረዘሩት የሰሌዳ ቁጥር ያላቸው ተሽከርካሪዎች በር ላይ ለቁጥጥር እንዲቆሙ ሳይገደዱ እንዲገቡ እና እንዲወጡ’ የሚል የመስሪያ ቤቱ ማህተም ያረፈበት ማሳሰቢያ በመስሪያ በራቸው ላይ ይለጠፋል። ከዚህ በኋላ ትእዛዝ አለመፈጸም እንጀራ የሚያሳጣ

ጉዳይና ምስኪን የቤተሰብ ሃላፊ በድፍረት የሚሞክረው እርምጃ ባለመሆኑ ባይዋጥላቸውም ‘ታርጋ እያዩ መፈተሽ-ታርጋ እያዩ ማሳለፍ’ የሚለውን አዲስ አሰራር ተያያዙት። ይህ ሁኔታ ብዙም ሳይቆይ እንዳይፈተሹ ከተባሉት ተሽከርካሪዎች መሀል ሁለት መኪኖች ጠፉ!

ዝነኛው ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ባለው ‘ከፍተኛ የቴክኒክ ምርመራ ብቃትና የምርመራ ታክቲክ’ መሰረት እነዚህን ምስኪን ጥበቃዎች አንደኛ ተጠርጣሪ አድርጎ አሰራቸው። እስረኞቹ “ጉዳዩ የሃላፊዎች እጅ አለበት። በግድ ነው መመሪያ ያስቀበሉን፤ የመመሪያውን ስር መሰረት ብታጠኑ ትደርሱብታላችሁ” እያሉ ጥርጣሬያቸውን በቅንነት ለማስጨበጥ ቢሞክሩም የሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያን መርማሪዎች ቀልብ መሳብ አልቻሉም። ይልቁንም እድሜ ልካቸውን ሀገር በመከላከል መስዋዕትነት በከፈሉት ሀገራቸው በዚህ እርጅና ዘመናቸው በሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ መርማሪዎች ቦክስ ፣ጥፊ ፣ካልች እና ዱላ ተደበደቡ! በሽምግልናቸው ተገረፉ።

“የጠላት ምርኮ እንኳን እንዲህ አዋርደን አናውቅም!” አሉኝ አይናቸው እንባ ቋጥሮ፤ “መርማሪዎቹ አይደሉም እኮ የገረፉን ስርዓቱ ነው የገረፈን። ፍትሃዊ ስርዓት ቢኖር ማን ወንጀልን ይደፍር ነበር? የምርመራ ቀነ ቀጠሮ ለማስረዘም ፍርድ ቤት በወሰዱን ጊዜ የተደበደበውን አካላችንን ገልጠን ለዳኛው አሳየን። መፍትሄ ቢኖረው ብለን፤ ምንም ሳይመስለው ‘እንዲህ አታድርጓቸው በአጭር ቀን መርምራችሁ ጨርሱ’ ብሎ ሸኘን። ከዚያ በኋላ ነው እንግዲህ የባሰብን ዱላው! ያንኑ ለት ማታ ሲወርዱብን አደሩ” አሉኝ። ፖሊሶቹ ሊደበድቡት የጨከኑበትን ጎስቋላ ሰውነት እየተመለከትኩ ስሜቴን መቆጣጠር አቃተኝ።

የሰማኒያዎቹ ተጠርጣሪ

በአንድ ወቅት በአዲስ አበባ ‘ሰማኒያዎቹ’ የሚል ስሞነኛ የሽብር ወሬ ተፈጥሮ ነበር። “ሰው ይገድላሉ፣ ነገር ግን አይዘርፉም ፤ ከገደሉ በኋላ ግን ‘ሰማኒያዎቹ ነን’ የሚል ጽሁፍ እንብርት ዙሪያ ለጥፈው ይሄዳሉ!” የሚል ወሬ በከተማው መስፋት ጀምሮ ነበር። በተጨማሪም ግን የተደረሰበት ምንም ነገር አልነበረም። ታዲያ አንድ ወጣት ሜክሲኮ አካባቢ በሚገኘው ሴሬሪያን ኩባኒያ ግቢ ውስጥ በሚገኝ ‘ሾው ሮም’ በመባል በሚታወቀው ምግብ ቤት ፓርኪንግ ይሰራ ነበር። ሳይቸግረው ከምግብ ቤቱ አስተዳዳሪ ሴት ጋር ይጋጫል። እኩል መልስ መመለሱ ያበገናት ሀብታም ሴትዋ ‘ቆይ ልክ ባላስገባህ!’ ብላ ስትወረገረግ ‘እናያለና! ማን ስለሆንሽ? አንቺም ሰው እኔም ሰው!’ ብሎ አይረጅነቱን ገለጸ። በነገታው ሀገር ሰላም ብሎ ከትኬት ወዳፍ ስራውን እየሰራ ባለበት ወቅት ፖሊስ ‘ለጥያቄ ትፈለጋለህ’ በሚል ቀጭን መግለጫ ወስዶ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ያለው! “አንድን እመቤት ስልክ ደውለህ ሰማኒያዎቹ ነኝ ብለህ አስፈራርተሃል” በሚል ከሰ።

የዚህ ወጣት ምርመራን የተለየ የሚያደርገው የተለመደው ድብደባ የሚፈጸመው ከሳሽ በተገኙበት መሆኑ ነው። ከሳሽ ቁጭ ብላ በእርካታ ስሜት ፈገግ ብላ ትመለከታለች፤ መርማሪ ይደበድባል። አንድ ቀን መከርነው። በቃ ሞኝ አትሁን ‘ከሳሽ እንድትረካ ይቅርታ አርጌልኝ አጥፍቻለሁ’ ብለህ እግሯ ስር ውደቅ አልነው’ ምክሩም ሰራ እና በሶስተኛው የድብደባው ወቅት አንዴ

በጠረባ አንስተው እግሯ ስር ሲጠቀልሉት በዚያው እግረ መንገዱን የከሳሹን እግር ተጠምጥሞባት እያለቀሰ እየሳመ 'በወንድ ልጅ አምላክ ይቅር በይኝ' ብሎ ለመነ። ከዚያን ቀን ወዲህ መርማሪውም ረሳው መሰለኝ ተጠርቶ አያውቅም።

ይህ ወጣት ማታ ማታ ለድብደባ ያልተጠራ ዕለት ጨዋታው ሀሳብ ያስረሳል። ለዛቸው ያልደበዘዘ ብዙ ቀልዶች አሉት። እንጉርጉሮም ይሞካከራል፤ ታዲያ በቀልዱ መሃል ማስታወቂያ ጣል ያደርጋል! “ውድ አድማጮቻችን በምትኖሩበት መንደር አሊያም በምትሰሩበት አካባቢ ወይም በምትዝናኑበት ሁሉ ስለመብቱ እየተከራከረ እና መልስ እየሰጠ እንደፈለጋችሁ እንዳታስፈራሩ ፣ እንዳትፎክሩ፣ እንዳትፈልጡ እና እንዳትቆርጡ ያስቸገራችሁ ወይም አልሰደብም አልገረፍም ያለ አመዳም ድሃ ካጋጠማችሁ አይዟችሁ! ለሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ መርማሪ ካማከሩ በፈለጉት አይነት እንግልት ሲፈልጉ አስቀጥቅጠው በማስወጣት ‘አይታረምም’ ብለው ካሰቡ ደግሞ ወደ ወሂኒ በማስወርወር የልብዎን ማድረስ ይችላሉ። በተመጣጣኝ ክፍያ!! ለበለጠ መረጃ ገላጭን ይመልከቱ!” አካላቴ ኋላ ከመበላት ...እያዩ ነው ማማት...!

የውሀ እና ፍሳሽ ምክትል ሰራአሰኪያጁ

አቶ ሰኢድ በውሃና ፍሳሽ ባለስልጣን ለሀያ አምስት አመት ያገለገሉ የባለስልጣኑ ምክትል ዋና ስራ አስኪያጅ የነበሩ ናቸው። ወደ ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያ የመጡበት ጉዳይ በግምገማ ላይ በተነሳ ውንጀላ ነው። 'በአጭሩ ብዙ ሰራተኛ የትምርት እድል ተፈቅዶለት እየተማረ ነው ያለው ይሄ ደግሞ ኪራይ

ሰብሳቢነት ነው ተብሎ ነው እንግዲህ። እኔ እንኳን እስከማውቀው ብዙ የቅርንጫፍ ስራ አስኪያጆች አሉ፤ ሌላ ምክትል ዋና ስራ አስኪያጅ አለ፤ ዋና ስራ አስኪያጅ አለ። እንደው የሰራተኛ የትምህርት እድል ማግኘት የሚያሳስር እንኳን ቢሆን እኚህን ሰው ለብቻቸው የሚያሳስራቸው ምን ጉድ ተገኘ? አቶ ሰኢድ ምንም አይናገሩም። ብቻ አንዳንድ ጊዜ

“ሲያመኝ ውሎ አሞኝ ሊያድር ነው ወይ

ይቺ ሰርቶ መብላት ጤና ላትሆነኝ ነው ወይ?” እያሉ ያንጎራግራሉ።

በቢፒአር፣ቢኤስሲ እና በከፍተኛ አመራር ስልጠና ላይ እንተዋወቃለን። አንድ ላይ ዘምተናል። ሶስተኛ ፖሊስ ጣቢያም አንድ ፍራሽ ላይ ተኛን።

ኋላ ላይ የአቶ ሰኢድ መታሰር ምክንያቱ ወለል ብሎ ታየ። የሰልጣን ሽግሽግ በማስፈለጉ ነበር። አቶ ሰኢድ የተገመገመበትን ግምገማ ሲመራ የነበረው አቶ አሰግድ ጌታቸው የባለስልጣኑ ስራአስኪያጅ ሁኖ ቁጭ አለ! በተመሳሳይ መልኩ የእኔ ቦታም አቶ ሀረጎት “አጭፍው ነበር” ብሎ በገለጸው የህውሃት አባል ተተክቷል።

ይህ አይነቱ የሽግሽግ እስታይል አንድም የተፈለገውን ወንበር ከአንዱ ቀምቶ ለፈለጉት ለመስጠት ያመቻል፤ በሌላም በኩል “ኢህአዴግ ልዩ ባህሪያችን ውስጣችንን መፈተሻችን!” በሚል ፋገራዊ ፋኩራው አባሎቻችንን በስነምግባር ጉድለት ከሃላፊነት አንስተናቸዋል! በማለት የፖሊቲካ ጥቅም ለማትረፍ ይጠቀምበታል! በንጹሃን ህይወት እየተቀለደ!

ከሶስተኛ ወደ ቃሊቲ ከሄድኩም በኋላ ብዙ አላግባብ የታሰሩ ሰዎች ገጥመውኛል። በተለይ ከመሬት አስተዳደር ታስረው የነበሩ፤ የኮንቲንግ አርከቦን የቃል ትዕዛዝ ተቀብለው የታዘዙትን የፈጸሙ ሰራተኞች ከጊዜ በኋላ ለግል ጥቅም ስትሉ ነው እንዲህ የሰራችሁት በሚል ወህኒ ተወርውረዋል! አንድ እስረኛ “ያዘዘን አርከብ እቁባይ ፣ መሬቱን የወሰዱት ዘመዶች እና ሴቶች፤ አኛን ምን ፍጠሩ ነው የሚሉን?” ብሎኛል።

በእርግጥ ከመሬት ጋር ብቻ ሳይሆን ከገቢዎች ጋር ፣ከመንግስት ንብረት ግዢ ጋር፣ ከጉምሩክ ጋር በተያያዘ ብዙ ሙስና እንደሚሰራ ይታወቃል። ሙስና የሰሩቱ አይታሰሩ እንጂ! ሙስና የሰራው ባለሀብት በየመድረኩ ልማታዊ ባለሀብት እየተባለ ሲጠራ ሙስናን የፈጸመው ሰራተኛም ከእድገት ወደ እድገት ሲሸጋገር ምስኪኖች ለሪፖርት ሚሚያ ሲባል ወደ ወህኒ ይወረወራሉ። ለበቀልና ለፖሊቲካ ትርፍ ተብሎ የማይጣስ ህግ የለም በሀገራችን! ፍርድ ቤት በአቅጣጫ የሚሰራበት ሀገር ነው ኢትዮጵያ! “እከሌ ይፈረድበት! እከሌ የዋስ መብት እንዳይሰጠው” እየተባለ! አቅጣጫ ይተላለፋል። የዳኝነት ነጻነት አይታሰብም! አንደኛ ፣ ሁለተኛ እና አስራ ሶስተኛ ወንጀል ችሎት የሚዳኙ ዳኞች በዋናነት የሚያስፈጽሙት የድርጅቱን ተልዕኮ ነው።

በቃሊቲ ማረሚያ ቤት እኔ በነበርኩበት ወቅት ከፍተኛ ትኩረት ስበው ከነበሩት እስረኞች ባሌስትራን ወርቅ ቀብተው ለብሄራዊ ባንክ የሸጡት ወንድማማቾች፣ አራጣ በማበደር የታሰሩት በቅጽል ስማቸው እነ ወርልድ ባንክ እነ አይ ኤም ኤፍ እነ ሞሮኮ፣ የኢያት ሪል ስቴት ባለቤት አቶ አያሌው፣ የዋካዋካ እስረኞችና ድምጻዊ ሰማሀኝ በለው ይገኙበታል!

ባሌስትራው

የመንግስትን ዝርክርክነት በተጨማሪም ከሚያሳዩ ኩነቶች አንዱ የባሌስትራው ቀልድ ነው! የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ ብሄራዊ ባንክ ባሌስትራ እና ወርቅ መለየት የሚያስችለው ብቃት የለውም! የአንድ ሀገር ብሄራዊ ባንክ በዚህ ደረጃ ሃላፊነት የጎደለው አስተዳደር የሚተዳደር ከሆነ የሀገሪቱም ሆነ የህዝቡ ህልውና አስተማማኝ መሰረት ላይ ቆሟል ማለት ዘበት ነው! የቀረው ሁሉ ሲጣራ ባሌስትራ ሁኖ ቢገኝ ምን ተስፋ አለው ህዝቡ? “ፈጣሪ ብቻ ይጠብቀን” ከማለት በቀር! በዚሁ ወንጀል የታሰሩት ወንድማማቾች በቃሊቲ ውስጥ ከሚገኙ እስረኞች ሁሉ ዘና ማለት ይታይባቸው ነበር። በተለይ ኑሬ የሚባለው እራሱ የአስልምና ሃይማኖት ተከታይ ሆኖ እያለ ሙስሊም ታሳሪዎች ሲሰግዱ ብቻ በጣም ይነጫነጭ ነበር። ስግደት የሚፈጸምበት ቦታ ለመረብ ኳስ ሜዳው በጣም የቀረበ ስለነበር ኳስ ለመጫወት ስግደት እስኪያልቅ መጠበቁ የሚያበሳጩው ብቸኛ ምክንያት ነበር።

አራጣው

በአራጣ ብድር የታሰሩት እነ ‘ጋሼ...’ ጨወታቸው ቀልብ ይስባል። “መንግስት መስራት ያልቻለውን ስራ ስለሰራን መሸለም ነበረብን። ብዙ ሰርተው ማደግ

የፈለጉ ሰዎች ባንክ ብድር ለማግኘት ሄደው በገጠማቸው ውጣ ውረድ እና በጉቦው ሁኔታ የተማረሩትን እንዲሁም ጭራሽ ብድር ማግኘት ያልቻሉትን ኢቲዮጵውያን ‘መሰራት እየቻሉ ለምን ይሞታሉ’ ብለን አበድረናቸዋል። ሰርተው የከበሩ ብዙ ናቸው። ተበድረው በሴትና በመጠጥ የጨረሱት ደግሞ ያስያዙትን ንብረት አስረክበዋል።

እኛ ስናበድር እንደ ንግድ ባንክ ከቤተመንግስት የዘር ሀረግ ማረጋገጫ ሰርተፊኬት አንጠይቅም። ጉቦም የለም። በቂ ዋስትና ይዞ ለመጣ ጉራጌ ይሁን አሮሞ አማራ ይሁን ትግሬ ወላይታ ይሁን ኮንሶ፣ አፋር ይሁን ሱማሌ ለማንም ቢሆን አገልግሎታችን ፈጣንና ተመሳሳይ ነው። በዛ ላይ ደግሞ እንደ መንግስት ባንክ የቀበሌ ቤትና የኪቤአድ ቤት ዋስትና ይዘን የማይመጣጠን ገንዘብ አበድረን አንከስርም። በውሉ መሰረት መክፈል ያልቻለ ተባዳሪ ያስያዘውን ኮላተራል በ24 ሰዓት ውስጥ ወደገንዘብ እንቀይረዋለን አበቃ። መዝረከረክ ምናምን የለም እኛጋ። በአስተዳደር ከማንም ባንክ እኮ የተሻለ አቅም አለን አንተ?” አሉኝ።

እስር ቤት ያሉም አይመስሉ በነጻነት ሲያወሩ። ተጫዋች ናቸው። በእርግጥ እስር ቤት ውስጥ ማንም የተከሰሰበትን ወንጀል አይደብቅም። እንዲያውም ለመርማሪ የደበቁትን ሁሉ ለእስር ቤት ጓደኛ ይናዘዙታል።

“ወንጀሉ ምን የሚል ነው?” አልኳቸው ጨዋታቸውን ለማራዘም ፈልጌ። “የጻፉትን ነው ዋናውን?” ብለው ጠየቁኝ እየሳቁ። እንዳልገባኝ ገለጽኩላቸው። “ክስ በተከፈተብን ሰነድ ላይ የተገለጸው አራጣ ማበደር ወንጀል መሆኑን እና

የመንግስት ጥቅም ቀርቷል” የሚል ነው። እኛ ስናበድር የምንዋዋለው የመንግስት መስሪያቤት በሆነው ውልና ሰነዶች ምዝገባ በመሄድ ህጋዊ በሆነ መልኩ የተጠየቅነውን ክፍያ ከፍለን ነው። አራጣ ስለማበደራችን የሚያረጋግጥ ምንም አይነት ማስረጃ የላቸውም። ግን በጉልበት ንብረታችንን ቀሙ እኛንም ሀያ አምስት አመት አከናነቡን።

ታዲያ ይሄ ዋነኛው ምክንያት እንዳይመስልህ ሌላ አካል ገብር ብሎን እምቢ በማለታችን ነው። ህግ ያለ መስሎን። እላይኛው ግቢ ላሉ ሰዎች የተጠየቁትን የገበሩ ግን አሁንም አሉ። ስማቸውም አልተነካም። እኛም አንጠቁምም። ምን አረጉን? እኛ ተሞኘን እነሱ ነቁ።” አሉኝ አሁንም በፈገግታ።

አያት ሪልስቴት

አያት ሪል ስቴት ለብዙ ባለሙያዎችና የስራ ሃላፊዎች መታሰር ምክንያት የነበረ ሪል ስቴት ነው። ምክንያቱም ጀርባው በመድፍ የታጠረ ነበር። የአያት ሪል ስቴት ፋይል መንካት እራሱ ያስበረግግ ነበር። ቀደም ሲል እንደገለጽኩት መሬት አስተዳደር ምክትል ስራአስኪያጅ የነበረውን አቶ ይችላል ፈንታ አግደውንም ከምርጫ ያሳገደው ይህም ዝነኛ ሪልስቴት ነበር! ተጨማሪ ቦታ አይገባቸውም በማለታቸው። አሁን ደግሞ ሪልስቴቱ ባለቤትየውንም ወደ ቃሊቲ ሸኘ። አቶ አያሌው የነበሩበትን ክፍል ዞን ሶስት ቁጥር አምስት መተጠቢያ ቤቱን እና መጻዳጃ ቤቱን አሻሽለው ከማስራታቸው በቀር ድምጻቸው ብዙም አይሰማም። አንዳንዶች ውስጥ አዋቂ ነን ባዮች ግን

እላይኛው ቤት በህውሃቶች መሃል የተፈጠረው ክፍፍል የሪልስቴቱ የጀርባ አጥንት የነበሩትን መድፈኞች ከጨዋታ ውጪ ስላደረገው ነው ይላሉ። “የሃይል ሚዛኑ ወደ ንግስት ንቧ አድልቷል። እሷን የተጠጉ በጨዋነት እየገበሩ ዋስትናቸው እንደተጠበቀ ያለስጋት ሰርተው ያለስጋት ይበላሉ። ሽማግሌው በጊዜ አልነቁም እንጂ የአየሩን ሁኔታ በማየት በጊዜ ንግስቷን ጉልበት ቢስሙ ኑሮ መገኘያቸው እዚህ አልነበረም።” እያሉ ይተርካሉ።

ዋካዋካ

በደቡብ አፍሪካ የአለም ዋንጫ ‘ህዝብ አጭበርብረዋል’ በሚል የታሰሩት በቃሊቲ ‘ዋካ ዋካ’ በመባል ይጠራሉ። ከሱ የእግር ኳስ ጨዋታውን መመልከት የሚፈልጉ ግለሰቦችን ቪዛ እና ተያያዥ የጉዞ ጉዳዮችን ጨርሶ ተመልካቾችን ወደ ደቡብ አፍሪካ ለመሸገጥ ህገወጥ እንቅስቃሴ በማድረግ ዜጎችን አጭበርብሯል በሚል አስካሉካን ትሬዲንግ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ኩባኒያ ላይ የቀረበ የወንጀል ክስ ነው። ታስረው የነበሩት የድርጅቱ ሰራተኞች እና የድርጅቱ ባለቤት የአቶ ግርማይ ሚስት ነበሩ። የድርጅቱ ባልደረቦችና ውስጥ አዋቂዎች፤ “ጉዳዩ ህጋዊ ስራ ነበር፤ ለማጭበርበርም የታቀደ አልነበረም ፤ በትንሽ የቴክኒክ ብልሽት ነገር ሁሉ እንዳልነበረ ሆነ እንጂ” ይላሉ። “ድርጅቱ ከደቡብ አፍሪካ ኤምባሲ ጋር ከመነጋገር አልፎ በኤምባሲው የቪዛ ሃላፊ ከነበረች ሴትዮ ጋር የኮሚሽን ስምምነት ሁሉ ነበራቸው” አሉ። በዚህም መሰረት በርካታ ተመልካቾች ቀደም ሲል ወደ ደቡብ አፍሪካ መጓዛቸውን ለአብነት በመግለጽ። “የፕሮጀክቱን በታቀደለት አላማ መጓዝ የተመለከተው የድርጅቱ ባለቤት አቶ ግርማይም ስራውን ቀጣይ ለማድረግ ወደ ደቡብ

አፍሪካ በመጓዝ ኢትዮጵያን ለቱሪዝም የሚያስተዋውቅ ጊዜያዊ የባህል ማዕከል ለመፍጠር እንቅስቃሴ ላይ በነበረበት ወቅት የደቡብ አፍሪካ ኤምባሲ የቪዛ ሃላፊዋ የታሰበላት ኮሚሽን እጇ ባለመግባቱና የሰውዬው በሀገር ውስጥ አለመገኘት አበሳጭቷ ቪዛ መስጠቱን ከማቆም አልፎ የተመቱ ቪዛዎችን ሁሉ በመሰረዝ ባለጉዳዮቹን አባረረች፤ ቢዝነሱ የከሸፈው በዚህ መልኩ ነበር።” ይላሉ። “በዚህ ጊዜ ተበድሮና ተለቅቶ ‘ኳስ ለመመልከት’ ብዙ ገንዘብ የከፈለው ህዝብ ስሜቱን መቆጣጠር አቅቶት ሰላማዊ ሰልፍ በማድረጉ የህዝቡን የሚዲያውን እና የመንግስትን ቀልብ መሳብ ቻለ። መንግስትም የወቅቱን ሙቀት ለመጠቀም ሲል ስራተኞቹን አሰረ!” ይላሉ ታዛቢዎች።

“እኛ እንደ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በህግ በተቋቋመ ድርጅት ተቀጥረን በኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ማስታወቂያ የተነገረለትን ነጭ ስራ ነው የሰራነው በምን አይነት መልኩ ነው እኛ የምንቀጣው?” ይላሉ የዋካዋካ እስረኞች።

በወቅቱ እስር ላይ የነበረ አንድ የቀድሞ አቃቤ ህግ “ተስፋ አታድርጉ አትፈቱም። ይፈረድባችሁል።” አላቸው። “እንደዚህ አይነት ጉዳይ ለመንግስት በሶ በወተት ማለት ነው። እናንተ ላይ አስፈርዶ ለህዝብ ቆምኩ በማለት አመት ሙሉ የሚዲያ ሽፋን ያሰጥበታል። አለቃችሁንም ቢሆን ከፈለገ ኬየትም ብሎ ያስመጣዋል። ዳኞቹም ቢሆኑ እውነቱን ቢረዱትም ምንም አይረዱችሁም። ተስፋ ቁረጡ። ሳይወዱ በግድ በጫና ይፈርድባቸዋል።” አላቸው። ምስኪን ላብ አደሮች።

ሰማህኝ በለው

ሰማህኝ በለው በነፍስ ማጥፋት ወንጀል ነበር የተከሰሰው። ክሱ እስኪረሳሳ ዞር ብሎ ቆይቶ ሲመለስ ተይዞ ገብቶ ነው ቢባልም ተደራድሮ በስምምነት ለተወሰነች ጊዜ ገባ ብሎ እንዲወጣ እሱም ሲፈታ ዝፈን በተባለበት ርዕስ ሊዘፍን ሂድ በተባለበት መድረክ እየዘረ ሊያደምቅ ቃል ገብቶ ነው የተፈታው ይባላል። ብቻ ሌሎች ወንጀለኞች የሚቀጡትን ያህል ሳይቀጣ ተፈቷል። ትልቁ ወንጀል ህ.ወ.ሃ.ት.ን መንካት ብቻ ነው። ህ.ወ.ሃ.ት.ን ካልነካህ ምንም ብታጠፋ ምህረት አይጠፋም።

በእርግጥ ከምርጫ 97 በኋላ በተደረገው አባል የማስፋት ስራ በተለይም አርቲስቶች ላይ በተደረገው ዘመቻ በሀገር ውስጥም ሆነ በውጭ ሀገር ከሚገኙት ሙዚቀኞች ከይርዳው ጤናው በቀር ሁሉም እጅ የሰጠ መሆኑን በእርግጠኝነት የማውቀው ነው። እዚህ ላይ ጥያቄ የተፈጠረባችሁ ሰዎች ካላችሁ የምንግራችሁ በእርግጠኝነት ነው። ከይርዳው ጤናው በቀር ያልተጠመቀ የለም። የሙዚቀኞች ክትባት እንዳለቀ የተዋኒያን ቀጥሎ ያለምንም ውጣ ውረድ በስኬት ተጠናቋል። ከአንዳንዶቹ በቀርም አብዛኞቹ ራሳቸውን የገለጹበት ሁኔታዎች አሉ። እየታዩም ነው።

በማረሚያ ቤት ቆይታዬ ካየሁት ሳላነሳው የማላልፈው ነገር የቴለቪዥን ፕሮግራሙ ነው።

ማታ ከምሽቱ ስድስት ሰአት ጀምሮ የሚለቀቀው የወሲብ ፊልሞች ናቸው።
በመንግስት አስተዳደሮች በየትኛውም አርከን የሚታየው የሃላፊነት ስሜት
ማጣት ጉዳይ በወህኒ ቤቱ ይብሳል።

የለውጥ እርምጃ በድርጅት ስራ

በምርጫ 97 ማግስት ኢህአዴግ ‘ተምሬበታለሁ ጥፋቴን ለይቻለሁ’ በማለት የተለያዩ ድርጅታዊ አቅጣጫዎችን ፈጠረ። ከተፈጠሩት አቅጣጫዎችም መሀል ውስጠ ወይራዋ “ድርጅታዊ ስራን በተነቃቃ መልኩ መፈጸም” ዋንኛዋ አቅጣጫ ነበረች። ይህም አባላትን በተለያዩ አቅጣጫዎች በተለይም በሴቶችና በወጣቶች ፣ በዩኒቨርሲቲዎች፣ በአርቲስቶች እና በቀበሌ ነዋሪዎች ወዘተ ማፍራት ቅድሚያ የሚሰጠው ተግባር ሆነ!

“አባል ማፍራት ከፋት አልነበረውም የለውምም። ቢቻል ቢቻል አባል ከማፍራት ተከታይ ማፍራት ቢቀድም እጅግ ይሻል ነበር እንጂ። አንድ የፖሊቲካ ድርጅት እንዲሁ እንደ ድርጅት በሚሰራው ፕሮፖጋንዳ እና በሚያራምደው ፍልስፍና እና(ወይም) እንደ መንግስት በሰራው ስራ እና ባመጣው ለውጥ ተመስጠው ለመከተልና ለመደገፍ የተዘጋጁ ተከታዮች ማፍራት ቢቀድም እና ከእነዚህ ውስጥ ገብቷቸው ከሚከተሉና ከሚደግፉ ተከታዮች ተተኪ አባልን መመልመል፣ ማብቃት እና ሀላፊነት መስጠት ቢሞክር የተሻለ አካሄድ ነበር።” የሚል አስተያየት ያላቸው ቅዋች ነበሩ። የባለ ራዕዩ መሪ ስትራቴጂ ምን እንደሆነ ያልገባቸው።

በምርጫ 97 ውድቀት ምክንያት እራስን በመፈተሽ የተደረሰበት አቋም እና ችግሩን ለመፍታት በባለ ራእዩ መሪ የተነደፈው ስትራቴጂ ነው ተከታይ ሳይፈራ “ሰላም አውለኝ” ብሎ ከቤቱ የወጣውን ሁሉ ሰብስቦ አባል ካልሆነክ

ማለቱን ቀዳሚ ግዳጅ ያደረገው። አባል ማፍራት ቅድሚያ ተግባር ሆኖ በአቅጣጫ መልክ ወርዶ ቀበሌ ደርሶ የቀበሌ ካድሬዎች ሃላፊነቱን ሲቀበሉ በፊታቸው የሚያየት በሚቀጥለው ግምገማ ብዙ አባል በማፍራት አንደኛ ወጥተው ለተሻለ ሀላፊነት መታጨታቸውን እንጂ ምን አይነት አባል እናፈራለን የሚል ጥያቄ አንዴም ወደ አእምሮአቸው መጥቶ የሚያውቅ አይመስለኝም። ምክንያቱም ካድሬዎች የሚመለመለው ህዝብ ለጥፋት ይሁን ለልማት ፣ ለጥብስ ይሁን ለቅቅል የሚመለከታቸው ነገር የለም። ካድሬ ትእዛዝ መቀበል እና መፈጸም ነው ተግባሩ። መጠየቅና ማገናዘብ የተፈቀደለት አይመስልም።

አንድ የቀበሌ ካድሬ በቀበሌ ድርጅት ጽኑነት ቤት የጠረነፋቸውን አባላት ይሰበስብና ተልእኮ ይሰጣል በአጭር ቋንቋ ! “አባል ማፍራት አለብን! ከላይ የመጣ መመሪያ ነው!! በአመጣነው አባል ብዛት እንገማገማለን” አቢቃ።

ተልዕኮ ሲወርድ ሲዋረድ የደረሰው የቀበሌ አባል ተልዕኮውን ተቀብሎ ሲያበቃ እንደ እራሱ ተፈጥሮ፣ እንደ ተፈጥሮው የአነጋጋር ዘዩና ችሎታ ወደ ሚቀርበው ጎረቤቱ ወይም ጓደኛው ሄዶ በሰለጠነው መልኩ ግብዣውን ያቀርባል።

በእድሜ ገፋ ያሉና ጉልምስናቸውን እያገባደዱ ያሉት አባላት በቅርብ ላገኙት ጓደኛቸው ወይም ጎረቤቶቻቸው “ ስንት አመት ሳውቅህ ብልህ ነበርክ! ምነው ሞኝ ሆንክብኝ ጃል? እኛስ ብንሆን ወደን መሰለህ? ጠጋ ጠጋ ባል። ጥቅሙ ባይመጣ ጉዳት አይደርስብህም። የቤተሰብ ሃላፊ ሁኑህ እንደ ጎረምሳ ተቃውሞ፣ ፖለቲካ ምንትስ ቅብጥርስ ምን ያደርግልሃል? ደግሞም መጽሃፉም ቢሆን ንጉስን አትቃወም ነው የሚል። ተቃውሞ አይደል ጃንሆይን ወስዶ

ለደርጉ የዳረገን? ተቃውሞ ካለ ብጥብጥ አለ! ብጥብጥ ከመጣ ደግሞ የኔና ያንተ ልጅ እንጂ ወይ የብርሃኑ ነጋ ወይ የኃይሉ ሻወል ወይ የመራራ ጉዲና ልጅ አይደለም የሚደማው፤ የሚቆስለው። እንዲህም ሁኖ ስልጣን ቢይዙስ ባለውለታዬ ብለው የደሃውን ልጅ የሚጠቅሙ ይመስለሃል? ተው እንጂ እወቅበት? አንድ ሁለት ቀን መሰብሰብ ነው። በወር ወይ ሽልንግ ወይ አንድ ብር መዋጮ ብትከፍል ነው፤ የምርጫ ቀን የምትመርጠውን አንተ ታውቀዋለህ።” ወዘተ እያሉ ያግባባሉ።

ወጣቶችም ቢሆኑ እንዲሁ ይሰሙናል ብለው ወደ አሰቡት ሰው ጠጋ ይሉና “ሰው ሁሉ ጠጋ ብሎ ነው እየተጠቀመ ያለው ፍሬንዴ? አርከበ ጉሊት አለ፤ የስራ እድል አለ፤ ብድር አለ፤ አነስተኛና ጥቃቅን አለ፤ ጠጋ ብለን የድርሻችንን ለምን አንይዝም?” ወዘተ እያሉ አባልነትን አላሳልሰው ማር ቀብተው ይጋብዛሉ።

ሴቶች አባላትም እንዲሁ የቀበሌ ቤት ወይም የአርከበ ጉሊት ወይም ኮንዶሚኒየም ወይ የቀበሌ ስራ ወይም ሌላ ጥቅም ያገኘችውን ቀደም ብላ አባል የሆነችውን ሴት እየጠቀሱ “አታይዋትም እሷን?” ወዘተ እየተባለ አባል ሲኮን ሊመጡ የሚችሉትን ጥቅማ ጥቅሞች በመዘርዘር “እናቴ ተጠቀሟ ቢዬ ነው እወቁበት!” እያሉ የአባልነት ጥሪውን ይበትናሉ። አሁን አሁንም ቀበሌ ስብሰባ ያለ እንደሆነ “ምነው እኔን ለይታችሁ ሳትጠሩኝ? እኔ ነዋሪ አይደለሁም? ወይስ ቅንጅት ናት ብለው አምተውኝ ነው እነዚህ ምቀኞች?” ወዘተ እያሉ ድርጅት ፅህፈት ቤት ድረስ እየሄዱ አንቧጋሮ የሚፈጥሩ ነዋሪዎች ማግኘት የተለመደ ሁኗል።

የኒቨርሲቲዎች አካባቢ ያለው አጭር ነው። “ ፍሬንድ ይሄን ሁሉ አመት ሳይማር ያስተማረህ ቤተሰብ እኮ ይጠብቅሃል። ደግሞ ለፎቶ ኮፒ፣ ለስልክ፣ ለታክስ እያልክ ልታስቸግር ነው እንዴ? ሞኝ ነህ ልበል ? መማር ለመቼ ነው? አባል ሁን የስራ እድል ነፍ ነው በቃ! አሸናፊን አታየውም? ብልጥ ሆነ፤ ተጠጋ፤ አሪፍ ደሞዝ ይገሸልጣል። ዘሪሁን ጉራውን ሲነዛ “በሀገሬ ላይ ስራ ለማግኘት ብቁና ተወዳዳሪ መሆን እንጂ የሚጠበቅብኝ የወያኔ አባል መሆን አይደለም” ምናምን ብሎ ሲፈላሰፍ ይኸው ሁለት አመቱ በማዕረግ ተመርቆ ስራ ሳያገኝ። አሜሪካ ያለ መሰለው እንዴ ብቁና ተወዳዳሪ ምናምን የሚለው? እዚህ አይሰራም። የሚያዋጣህን ምረጥ ወንድሜ!” እየተባለ ብቸኛው ‘የህይወት መንገድ’ ይጠቆማል።

መስሪያ ቤቶች አካባቢም እንዲሁ “የትምህርት እድል ለማነው? እድገትስ ለማን ነው? የሃላፊነት ቦታስ ለማን ነው? ወደ ተሻለ መስሪያ ቤት መቀየርስ ለማን ነው? የኢህአዴግ አባል ለሆኑት አይደለምን? ወንድሜ ሆይ ምክሬን ስማ ወደ ጅሎች ዲስኩር አትመልከት፤ የአባታቸው ቤት ሲዘረፍ ቁጭ ብለው በሚያዩት ሰነፎች አትቅና፤ አብሮ መዝረፍን ተማር፤ ከተማርካቸው ትምህርቶች ሁሉ በላይ የሚጠቅምህ ይህ ነውና!” እያሉ አባልነትን ይሰብካሉ።

ዘመቻው የተሳካ ነበር። ብዙ ሰው አባል ሆነ። ከዚያም በላይ ጎረቤቶቹ ሁሉ አባል ሆነውበት መነጠሉ ስጋት ያሳደረበት ነዋሪ፤ ጓደኞቹ ሁሉ ‘ስበስባ’ እያሉ ሲሄዱ ብቻውን መቅረቱ ያሰጨነቀው ወጣት፤ ከአምና ምሩቃን አባል ያልሆኑት ስራ አጥተው አባል ሁነው የነበሩት ሲቀጠሩ የተመለከተው እጩ

ተመራቂ ሁሉ በራሱ ተነሳሽነት “አባል ካላረጋችሁኝ ሞቼ እገኛለሁ!” ብሎ በየአቅጣጫው መሰለፍ እስኪ ጀምር የደረሰ ስኬት! ‘ለባለ ራዕዩ መሪ’ ግን የመጨረሻው ግብ ይህ አልነበረም።

መቸም አሁን አሁን በወረቀት አባል ያልሆነ ነዋሪ ከከተማ እስከ ገጠር ከጨዋው እስከ ምሁሩ ከወጣት እስከ አዛውንት ማግኘት ከባድ ነው። ምክንያቱም በአጭር ቋንቋ በአጭር ጊዜ ውስጥ ብዙ አባል ለማፍራት የተኬደበት አካሄድ የኢህአዴግ አባል የመሆን እና ያለመሆንን ጉዳይ የምርጫ ሳይሆን የግዴታ አድርጎት ነበርና።

በእያንዳንዱ ግብዣ የነበረው ስብከት አንደ ፖሊቲካ ድርጅት የኢህአዴግን ለዛሬይቷ ኢትዮጵያ የተሻለ አማራጭነት ለማሳመን “ኢትዮጵያን ካላችበት አዝቅት ማውጣት የሚችለው የኢህአዴግ መስመር ብቻ ነው” እያለ የሚገልፅ ሳይሆን ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. አባል ከሆኑ ስለሚያገኙት የቀበሌ ቤት፣ የኮንዶሚኒየም ቤት፣ የአርከብ ጉሊት፣ የስራ እድል፣ የጥቃቅንና አነስተኛ እድል፣ የብድር ሁኔታ፣ ተመርቆ ስራ ወዲያው የመያዝ እድል፣ ወደ ተሻለ ስራ የመሸጋገር እድል፣ ለሃላፊነት የመብቃት እድል የእድገት እድል፣ ለነጋዴዎች ከቀረጥ ነጻ፣ በሆነ ባልሆነው ያለመከሰስ እና ቢከሰሱም የምህረት እድል ወዘተ በመሆኑ በአጠቃላይ ‘ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ኑሮውን ለማቅለል የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. አባል መሆን አለበት። ያለ አባልነት ጉዞ ምን ይዞ ጉዞ?’ የሚል መንፈስ ያዘለ ቋንቋ ነበረው።

ህውሃት በዘመኑ ከተስፋ እና ከእምነት በቀር የሚቆጠርና የሚዳሰስ ነገር ባልነበረበት በዚያን ወቅት ተከታይ አፍርቷል። ኢህአፓ በዘመኑ ብዙ ተከታይ አፍርቷል፤ ጨርቄን ማቄን ሳይሉ ራሳቸውን ከደው አላማውን የተከተሉ። ሌላውም ሌላውም። በዚያ ዘመን መሪና ተመሪ መድረሻቸውን ያውቁታል። ፖሊቲካቸውን እኩል ይፈላስፉታል። ለዚያም ነው ታጋይ እየሞተ ትግሉ ቀጥሎ የነበረው። የዘመኑ አባል ባቡሩ የት እንደሚወስደው አያውቅም። መሳፈር ብቻ ነው! ባቡሩ ውስጥ የሚላስ የሚቀመስ ይኑር እንጂ መድረሻው የትም ይሁን የት አያሳስበውም። ህልሙ ሁሉ ከተንጠለጠለበት የመጨረሻ ፉርጎ ወደሚቀጥለው ፉርጎ፣ ብሎም መቀመጫ ወንበር ወዳለው ፊተኛው ፉርጎ ተሸጋግሮ ተደላድሎ መቀመጥ ነው።

ድርጅቱም ቢሆን የአባሉን አመጣጥ እና የነደፈውን አላማ ስለሚያውቅ የሩቅ ስኬቱን አሻግሮ እያየ በቅርብ ስኬቶቹ መዝናናቱን ተያይዞታል። የአላማዋን ቅኔ ብዙሃን አይረዱት እንጂ ሰሟን ግን ለ'ታማኝ' ካድሬዎችና አባላት በሹክሹክታ መልክ ትነገር ነበር። ይህም ሚስጢር እንደማወቅ ተቆጥሮ ከምርምር ይገታል ተብሎ ይታመናል። “ብዙሃን ይመውጡ ነውና ነገሩ ብዛት እንጂ ጥራት አያስፈልግም ብለን ነው መቼም ይገባሃል ፖለቲካ” እየተባለ ሹክ ይባላል። ሰሙን እንደ ወርቁ። አንዳንድ አባል ሌላ ድብቅ አጀንዳ መኖሩን እንዳይጠረጥር ሚስጥር ያልሆነ ግን ምስጢር የሚመስል ሌላ ነገር ይነገረዋል። ነገሩ ሰሙም ቢሆን እውነት ነው። ጥራት ብዙ ዋጋ ያስከፍላል፤ ለዕለት ዕለት ጉርስ ለእለት ፖሊቲካ ፍጆታ ብዛት እንጂ ጥራት ግድ አይል።

ሁሉን በጥቅማ ጥቅም አማሎ መሰብሰቡ መሳካቱን ቀጥሎ ወደ ድርጅቱ የመጨረሻ ግብ የምታስመራው ሁለተኛው ሴራ መተግበር ጀመረች። የመጨረሻው መጀመሪያ ምዕራፍ ቃል የተገባውን ማማለያ አባል ለሆነ ሁሉ መፈጸም ከባድ እንዲሆን በማድረግ ተጀመረ። ምንም እንኳን የጥቃቅንና አነስተኛ ኤጀንሲ እና የብድር ተቋማት፣ የቀበሌ ስራዎች እና ሌሎች በዋነኛነት ለድርጅቱ የድርጅት ጉዳይ ማስፈጸምያ ቢሰሩም፤ ምንም የመንግስት መስሪያ ቤቶች የስራ እድል ሙሉ በሙሉ ለዚሁ ስኬት እንዲውል ቢደረግም፤ የተሻለ ስራ እና የእድገት ቦታዎች ሁሉ አባልነትን መሰረት እንዲያደርጉ ቢደረግም፤ የተመዘገበውን አባል ሁሉ ማርካት ስለማይቻል ግምገማ በምትባል ሜዳ ተተጋግሎ፤ ተጣጥሎ እና ተገዳድሎ ማሸነፍ ማንኛውንም ጥቅማ ጥቅም ለማግኘት መፈተኛ እንዲሆን ተደረገ። የጨዋታው የመጨረሻ ክፍል መሆኑ ነው።

ጥሎ ማለፉ ተቀጣጠለ፤ ጓደኛዎች ተካካዱ፤ የስራ ባልደረቦች ተላልፈው ተሰጣጡ፤ ነገዴዎች ተጠላሉ፤ ጎረቤታዎች ተቃቃሩ፤ ወታደሮች ተፈራሩ፤ ተማሪዎች መሃል ጥርጣሬ ነገሰ፤ ገበሬው መሃል መተማመን ጠፋ፤ የኢትዮጵያ ህዝብ አንድነቱ ጠፍቶ ሰማኒያ አምስት ሚሊዮንነቱ ተረጋገጠ። ይህ ግብ ጠንሳሾቹ ብቻ የሚያውቁትና የሚጠብቁት ተደራሽ ግብ ነው።

ህዝቡ መተማመን ትቶ የጎሪጥ ከተተያየ መተባበር አይችልም፤ አንድ ሊሆን አይችልም። አንድነት ከሌለ ደግሞ የሚያስፈራ ነገር አይኖርም። የ ዘጠና ሰባቱ ታሪክ እንኳንስ ሊደገም አይታሰብም!

ግብ ተሳካ! ድርጅቱም ረካ። ከፍርሃት ነጻ ወጣ። በምርጫ 2002ም 98 በመቶ ማሸነፍ ተቻለ። ይህም የስኬቱ ልዩ ምልክት ተባለ። “ኢህአዴግን ለየት የሚያደርገው ስህተቱን ማረም መቻሉ ነው።” የሚል ውስጠ ወይራ ንግግርም በእስትራቴጂስቱ በባለ ራዕዩ መሪ በአብዮት አደባባይ ተነገረ።

የኢህአዴግ አቅሙ?

“ለሀገሬ የበኩሌን ልወጣ” በማለት ከኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ጎን የተሰለፈው ወጣት ተስፋ የቆረጠበትና ሚናውን የለየበት ምክንያት በሰፊው ቃኝተናል። ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. “ከስህተቴ ተማርኩ” ካለበት ጊዜ አንስቶ የተገበራቸው የለውጥ መንገዶች ህዝቡ መሃል አለመተማመንን ከማረጋገጥ በቀር ለሀገር ልዕልና የሚበጅ ስኬት አላሳየም።

ኢህአዴግ ሀገርን የማራመድ ወይም ወደ ብልፅግና የማሻገር (ትራንስፎርም የማድረግ) ተቋማዊ አቅም እንደሌለው ከመቼውም በላይ አቅሙን አሟጦ በመጠቀም በአዲስ አበባ ማረጋገጥ ያልቻለውን ለውጥ እንደ በቂ ማሳያ መውሰድ ይቻላል።

አዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር የለበሰውን የማዘናግያና የማታለያ ካባ ቢያወልቅ ምን ሰራሁ ሊል ነው? በአፍሪካ ህብረት መቀመጫነት ምክንያት በለጋሽ አካላት ጥብቅ ድጋፍና ክትትል በሚሰራው የመሰረተ ልማት ግንባታዎች እራሱን ባይሸፍን አዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር ሰራሁ ብሎ የሚያቀርበው ምን ነገር ይኖረዋል? አምስት ዓመታት በሙሉ አፈጉባኤ ሲቀያይር፣ የተቋማትን መጠሪያ ሲቀያይር፣ ስለ ውዝፍ ስራ ሲተርክ፣ ሀላፊዎች ሲሾም ሲሸር፣ ተረት

ተረት ሲያወራ ከመቆየት ባሻገር ምን የተሳካ እና ለህዝቡ ፋይዳ የሚሰጥ ተግባር ፈፀመ?

ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ሀገርን ወደ ልዕልና የመምራት አቅም ይቅርና ከስህተቱ የመማር አቅምም እንደሌለው የተረዳው የኮከቦቹ ስብስብ አንድም እንደ ዜጋ የሀገሩ እጣፈንታ ግድ ብሎት፤ በሌላም በኩል እራሱ ተጭበርብሮ ያጭበረበረውን ህዝብ ወደ መንገዱ የመመለስ እዳው ተጭኖት ሃላፊነቱን ለመወጣት ወሰነ። ኢላማውም ድርጅቱን ጉልበት በማሳጣት አግባብ ወዳለው መስመር እንዲገባ ማስገደድ ነበር።

ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. እንደዚህ የተዘረከረከ፣ መልክ የሌለው፣ ሳይንሳዊ ፍልስፍናን ያልተከተለ፣ ወጥነት የሌለው፣ ለግብረመልስ የማይመች፣ መነሻ እና መድረሻው የማይለይ፣ ውጥንቅጡ የጠፋ፣ የአቦሰጥ አስተዳደራዊ ስርዓት ይዞ፣ ደህነነቱ ያልተረጋገጠ ብሄራዊ ባንክ ይዞ፣ የሰብዓዊ መብትን እንዳሻው አየጣሰ፣ ህዝብ እያፈነ እና እያንገላታ ሀያ አመት ስልጣን ላይ የቆየበት አቅሙ ምንድን ነው? ቢባል ድርጅታዊ አምባገነንነቱ፣ አስማታዊ ሪፖርቱ፣ የመከላከያ አቅሙ እና “አባል” ብሎ የሚጠራቸው ባንዶቹ ናቸው።

አምባገነንነቱ

ነብሱን ይማር እና ጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ዜናዊ ትልቁ ብርታቱ ድርጅታዊ አምባገነንነቱ ነው። ሙት ወቃሽ አያርገኝና። በነገራችን ላይ የጠቅላይ

ሚኒስትሩን ህልፈተ ህይወት ተከትሎ ከፍተኛ ባለስልጣናት በየመድረኩ “ዘላለማዊ ክብርና ምስጋና ለመሪያችን” ወዘተ የሚሉት ወደው እንዳይመስላችሁ። እውነታቸውን ነው። ባለውለታቸው ነው። የእሱ ድርጅታዊ አምባገነንነትና የእድሜ ማራዘሚያ ስትራቴጂዎች ባይኖሩ ኖሮ እንኳን እነሱ ድርጅቱም አይኖርም ነበር።

በእርግጥ የአምባገነንነቱ መንፈስ በአብዛኛው የህውሃት አባላት ላይ ይንፀባረቃል። ‘ድርጅቱ ዲሞክራሲያዊ ሳይሆን የሚፈራ መሆን አለበት።’ የሚል እምነት አላቸው። “ይህ ህዝብ ዲሞክራሲ የሚገባው አይደለም፤ ታዲያ ዲሞክራሲ ያልገባው እንደሆነ ሰተት ብለን ቤተመንግስቱን ለቀን መውጣት አለ እንዴ? ከወጣንም እንደ አገባባችን እንወጣለን እንጂ!” የሚሉ ባለስልጣናት አሉ። “እኛ ያልነው ብቻ ነው ዲሞክራሲ” የማለት ‘ዲሞክራሲያዊ አምባገነንነት’። ሁል ጊዜ የሚያሰሉት “በመስዋዕትነት የተገኘ፤ በአጥንትና በደም የመጣ. . . “ የሚሉትን ትረካ ነው። ህዝቡ እንደሆነ ያልከፈለው ነገር የለም። የእነሱ አጥንትና የደም ዋጋ ስንት እንደሆነ ባይገባኝም።

አቶ መለስ ዜናዊ የድርጅቱን ስልጣን ላይ መቆየት ወይም የድርጅቱን ህልውና ህልውና ለማረጋገጥ የሚያፈልቃቸው ስትራቴጂዎች እና ብልሃቶች ብቻቸውን የትም ላይደርሱ ይችሉ ነበር። አምባገነንነቱ ባይጨመር ኖሮ። “ነው” ያለውን ለማስፈፀም የሚጠቀመው ጉልበት የዋዛ አይደለም።

ኮሽታ ሳያስሙ እግሬ አውጪኝ ያሉትንና ኮሽታ ሳይሰማ ደብዛቸው የጠፋውን ሳንቆጥር እነ ታምራት ላይኔን፣ እነ ሰዬ አብርሃን እነ ኩማ ደመቅሳን እና ሌሎችን የቀጣው ይህው ማንክሉብኝነቱ ነው። ታምራት ላይኔ እና ሰዬ አብርሃ ኩርፊያቸው ኩራት ሁኖአቸው በሄዱበት ሲቀሩ ኩመ ደመቅሳ ግን የተሰጠውን ቅጣትና ውርደት አሜን ብሎ በጨዋ ደንብ በመቀበሉ “ከጥፋቱ በደንብ የተማረ፣ ጌቶች ሲቆጡት ለባዕድ የማያሳጣ ጨዋ ሰው” ተብሎ የጨዋ ደምዘ ሲበላ ቆይቶ ዳግም ወደ ስልጣን ተመልሷል።

የህ.ወ.ሃ.ት.ም ሆነ የሌሎች የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ አባላት በጠቅላይ ምኒስትሩ ህልፈት ደረት ቢደቁ፣ እዩዬ ቢሉ አይገርምም። ምክንያቱም የማምለጭያ ብልሃቱ፣ ምትሃተኛ ሪፖርቱ እና አምባገነንነቱ ብቻ ስልጣን ላይ እንዳቆያቸው ይገነዘባሉና። ለቅሶው ‘ከአሁን በኋላስ ምን ይውጠን ይሆን?’ የሚል ነው። መሰንበት እንደሚከብድ ልባቸው ስለሚያውቅ።

ብዙዎቹ ባልስልጣናት ባገኙት አጋጣሚ የመስከሩትን ምስክርነት ብንመለከት ከጦርሜዳ ጀምሮ እያንዳንዱ ስትራተጂ በአቶ መለስ እንደ ተነደፈ ይገልጻሉ። ይህ እውነት ነው። ከእነዚህ እስትራተጂዎች መሃል የትግራይ ህዝብ ገንፍሎ ከድርጅቱ ጎን እንዲቆም ለማድረግ ተቀይሷል የሚባለው አስቀያሚ ስትራተጂ አንዱ መሆኑ ነው።

ቤተመንግስት ከገቡም በኋላ ቢሆን ከሽግግር መንግስቱ ስትራተጂ አንስቶ የገጠር ፖሊሲን ጨምሮ እስከ አሁኑ ዝነኛው የእድገትና የትራንስፎርሜሽን

ዕቅድ ድረስ እያንዳንዱ ስትራቴጂ የድርጅቱን ህልውና የሚያስጠብቅ እድሜ ማራዘሚያ ኪኒኒ ሆኖ ነው የተዘጋጀውም፤ ያገለገለውም።

እያንዳንዱ እስትራቴጂ የድርጅቱን እድሜ ከማራዘም ያለፈ ፋይዳ እንዳልነበረው ለማረጋገጥ እስትራቴጂዎቹ ከተደሰኩረላቸው ፕሮፖጋንዳዎች አንጻር አፈጻጸማቸው ምን እንደሚመስል ማየት በቂ ነው። ብዙ የተባለላቸው እና ጭራሽ ሳይጀመሩ የአቅድ ዘመናቸው ያለፉ ውብ እስትራቴጂያዊ ግቦች ያገኛሉ። ትንሽ ለመሰንበት በፕሮፖጋንዳ ማደንዘዝ ነው የሚፈለገው።

ሪፖርቱ

በኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. አለመስራት አይደለም ችግሩ። ያልሰሩ መምሰሉ እንጂ። ያልሰሩ መሰሉ ለትችት መዳረጉ እንጂ ሳይሰሩ ሰርቻለሁ ብሎ ሪፖርት ማድረግ የሚያስመስግን ብሎም ‘ፖሊቲካ የገባው’ ብሎም ‘አቅም ያለው’ ያሰብላል።

በመሆኑም ከቀበሌ ፅህፈት ቤት እስከ ጠቅላይ ሚኒስትር ቢሮ ድረስ የሀሰት ሪፖርት ይቀነባበራል። እንደ ደረጃው አቀነባበሩ እየተሻሻለ።

የታችኞቹስ አለቆች “የበላይ አለቃ ፍራቻ ነው ይባላል፤ ጠቅላይ ሚኒስትር ቢሮ ደግሞ ምን ፍራቻ ነው?” ሊባል ይችላል። አይሳሳቱ። ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ህይወቱ ሪፖርቱ ነው።

ለአለም አቀፍ ተቋማት የሚቀርቡ ሪፖርቶች በከፍተኛ ጥንቃቄ ይዘጋጃሉ። በተለምዶ ‘BTS’ ተብላ የምትጠራ ሪፖርት አለች። ይህች “Based on True Story” ማለት እንግዲህ ‘ተሰራ’ ተብሎ የሚቀርበውን ተግባር አንድ ሁለትቸ ለ ናሙና ሰርቶ፤ በዛች ናሙና ሰፊ የሚዲያ ሽፋን አሰጥቶ፤ ሪፖርቱን በተፈለገው አሀዝ አባዝቶ ማቅረብ ማለት ነው። ለምሳሌ ጤና ጣቢያ ግንባታ ላይ ሪፖርት ካስፈለገ፤ አንድ ሁለት ሶስት ቦታ ጤና ጣቢያ ገንብቶ በሀያ ወይም በሰላሳ ተባዝቶ ስድሳ ወይም ዘጠና ጤና ጣቢያ ተሰራ ተብሎ ሰፊ የሚዲያ ሽፋን መስጠት ማለት ነው። ለእርዳታ ሰጪ አካላትም ሪፖርቱን በሚዲያ ሽፋኑ ሞሽሮ ማቅረብ ነው።

ይህን ሁኔታ ማረጋገጥ ከባድ አይደለም። በቀላሉ ከሰባ ሚሊዮን ገበሬ የሰንቱ ህይወት እንደተሻሻለ መመልከት ይበቃል። በራስ አይን! ችግር የሚሆነው በኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ያየነው እውነት የመሰለን እንደሆነ ነው። ለነገሩስ ለማናችን ነው የሚመስለው? የገበሬ ቤተሰቦቻችንን ህይወት በቅርበት እያወቅን?

ይህ ‘እውነተኛ ታሪክ ላይ የተመሰረተ ሪፖርት’ በተለይ በተለይ ከውጪ ሀገር ብድር እና እርዳታ በሚገኙባቸው ፕሮጀክቶች ላይ፤ የመንግስትን ሁለንተናዊ የልማት እንቅስቃሴ በሚመለከቱ ጉዳዮች፤ የመንግስትን ዲሞክራሲያዊነት እና በሀገር ውስጥ የህግ የበላይነትን የሚያረጋግጡ መሰረቶችን ማስፋት በተመለከቱ እና በአጠቃላይ ውጪ ሀገር ሄዶ ለመለመንና ለመመጸድ እንዲሁም እምነትና ክብር ለማግኘት በሚረዱ በአለም መንግስታት እና በተለያዩ ደጋፊ አገራት ዘንድ

ሞገስ ለማግኘት በሚረዱ ማንኛውም ጉዳዮች ላይ ምርጥ በሆኑ፣ በቂ እውቀትና ስልጠና ባላቸው፣ ለዚህ ተግባር በተመለመሉ ሰራተኞች(ዲፕሎማት ነው የሚባሉት) ተዘጋጅቶ በጠቅላይ ሚኒስትሩ አማካሪዎች ተገምግሞ በጠቅላይ ሚኒስትሩ ይሁንታ የሚያገኝ ነው። ለመመስገን መልካም ነገር መስራት የግድ አይደለም። መስሎ መገኘትም ብቃት ነው። የባለ ራዕዩ መሪ መርህ!

በዚህ ብቻ አያበቃም። አስፈላጊ ሁኖ ሲገኝ ለአንዳንድ የውጭ ሚዲያ ባለሙያዎች ጉቦ ተሰጥቶ በተፈለገው አቅጣጫ እንዲዘገብም ይደረጋል። ጎብኚዎች ከሀገር ውጭ በሚመጡበትም ጊዜ መጀመሪያ የሚዲያው ሪፖርተሮች ይቀርቡላቸዋል። በንድፈ ሃሳብ ካደከሙባቸው በኋላ በቀረጸው ጥቂት ሰዓታት ለናሙና የተሰሩትን “ከተሰሩት በጥቂቱ በአይንዎ ቢመለከቱልን” በሚል ግብዣ ያስጎበኙባቸዋል። ጎብኚዎቹ አብዛኛውን ጊዜ የሰነድ እና የሚዲያ ምስክርነቱን ከተመለከቱ በተጣበበ ጊዜ ወደ መስክ ጉብኝት የመሄድ ፍላጎታቸውም እምብዛም ነው። የኢህአዴግ መንግስት ድርጅቱን ትንሽ ያሰነብታል ብሎ ካሰበ ህዝቡንም ሆነ የአለም ህዝብን ለመዋሸት አያቅማማም። መቸም የኢትዮጵያ ህዝብ ስንት ደም የፈሰሰባት ባድመ ‘ለኢትዮጵያ ተወስናለች’ ተብሎ ተነግሮት ሀዘኑን ረስቶ በአብዮት አደባባይ መጨፈሩን መቸም አይረሳውም። ደግነቱ ለዘላለም የሚኖር ውሸት የለምና እውነቱ ፍንትው ብሎ ወጣ።

‘የኢትዮጵያ የማያቋርጥ ሁለት ዲጂት የኢኮኖሚ እድገት’ የሚባለው ጀብድ (አድቬንቸር) ሀገሪቱ ላይ በየትኛውም አይነት መልክ ወይም መገለጫ ሊታይና ሊዳሰስ ያልቻለበትም በዚህ ምክንያት ነው። በዚህ “based on true story”

ሪፖርት የአለም ተቋማትን አስከረው አስከረው እነ ዓለም ባንክ ሳይቀሩ “11 በመቶ” እያሉ ይመሰክሩላቸዋል። ዜጋው “ልዳስሰው ልጩበጠው” ቢል የትም እያገኘውም። ምክንያቱም ምናባዊ ነዋ! በጭራሽ የለም። አንድ ኩንታል ጤፍ የሚገዛ ገንዘብ ወርዶ ተዋርዶ አቅም አጥቶ ከአንድ ምሳ ወይም ከአንድ እራት በላይ መግዛት አቅቶት በአይናችን እያየን የሀገሪቱ ኢኮኖሚ በሁለት ድጅት አድጓል የሚል ቅገጥ የምንሰማው በዚህ ምክንያት ነው። የአለም ተቋማት ቢመሰክሩ ምን ዋጋ አለው? ነፍሳችን ካልመሰከረች ?

የጦር አቅሙ

ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ሌላው ስልጣን ላይ ያቆየው አቅሙ የጦር አቅሙ ነው።

እንደሚታወቀው ከጠቅላላ የጦር ሃይሉ ከሰማኒያ በመቶ በላይ የሚሆነው ታማኝነቱ ከህገመንግስቱ ይልቅ ለህውሃት ስለሆነ የጦር ሀይሉ የኢትዮጵያ ሀገር መከላከያ ሰራዊት ከሚባል ‘የህውሃት ድርጅት መከላከያ ሰራዊት’ ወይም ‘የህውሃት የጦር ሀይል’ ተብሎ ቢጠራ የሚቀል ይሆናል። ከተራ ወታደር እስከ ጠቅላይ ጦር አዛዥ ያለው የአዛዥ ታዛዥ ሰንሰለት ውስጥ ወሳኙን ሚና የሚጫወቱት ለህውሃት ታማኝ የሆኑ ሰዎች ብቻ ናቸው። መቸም ‘የጦር ሀይሉ ከማንኛውም የፖሊቲካ ፓርቲ ገለልተኛ ነው’ የሚል ተረት ስለሚነገረንና ስለሚያስነብቡን ‘የህውሃት አባላት ናቸው’ ማለት ከብዶኝ ነው ‘ለህውሃት ታማኝ የሆኑ ሰዎች’ ብዬ የገለፅኩት! ይህም የባለራዕዩ የመለስ ዜናዊ ስትራቴጂ ነው። በዚህም ምክንያት የመከላከያ ሀይሉም ሆነ የፌዴራልና ልዩ ፖሊሶች

እንዲሁም ፈጥኖ ደራሽ ኮማንዶዎች ያለ አንዳች ጥያቄና መልስ የታዘዙትን ለመፈፀም የማንገራገር እድል የሌላቸው ናቸው።

አባሉ

ዋናውና ድርጅቱን ከሁሉ በላይ እንደ ጀርባ አጥንት ሆነው የሚያገለግሉት የመሰረታዊ ድርጅቶቹ አባላት ናቸው። የመሰረታዊ ድርጅቶቹ አባላት በማወቅም ሆነ ባለማወቅ በዋናነት የባንዳነት ሚናቸውን በሚገባ የሚወጡ ናቸው።

ከአሮሚያ ህዝብ ጉሮሮ እየነጠቀ የህውሃትን ሆድ የሚሞላው ሌላ አይደለም። አ.ህ.ዴ.ድ. ነው። ምሳሌ እንጥቀስ። አሮሚያ ልማት ማህበር በአሮሚያ ልማት ስም ከእያንዳንዱ አሮሞ ገበሬ፣ ተማሪና ነጋዴ ቤት ለቤት እየዞረ በግዳጅ ከመሰብሰብ ጀምሮ ትላልቅ ኤክስፖዎችን በማዘጋጀት የሰበሰበው ገንዘብ አማራ ልማት ማህበርም ሆነ ትግራይ ልማት ማህበር ከሰበሰበው በብዙ እጥፍ ይበልጥ እንደነበር የሚታወቅ ነው። ያ ገንዘብ ግን ሳይውል ሳያድር ለትግራይ ልማት ማህበር በብድር መልክ ከወለድ ነፃ እንደተሰጠ ሀፍረተቢሱ ኢ.ቴ.ሺ. ተናገረ። ‘ከወለድ ነፃ’ ተብሎ ተነገረ እንጂ እውነታው ‘የማይመለስ ብድር እንደሆነ የታወቀ’ ነበር። ምናልባት ለሚቀጥለው ሚሊኒየም ‘የትግራይ ሪፑብሊክ’ “ የተረሳ እዳ ’ በማለት ካልመለሰች በቀር እስካሁንም አልተመለሰም።

ከኢህአዴግ ጎን መቆምን ያልመረጡ እና የሚቃወሙ አማሮችን እየሰለለ አሰልፎ የሚሰጠው ማነው? ከብ.አ.ዴ.ን. በቀር? የደቡብ ኢትዮጵያ ህዝቦችንስ ጠርንፎ የያዘው ማን ነው ደ.ኢ.ህ.ዴ.ን አይደለምን?

እነዚህ አባላት የወገኖቻቸውን ጆሮ በመጥባት የህ.ወ.ሃ.ት.ን ደህንነት ይጠብቃሉ። ከህዝቡ ቀምተው በመገበር የህ.ወ.ሃ.ት.ን ጓዳ ያበለፅጋሉ፤ ምርጫ ሲደርስ ገበሬውን እና ነጋዴውን በማስፈራራት፤ ተማሪና ነዋሪውን በማባበል የምርጫ ካርድ እንዲወስዱ ቅስቀሳ ያደርጋሉ።

በነገራችን ላይ በምርጫ ወቅት የሚፈለገው ህዝቡ የምርጫ ካርድ ወስዶ በምርጫው እለት መራጭ በርከት ብሎ ለሚዲያ እንዲታይ ማድረግ ነው እንጂ የምርጫው ውጤት አይደለም። የምርጫ ውጤት ቀደም ተብሎ የሚያልቅ ጉዳይ ነው። ምናልባት ከየክልሉ የአንድ ምርጫ ጣቢያ አንድ ኮሮጆ እራስን ለመፈተሽ ለናሙና ያህል ይቆጠር ይሆናል እንጂ ሌሎቹ ከቆጠራው ቀደም ብለው ከአካባቢው የሚወገዱ ናቸው። በምትኩ ለምርጫ በተመዘገበው ህዝብ አህዝ ተሰልቶና አስፈላጊው ቀመር ተሰርቶ የተዘጋጀ ኮረጃ ይተካል። እዚህ ላይ ያልታሰበ ችግር ካላጋጠመ በስተቀር የምርጫ ታዛቢዎች ትብብር አይፈለግም። ሁሉም ነገር ምትሃታዊ በሆነ መልኩ ይጠናቀቃል።

1.2 የተሰፋው ነፀብራቅ በኦሮሚያ

የኢ.ህ.ዴ.ድ(O.P.D.O.) ወጣቶች ሊግ ከአዲስ አበባው ስብሰባ በኋላ ያደረጉት የመጀመሪያ ስብሰባ በአዳማ ተከፈተ። ከኦሮሚያ የተለያዩ ዞኖች የተውጣጡ አባላት አዳማ ተገናኙ። የአዲስ አበባው መንፈስ እንዳይደገም ከፍተኛ ስጋት በሊጉ መሪዎችና የተለያዩ ተልእኮዎች ይዘው ወደ ስብሰባው በገቡ ካድሬዎች ፊት ላይ ይነበባል። ስብሰባው ከተያዘለት ፕሮግራም አንድ ሰዓት ዘግይቶ ተጀመረ።

“አቶ ዮሃንስ ገብረእዝጊ የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ወጣቶች ሊግ ተ/ሊቀመንበር ወይዘሪት ትፍስህት አጽብሃ የህ.ወ.ሃ.ት. ወጣቶች ሊግ ሊቀመንበር፣ አቶ ቻላቸው ሞገሴ የብ.አ.ዴ.ን. ወጣቶች ሊግ ሊቀመንበር አቶ ፎላ ላምቢሶ የደ.ኢ.ህ.ድ.ን. ወጣቶች ሊግ ሊቀመንበር ከቡራንና ከቡራት የኢ.ህ.ዴ.ድ. ወጣቶች ሊግ አባላት እና ከተለያዩ መዋቅራት የተጋበዛችሁ ከቡራን እንግዶች ለዛሬው አመታዊ ጉባኤያችን እንኳን በሰላም መጣችሁ!”

ጭብጨባ

“የዘንድሮውን ጉባኤያችንን የተለየ የሚያደርገው ይህ ጉባኤ የምርጫ ዋዜማ ላይ መደረጉ ነው። በፕሮግራማችን መሰረት . . . ”

በማለት አቶ ኢጃራ ለማ የኢ.ህ.ዴ.ድ. ወጣቶች ሊግ ሊቀመንበር የጉባኤውን መከፈት አበሰረ።

የፕሮግራሙ የመጀመሪያ ክፍል የነበረው የኢ.ህ.ዴ.ድ. ወጣቶች ሊግ ሪፖርት የማብራሪያ ጥያቄ በዝቶበት ጉባኤው ቀስ በቀስ አጀንዳውን እየሳተ መጣ። ከተወሰነ ቆይታ በኋላ የጉባኤው ተሳታፊ ሁሉ እጅ አውጪ፤ ጥያቄ ጠያቂ፤ እድል ይሰጠኝ ባይ ሆነ።

በዚህ መሃል አንድ አጠር ያለ ቁመት ያለው ወጣት ‘አቶ ደበሌ አደል እባላለሁ ከፍቼ ዞን ሂደቡ አባቴ ወረዳ ነው የመጣሁት’ በማለት እራሱን አስተዋውቆ ንግግሩን ጀመረ።

“ከዚህ በፊት ይሰሙ የነበሩ ሪፖርቶች ላይ የተለመደው የቁጥር ግነት ነበር። አንድ መቶ ሲሰራ ‘አንድ መቶ ሺህ አንድ መቶ’ ተብሎ ሪፖርት ማድረግ የተለመደ ነበር። የዛሬው ሪፖርት ግን በሪፖርቱ የተጠቀሱት ዝርዝር ነገሮች አየር ላይ ተሰርተው ካልሆነ በስተቀር በክልላችን እንዳልተሰሩ እናውቃለን።

“በየወረዳው ያሉ ወጣቶችን እና የተማረውን ኃይል በአብዮታዊ ዲሞክራሲ፤ የመንግስት ስትራቴጂና አቅጣጫዎች ላይ በማወያየት በፈጠርነው የጋራ መግባባት የመቃወም መንፈስ የነበራቸው ወጣቶች ሁሉ ሳይቀሩ አባል ማድረግ ችለናል።”፤ “የአርሶ አደሮችን ልጆችና ቤተሰቦች በየቀበሌያቸው በመድረስ የመንግስትን አላማ በማስጨበጥ የጠላት መጠቀሚያ እንዳይሆኑ በማድረግ ገበሬው ከደጋፊነት ወደ አባልነት ተሸጋግሯል” . . . ወዘተ ተብሎ የተተነተነው የት ዞን የት ወረዳ የት ቀበሌ ነው?

ይህ ሁሉ ወጣት ከክልሉ የተለያዩ ዞንና ወረዳ ነው የመጣው። ከሪፖርት አቅራቢዎች በስተቀር ስለተባለው ነገር የሚያውቅ የለም። እኔም እናገራለሁ። እውነት የመናገር ቀን ዛሬ ነው!” በማለት ትንፋሽ ወሰደ።

የዚህ ወጣት ንግግር እርጋታ የተሞላበት ስለነበር የተለየ መስህብ ፈጥሯል። ንግግሩን እስኪቀጥል በጉጉት ይጠበቅ ነበር። ትንፋሽ በአይኑ ይወስድ ይመስል ጉባኤውን በአይኑ ቃኝቶ ንግግሩን ቀጠለ።

“በሪፖርቱ የተገለጸው ነገር ውሸት ነው። እውነቱን እንናገር ከተባለ አሉን የምንላቸው አባሎች እንኳን እየሸሹ ነው። በመንግስት መስሪያ ቤቶች ያሉት ብቻ ከስራ እንባረራለን በሚል ፈርተው አቋማቸውን አልገለጹም እንጂ ሌሎች በምንጠራው ስብሰባ እንኳ መገኘት ከተዉ ቆይተዋል።”

“የአርሶ አደሩን ቤተሰብ እና በየወረዳው የሚገኙትን ወጣቶችና ምሁራንን አወያይቶ የጋራ መግባባት መያዝ ይቅርና እርስ በእርሳችንም መግባባት ካቃተን መተማመን ካቃተን ጊዜ የለንም!”

በቅንነት የግልጽኝነት ጥያቄ በማንሳታቸው ምክንያት ስንት አባላት እንደተገመገሙ ከነበራቸው ሃላፊነት እንዲነሱ እንደተደረገ እናውቃለን። ከአዲስ አበባው ጉባኤ በኋላ እንደ አባልነታችን ብዙ ጥያቄ ተፈጥሮብናል። ዛሬም ጥያቄ ስለጠየቅን የፖሊቲካ ታማኝነት ይጎድለዋል ተብለን እንደምንገመገም እናውቃለን። ነገር ግን ቀኑ ዛሬ ነውና እንናገራለን። ”

„ወጣቱን በመንግስት ስራ እና በመንግስታዊ ጥቅማጥቅሞች ነው እያባበልን አባል የምናደርገው። ሃቅ ነው። ክልላችን ላይ እንኳን ሌላ ይቅርና የህክምና ባለሙያ እንኳን አባል ያልሆነ አይቀጠርም። ሰርቶ የመኖርና ያለመኖር እድሉን አንቀን ይዘን አይደል እንዴ አባል እያደረግን ያለነው? , አሰልጥነን አወያይተን ’ ሲባል ትንሽ አይታፈርም? ለመሆኑ ማን ነው አሰልጣኙ? በየወረዳው ያለ ካድሬ? ለምን ነው የምንወሻሸው? ህብረተሰቡ በግልጽ መቃወም ይቅርና አባል ካልሆነ መኖር እንደማይችል እስኪገባው ድረስ በተግባር ሁሉ ስላሳየነው አባል እየሆነ ቢሆንም ውስጥ ውስጡን ግን ቅኝ ግዛት ውስጥ እንዳለ ያምናል።

እስቲ የእረኞችን ዜማዎች ስሙ? የወጣቶችን ፋጩት አጤኑ? የጎልማሶችን እንጉርጉሮ እና የአዛውንቶችን ጉምጉምታ አዳምጡ? ”

„መቼስ ማል ጎደኒ

አካ በራቲቲ ኮልፈኒ“

እያለ ቁጭቱን እየገለጸ ነው ያለው በዜማው፣ በጉምጉምታው፣ በእንጉርጉሮው።

“አባሎቻችን ከአዲስ አበባው ጉባኤ በኋላ ብዙ ጉዳዮች ላይ እንወያይ ብለው ሲጠይቁ የፖለቲካ ታማኝነት ጉድለት አለባቸው በሚል ከሃላፊነታቸው ተነስተዋል።። ቀሪዎቻችን ደግሞ መወያየት ያልተፈለገው በአዲስ አበባ ክልል የተነሱት አስተያየቶች ትክክል ስለሆኑ ማስተባበል ስላቃተ ነው የሚል ድምዳሜ ላይ ደርሰናል። ዛሬም በዚህ ስሜት ውስጥ ነው እዚህ ያለነው። አይደለም እንዴ ወንድሞቼ?” በማለት ወደ ጉባኤው በመዞር ሲጠይቅ ጉባኤው በጭብጫባ ድጋፉን ገለፀ።

“ እውነቱ ይህ ነው። እኛ ወጣቶች ከመልካም ዜጋ የሚጠበቀውን ሃላፊነት ለመወጣት እንታገላለን እንጂ እንዲሁ በደመናፍስ ተመርተን ሀገራችንና ህዝባችን ወዳልሆነ አቅጣጫ መምራት አንሻም። ”

ጭብጨባ!

“ዛሬ የከቡር ጠቅላይ ሚኒስትሩና የሚመሩት ድርጅታቸው ህውሃት የመጨረሻው ህልም ምን እንደሆነ ማወቅ እንፈልጋለን።”

ጭብጨባ!

“ዲሞክራሲ ስንል የምንኖረው፣ የምናየውና ህዝባችን የሚዳስሰው ዲሞክራሲ መሆን ነው የሚገባው። የእኛ ዲሞክራሲ እንኳንስ የህዝባችንን ህይወት ነክቶ ሊያሳምን ይቅርና በኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. መሰረታዊ ድርጅቶች መሃል እንኳን ሊታይ አልቻለም።”

“የክልሎችን ፕሬዝዳንቶች የክልሉ ህዝብ ነው የሚመርጠው? መሰረታዊ ድርጅቶች ናቸው የሚመርጡት? አይደለም። ህውሃት ነው የሚመርጠው። ታዲያ ለአሮሚያ ፕሬዝዳንት ህውሃት ከመረጠለት የአህዴድ ህልውና ምኑ ላይ ነው? ለአማራ ክልላዊ መንግስት ህውሃት ርእሰ መስተዳድር ካስቀመጠ የብአዴን ህልውና ምኑ ላይ ነው? የመሰረታዊ ድርጅቶች ህልውና ምንድን ነው?”

“ከህውሃት ውጪ ያለው መሰረታዊ ድርጅቶች የወከልናቸውን ህዝብ መብትና ጥቅም ለማስከበር ነው ትግላችን ወይስ የህውሃትን አላማ ለማሳካት ነው?”

የድርጅቱን አመራራት መብትና ሞራል እንኳን ማስጠበቅ አልቻለም እኮ ድርጅቱ! ድርጅቱ ሳይመቸው ሲቀር እኮ ከግንባሩ ወጥቶ ህዝቡን የማስተዳደር ስሜት ሊኖረው ይገባል። እየሆነ ያለው የህ.ወ.ሃ.ት.ን ስሜት መንከባከብ ነው። የእኛስ ህዝብ? እስከ መቼ የህዝባችንን ስሜት ለህ.ወ.ሃ.ት. ስሜት ስንል ስንሰዋ እንኖራለን?

“የኢትዮጵያ ወጣቶች የአብዮት እንጂ የባንዳነት ታሪክ የለንም። እኛም የዛሬ ወጣቶች የባንዳነት ታሪክ ትተን ማለፍ አንፈልግም። ስለዚህ ድርጅታችን የህዝባችንን መብትና ጥቅም ከማስከበር የተነሳ አቅጣጫ በመያዝ ግንባሩም የአንድን ብሄር የበላይነት አስቀርቶ ዲሞክራሲያዊ ቁመና መፍጠር ካልቻለ በዚህ ድርጅት ውስጥ ሆኖ ለግንባሩ መታገል ከባንዳነት ተለይቶ ሊታይ ስለማይችል አቅጣጫችንን ለማስተካከል እንደምንገደድ ለመግለጽ እወዳለሁ።”

“እኛ እራሳችን በምንሰራው ነገር ተሸማቀን ልንሞት ነው። የውጭ ሀገራት መንግስታቶች የለገሱት እርዳታ ምን ላይ እንደዋለ ለመገምገም ሲመጡ ህዝባችንን ‘ያልበሉትን በላን ያላዩትን አየን’ ብለው በሀሰት እንዲመሰክሩ በማስፈራራትም ጭምር ውሸት ከማስታጠቅ በቀር የእኛ የካድሬነት ሚና ምንድን ነው? እኛ መዋሸታችን አንሶ እስከመቼ ህዝባችንን እያስዋሸን እንኖራለን? በውሸት ጎልምሰን በውሸት ልናረጅ ነው እኮ!

በገዛ ወገናችን ተጠልተናል። በልጅነታችን አቅፈውን የሳሙን ንፍጣችንን የጠረጉ ፍቅራቸውን ሳይሰስቱብን እድገታችንን በተስፋ ሲጠብቁ የነበሩ ወገኖቻችን ዛሬ በፍርሃትና በጥርጣሬ ነው የሚመለከቱን። ቢታን ከዚህ በላይ

ባንዳነት ምንድን ነው?” በማለት ወደመጨረሻው አካባቢ እንባ እየተናነቀው
ንግግሩን ጨርሶ የስብሰባ አዳራሹን ለቅቆ ወጣ።

1.3 የተስፋው ነፀብራቅ በአማራ

ከአዳማው ጉባኤ በኋላ በየክልሉ ግምገማዎች ተደርገው የግምገማዎቹ ውጤት በተጨማሪም ወደፊትም የማያመራ ሁኖ ቢገኝም በአንዳንድ የሃላፊነት ቦታዎች ያሉ ወጣቶች ከሃላፊነታቸው መነሳታቸው ተሰማ። ቀስ እያለ “ልማቱን ለማስቀጠል ሲባል ኪራይ ሰብሳቢዎችን እንዋጋለን፤ ውግያውንም ከውስጣችን እንጀምራለን” የሚል መፈክር መሳይ ነጠላ ዜማ ተለቀቀች።

ይህንኑ ተከትሎ ኪራይ ሰብሳቢዎችን አጣርቶ ለህግ የሚያቀርብ ግብረ ኃይል መቋቋሙ ተሰማ። ይህ ተቋቋመ የተባለው ግብረ ኃይል በብርሃን ፍጥነት ግዳጁን ፈጽሞ ከአዲስ አበባ 238 የድርጅት አባል የሆኑ የመንግስት ሰራተኞችን፤ ከአሮሚያ 1089 የድርጅት አባል የሆኑ የመንግስት ሰራተኞች በአማራ 144 የድርጅት አባል የሆኑ የመንግስት ሰራተኞችን፤ “የድርጅት ጭምብል ለብሰው የተሰጣቸውን ሃላፊነት ለግል ጥቅማቸው ያዋሉ ሰራተኞችና ሃላፊዎች በህግ ቁጥጥር ስር ዋሉ!” የሚል ዜና የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን የፌደራል ጸረ ሙስና ኮሚሽንን እና የተለያዩ የመስሪያ ቤት ሃላፊዎችን በዋቢነት እያቀረበ ከሳምንት እስከ ሳምንት ማቅረብ ጀመረ።

እንግዲህ የባህርዳሩ የብአዴን ወጣቶች ሊግ ጉባኤ ይህ የኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ፕሮግራም በተቀጣጠለበት ወቅት ነበር የተካሄደው።

የሙሉ አለም አዳራሽ ከአፍ እስከ ገደቡ ሞልቷል። ጉባኤው በአቶ ቻላቸው ሞገሴ የእንኳን ደኅና መጣችሁ፣ የክብር እንግዳዎችን ማስተዋወቅ እና የአለት ፕሮግራም መግለጫያና የተወሰኑ ማሳሰቢያዎች ተከፈተ።

በፕሮግራሙ መሰረት የብአዴን ወጣቶች ሊግ አመታዊ ሪፖርት ተደመጠ። በሪፖርቱ “. . . የድርጅታችንን ጭምብል ለብሰው ኪራይ ሲሰበሰቡ የነበሩ የውስጥ እሾሆችን ነቅሶ የማውጣት ስራ የተሳካ ነበር . . . ,” ተብሎ የተተነተነው ክፍል የተለመደውን ጭብጨባ ሳያገኝ አለፈ። “በዚሁ መሰረት. . .” ተብሎ በቁጥር ቢገለጽም፣ ሪፖርት አቅራቢው ለጭብጨባ በቂ ጊዜ ቢወስድም፤ “ይህ የተመታው ግብ እናንተ በፈጸማችሁት እልህ አስጨራሽ ትግል ነው!,” ተብሎ ለማሟሟቅ ቢሞከርም አንድም ጭብጨባ ሳይሰማ ቀረ። በዚሁ ሁኔታ ሪፖርቱ በጭብጨባ ጥማት ተጠናቀቀ።

ሪፖርቱ እንደተጠናቀቀ ለጥያቄ እና ለአስተያየት ለጉባኤው እድል ተሰጠ። የሙሉዓለምን አዳራሽ ከአፍ እስከ ገደቡ ከሞላው ወጣት መኃል ለጥያቄም ሆነ ለአስተያየት እጅ ያነሳ አልነበረም። ጸጥ! ረጭ!

“እብዝ አስተያየት ስጡበት እንጂ? ለአስተያየት መግደርደር ጀመርን እንዴ?” በማለት አቶ ቻላቸው ጉባኤውን እንደገና ለማነቃነቅ ሞከረ። እንደገና ዝም። ጭጭ። እንኳንስ እጅ ለማውጣት ይቅርና የጉባኤው ተሳታፊ እርስ በእርስ እንኳን አያንሾካሽክም፣ ዞሮም አይተያይም ነበር።

አቶ መኮንን የለውምወሰን ሁኔታው ስላጠራጠራቸው “ጥሩ ነው እንግዲህ የተዋጣለት ሪፖርት መሆኑ ነው የሚገባን ጥያቄና አስተያየት ከሌለ በቀጥታ ወደ ሚቀጥለው ፕሮግራም እናልፋለን። በፕሮግራሙ መሰረት ሊጉ ባደረጋቸው ግምገማዎች እራሱን ፈትሾ የመልካም አስተዳደር እና ልማት እንቅፋቶች ሆነው የተገኙትን ነቅሶ በማውጣት ለህግ እንዲቀርቡ ማድረጉ ይታወቃል። ከነዚህ መሃል የሊጉ አመራሮች ይገኙበታል። ስለዚህ ይህ ጉባኤ በጎደሉት የሊጉ አመራራት ‘ኃላፊነት ሊሰጠው ይገባል’ የሚለውን መርጦ ያጫል። አካሄድ ላይ አስተያየት ካለ እድል እሰጣለሁ።” በማለት ምንም እንዳልተፈጠረ ወደ ቀጣዩ ፕሮግራም አመራ።

አሁንም ምንም አስተያየት ሰጪ አልታየም። አቶ ቻላቸው ከአቶ መኮንን አካሄድ ኮርጆ “እንግዲህ አካሄድ ላይ አስተያየት ከሌለ ቀጥታ ወደ ምርጫ እንገባለን አስራ አምስት ሰው እናጭና ሰባት ሰው እንመርጣለን ማለት ነው። በድጋሚ አመራረጣችን ላይ ጥንቃቄ እንድናደርግ አደራ እላለሁ።” በማለት ጉባኤውን ለምርጫ ጋበዘ።

ጉባኤው ቢጠበቅ ቢጠበቅ ለመምረጥም ሆነ ለመመረጥ እጅ የሚያወጣ ጠፋ። አቶ መኮንንም ሆነ አቶ ቻላቸው የተለያዩ ማንቃቂያዎች ለማድረግ ቢሞክሩም የጉባኤው ተሳታፊ እስትንፋሱ የቆመ ይመስል ትንፋሹም አይሰማም።

በዚሁ ሁኔታ የምሳ ሰዓት እየተቃረበ መጣ። አቶ መኮንን “ምን ማለት ነው ይህ ነገር ለምንድነው ችግራችሁን የማትናገሩት? ተቃውሞም ካለ ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ለምን አንከጋገርም? ለዚህም ቢሆን ከዚህ የተሻለ አጋጣሚ የተሰፋው ነፀብራቅ

የሚገኝ አይመ.....» እያለ እያልለ አንድ ለየት ያለ ማስነጠስ ጉባኤውን ሰንጥቆ ተሰማ። ጉባኤው በአንድ ድምጽ “ይማርህ!” ብሎ ከወንበሩ ብድግ በማለት ምሳ ወደተዘጋጀበት ሰገነት መውጫያው አመራ።

አቶ ቻላቸውና አቶ ሞገሴ ግር በተሰኘ ሁኔታ ሰዓታቸውን ተመለከቱ። በዕለቱ መርሃ ግብር መሰረት ልክ የምሳ ሰዓቱ ላይ ነበር የእንጥንሼው ደወል የተሰማው።

የጉባኤው ተሳታፊ እርስ በእርሱም አያወራም። በሙሉዓለም ሰገነት ላይ ከተዘጋጀላቸው ብፌ ምሳቸውን እያነሱ በተዘጋጀላቸው ወንበር እየሄዱ መብላት ጀመሩ።

አቶ መኮንን ሞባይላቸውን አውጥተው ይነጋገራሉ። ከፍተኛ ቁጣ ይነበብባቸዋል። ከሌላው አቅጣጫ ሁነኛ መፍትሄ የሰሙ ይመስላሉ አቶ ቻላቸውን በጣታቸው እየጠሩ ለያዙት ስልክ ‘አኬ አኬ ቻው ቻው እያሉ’ ወደ ውስጥ ገቡ።

የጉባኤው ታዳሚ ምሳውን እየበላ ነው፤ አቶ መኮንን፤ አቶ ቻላቸው አቶ ጀምበር በላይ፤ አቶ ገበያው ከልካይ እና ወይዘሪት እሌኒ መንግስቱ የተለያዩ ወጣቶችን ነጥለው ይዘው ግማሹ አዳራሽ ውስጥ ፣ ግማሹ ኮሪደር ላይ ግማሹ ጥጋ ጥግ ላይ ቆመው ያወራሉ። የተለመደችውን የቆረጣ ጨዋታ መጫወታቸው ነው።

ከሰዓቱን ጉባኤተኛው እንደተለመደው የእባካችሁ ገባ ገባ በሉ . . . ሰዓት ደርሷል . . . ’ ጥሪ ሳይፈልግ በሰዓቱ ወንበሩ ላይ ተገኝቷል።

አቶ መኮንን “እኔ ድምጻችሁን መስማት ናፍቆኛል። እስቲ ድምጻችኑን አሰሙ። ያል....” የጀመረውን ሳይጨርስ የቅድመ እንጥንሼ እና የጅምላው ‘ይማርህ’ ተሰማ።

በጉባኤው ከአቶ ቻላቸው፣ ከአቶ መኮንን፣ ከአቶ ጀንበር እና ወይዘሪት እሌን ድምጽ በቀር የተሰማው ድምጽ ቢኖር የእንጥንሼውና የጅምላው ‘ይማርህ’ ድምጽ ብቻ ሁኖ አለፈ።

1.4 የተስፋው ነፀብራቅ በደቡብ ኢትዮጵያ

ሀዋሳ ዩኒቨርሲቲ የተማሪዎች መማከርት ስበሰባ ከምሽቱ አስራ ሁለት ሰዓት ላይ ተጀመረ። መማከርቱ የተማሪዎች የምግብ በጀት ላይ ሙስና ተሰርቷል የሚል ሀሜት ስለተሰማ በግልጽ ለመነጋገር ነበር ተማሪዎች የሁለተኛውን ሴምስተር ሚድ ፈተና እንደጨረሱ ስብሰባ የጠራው። የመማከርት ሊቀመንበሩ አቶ አለምአንተ ሃብቴ “እንዴት ነው ሚድ በሰላም አለቀ?” በማለት ጉባኤውን በፈገግታ ለመክፈት ሞከረ።

“እንግዲህ የዛሬው ስብሰባችን ከምግብ በጀታችን ጋር በተያያዘ አንዳንድ ነገሮችን በግልጽ ተነጋግረን የጋራ መግባባት እንዲኖረን ነው። እንደሚታወቀው የተማሪ የምግብ በጀት ከባህርዳር ዩኒቨርሲቲ ባገኘነው ተመክሮ ከዩኒቨርሲቲው አስተዳደር ወጥቶ በተማሪዎች መማከርት ቁጥጥር ሥር ከገባ በኋላ አመጋገባችን ላይ ተጨባጭ ለውጥ መምጣቱ ይታወቃል። ይሁንና ከቀን ወደ ቀን አንዳንድ ሀሜቶች ከጀርባ መሰማት ጀምረዋል። ይህም ሃሜት በቀጥታ የመማከርቱ የምግብ ኮሚቴ ከግዢ ጋር በተያያዘ በጀቱን በጎን ለግል ጥቅሙ እያዋለው ነው፤ መወዳጃ እያደረገው ነው የሚል ስለሆነ ሁላችንም እዚህ በግልጽ ተነጋግረን ወደ አንድ አቅጣጫ እንድንሄድ ነው የተፈለገው። ስለዚህ ሁሉም ሰው በንቃት እንዲሳተፍ አደራ እላለሁ”

የስብሰባው መንፈስ የተለወጠው በመጀመሪያው አስተያየት ነበር። የመጀመሪያውን እድል የወሰደው በግቢው ውስጥ ‘ስቃዩ ባህታዊ’ የሚባለውና

በየትኛውም ስብሰባ ተናግሮ የማያውቀው ፍሊጶስ ነበር። ፍሊጶስ የጸጉሩ ሁኔታ ፣ ከመፅሃፍ አይለዩነቱና ሴት አለመቅረቡ “ባህታዊው” የሚል ቅጽል ስም አሰጥቶታል።

ባህታዊው ማይኩን እንደተቀበለ “እኔ የምለው ይሄ ትልቅ ጉዳይ ነው እንዴት? ‘እናስተዳድራለን’ ብላችሁ ተቀበላችሁ፤ በቃ አስተዳድሩ። የምግብ ኮሚቴውን እናንተ ተቆጣጠሩት። ኦዲት አድርጉት። አለቀ። መነጋገር ያለብን ሌላ ነገር አለ።”

“አሁን አሁን የኢህአዴግ. አባልነት ከመመረቂያ ፕሮጀክት እና ከጂ.ፒ.ኤ ይልቅ ትኩረት እየተሰጠው መጥቷል። ቆይ እንደው መቃወሙ ይቅርና የፖለቲካ አላርጂ ያለበት ሰው ስራ ለማግኘት ምንማድረግ አለበት? አምና ከተመረቁት ሰዎች ብሩክ ጌታነህን ተመልከቱ። እዚሁ ዩኒቨርሲቲ ለመቅረት አመልክቶ ነበር። የግቢው ሶስተኛ ሰቃይ ነበር። ግን አባል ስላልሆነ ብቻ እድሉን አጥቶ ለሌሎች የ C ተማሪዎች እድሉ ተሰጠ። ይሄን እናውቃለን። አምናም እዚህ ነበርን ዛሬም እዚሁ አለን። እኔ ለምሳሌ እንኳን የዘንድሮ ፖለቲካ የዘንድሮ ኃይማኖት እንኳን ደስ አይለኝም። እናንተም መማክርቶች ደስ አትሉኝም”

ሳቅና ጭብጨባ አጀበው። እሱ ግን አልሳቀም።

“በቃ መብቴ እኮ ነው አልንካችሁ እንጂ እናንተን መጥላት መከልከል አይገባኝም። እና በውጤቴ ስጋት ባይኖርብኝም ስራ መያዝ ስለመቻሌ እርግጠኛ አደለሁም። ሌሎቻቸው እርግጠኞች ናችሁ?”

„አይደለንም! “ ጭብጨባ።

“አያችሁ ? እዚህ ላይ ነው መነጋገር ያለብን። አባል ያልሆነን አርቆ አባል ለሆነ እድል ለመስጠት ሲባል የኒቨርሲቲዎች አቅም በሌላቸው የ‘ር’ ምሩቃኖች እየተጥለቀለቁ ነው። በእነዚህ መምህራን ስለሚማረው ትውልድ ማሰብ ያለብን ይመስለኛል።

ጭብጨባ!

አቶ አለምአንተ “ይቅርታ ይደረግልኝ እና ይህ ጉዳይ መማከርቱን የሚመለከት ጉዳይ ስላልሆነ ወደ ጀመርነው ጉዳይ እንመለስና እሱ ላይ አስተያየት እንስጥ።” አለ ፈራ ተባ እያለ።

ቀጣዩን እድል ሲዳማ ወሰደ። ሲዳማ የሲዳማ ተወላጅ ለሆነውና በእግር ኳስ ጨዋታ የሚታወቀው የህዝቅኤል ጣፋ ቅፅል ስም ነው። “እኛ እኮ ይህ ችግር መማከርቱ የሚፈታው ነው እያልን አደለም። መማከርቱስ እራሱ ምንድን ነው? ተማሪው የመረጠው ተማሪ አደለም እንዴ? የተማሪው ችግር የአለምአንተ ችግር አይደለም እንዴ? እኛ ኢትዮጵያዊ ተማሪዎች ነን። ይህ ነገር ወዴት እያመራ እንደሆነ እናውቃለን። በእውቀትና ችሎታ ሳይሆን በፖለቲካ

አባልነት ብዙዎች አስተማሪዎች፣ ኢንጂነሮች፣ ሃኪሞች ፣ ኢኮኖሚስቶች፣ አካውንታንቶች ወዘተ እየሆኑ ነው።

ግድብና ድልድይ በፖሊቲካ ሊገነባ ነው። ለልብና ለኩላሊት በፖሊቲካ ችሎታ ቀዶ ጥገና ህክምና ሊደረግ ነው። ትውልዱ በፖሊቲካ ሂሳብና ሳይንስ ሊማር ነው። ይሄን እያየን እንዴት ዝም እንላለን? ሳይቃጠል በቅጠል ለማለት **ቀኑ ዛሬ አይደለም ወይ?**

ጭብጨባ!

ጭብጨባው ሳያባራ ታወቁ አርአያ የተባለች የሶስተኛ አመት ተማሪ እራሷ ተነስታ ከሲዳማ እጅ ማይክ ተቀብላ ወደቦታዋ ተመለሰች። ጭብጨባው እንዳባራ ንግግሯን ቀጠለች “እስካሁን ጓደኞቼ የጠቀሱት ነገር አንድ ገጽ ነው። በየአካባቢው የብድርና የጥቃቅን አነስተኛ ብትሉ የስራ እድገት ብትሉ የመንግስት ቤት ብትሉ ሁሉም የኢ.ህ.አ.ዴ.ግን አባልነት እይጠየቀ ነው። ወደፊት ሚኒስትሪ እና ማትሪክ ለማለፍም አባልነት ሳይጠየቅ የሚቀር አይመስለኝም።

ሳቅ ጭብጨባ

“አያስቅም! ይህ ቁጣ ነው የሚጭረው። በኢትዮጵያ ታሪክ ተማሪዎች ናቸው አብዮት የሚመሩት። የሚያቀጣጥሉት። መሬት ላራሹን መጥቀስ ይቻላል። አሁንም ያለንበት ሁኔታ ትውልድን የሚገድል ስለሆነ፤ ብሄራዊ ኪሳራ

የሚያስከትል ስለሆነ አብዮት የሚያስነሳ ነው። አብዮት የሚያስነሳ ማቅ ውስጥ ነው ያለነው ጎበዝ! ይህ የሁላችንም ሃላፊነት ነው። በሁሉም ዩኒቨርሲቲዎች የሚታወቅ ችግር ነው። ምን ማድረግ እንዳለብን እናውቃለን። አብዮት የሚያስነሳ ማቅ ውስጥ ሆነን አንደንዝዝ! ሃላፊነታችንን እንወጣ።”

ሞቅ ያለ ጭብጨቢ ተከተላት።

2

የተስፋው ነፃ-በራቅ በአውሮፓ

2.1 ሀበሻው በጀርመን

ጀርመን ሀገር ለመኖር የጥገኝነት ጥያቄ ማቅረብ ግድ በመሆኑ ጊሰን በሚገኘው የስደተኞች መቀበያ ጣቢያ ሄጄ ከማመልከቱ በፊት በፍራንክፈርት ከተማ ቆየሁ።

በጀርመን ሀገር የሀበሼው ባህሪ ትንሽ ለየት ይላል። የእግዜር ሰላምታ የማይታከተው ሰላምተኛ ሀበሻ እዚህ ሀገር መንገድ ላይ ድንገት ሲገናኝ ሰላም አይባባልም። እንደውም ከሩቅ ከተተያየ እንዳልተያየ ሰው መንገድ ቀይሮ ይተላለፋል። ሀበሻ ሲያገኝ ሰላምታ የሚሰጥ ሀበሻ ከተገኘ እሱ አዲስ መጤ ነው። ‘ፍሬሽ! ሲስተሙ ያልገባው አዲስ ቀዝቃዥ።’ በጀርመን ሀገር ከሚኖሩ ጀርመናውያንና ሌሎች ዜጎች እንዲሁም ከጀርመን መንግስት ይልቅ የሀበሻ ቁጥር ሲበዛ ሽቅብ ሽቅብ የሚለው እራሱ ሀበሻው ነው። ከኢትዮጵያ ጀርመን ሀገር የሚወስደው መንገድ ለዘላለሙ ቢዘጋ ደስታቸው ነው። ‘ምን ቢደራረግ ነው ይህን ያህል የተጠላላ ሀበሻው?’ ያሰኛል።

ቅዝቀዛው

አንድ ሀበሻ ለትምህርትም ሆነ ትከሻውን አከራይቶ ኑሮውን ለማሻሻል አሊያም በፖሊቲካ ችግር ከሀገር ቤት ወጥቶ ጀርመን ሀገር ለመኖር የወሰነ እንደሆነ ‘ቀዝቀዝ’ ይባላል። ይህ አዲስ ቀዝቃዥ የሚለይበት ምልክቶች ወቅቱን

ያልጠበቁ አለባበሶች፣ ስልክ ማብዛቱ እና ሀበሻ ወይም ጥቁር ሰው ሲያገኝ ሰላምታ ማብዛቱ ነው።

ይህ መቀዝቀዝ የሚባለው ነገር ትርጉሙ በደንብ የሚገባው አንድ አመት ሁለት አመት ቆይተው እራሱን ጨምሮ ስንት እሳት ሲቀዘቅዝ ሲያዩ ነው።

ከሀገራችን ስንወጣ የነበረንን ስሜቶች አውሮፓ ላይ ማንፀባረቅ አዳጋች ነው። የታክሲ ውስጥ ደራሲው ብሩክ በየታክሲው ላይ “የቤትህን አመል እዛው!” ብሎ በመጻፍ ታክሲ ተሳፋሪን እንደሚያስጠነቅቅ ሁሉ እዚህም ሀገር ካለው የአኗኗር ዘይቤ ጋር እራሱን ማስማማት ካልቻለክ በአጭሩ መኖር አትችልም የሚል አስገዳጅ መንፈስ አለ።

በትልቅ በትንሹ ግንፍል የሚል ወይም ሞቅ ባለው ቁጥር በሞቅታ አሳቦ የሚፎክር፣ የሚጮህ እና ጸብ ጸብ የሚለው ሰው ያለምንም ሀተታ በማግስቱ እራሱን የህክምና ማዕከል ውስጥ ያገኘዋል። እዚህ ሀገር እንደፈለጉ መብላትና መጠጣት እንጂ እንደፈለጉ መጮህ አይቻልም። እዚህ ሀገር እብድ ወይም ቀዌ ጠፍቶ እንዳይመስላችሁ እንዲያውም ብዙ ንኮች የአእምሮ በሽተኞች ወይም እብዶች አሉ። አንዳቸውም ግን አይጮሁም፤ ድንጋይ አይወረውሩም፤ በቃ ምንም አያረጉም።

በተደጋጋሚ በመጮህ ወይም በፀብ አጫሪነት ወደ ፖሊስጣቢያ እና ወደ ህክምና ማዕከል የሚወሰድ ሰው ወይም በመጮህ የጎረቤት ሰው ወይም የጎረቤት ውሻ በመረበሽ ያስቸገረ ሰው በቅርብ ጊዜ ውስጥ በህክምና እርዳታ ስርዓት ያለው እብድ ሁኖ ማረፉ አይቀርም። አንድ አቶ ሰይፉ የሚባል ሰው

በአንድ ወቅት እውነቱን ይሁን ቀልዱን እንጂ እንጂ እንዲህ ብሎ አጫውቶኝ ነበር። “ ወፈፍ የሚያረጋቸውን ሰዎች ወስደው ሶስት ማእዘን አሳይተው መርፌ ይወጓቸዋል። እነዚህ ሶስት ነጥቦች የሚኖርበትን ቤት፡ ሱፐር ማርኬት እና ቆሻሻ መጣያ ናቸው። ከዚያ ወዲህ ሰውየው ከዚህች ትሪክን ግል እይወጣም።” ብሎኝ ነበር። እንግዲህ እንደኛ ሀገር እብድ ከቦሌ እስከባሌ ከድሬ እስከ አቧሬ ከአድዋ እስከ ቤተመንግስት ቀን ከሌት መጓዝ የለም። ከቀዝቀዝክ ግን ቀዝቃዛውን ህይወት በአርምሞ ከመኖር የሚያግድህ አይኖርም።

“ልጅ ከበላ ከጠጣ ብሎም ካልታረዘ ግርፍያ እማ የአባት ነው።” ብሎ የሚያስብ ባለ ልጅ እና ባለልጆችም እዚህ ይቀዘቅዛሉ። ልጆች ትምህርት ቤት እንደገቡ ከአይምሮዋቸው እንዳይጠፋ ተደርጎ የሚነገራቸው የፖሊስና የአምቡላንስ ቁጥር ነው። ታዲያ ልጅዎ ፖሊስ ዘንድ ደውሎ ‘አባቴ ደበደበኝ እናቴ ቆነጠጠችኝ’ ማለት ይቅርና “ሀይለቃል ተናገሩኝ” ቢል ከዛች ቀን በኋላ ልጅዎን ተነጥቀዋል። ምንአልባት ልጅዎ ፈቃደኛ ከሆነ በሳምንት ወይም በወር ሄደው ሊጎበኙት ይችላሉ። ፈቃደኛ ካልሆነም በሩቁ እያዩት ማለፍ ነው። ስለዚህ ልጅዎ የቤተሰቡን እንክብካቤ እንዳያጣ ቤተሰብም የልጅ ፍቅር እንዳይርቀው መቀዝቀዝ ግድ ነው።

‘ስትገባ በጥፊ ስትወጣ በጥፊ’ የሚባለው አባባል እንኳን አሁን አሁን ሀገር ቤትም ሳይቀንስ አይቀርም። ብቻ የወንድ የበላይነት ደሙ ውስጥ የኖረ፣ ባልነት ‘በላይነት’ ወይም ‘ራስነት’ ሲመስለው የኖረው ሀበሻም እዚህ ይቀዘቅዛል። ወዶ ነው? ሚስትየው ፖሊስ ደውላ “ ይሄን ሰውየ አልፈልገውም፤ እዚህ ቤት እንዳይደርስብኝ። ፍችዬን በፍርድ ቤት እስክጨርስ

ድረስ አይኑን ማየት አልፈልግም። ያለች እንደሆነ አቶ ባል ሻንጣውን ይዞ ከመውጣት በቀር አማራጭ የለውም። ሰማዩ እንዳይወድቅባት የደገፍክላት እስኪመስልህ ድረስ በፍቅር እና በመከባበር ከመኖር ይልቅ ትንሽ መመለክ የሚቃጣህ ባል እዚህ ሀገር ትቀዘቅዛታለህ። አራዳ ሁነህ በጊዜ በውዴታ ከቀዘቀዘክ ግን ትዳርህ እንዳማረበት የሰላምና የፍቅር ዘመንህ ይረዝማል።

በሀገር ቤት “እኔ ካልከፈልኩ፣ ግብዣው የእኔ ካልሆነ ሞቼ እገኛለሁ፤ ሬሳዬ ነው የሚወጣው!” እያልክ ወር በስራ የለፋህበትን ወይም እለት የዘረፍክውን ገንዘብ ለመጣል ለገላጋይ የምታስቸግረውም ቀዝቃዥ ‘ከባንኮኒ መልስ፣ ከበር መልስ’ የሚባል ቋንቋ እዚህ ሀገር ቦታን ለመጠቀም ካልሆነ ለሌላ እንደማያገለግል የምትረዳው ብዙ ሳትቆይ ነው። ትቀዘቅዛታለህ። ካልቀዘቀዘክ ትዘቅጣለህ። መቀዝቀዝ ማለት በአጭሩ በአግባቡ መኖርን መለማመድ ነው።

እዚህ ሀገር እንደ ሀገራችን ደራሽ መዓቶች የሉም። በሀገራችን አከራይና ተከራይ ማታ ደህና እደር ብሎ ተስነባብቶ ጥዋት ሽጉጥ የሚያማዝዝ ነገር በራዲዮ ሊተላለፍለት ይችላል። ‘የተከራየኸውን ውረስ’ ተብሎ!

በሀገራችን የቀለብና የሸቀጥ ዋጋ በአንድ ጀንበር በአስር እጥፍ ጨምሮ ሊያድር ይችላል። ማታ ጤፍ እገዛበታለሁ ተብሎ እቅድ የተያዘለት ገንዘብ ሲነጋ ጧፍ መግዛት ሊሳነው ይችላል።

ደስ ያለው ፖሊስ ‘ለጥያቄ ትፈለጋለህ’ በሚል ቀጭን መግለጫ ወስዶ ወይ ሳምንት ወይ ወራት አሸቶ ከወንጀሉ ነጻ ነው ብሎ ሊያሰናብት ይችላል።

አግባብ ነው ተብሎ ለአመታት ግብር እየተከፈለበት የቆየ ስራ ድንገት ህገወጥ ነው ተብሎ ንብረት ተወርሶ እስር ቤት መበስበስ አጋጣሚ ነው በኢትዮጵያ።

ማደንዘዣ እና ሬሳ ማድረቂያ በማይለይ ሀኪም ነፍስ ሳትወጣ ‘ፎርማሊን’ ተወግቶ እያዩ እየሰሙ መድረቅ አጋጣሚ ነው በኢትዮጵያ።

በኢትዮጵያ ተነግሮ የማያልቅ ደራሽ መዓት ሊያጋጥምህና ካሰብክበት ሊገታህ ይችላል። ምክንያቱም በደመነፍስ የሚጓዝ በግዴለሽነት የሚመራ ከጉልበት በቀር ጥበብ የሌለው ዛሬን እንጂ ነገን አሻግሮ የማያይ መንግስት ነውና የሚያስተዳድርህ።

እዚህ ሀገር ግን አንተ ራስህን በአግባቡ ለማኖር አመቻች እንጂ ምንም ደራሽ ክስተት አያጋጥምህም። እንደ አጋጣሚ ብሎ ነገር ይናፍቅሃል። ሁሉም ነገር በቁጥጥር ስር ነውና! የዚህ ሀገር ፖሊስ ሊጠርዝህ(ወደ ሀገርህ በግድ ሊመልስህ) ሲያስብ ሁሉ ከሳምንት በፊት በደብዳቤ ያሳውቀሃል። “ተሰናድተህ ጠብቀኝ፤ ሌላም ሃሳብ ካለህ መብትህ ነው፤ በዚያን እለታ ካገኘህህ ግን ሳላሳፍርህ አልመለስም።” እንደማለት ነው ማስታወቂያው።

እዚህ ሀገር የሚመችህም የማይመችህም ነገር ቢፈጠር እያወቅከው እየተነገረህ እንጂ በአጋጣሚ የሚመጣ ነገር አይደለም። ሳይታሰብ የሚደርስ ነገር የለም።

ሴይጣን እንኳን ስሙ የሚያርፈው እዚህ ሀገር ነው። በኢጋጣሚ ምንም ነገር ስለማይደርስብህ ሰይጣንን የምታማርርበት ምክንያት የለህም። ቅምቅምቅም አያትህን አዳምን አሳስቷል ብለህ ካላቄምክ በቀር። ባይሆን እዚህ ሀገር ያመጣህን እድል ሊታማርር ትችላለህ። በኢጋጣሚ ይሆናልና ከሀገር የወጣኸው።

ከሁሉ በላይ ሰውን ሁሉ የሚያቀዝቅዘው የጀርመን የስደተኛ አያያዝ ህግ ነው። ከሀገር ቤት ሲወጡ ለአውሮፓ የነበረውን ግምት ከአይምሮ ለማውጣት የመጀመሪያዎቹ ጥቂት ወራት በቂ ናቸው። የስደተኛ ካምፕ ኑሮው፣ ወረቀት ለማግኘት የሚጠበቀው ተስፋ አስቆራጭ አመታት እና ስራ መፍታቱ ከበረዶው በላይ ያቀዝቅዛሉ።

ምንም ማድረግ ያለመቻል ስሜት አንገት ያስደፋል። ባለመሞትና ባለመኖር መካከል የሚገኝ ህይወት ነው የስደት ህይወት። በተለይ በጀርመን። ይህ ህይወት የሰው ልጅን ሞራል የማድቀቅ በቂ ጉልበት ስላለው ህይወቱን ቀዝቅዘው መቋቋም አቅቷቸው በተስፋ መቁረጥ የዘቀጡም ብዙ ናቸው። ለተለያዩ የሱስ ጥገኝነት የተዳረጉ።

የጀርመን የስደተኛ አያያዝ ህግ ያዘቀጠቻቸው ወገኖቻችን አብዛኞቻቸው ዋናው ባቡር ጣቢያ አካባቢ አይጠፉም። አብዛኞቹ ስራ የላቸውም። ስራ ቢሰሩ እንኳን ከመጀመሪያው ወር በላይ አይሰሩም። ምክንያቱም ደመወዛቸውን ወስደው ለቁማር ቤት ገብረው መንቀሳቀሻ ያጣሉ። አብዛኞቹ መንግስት የሚሰጠውን ገንዘብ ለተዳረጉት ሱስ ያውሉታል። ይህ የመንግስት ገንዘብ

ለእንደዚህ አይነቱ አጠቃቀም ከሳምንት በላይ የማያዛልቅ ስለሆነ አላፊ አግዳሚውን ይለምናሉ። በአውሮፓ ምድር ላይ የሚለምኑ ሀበጆች አሉ። “ሀምሳ አለሽ ፍሬንድ?” የሚሉ። ከኋላ ከኋላ እየተከተሉ ፀጉራቸውን እያከኩ “አንድ ዩሮ አለሽ ነፍሴ? የሚሉ ብዙ አሉ።

„ይህ ሁኔታ ምክንያቱ ምን ይሆን?“ ብዬ አንዳንድ ሰዎችን ለመጠየቅ ሞክሬ ነበር። የአብዛኛው ምክንያት የሀገሩ ህግ ነው። ብዙ አልመው ከሀገር ለወጡ ዜጎች፣ ለብዙሃን ይበጃል ብለው ያሰቡትን አቋም ማራመድ በሀገር ውስጥ አላኖራቸው ብለው ህይወታቸውን ለማትረፍ ኑሯቸውን ጥለው ለመጡ፣ የተሻለ የትምህርት እና የስራ እድል አግኝተው የቤተሰባቸውን ህይወት ለመቀየር አስበው ለመጡ ብዙሃን አውሮፓዊቷ ጀርመን ካሰቡት እንዲደርሱ የሚያስችል ሁኔታዎችን ይዞ አልጠበቀቻቸውም። አብዛኛው ሰው የመኖሪያ ፈቃድ ሳያገኝ ለአመታት በስደተኞች ካምፕ ውስጥ ያለስራ በሳምንት ሁለት ቀን ምግብ በፌስታል እየተቀበለ ለመኖር ተገዷል።

የመኖሪያ ፈቃድ ሳያገኙ መስራትም ሆነ መማር አይቻልም። ሌላው ቀርቶ በአለም የሰብአዊ መብቶች እውቅና ያለው ለሰው ልጅ መገደብ የሌለበት የመንቀሳቀስ መብት እንኳን በጀርመን ሀገር ለስደተኞች የተፈቀደ አይደለም። ሰው ለመሆን የመጡባት ጀርመን ከሰው ቤታች እንዲኖሩ አስገድዳቸዋለች። ይህ ሁኔታ የአብዛኛውን ስደተኛ ሞራል አድቅቋል።

ደፋ ቀና ብለው ሰርተው ቤተሰባቸውን ለማምጣትና የተሻለ ኑሮ ለመኖር አስበው ከሀገር የወጡ ባለትዳሮች ያሰቡትን የማሳኪያው ቀን እየረዘመ

የተስፋው ነፀብራቅ 231

እየረዘመ በመሄዱ መስዋእትነትን ከፍለው ባርነትን ሊቀበሉለት ያሰቡትን ቤተሰብ በተስፋ መቁረጥ አጥተዋቸዋል። የመጀመሪያ ዲግሪ፣ ማስተርስ እና ከዚያም በላይ የትምህርት ዝግጅት የነበራቸው ሰዎች የጽዳት ስራ እንኳን ብርቅ ሆኖባቸዋል። በምስራቅ አፍሪካ ሀገር የትምህርት ማስረጃ ስራ መያዝ የማይታሰብ ነው። ሌላ ሌላውንም ስራ ቢሆን የስራ ፈቃዱ ሲገኝ አይደል?

የመኖሪያና የስራ ፈቃድ ሳይገኝ ሊሰራ የሚችል ስራ እድለኛ ተሁኖ ከተገኘ የአንድ ዩሮ ስራ ነው። የጽዳት እና እርሻ አካባቢ የሚገኝ አድካሚ ስራ በሰዓት አንድ ዩሮ! “ተመሳሳይ ለሆነ ስራ ማንኛውም ሰብዕ ሌሎች ከሚያገኙት እኩል ክፍያ የማግኘት መብት አለው” ይላል የሰብአዊ መብት ህጉ። በጀርመን ሀገር ለሚኖር ስደተኛ ግን ይህ መብት አይደለም።

ይህን የጀርመን የስደተኛ አያያዝ ህግጋት ለማስቀየርና “ጀርመን ስደተኞችን ከዜጋው እኩል ማየት አለባት።” ብለው የሚንቀሳቀሱ ጀርመናዊ ዜጎችና የጀርመን ፖሊቲካ ድርጅቶች አሉ። ሁኖም ጥረታቸው መሰረታዊ ለውጥ ሊያመጣ አልቻለም። በአንፃሩ ቁጥራቸው ይነስ እንጂ በተለያዩ ጊዜያት ‘የውጭ ሀገር ዜጎች ከሀገራችን ይውጡ’ እያሉ ሰላማዊ ሰልፍ የሚወጡ የኒኦ ናዚ ተከታዮችም ይገኛሉ።

ይህን ማንነትን የሚነጥቅ የጀርመን ሀገር የስደተኛ ህግጋትን ተቋቁመው ወረቀት ያገኙ ሰዎች በቀረች ጊዜያቸው ያመለጠውን እድሜ ለማካከስ አንገታቸውን ደፍተው ሰርተው ገንዘብ ለመያዝ የሚያደርጉት ጥረት

ህይወታቸውን አሰልፎ እና ቀዝቃዛ አድርጎታል። ከልቡ የሚስቅ ሰው ማግኘት እስኪከብድ ድረስ ቀዝቅዟል ወገኔ።

እንዳነጋግረው ፈቃዱን የሰጠኝ በሙኒክ የሚኖር አንድ ጎልማሳ እንዲህ ሲል ብሶቱን አጫውቶኝ ነበር። “ማንነታችንን ተነጥቀን፣ ሞራላችን ከደቀቀ በኋላ ከሰው ልጅ ህይወት በላይ ዋጋ እንዳለው የሚያስቡትን ወረቀታቸውን ሰጡን። ማንነታችንን ለመመለስ ግን ጊዜው ረፍዷል። ይሄ ወረቀት ዛሬ ከዚያ ስደተኞችን ከሚያገሩበት በረት አውጥቶ የሰው ልጅ በሚኖርበት አፓርትመንት ውስጥ እንድናር ያስችለኛል፤ በኔ ተስፋ ቆርጣ ሌላ ሰው ለማግባት የተገደደቸውን የልጅነት ፍቅሬን ግን መልሶ ሊያመጣልኝ አይችልም። ለመማር፣ ለመስራት፣ ለመለወጥ እና ቤተሰብ ለማፍራት የነበረኝን ያንን ወኔ እና ሞራል ሊመልስልኝ አይችልም። ህይወቴን፣ አላማዬን፣ ራዕዩን እና ሞራሌን ተነጥቄ ዛሬ ከአስራ አራት ዓመት በኋላ ወረቀት ቢሰጡኝ ለእኔ ምንድን ነው?” አለኝ እንባውን ለመቆጣጠር እየታገለ።

አብዛኛው ሰው ለምን አድካሚውን ስራ ብቻ እንደሚሰራ የተገለጸልኝ ይሄኔ ነው። ወረቀት ለማግኘት የሚጠበቀው ጊዜ አንድ ሰው መስራት የሚችልበትን አብዛኛውን የጉብዝና ዘመኑን ይነጥቀዋል። ከዚያ በሁዋላ ወደ ትምህርት ቤት መሄድ ቀላል ሁኖ ቢገኝ እንኳን ‘ተምሬ ነበር’ ለማለት ካልሆነ በቀር በተማሩት ትምህርት ተወዳድሮ የተሻለ ስራ አግኝቶ እራስንና ቤተሰብን መርዳት ቀላል አይሆንም። ለምሳሌ አንድ በሃያዎቹ አጋማሽ ላይ ከሀገር የወጣ ወጣት ከአስራ አራት አመታት በኋላ ወረቀት ቢያገኝ በአርባ አመቱ ምን አይነት የትምህርት

እድል አግኝቶ ከዜጎቹ ጋር ተወዳድሮ በሙያው መስራት እንደሚችል ማሰብ ከባድ አይሆንም።

እምነት

የእምነት ነገር ከተነሳ ትንሽ ለየት ያለ ሁኔታ የሚታየው በአርቶዶክስ ተዋህዶ ሃይማኖት አካባቢ ነው። በዚህ ሀገር የአርቶዶክስ ተዋህዶ እምነት ተከታዮች ለሶስት የተከፈሉ ናቸው። አንደኛው እግዜር በቀባው ፓትሪያርክ እንጂ ህውሃት በቀባው ፓትሪያርክ እና በህውሃታዊ ሲኖዶስ አልመራም ብሎ በስደት በሚገኘው ሲኖዶስ የሚተዳደር ሲሆን ሁለተኛው ‘ህውሃትንም ቢሆን እግዜር ነው የቀባው’ በማለት በሀገር ቤት በሚገኘው ሲኖዶስ የሚተዳደር ነው። ሶስተኛው ከሁለቱም ነጻ ነኝ የሚል ነው። ነጻነቱ ለብዙዎች የተዋጠ ባይሆንም። በዚህም ምክንያት እያንዳንዱ ቤተክርስቲያን የራሷ ምእመን አሏት። የአንዱ ቤተክርስቲያን ምእመን አባል ሌላ ቤተክርስቲያን ሲያስቀድስ ከተገኘ ሃይማኖቱን የቀየረ ያህል ሊወቀስ ይችላል። ጥያቄው የሌላ ሳይሆን የቅባቱ ጉዳይ ነው።

ፓልቶክ እና ፌስቡክ

እዚህ ሀገር የፓልቶክ እና የፌስ ቡክ ሱስ ከስራ የሚያፋታ፣ ትዳር የሚያስፈታ ከባድ ሱስ ነው። የፎቶ አልበም ለማገላበጥና እንደ ፈንቶ ለማውራት ሲባል የሚሞተው ጊዜ የሚበላሸው ህይወት አጅግ ከሚያሳዝኑ ሁኔታዎች አንዱ ነው። ሀበሻ ከስራ መልስ አንዳንዱ በሙሉ ጊዜው በፓልቶክ የአቅሙን፤

የአስተሳሰቡን ያህል የጨዋነቱን ያህል፣ የዋልጌነቱን ያህል የቻለውንና ያስቻለውን ሲቀድ ይውላል ያመሻል። የፎቶ አልበም ማገላበጡንና ‘ስታምፊ፣ አምሮብሃል፣ አምሮብሻል” መባባሉም ሳይከወን ማለፍ ከሌሉባቸው እቅዶች ይመደባሉ። በፌስ ቡክ ሱስ ለገዛ ልጇ ምግብ ማዘጋጀት አቅቷት ልጇን የተቀማች ኢትዮጵያዊት እናት መኖሯን ስነግራችሁ ልትገረሙ ትችላላችሁ። ይሄ የጅል መጽሃፍ ስንቱን እንዳጃጃለ ላጥቶጥ ይቁጠረው።

አንዳንድ የፓልቶክ ጣቢያዎች “የኢትዮጵያ” የሚል ስያሜ ይኑራቸው እንጂ ጭራሽ የሀበሻ አይመስሉም። የወንዱና የሴቱ የስድድብ አይነት፣ የብልግና አይነትና አጉራ ዘለል ንግግሮች ከጀሮ ያጣላሉ። “ኢትዮጵያ ይሄን ሁሉ ውርጋጥ በምን አቅምሽ ፈጠርሽ?” ያሰኛሉ።

አንድ ጊዜ ፓልቶክ ከፍቼ እንደ አዲስ ፓልቶክኛ ያገኘሁትን ጣቢያዎች ሁሉ እየከፈትኩ ሳዳምጥ ‘ፍቅር ኢትዮጵያ’ የተሰኘ ጣቢያ ደረስኩ። አቤት ልቅነት! “አንቺ እንትናም . . . እንትንሽ ኳስ ይደብቃል” “አንተ ፍናፍንት፣ አንተ. . . አንቺ. . . ” “እንዲህ ጥንቡን ይጣል ፍቅር?” አለ ከበበው ገዳ! የክብደት ለውጡን የሰላም ያርግለትና” ብዬ ጣቢያ ቀየርኩ። ያሁኑ ቁምነገር ያለው መሰለኝና ቆም አልኩ፤ አንድ ሴት እየተናገረች ነው “አባቴ አርበኛ ነበር . . . ” ብላ ሳትጨርስ አንዷ ዋልጌ ‘አድሚን’ “ሂጂና የአባትሽን ሬሳ ስላሴ ፈልጊው” ብላ ሙልጭ አደረገቻት። አብዛኛው ጣቢያ በአደባባይ ሰው መስለው ውለው ቤት ሲገቡ በራቸውን ዘግተው የሚያብዱት ንኮች ነው ማለት ይቻላል።

የፖለቲካው ፓልቶክ በተለያየ ጎራ የተለያየ አቋም የሚያራምዱ የተለያዩ ጣቢያዎች አሉት። ወቅታዊ ናቸው። አንድ ወቅት ሞቅ ይላሉ አንዳንዴ ይደበዝዛሉ። አብዛኛው ወያኔን ይኮንናል ዘረኝነት ይኮንናል እርስ በእርስ ግን ስምምነት የላቸውም።

አንዳንዴ ዘረኝነት መኮነን እራሱ የገባቸው አይመስልም። አንድ ጊዜ አንድ ቤተክርስቲያን አስተዳዳሪ የነበሩ ቄስ በመቶ ሺዎች የሚቆጠር የቤተክርስቲያኗ ገንዘብ “ጠፋብኝ የት እንደ ደረሰ አላውቅም” አሉ ተብሎ ይህው አጅንዳ ሁኖ ሰው ሁሉ ከመላው አውሮፓና ከአሜሪካ ሳይቀር መሳተፍ ያዘ። በመሃል አንዱ “ይሄ እንደውም ቄስ አይደለም ትግሬ ነው። ወያኔ ሰላይ ልኩበን ነው። ሌባ ነው።” አለ። ሌላውም ተቀብሎ “ትግሬ ነው ሌባ ነው ወዘተ” እያለ ቀጠለ። እንዴት ነው ነገሩ አማራው አይሰርቅም? ኦሮሞው አያጭበረብርም? ሌላው ብሄር አይሰልልም? በአንድ በኩል ዘረኝነትን መኮነን በአንድ በኩል ዘረኛ አስተሳሰብን ማራመድ። ውጥንቅጡ የጠፋ የተደበላለቀ፤ አንዳንድ ጊዜ የሚናገሩት ንግግር ሰካራም ሰው ሞቅ ባለው ቁጥር የሚነፋው ጡሩምባ ስለሚመስል አንዳንድ ፓልቶክ ሩሞች መሸታ ቤቶች ነው የሚመስሉት። ቧልትቶክ!

የፆታ እኩልነት

በዚህ ጀርመን ሀገር ወንዱን ስደተኛ እና ሴቷን ስደተኛ ከሚያመሳስላቸው ሌሎች ነገሮች መሃል ሁለቱም እኩል ስራ ይኖራቸዋል። ቤት ውስጥም ይተጋገዛሉ። እንጀራ መጋገርን ጨምሮ ጾታ የሚጠይቅ ስራ በቤትም ውስጥ

ሆነ በውጭ የለም። ቀዝቃዛው ወራት ሲመጣ ሁለቱም የውስጥ ልብስ ወይም ታይት ከውስጥ ይለብሳሉ። በጨዋታ መሃል ሁለቱም እኩል ያማሉ። አቤት ሃሜት! ሀበሻ የማማት ብቃቱ ጣሪያ የሚነካው እዚህ ጀርመን ሀገር ሳይሆን አይቀርም። አብዛኞቹ ከሃሜት ነጻ የወጣ እራሱን የቻለ ጨዋታ ወይም ወሬ ያላቸው አይመስሉም። ስለሀገር ቤት ከተነሳ ተራው ሀበሻ “እከሌ ባለፈው ሹልክ ብሎ ሀገር ቤት ደርሶ አይመጣም መሰለሽ? ገና ለገና መልዕክት ይልከኛል ብሎ! ምቀኛ! ድሮም እሱ...፤ እንትና ምን ሆኖ ነው እንደዚህ የለበሰቸው እድሜዋን የማናውቅ መሰላት. . .?” የሚል መንፈስ ያለው ጨዋታ ሲጨዋውት፤ ትንሽ ‘ፖሊቲካ እናውቃለን ፤ እውቀት ቢጤ ነካክታናለች፤ መፅሃፍ ባለፈበት አልፈናል . . . ‘የሚሉት ደግሞ “ለወያኔ ሊያቃጥር ነው ሀገር ቤት የሄደው . . . እሱኮ በሆነ ነገሩ ትግሬ ሳይሆን አይቀርም።” የሚል ይዘት ያለው ጨዋታ ይጨዋውታሉ። በአጠቃላይ ጨዋታው በ‘እሱ’ እና በ‘እሷ’ የታጠረ ነው።

ተማሪዎች

አብዛኛው የውጭ የትምህርት እድል አግኝተው ለማስተርስ ወይም ለ ፒ.ኤች.ዲ. የመጡት ኢትዮጵያዊ ተማሪዎችም ቢሆኑ ኋላቀር ሀገር እንዳለው ተማሪ ስለ ሃገር ሲጨንቃቸው አይታዩም። በትርፍ ጊዜያቸው ዜና የሚያዳምጡና የሚያነቡ እንኳን ጥቂቶች ናቸው። ለመመረቂያ በሚያዘጋጁባቸው ጽሁፎች ትኩረት የሚሹና መነካት ያለባቸውን ሀገራዊ ችግሮች ሲነኩ አይታዩም። ለሀገር ፋይዳ በሚኖረው መልኩ መሰረታዊ

ችግሮችን መሰረት አድርገው የሚተነተኑ ጥናቶች ሲያቀርቡ አይታዩም። አንዳንዶቹ ሃሳባቸውና ትልማቸው መቼ አርብ ደርሶ ዲስኮ ገብተው ከነጭ ሴት ጋር በደነስን የሚል ነው።

ሌሎች መልካም ስነምግባር ያላቸው ምግባራቸው ትውልድን የሚያንጽ አንድነትን የሚሰብክ እና አንቱ የሚያሰኛቸው፤ ሌላውን ዜጋ ሁሉ የሚያከሩ ወጣቶችና የእድሜ ባለጸጎች የሉም ማለት እንዳልሆነ አንባቢ ልብ ይልዋል። ከመንግስት እርዳታ ላለመቀበል ሲሉ ህመም እንኳን ሳይበግራቸው ጠንክረው የሚሰሩ ኩሩዎች፣ እራሳቸውን፣ ቤተሰባቸውንና ሌሎችን ለመርዳት ሲሉ ቀን ከሌት ያገኙትን ሲሰሩ ውለው የሚያድሩ፣ በትርፍ ሰዓታቸው አዲስ መጤዎችን በመርዳት የሚያሳልፉ በጎ አድራጊዎች አሉ። በሀገር ቤትም የተበላሸውን ፖለቲካ በውጪ ሀገርም የተበላሸውን አስተሳሰብ ለማረምና ኢትዮጵያን ያዋጣታል ብለው የሚያስቡትን ፍልስፍና አስርጾ ለህዝቡ የታመነ ታጋይ ለመፍጠር እንቅልፍ የሚያጡም እንዲሁ። ብቻ የቆሰለ የቆሰለ ጎናችንን እናመልክት ለማለት ነው። መድሃኒት ይገኛልን እንደሆነ።

ሰላማዊ ሰልፍ

በጀርመን ሀገር ብዙ የተቃውሞ ሰልፎችና ስብሰባዎች ይደረጋሉ። ብዙ ሀበሻ በነጻነት የመሰብሰብ ጥማቱን የሚወጣው እዚህ ሀገር ነው መሰለኝ። በውጪ ሀገር በሚደረጉ ሰልፎች ዙፋን መቀየር የሚቻል ቢሆን ኑሮ በኢትዮጵያ ስንት መንግስታት ሲፈራረቁ ባየን። እንደሚታወቀው በኢትዮጵያ የተለየ ሽግግር የለም። ዘውዳዊው ስርዓት በደርጋዊው ኃይል ከስልጣን ሲወርድ ደርጉም ከ 17 አመት ትግል በኋላ በጦር ወረደ፤ ይህም አብዮታዊ ዲሞክራሲም አውራጅ ኃይል እስኪያገኝ እየገዛ ነው። በኢትዮጵያ ህገመንግስት ‘መሬት አይሸጥም አይለወጥም’ የተባለው ነገር ለግለሰብ ርስቶች አይመስለኝም። የግለሰብ ርስቶች ወይ በግለሰቡ ወይ በመንግስት ሊዝ እየወጡ እየተቸበቸቡ ይገኛሉ። የማይሸጠውና የማይለወጠው ርስት ቤተመንግስቱ ብቻ ነው። ቤተ መንግስቱ በግልጽ ጨረታ ሲሸጥ ሲለወጥ ያየ ትውልድ የለም። በቅምያ እንጂ!

2.2 ተቃዋሚውና ፖሊቲካው!

የአብዛኛው የተቃዋሚ ፖሊቲካ በኢትዮጵያ ህገመንግስት አንቀፅ 39 የሰፈረውን ‘ብሄር ብሄረሰብን መሰረት ያደረገ የራስ አድል በራስ የመወሰን መብት’ ከመጠየፍ ይጀምራል።

አብዛኛው “ኢትዮጵያን በቋንቋ ሳይሆን በመልካ ምድራዊ አቀማመጧ ከፋፍለን አንድ ቋንቋ የምትናገር ‘የናይትድ ስቴትስ አፍ ኢትዮጵያ’ የምትባል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ እንፈጥራለን።” ነው የሚሉት። በእንደዚህ አይነት መልኩ ነው የኢትዮጵያን አንድነት የምናረጋግጠው ባዮች ናቸው።

ይህን አስተሳሰብ የማይቀበሉም አሉ። “የኢትዮጵያ ችግር የፌዴራሊዝም ሲስተም ችግር አይደለም። የልማት፣ የዲሞክራሲ እና የነጻነት ችግር ነው የሚሉ። የፌዴራል ሲስተሙ መቀየር ብቻውን ኢትዮጵያን ካለችበት ችግር አያወጣትም። ዛሬ ካለንበት አለምአቀፋዊ እና ሀገራዊ ሁኔታዎች እንዲሁም ካለው የኢትዮጵያ ህዝቦች ሁኔታ አንጻር እንዲሁም እያደገ ከመጣው የሰው ልጅ የማንነት ጥያቄ አንጻር ኢትዮጵያን አንድ ቋንቋ የምትናገር አንድ ሀገር ማድረግ ከቶ አይቻልም” የሚሉ ።

እነዚህ ወገኖች ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ የብሄር ብሄረሰቦችን መብት እስከመገንጠል ማከበሩንም አያምኑበትም። “የተቃዋሚ ፖሊቲካ ድርጅቶች አንቀፅ 39ን መቃወም ነው ኢ.ህ.አ.ዴ.ግን የብሄር ብሄረሰቦችን መብት እስከመገንጠል የሚያከብር ያስመሰለው።” የሚል ትንታኔ ያቀርባሉ።

‘ኢህአዴግ ብሄር ብሄረሰብን መጠቀሚያ አደረገው እንጂ የኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰቦች በቋንቋቸው ከመናገርና ከመጨፈር እንዲሁም ሳይደላቸው ሲጨፍሩ በቴሌቪዥን ከመታየት ያለፈ ምን መብት ተረጋገጠላቸው? የተፈጥሮ ሀብታቸውን የመጠቀም መብታቸውን አላገኙም። በተፈጥሮ ሀብቶቻቸው የሚከብረው ኢ.ፌ.ር.ት. እና የህውሃት ባለስልጣናት እንዲሁም ደጋፊ ባለሀብቶች ናቸው። ኢህአዴግ የብሄር ብሄረሰቦች መብት አክብሮ አያውቅም። ለዘረፋው እንዲመቸው ሲል ነው በቋንቋ የከፋፈለን፤ የተቃዋሚዎች የተቃውሞ አካሄድ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ. ለብሄር ብሄረሰብ የቆመ አስመሰለው እንጂ ብሄር ብሄረሰቦች በቋንቋቸው ከመዝፈን ውጭ ከኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ስርዓት ያተረፉት ነገር የላቸውም።’ የሚል እምነት ያራምዳሉ።

ፓርቲዎቹ አንዳንድ ጊዜ በህብረት የተቃውሞ ሰልፍና ስብሰባዎች ያዘጋጃሉ። አንዳአንዴ ግን የሰልፉ ይዘት ላይ የማይስማሙ ድርጅቶችም ይታያሉ። ለምሳሌ በአንድ ወቅት በፍራንክፈርት ከተማ ለአባይ ግድብ ድጋፍ ለማሰባሰብ የመጣውን የወያኔ ልዑክ በመቃወም ትልቅ ሰልፍ ተደርጓል።

በዚህ ሰልፍ ላይ “እንኳን ወያኔ ሰይጣንም አባይን በኢትዮጵያ እገድባለሁ ቢል እንደ መርህ መቃወም የለብንም” በሚል ሰልፉን ያልደገፉ እና በሰልፉ ያልተሳተፉ አሉ። ይልቁንም ወያኔ “በራስ ገንዘብና አቅም ብቻ ነው የምንገነባው” ያለበት ምክንያት የተለመደውን በስልጣን ላይ የመቆየት ስብብ ሲያመቻች መሆኑን ለሚመለከታቸው አካል አሳስቦ የአባይ ጉዳይ ምርጫ ሲቃረብ ስልጣን ላይ ለመቆየት የሚከፈል የማጭበርበሪያ ቀብድ መሆን ስለሌበት አስፈላጊው ድጋፍና ትብብር እንዲሁም ቁጥጥር ተደርጎ በአጭር ጊዜ

ውስጥ እንዲጠናቀቅ የአለም መንግስታትን ልዩ እርዳታ እና እገዛ መጠየቅ አለብን፤ የአለም መንግስታት በድጋፍና በቁጥጥር ማገዝ ከቻሉ እኛም በውጭ አገር ያሉ ዜጎችን አስተባብረን ግንባታው እንዲፋጠን የማናግዝበት ምክንያት ሊኖር አይገባም።” የሚል እምነት የነበራቸውም ጥቂት አልነበሩም።

ከዚህም ባሻገር በሀገር ውስጥ የሚከሰቱ የጎሳ ግጭቶችና የሃይማኖት ግጭቶችን የአለም መንግስታት ሳይቃጠል በቅጠል እንዲሉት በምንችለው ሁሉ ግፊት ማድረግ እንጂ ማራገብ የለብንም፤ እንዚህ አይነት ከስተቶችን በማራገብ የፖሊቲካ ጥቅም ለማግኘት የሚደረገው ጥረት ህውሃት ‘ህዝቡ እንዲከተለው ሲል ባሰረው ሴራ ህዝቡን ለአየር ድብደባ አሳልፎ ሰጥቷል’ ተብሎ ከሚነገረው አስቀያሚ እስትራቴጂ ተለይቶ የሚታይ አይደለም፤ ምክንያቱም የጎሳ እና የሃይማኖት ግጭት በቀላሉ የሚበርድ እና የአንድ ወቅት መንግስት ጉዳይ ሁኖ የሚቀር አይደለምና ሀገር ለመገንባት የግድ ከመናድ መጀመር የለብንም” የሚሉም ይገኛሉ።

በአንጻሩ “በኢህአዴግ ዘመን ለተፈጻሚ ማንኛውም ችግር ተጠያቂው ስርዓቱ ስለሆነ ህውሃት ለቅኝ አገዛዙ እንዲመቸው ሲል የተከተለው ስርዓት ንጹሃን ዜጎችን ምን ያህል ዋጋ እያስከፈለ እንዳለ ከቻልን በየቀኑም ቢሆን ተሰልፈን የማሳወቅና ግፊት የመፍጠር ሃላፊነት አለብን!” የሚለውን የሙኒኩን የአቶ አማን ዴታሞ አበጋዝን አቋም የሚከተሉ ብዙ ናቸው።

በጀርመን ሀገር የሚገኙ የፖሊቲካ ድርጅቶች አደረጃጀት የላላ ነው። እዚህ ጀርመን ሀገር በፖሊቲካው በግንባር ቀደምትነት የሚሳተፈው ኦዲስ መጤው

ነው። የቀዘቀዘው ተስፋ እየቆረጠ ይሁን ጊዜ እያጣ ይሁን እንጂ? የተወው ነው የሚመስለው። ድርጅቶቹም ቢሆኑ ‘ድርጅት’ በሚያሰኝ ቁመና ላይ ናቸው ለማለት አያስደፍርም። ድርጅቶቹን ይመራሉ ተብለው የተሰየሙ ሰዎች ከመኖራቸው ባሻገር ቋሚ አድራሻቸው በግልፅ አይታወቅም።

አዲስ መጤው ሰው በሰው አፈላልጎ አባልነት መዝግቡኝ ብሎ ይመዘገባል እንጂ አባል ለመመልመል የሚያደርጉት ጥረት አይታይም። አንድ አንድ ድርጅቶች ስማቸው የሚነሳው ወይ ‘ተከፈሉ’ ‘ተከፋፈሉ’ ሲባል ወይም ‘መሪው ተባረረ’ ወዘተ በሚሉ ዜናዎች ነው።

ከዚህ ውጪ በኢ.ህ.አ.ዴ.ግ.ም ሆነ በአብዛኛው ተቃዋሚ ድርጅቶች ላይ የሚታይ የተደበላለቀ የሚመስል ነገር እዚህም ይስተዋላል። ብሄራዊ ጥቅም፣ ፖሊቲካዊ ጥቅም፣ እና ግላዊ ጥቅም። ይህ ጠርቶ አያውቅም። መቼ ይሆን ‘አኔነት’ ከፖሊቲካችን የሚጠፋው?

በከፍል አንድ የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ.ን አስተዳደር የአዲስ አበባ ክልልን እንደ ምሳሌ ወስደን ስናይ ኢ.ህ.አ.ዴ.ግ ስልጣን ላይ የቆየበት ምስጢር ጉልበቱ እና አምባገነንነቱ እንጂ መልካም አስተዳደር ገንብቶ ሀገር የመምራት አቅሙ እንዳልሆነ መገንዘብ ይቻላል። ድርጅት መምራት ግን ተወዳዳሪ አይገኝለትም። አሽቆጥቂጦ እና አንቀጥቅጦም ቢሆን። እያየን አደል እንዴ ህውሃት የወለደቻቸው ብአዴን አህዴድ እና ደኢህዴን? 20 ዓመት ሙሉ ሳይጎረምሱ (ሳይፈነዱ) ቀና ብለው መልስ ሳይሰጡ እድሜያቸውን በሙሉ እንደ ልጅ

ወይም እንደ አሸከር ሲጠሩ ‘አቤት’፣ ሲላኩ ‘ወዴት?’ ከማለት በቀር ‘ለምን?’ የሚል ቃል ከአንደበታቸው ሳይወጣ መኖራቸውን?

ተቃዋሚ ፓርቲዎች በአንጻሩ ድርጅት መምራት አልቻሉም። ልንመሰክርለት የምንችለውን አደረጃጀት እና ድርጅታዊ አመራር ሊያሳዩ አልቻሉም። ይህ አያያዣቸው ደግሞ ሀገር ተረክበው የማስተዳደር እና የመምራት ሞራል አላቸው ወይ? የሚለውን ጥርጣሬ አጎላው።

የኑረንበርጉ ጉባኤ

በዚህ ሀገር አያሌ የፖሊቲካ ስብሰባዎች ይደረጋሉ። ኢ.ህ.አ.ፓ.፣ የአርበኞች ግንባር፣ አነግ፣ ወዘተ ። በአንድ ወቅት የኢትዮጵያውያን የፖሊቲካና ሲቪክ ማህበር አባላት አንድነት ድርጅት በኑረንበርግ ከተማ ባዘጋጀው ስብሰባ ላይ ኢትዮጵያዊ የሰብአዊ መብት ተከራካሪ ነኝ የሚለው የአፍዋክ ነጻነት ትግል መሪ አቶ አባንግ ሜቶ ተገኝቶ ኢትዮጵያ ላይ የሚደረገውን የሰብአዊ መብት ረገጣ አምርሮ ከገለፀ በኋላ የፓርቲዎች ተወካዮች አጠር አጠር ያሉ ንግግሮች አደረጉ። ከነዚህም መሃል የአርበኞች ተወካይ የነበሩት ግለሰብ “አንድ ቀን ሁላችንም እንደዚህ ሳንበታተን በአንድነት ስለ ኢትዮጵያ በአንድ መንፈስ እንነጋገራልን። አንድ ሆነን እንታገላለን!” የሚል ይዘት ያለው ንግግር አደረገ።

የአርበኞቹ ተወካይ ንግግሩን እንደጨረሰ ብዙ ስብሰባዎች ላይ ተገኝቶ የማያውቅ ወጣት እጁን ለአስተያየት አውጥቶ “መቼ ነው ያ ቀን?” በማለት ንግሩን ጀመረ። “በኢትዮጵያ የሚታየው የነፃነት ችግር፣ የሰብአዊ መብት ረገጣ፣ የኑሮ ውድነት፣ የመልካም አስተዳደር እጦት እንቅልፍ የማያስተኛ ነው” እያልን ይህን ስርዓት እንለውጣለን ብለን የምንታገል ኢትዮጵያውያን ፖሊቲከኞች መቼ ነው አንድ ሆነን ህዝብን መርተን ህዝቡን ነጻ የምናወጣው? መቼ ነው ያ አንድ ቀን? ለኢትዮጵያ ሲባል ዜጎች የሚግባቡት አንድ ቀን መቼ ነው? ነገ ነው? የዛሬ ወር ነው? የዛሬ አመት? ምርጫ ሲመጣ? የዛሬ አስር አመት? ሀምሳ አመት? ወይስ መቼም? ነፃ የመውጣት ቀኑ ሁል ጊዜም ዛሬ ነው! ነገ የረፈደ ሊሆን ይችላል!” ሲል ተሰብሳቢው የሆዱ የተነገረለትን ያህል በከፍተኛ ስሜት በጭብጨባ ድጋፉን ገለጸለት።

መነቃቃቱ

በውጭ ሀገር ያለው የኢትዮጵያ ፖሊቲካ መልኩን እየቀየረ መምጣቱን ብዙዎች እንደ ወቢ አርገው ከሚያነሱት አንዱ የህዝቡ በራስ ፍላጎት መነቃቃትን ነው። “ሀገራችንን የመታደግ ቀኑ ዛሬ ነው!” በሚል መሪ ቃል በተለያዩ አህጉራት ያሉ ኢትዮጵያውያን በራሳቸው ተነሳሽነት ተቃዋሚ ፓርቲዎችን በጋራ እየጠሩ ማነቃነቅ የጀመሩበት ሁኔታ የፖለቲካው አቅጣጫ እየተቀየረ መምጣቱን የሚያመለክት ነበር። ከምርጫ ዘጠና ሰባት በኋላ ቀዝቅዞ እና ደመና ሸፍኖት የነበረው ስሜት እንደገና “ምንስ ቢሆን በሀገር ጉዳይ እንዴት ተስፋ ተቆርጦ እጅ ተግር ተይዞ ይተኛል?” በሚል መንፈስ መቀጣጠል ጀመረ።

የፍራንክፈርቱ ጉባኤ

የጀርመኑ ጉባኤ በጀርመን በተለያዩ ከተሞች ለሚኖሩ ኢትዮጵያውያንና ትውልደ ኢትዮጵያን ማዕከል ትሆናለች ተብሎ በታመነው በፍራንክፈርት ከተማ በአይነቱ የተለየ ውጤታማ የተባለ ጉባኤ ለሁለት ቀን ተደረገ።

በጉባኤው ወቅት መሰረታዊ ጉዳዮች ተነስተዋል። ብዙ የመግቢያ ንግግር ያልበዛበት ጉባኤው ወዲያው ወደ ሃሳብ ልውውጥ ተሸጋገረ። የስብሰባውም አካሄድ ከመድረክ ወደ ጉባኤ ሳይሆን ከጉባኤ ወደ መድረክ ነበርና የተሰባሳቢው ተሳትፎ ያየለ ሆነ።

“ኢትዮጵያ ያለችበት ሁኔታ እንቅልፍ የሚያስተኛ ነው እንዴ ጎበዝ? እንዲሁ ምርጫ ሲደርስ በተናጠል እና በጥምረት በመሳተፍ የሚተዉት ጉዳይ ነው እንዴ ህዝባችን ያለበት ሁኔታ?” በማለት የመጀመሪያውን መነቃቃት የፈጠረው የአንስባህ ተሳታፊ አቶ በአደባባይ አሞኘ ነበር።

አቶ በአደባባይ አሞኘን ተከትላ ንግግር ያደረገችው የዱዝልዶርፏ ወይዘሮ እስከዳር ተባበር ነበረች። “የፖለቲካ ፓርቲዎች ለምንድን ነው ምርጫ ሲደርስ ሲደርስ ልዩነቶቻችሁን ይዛችሁ የምትጣመሩት? ለምን ዛሬውኑ ተማምናችሁ የተሻለውን መንገድ ይዛችሁ በአንድነት ታግላችሁ አታታግሉም? ለኢትዮጵያና ለህዝቧ ብቻ ከታሰበ እንዴት መግባባት ያቅታል? በልዩነት ተጣምራችሁ ስልጣን ላይ የወጣችሁ ቀን ደግሞ ‘የፓርቲዬ ውክልና አንሷል የተሻለ ውክልና ለእከሌ ፓርቲ ነው የተሰጠው’ እያላችሁ አንጃ እየፈጠራችሁ ልትቆራቁቡ ነው?”

ታዳሚው በጭብጨባ ድጋፉን ገለፀ።

“የተቃዋሚ ፓርቲዎች እንደተባለው ሁኖ እኛስ በተለያዩ ፓርቲዎች የታቀፍንና ያልታቀፍን ወያኔን የምንቃወም እና የኢትዮጵያ ጉዳይ ያገባናል የምንል ዜጎች በጉባኤዎችና በተለያዩ ልሳኖች ሃሳብ ስንሰጥ የትግሬን ስም ካልጠራን ፖለቲካ ያወራን የማይመስለን ለምንድን ነው? አላማችን በኢትዮጵያ እየጠፋ ያለውን አንድነት ታድገን ዘረኝነትን ማጥፋት እንጂ ዘረኛ መንግስት አስወግደን ሌላ

ዘረኛ አሰሰሳሰብ ለመተካት ነው እንዴ?” ያለው የበርሊኑ አቶ ቶኩማን ቶላ ነበር። ገላጭ በሚመስል ድምጽት ሲናገር የሞቀ ጭብጨባ አጀበው።

እጅግ በርካታ ሰዎች ተመሳሳይ መንፈስ ያላቸው ንግግሮች አደረጉ። ወይዘሪት ሀዊኔ ቂጡማ ከዶርትሙንድ “ኢትዮጵያን የተሻለ ደረጃ ላይ የሚያደርስ እስትራተኛ ከሌለን እድሜያችንን በሙሉ በተቃውሞ ስም ማዘገዝጥ የለብንም። ወይ አንድ ሆነን ታግለን ሀገራችን ላይ ዲሞክራሲ እንገንባ ወይም እርግፍ አርገን ትተን እንቀመጥ!” ስትል በእልህ ተናገረች። ሌሎችም እንዲሁ ሀሳባቸውን ለጉባኤው ገለጹ። አቶ እንግዳ ነገስ ከኮሎን፣ አቶ በቀቴ አባንቢያ ከቦን ፣አቶ ከበደ ዘመኑ ከሩሰልስ ሃይም፣ ወይዘሮ ትግስት ይበቃል ከሀምቡርግ፣ አቶ ደመቃ ሰቦና ከብሬመን እና ሌሎች በሳል ሀሳቦችን አቅርበው በተሳታፊው ድጋፍ አግኝተዋል።

በሁለተኛው ቀን የፖለቲካ ፓርቲዎች በጉባኤው የተሰማቸውን ስሜት ጨምረው አንዳንድ ሃሳቦች ላይ ገለጻ ካደረጉ በኋላ በዶክተር ፍቅር ይዳኝ አማካኝነት አቋማቸውን ግልጽ አደረጉ።

እኛ በኢትዮጵያ ስም የተሰባሰብን፣ ኢትዮጵያዊነት ያገናኘን ዜጎች ኢትዮጵያን ከገባችበት የድህነት ማቅ፣ የመልካም አስተዳደር እጦት እና የነጻነት ችግር ለማላቀቅ እና ከዘረኝነት የጻዳች ህዝባዊት ኢትዮጵያን ለመገንባት በጋራ መግባባት አንድነት ለመፍጠር በኢትዮጵያ ህዝብ ስም ቃል እንገባለን። የኢትዮጵያ ህዝብ ለነጻነቱ እና ለአንድነቱ የከፈለውን መስዋዕትነት እናከብራለን!”

ዘለግ ያለ ጭብጨባ አጀባቸው።

በመቀጠልም “እንግዲህ እኛ እዚህ በተመካከርነው መሰረት ቀጣይ ውይይቶች ይኖሩናል። በውይይቶቹ ልዩነቶች ዙሪያ ተወያይተን ለኢትዮጵያ ይበጃል የምንለውን አቅጣጫ ለይተን አንድነታችንን እናበስራለን” በሚል ተስፋ ሰነቅ ድምዳሜ የጉባኤውን መጠናቀቅ አበሰሩ።

የአሰሎው ጉባኤ

በጀርመን ፍራንክፈርት ከተማ የተካሄደው ጉባኤ በየትኛውም የአለም ክፍል የሚገኘውን ኢትዮጵያዊ ያነቃቃ ነበር። በዚሁም መሰረት ቀድሞ የተመሰረቱ እና በትግል ያሉ የተለያዩ ፓርቲዎች መሃል አቋምን የማስተካከል ሁኔታዎች መታየት ጀመሩ።

ከሁሉ በላይ ዝነኛው አሮሞ ነጻነት ግንባር(አነግ) የአሮሞን ነጻነት ከኢትዮጵያ ነጻነት ለይቶ በማየትና ባለማየት አቋም ይዞ እስከመከፈል የደረሰበት ሁኔታ አዲስ ንፋስ መንፈስ መጀመሩን የሚያመለክት ነበር።

በርግጥም ይህ ጉባኤ የተለየ የተስፋ መንፈስ ይነፍስበት ነበር። ከኖርዌይና ከተለያዩ የአውሮፓ ከተሞች የመጡት ኢትዮጵያውያን የሰሙት ነገር እንዳለ በሚያስጠረጥር ሁኔታ ገጽታቸው ፈክቶ ተስፋ ይነበብበት ነበር።

ጉባኤው በሰዓቱ ነው የተጀመረው። አዳራሹ “ህዝባዊነት! ብሄራዊ አንድነት” ወዘተ በሚል ጽሁፎች ሸብርቋል።

“ውድ የኢትዮጵያ ህዝቦች፤ ክቡራት እና ክቡራን አባቶች፤ እናቶች፤ ወንድሞችና እህቶች ወደዚህ ታላቅ የኢትዮጵያ ጉባኤ እንኳን በሰላም መጣችሁ። ይህ ጉባኤ አንድነትን ናፍቀው በተበታተኑ፤ ተበታትነው በተራራቁ፤ ተከፋፍለው በተተታገሉ፤ ተከፋፍለው በተተቻቸ ነገር ግን መልሰው በተገናኙ

ተገናኝተው በተግባቡ ተግባብተው አንድ በሆኑ አንድ ሆነው አንድነትን በሚሰብኩ ኢትዮጵያውያን የተዘጋጀ የአንድነት ጉባኤ ነው።” በማለት ስብሰባውን የከፈተው ከዚህ በፊት ታይቶ የማይታወቅ እድሜው ከ40 መዝለሉ የሚያጠራጥር መረጋጋት የሚነበብበት እንግዳ ፊት ነበር።

የተለመደው ሞቅ ያለ ጭብጨባ አጀበው።

ጉባኤውን ከፍራንክፈርቱ ጉባኤ ጋር የሚያመሳስለው አካሄዱ ከመድረክ ይልቅ ውደ ጉባኤው ማድላቱ ነበር። ተሳታፊዎች ለኢትዮጵያ ይበጃል ብለው ያስቧቸውን ሃሳቦች ሰጡ። ከነዚህም መሃል የብዙዎቹ ቀልብ ስቧል።

የአስሎው አብዲ ጉያ ያነሳው ሀሳብ መላ ጉባኤውን ያዝናና ነበር። “አመሰግናለሁ! እግዚአብሄር ኢትዮጵያንና እኛንም ህዝቦችን ይባርካት።” በማለት ንግሩን ጀመረ። ቀጠለና “እኔ አንድ የሚገርመኝ ነገር አለ፤ ብዙ ጊዜ ስለ ሀገራችን ሁኔታ ተጨንቀን እርስበርስ የምንነጋገረው ስለኢኮኖሚዋ ድቀት፣ ስለኑሮው ውድነት፣ ስለህዝባችን መራብ፣ ስለ ዲሞክራሲ እጦት ስለ መልካም አስተዳደር እጦት ስለ ሰብአዊ መብት ረገጣ ነው። ትክክል ነው ስለዚህ ነው መነጋገር ያለብን። ከዚህ በፊት የነበሩ የፖለቲካ ፓርቲዎቻችን በማኒፌስቶዎቻቸው፣ በፕሮግራሞቻቸው የሚናገሩት ስለ ፌዴራሊዝም ፍልስፍና ነው። ሀገሪቱን በብሄር መክፈል እና በጂኦግራፊያዊ አቀማመጥ ሀገር ሽንሽኖ ስለማስተዳደር ነው። ስለ አንቀጽ 39 ነው ክርክሩ። አንቀጽ 39 ሲሻር ህዝቡ በልቶ ያድራል ወይ? ነው ጥያቄዬ። የፌዴራሊዝም ፍልስፍና የድሃው ህዝባችንን ህይወት ይካል ወይ? በየጠሮቻችን በርሃብ ከስቶና ገርጥቶ

የተስፋው ነፀብራቅ 251

በምግብ ማነስ በሽታ የሚሰቃየውን ወገኖቻችንን ህይወት ስለሚዳስስ አማራጭ ነው ወይ የምናወራው? እኔ በበኩሌ በየትኛውም ፍልስፍና ቢኬድ ህዝቤን ከርሃብ የሚያወጣ አማራጭ ካልሆነ ለየትኛውም ፍልስፍና የሚማረክ አንጀት የለኝም ቢቃ!

ሳቅና ጭብጨባ አቋረጠው

ንግግሩን ቀጠለ። “እውነቱን ነው! እስቲ ‘ፌስ ቡክ’ ተመልከቱ? ምግብ እየበላ ፎቶ ተነስቶ ፖስት የሚያረገው ኢትዮጵያዊ ብቻ ነው። ምግብ ለህዝባችን ብርቅ ነው። ምግብ መጣል ከአስርቱ ትዕዛዛት በላይ እንደ ነውር የሚቆጠረው በሃገራችን ብቻ ነው። በምግብ እራስን የሚያስቸል ለህዝቤ ምግብ የሚሰጥ ፍልስፍና ከመጣ እደግፋለሁ! አለበለዚያ ‘ዛሬ ተፈላስፍ ነገ ትበላለህ’ የሚባል ሳይንስ እኔጋ አይሰራም።

ሳቅና ጭብጨባ

“እውነቱን ለመናገር እኔ ወያኔን የምጠላው በፌዴራሊዝም አቅጣጫውም አይደለም በ አንቀጽ 39ም አይደለም። ባለስልጣኑ በደም ግፊት፣ በኮሌስትሮልና በሰኳር እስኪሰቃይ ድረስ ከሚገባው በላይ እየበላ ቦርጩን መሸከም እስኪያቅተው እያግበሰበሰ ህዝቤን ከቀን ወደ ቀን በርሃብ እያጠፋው ስለሆነ፤ በኑሮ ውድነት እየቀጣው ስለሆነ ነው። ስለዚህ ኢትዮጵያን በምግብ እራሷን የማስቸል ጉዳይ በ ዋነኛነት መሰመር አለበት እላለሁ አመሰግናለሁ።”

ጭብጨባ ተከተለው።

የለንደኑ ተሳታፊ አቶ ብርሃን ተስፋ ያቀረበው አጠር ያለ ማሳሰቢያ መሰል ሃሳብም ቀልብ ስቦ ነበር። “የዚህ ጉባኤ መፈጠር እጅግ በጣም ተስፋ ሰጪ ነው። ይህን ሃላፊነት ወስዳችሁ የምትመሩ ኢትዮጵያን እባካችሁን ይህ ተስፋ እንዳይከሰም በህዝባችን ስም አደራ እላለሁ። ወንድሜ እንዳለው ለውጥ ማምጣት ካለብን ሰፊውን የኢትዮጵያ ህዝብ ሂደወት የሚዳስስ መሆን አለበት። ወገን ዋናውን ችግራችንን መንካት መቻል አለብን። እንዲሁ የባንዲራ ዲዛይን እና የሀገር ፖለቲካዊ ስም አጠራር ለመቀየር ብቻ መሆን የለበትም። የፖለቲካው ፕሮግራም ወያኔን እስከ ማውረድ ብቻ መሆን የለበትም። ኢትዮጵያን በተጨማሪ ወደ ልምላሜ እና ህዝቦች ተዋደው እና ተከባብረው ወደሚኖሩባት፣ የህግ የበላይነት ወደሚንፀባረቅባት ዲሞክራሲ ሀገር ማድረስ አለብን። እግዚአብሔር ኢትዮጵያንና ቀሪውን አለም ሁሉ ይባርክ”

ጭብጨባ!

ጭብጨባው ሳያባራ በእድሜ ገፋ ያሉ እናት ቆመው መናገር ጀመሩ። እንደ ምንም ማይክራፎን እንዲደርሳቸው ሲደረግ ከነበሩበት ቀጠሉ።“ . . . አምን ቢቃን! ጦርነት ብቻ አታውጁብን። እንደ ግብጽ ግልብጥ ብለን ሆ ብለን ማውረድ ነው እንጂ ሌላ civil war or gorilla or any other name you give it shall never happen again. ጦርነት ሀገሪ ላይ እንዳታውጁ። የጦርነት ቀላል የለውም። ዛሬ በቀን አንዴ መብላት ብርቅ የሆነበት ህዝባችን ነገ ጦርነት ስንጀምር ምን እንደሚውጥ ማሰብ ያስፈልጋል። ጦርነት ፋሺኦም

አይደለም ዛሬ። ከእኛ በላይ ስለ እርስበርስ ጦርነት ጎጂነት የሚረዳ ያለ አይመስለኝም። ስንት አመት እንደደቀቅን ፤ ኢኮኖሚካሊ፣ ባይሎጂካሊ፣ ሳይኮሎጂካሊ ወዘተ እንደደቀቅን መዘንጋት የለብንም። ዘመኑ በሚጠይቀው መላ ይሄን ትውልድ ገዳይ አገዛዝ እድሜውን ማሳጠር አለብን። ይቅርታ አድርጉልኝ No more war! አመሰግናለሁ!”

በሳቅና ጭብጨባ ታጀቡ።

ጉባኤው የትግል አቅጣጫ ለማስቀመጥ በቂ ጊዜ እንደሚፈልግ በመግለፅ ለጊዜው የማይናወጥ መሰረት ላይ ግንባር መፍጠሩ እና በተያዘው ተስፋ ሰጪ ሁኔታ ህብረቱን ማስቀጠሉ ቀዳሚ ተግባር መሆኑን አረጋገጡ። ጉባኤው ያስቀመጠው የአቋም መግለጫ መንፈሱ ተስፋን የሚያለመልም ነበር። በጉባኤው ታዳሚዎች ኢትዮጵያን ወደነበረችበት የስልጣኔ ቁንጮ የመመለስ ቀኑ ዛሬ ነው! የሚል እልህ ተንፀባረቀ።

ወጣቱም ‘ነገ አርጅተን የምናወራውን ታሪክ መስራት አለብን። እንዲሁ ማቅ ውስጥ ተወልደን ማቅ ሞቆን አርጅተን ‘የጨነገፈ ትውልድ. . . ‘ የሚል አሳፋሪ ታሪክ ይዘን አንሞትም። ታሪክ የመሰረያ ቀኑ ደግሞ ዛሬ ነው!’ ሲል ፎከረ።

3. መሰናበችያ

በሀገራችን በተለይም ባሁኑ ሰዓት በፖለቲካው ያለመግባባትን የፈጠረው ትልቁ ችግር ከተለያዩ አካላት ፍላጎት ስለመጽዳቱ ማረጋገጥ በሚከብደው ታሪካችን ፖለቲካችንን ለመትከል መሞከራችን ነው።

ዛሬ ያለውን ማህበረሰብ መሰረት ያደረገ ዲሞክራሲያዊ አስተሳሰብ ላይ መጠበብ ቢሞክር የተፈጥሮ ቀናነት ያልጎደለውን የኢትዮጵያን ህዝብ በአንድነት መርቶ ነጻ ማውጣት በተቻለ።

ቸር ሰንብቱ !!

“መፅሀፉን ባነበብኩ ግዜ እውነትም ያ ትውልድ ተመለሰኝ አሰኝቶኛል። ያ ግንባሩን ለጥይት ሰጥቶ የድሃውን፣ የአርሶ አደሩን፣ የላብ አደሩን የተበላጀን ህዝብ ጥያቄ እና ብሶት የሚያስተጋባው፤ የዛሬን ሳይሆን የነግ የህዝብና የሀገር እጣ ፈንታ ግድ ብሎት እንቅልፍ የሚያጣው ያ ትውልድ ተመልሶ መጣ ማለት ነው? አሰኝቶኛል። ይሁና!

የተሰፋው ነፀብራቅ ይድመቅ!

ለሀገር፣ ለህዝብ የሚል ትውልድ ይፍለቅ!”

ዶ/ር ምናሴ ባይከዳኝ (ታሪክ ተመራማሪ)

„የወያኔን የውስጥ ምስጢር ከአባሪው ምስክርነት መረዳት ለፈለገ የተሰፋው ነፀብራቅን ሊያነብ ይገባል። ዮሐንስ ከትምህርት ዓለም እስከ መንግሥት ሥልጣን በትንሽ ጊዜ እንዴት እንደተጓዘ ያስነበበናል። በግል ቋንቋው የአብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ ከለላም እንዴት እንዳገኘ ያስረዳናል። በኢሕአዴግ ዙሪያ የተሰባሰቡ ወጣቶች ከምርጫ 97 በኋላ ኢሕአዴግ መስተካከል ወይም መፍረስ ያለበት ድርጅት ነው በሚል ራሳቸውን እየቀየሩ ያደረጉትን ተቃውሞ ለማወቅ ይህንን የአባሪውን ማስታወሻ ጠንቅቆ ማጥናትን ይጠይቃል። የወጣቶቹ ትግል እንዴት እንደታፈነ ዮሐንስ ያስረዳናል።“

በልጅግ ዓሊ (የቀለበቴን ስጧት ደራሲ)